

לאומי | דוחות כספיים 31.03.2020

הדוח על הסיכונים ותיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il < אודות < מידע כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך: www.magna.isa.gov.il

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
תמצית דוח כספי ליום 31 במרס 2020
תוכן העניינים

עמוד

דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה

א. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

5	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
7	מידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון והנהלה

ב. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

8	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
12	שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים
14	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
23	המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
35	מגזרי פעילות - גישת הנהלה
38	מגזרי פעילות פיקוחיים
40	חברות מוחזקות עיקריות

ג. סקירת הסיכונים

41	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
42	סיכוני אשראי
63	סיכוני שוק
69	סיכון נזילות
70	סיכונים תפעוליים
71	סיכונים אחרים

ד. מדיניות ואומדנים חשובים קריטיים, בקרות ונהלים

76	מדיניות חשובות ואומדנים בנושאים קריטיים
77	בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי
78	דירקטוריון

דוחות כספיים

82	דוח סקירת רואי החשבון המבקרים המשותפים
83	דוח רווח והפסד מאוחד
84	דוח מאוחד על הרווח הכולל
85	מאזן מאוחד
86	דוח על השינויים בהון מאוחד
90	דוח על תזרימי מזומנים מאוחד
93	פירוט הביאורים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

א. ממשל תאגידי

202	שינויים בדירקטוריון
202	המבקרת הפנימית

ב. פרטים נוספים

202	השליטה בבנק
202	מינויים ופרישות
203	מבנה ארגוני
203	הסכמים מהותיים
204	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
208	דירוג אשראי

ג. נספחים

209	שיעורי הכנסה והוצאה
213	מילון מונחים
223	אינדקס

דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה

דוח הדירקטוריון נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הכללים שישמשו בעריכת דוחות הביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2019. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם [הדוח השנתי של 2019](#).

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

להלן מדדי ביצוע עיקריים (ב-%)

	לייום 31 במרס		לייום 31 בדצמבר
	2019	2019	2020
מדדי ביצוע עיקריים:			
תשואה להון ^(א)	9.8	12.7	(2.6)
תשואה לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	0.76	0.96	(0.20)
יחס הון עצמי רובד 1	11.88	11.65	10.84
יחס מינוף	7.34	7.32	6.42
יחס כיסוי נזילות	123	129	128
יחס הכנסות ^(ב) לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	3.02	3.26	2.06
יחס יעילות	56.8	53.0	74.7
יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	1.92	1.87	1.85
יחס עמלות לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	0.70	0.71	0.76
מדדי ביצוע נוספים:			
ההון הכולל לרכיבי סיכון ^(א)	15.67	15.07	15.02
הון (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) למאזן	7.5	7.9	6.8
שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מיסים	33.9	35.5	15.7
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(ב)	0.22	(0.03)	1.20
מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(ב)	0.20	0.15	1.06
הכנסות ריבית נטו, ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית (NIM) ^(ג)	2.14	2.08	2.07
סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה ^{(ב)(ג)(ד)}	0.86	0.99	0.62
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה ^{(ג)(ד)}	0.49	0.52	0.46
מדדי איכות אשראי עיקריים:			
שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	1.16	1.18	1.33
שיעור אשראי לציבור פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור	1.23	1.21	1.16
שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור	(0.24)	(0.02)	(0.07)

(א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה והתאמות שונות.
 (ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
 (ג) על בסיס שנתי.
 (ד) כולל פעילות חוץ מאזנית.
 (ה) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים.

להלן נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2019	2019	2020
במיליוני ש"ח		
3,522	1,092	(232)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		
8,841	2,120	2,169
הכנסות ריבית, נטו		
609	(18)	860
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
5,081	1,555	246
הכנסות שאינן מריבית		
3,225	809	893
מזה: עמלות		
7,908	1,946	1,803
סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות		
4,325	1,136	935
מזה: משכורות והוצאות נלוות		
רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק (כש"ח):		
2.37	0.73	(0.16)
רווח (הפסד) נקי בסיסי ומדולל		

להלן נתונים עיקריים מהמאזן

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	
2019	2019	2020
במיליוני ש"ח		
469,134	456,487	532,449
סך כל הנכסים		
76,213	76,380	103,171
מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים		
84,949	79,553	94,012
ניירות ערך		
282,478	277,546	294,486
אשראי לציבור, נטו		
433,260	420,066	495,740
סך כל ההתחייבויות		
373,644	364,019	418,627
מזה: פיקדונות הציבור		
6,176	4,488	6,172
פיקדונות מבנקים		
19,958	20,951	22,530
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים		
35,406	35,940	36,245
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק		

מידע צופה פני עתיד בדוח הדיסקטוריון וההנהלה

דוח הדיסקטוריון וההנהלה כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדיסקטוריון וההנהלה ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים התפתחויות עיקריות במשק¹

רקע כללי

הרבעון הראשון של שנת 2020 התאפיין בהתפשטות נגיף הקורונה, אשר החלה בשלהי 2019 בסין, והחלה להשפיע על מרבית מדינות העולם במהלך הרבעון הראשון של 2020. נכון למחצית חודש מאי 2020, למעלה מ-4.7 מיליון אנשים נדבקו, כשליש מתוכם בארה"ב ולמעלה מ-300 אלף נפטרו ברחבי העולם. מרבית הממשלות פעלו בדרך של הטלת סגר, הפסקת חלקים משמעותיים מן הפעילות הכלכלית וטיפול בנפגעי המחלה, תוך הגדלה ניכרת של הוצאות לטיפול באזרחים והעסקים אשר עבודתם הופסקה. הבנקים המרכזיים ברחבי העולם פעלו במגוון של כלים לצורך תמיכה בפעילות הכלכלית, מעבר להורדות הריבית.

המשק העולמי

ב-14 באפריל, 2020, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את תחזיותיה לשנת 2020 כאשר היא מדגישה כי "קיימת אי וודאות קיצונית סביב תחזית הצמיחה העולמית". תחזית זו, מתבססת על תרחיש מרכזי לפיו המגיפה דועכת במחצית השנייה של 2020, תוך הסרה הדרגתית של המגבלות. לפי התחזית, תוצר המשק העולמי צפוי להצטמצם בכ-3% בשנת 2020 (לעומת צמיחה בקצב של כ-2.9% בשנת 2019, דהיינו פער שלילי של כ-6% תוצר) תוך התאוששות לקצב צמיחה של כ-5.8% בשנת 2021. כל זאת, בהנחת התייצבות בפעילות הנתמכת באמצעי המדיניות המשמעותיים שננקטים, הן על ידי הממשלות והן על ידי הבנקים המרכזיים. באשר למשקים המובילים, היקף הנזק משמעותי יותר: בארה"ב ובפרט באזור האירו בהם צפויים קצבי צמיחה שליליים, של כ-5.9% ו-7.5%, בהתאמה. משמעות הדבר, פערים שליליים, מול קצבי הצמיחה ב-2019 וכן מול התחזיות ל-2020 טרום המשבר, של כ-8% עד 9%.

צמיחה עולמית/שיעור שינוי ריאלי

מקור: IMF - World economic outlook/April 2020

2019	2020	
2.9%	(3.0)%	עולם
2.3%	(5.9)%	ארה"ב
1.2%	(7.5)%	אזור האירו
0.7%	(5.2)%	יפן
1.4%	(6.5)%	בריטניה
6.1%	1.2%	סין
4.2%	1.9%	הודו

מגפת הקורונה הביאה את הבנקים המרכזיים הגדולים בעולם ליישם מדיניות מוניטרית מרחיבה מאוד, כולל שימוש בכלים מגוונים מעבר לכלי הריבית, התומכים בשווקי ההון והכספים. הבנק המרכזי של ארה"ב, לדוגמה, הוריד את הריבית לטווח של 0.00%-0.25% ופעל באמצעים שונים להרחבה כמותית. בכל המשקים המובילים, הריבית מצויה ברמה אפסית, בחלקם היא אף שלילית ונראה כי לא תעלה בעת הקרובה. גם הריבית לטווח ארוך מצויה ברמות נמוכות מאד ובחלק מהמשקים אף ברמה שלילית.

הצמיחה במשק הישראלי

משבר הקורונה השפיע לשלילה על צמיחת המשק הישראלי כבר ברבעון הראשון של 2020, למרות שהצמצום הניכר בפעילות עד כדי השבתת המשק הישראלי התרחשה לקראת אמצע חודש מרס. שוק העבודה הושפע באופן מיידי מהמשבר ולמעלה ממיליון עובדים ועובדות, המהווים יותר מרבע מסך כל המועסקים, נעדרו מעבודתם ורובם הוצאו לחופשה ללא תשלום.

¹ מקורות הנתונים: פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך, IMF.

ההשפעה על ענפי המשק השונים אינה אחידה - כאשר בחלקם הייתה עצירה מוחלטת בפעילות ובחלקם עצירה חלקית. החזרה לשגרת פעילות, גם אם שונה מהמוכר (לפחות עד מציאת חיסון לנגיף) תושפע מהחלטות שהתקבלו בארץ ובעולם לבלימת ההתפשטות הנגיף והתנהלות הציבור. בנק ישראל העריך, בתחזית מה-6 באפריל, 2020, כי התוצר צפוי לקטון ב-5.3% ב-2020, לאחר קצב צמיחה של כ-3.5% בשנת 2019. זאת, בהנחה שעיקר המגבלות שנועדו למנוע את התפשטות הנגיף יוסרו בהדרגה עד סוף יוני, כך שבמחצית השנייה של השנה, המשק יחזור לפעול ללא הגבלות משמעותיות על התנועה והתעסוקה, ויעבור לתוואי של צמיחה. עם זאת, הבנק המרכזי העריך כי גם לאחר הסרת ההגבלות, ההתאוששות צפויה להיות הדרגתית וכי רק בסוף 2021 צפוי שוק העבודה להתאפיין בהיקף תעסוקה קרוב לזה שאפיין אותו טרם המשבר, כך ששיעור האבטלה ישאר גבוה באופן משמעותי מזה שהיה ערב המשבר.

תקציב המדינה ומימון

ברבעון הראשון של השנה הסתכם הגירעון בתקציב המדינה בכ-13.3 מיליארד ש"ח לעומת גירעון של כ-9.3 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בחודש מרס החלו להתבטא השפעות משבר הקורונה על התקציב, בעיקר בתחום ההכנסות ממיסים אשר ירדו באופן משמעותי. על רקע העובדה שמאז ראשית השנה, פעלה הממשלה ללא מסגרת תקציב מאושרת, התאפשר לה להוציא 1/12 מתקציב 2019 בכלל חודש. לנוכח משבר הקורונה, נדרשה הממשלה להוציא סכומים ניכרים ולפיכך אושר ב-7 באפריל, 2020, תיקון לחוק המאפשר לממשלה להגדיל את ההוצאה מעבר למגבלת התקציב שתוארה לעיל וזאת לצורך מימון ההתמודדות עם המשבר ולמטרה זו בלבד.

בחודש מרס 2020, החליטה הממשלה על שורה של צעדים בהיקף כולל של כ-80 מיליארד ש"ח כדי לסייע למשק להתמודד עם המשבר כמפורט בהמשך.

הגדלת היקף ההוצאות לצורך התמודדות עם צרכי המשק והירידה החדה בצפויה בהכנסות המדינה כתוצאה מירידת הפעילות הכלכלית, צפויה להביא להגדלת הגירעון באופן משמעותי. על פי הערכת הכלכלנית הראשית במשרד האוצר, מסוף חודש אפריל 2020, הגירעון בתקציב צפוי להסתכם בשנת 2020 ביותר מ-11 אחוזי תוצר (בתרחיש של התאוששות מהירה יחסית).

לצורך גיוון מקורות המימון של הגירעון, גייסה הממשלה בחודשים מרס ואפריל, 2020, כ-10 מיליארד דולר בהנפקות אג"ח לטווח ארוך שביצעה בחו"ל. זאת בהמשך לכ-3 מיליארד דולר אשר גויסו בהנפקת אג"ח שהייתה בחודש ינואר 2020.

סחר חוץ

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2020, בכ-5.2 מיליארד דולר, בהשוואה לגירעון של כ-4.6 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. העלייה בגירעון המסחרי מקורה בצמצום משמעותי יותר ביצוא לעומת הירידה ביבוא (בפרט, קטן היבוא של מוצרי צריכה והשקעה וכן יבוא יהלומים). על רקע משבר הקורונה, ציינה הלמ"ס כי במחצית השנייה של חודש מרס תנועת המטוסים הצטמצמה בצורה נכרת ולסוג הובלה יתכן ויש השפעה על היבוא והיצוא של הסחורות ממדינת ישראל.

שער החליפין ויתרות המט"ח

בשלושת החודשים הראשונים של השנה, פוחת השקל ביחס לדולר בשיעור של כ-3.2% וביחס לאירו הוא פוחת בשיעור של כ-0.6%. במהלך חודש מרס 2020, נרשמה מידת תנודתיות גבוהה בשוק המט"ח ושערו של השקל פוחת והגיע עד ל-3.862 ב-17 במרס. פעילות בנק ישראל, המתוארת בהמשך, פעלה למיתון התנודתיות והתחזקות השקל.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש מרס 2020, על כ-126.0 מיליארד דולר, בדומה לרמתן בסוף חודש דצמבר 2019.

ברבעון הראשון של 2020, רכש בנק ישראל מט"ח בהיקף של כ-6.7 מיליארד דולר. מנגד, ועל רקע השלכות משבר הקורונה על שוק המט"ח, הזרים בנק ישראל אשראי דולרי לטווח קצר למערכת הפיננסית בסך של כ-7.5 מיליארד דולר.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן (המדד "בגנין") ירד ברבעון הראשון של 2020, ב-0.1%, שיעור המצוי מתחת לגבול התחתון של יעד יציבות המחירים (3%-1%) אותו קבעה הממשלה. משבר הקורונה השפיע במידה מועטה על יכולת איסוף הנתונים של הלמ"ס בעת מדידת מדד חודש מרס.

מדד המחירים לצרכן ("הידוע") ירד ברבעון הראשון של השנה ב-0.5%.

במהלך הרבעון הראשון של השנה לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא עמדה על 0.25%. עם זאת, החל בחודש מרס 2020, לאור החרפת משבר הקורונה, פעל בנק ישראל באמצעות שורה של צעדי מדיניות כדי להעמיק את מידת ההרחבה של המדיניות המוניטרית, לתמוך ביציבות הפיננסית ולהקל על לקוחות המערכת הבנקאית כמפורט בהמשך.

לאור עוצמת הפגיעה בפעילות הכלכלית בישראל, החליטה הוועדה המוניטרית ב-6 באפריל, 2020, על הורדת הריבית מ-0.25% ל-0.1%. הוועדה ציינה כי "תרחיב את השימוש בכלים הקיימים, כולל כלי הריבית, ותוכל להפעיל כלים נוספים, ככל שתעריך שהמשבר מתארך והדבר נדרש כדי להשיג את יעדי המדיניות המוניטרית, ולמתן את הפגיעה הכלכלית שנוצרה כתוצאה מהמשבר.

שוק ההון הישראלי

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירד בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-20.9% לאחר שעלה בשנת 2019 בכ-17.8%. עיקר ירידות השערים היה בחודש מרס 2020 עם החרפת משבר הקורונה בעולם ובארץ אשר השפיע לשלילה על שוקי ההון בעולם כולו. בחודש אפריל 2020, נרשמו עליות שערים והמדד עלה בכ-11.4%. זאת, בדומה לבורסות מובילות בעולם כאשר ברקע ראשיתן של הקלות בסגר בחלק מהמדינות, כולל ישראל, בעקבות האטה בהתפשטות הנגיף.

מחזור המסחר היומי הממוצע של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ברבעון הראשון של השנה עלה בשיעור של כ-68.5% בהשוואה לממוצע 2019 והסתכם בכ-2,190 מיליארד ש"ח.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין בחודשים ינואר-מרס בירידות שערים, בפרט בחודש מרס, עם החרפת משבר הקורונה ורצון הציבור לממש נכסים פיננסיים בהיקף ניכר. מדד אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד ירד בשיעור של כ-3.0% ואילו מדד אגרות החוב הממשלתיות הלא-צמודות ירד בשיעור של כ-1.1%.

במדד אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד, נרשמו ירידות שערים חדות של כ-7.8%, על רקע השבתת הפעילות הכלכלית במשק והחשש מההשפעה הנגזרת על מצב החברות.

בחודש אפריל 2020, רשמו מדדי אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד והלא-צמודות עליות שערים של כ-2.5% ו-1.9%, בהתאמה ואילו מדד אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד עלה בכ-3.6%.

תכנית הסיוע של ממשלת ישראל

משבר הקורונה, שגרם לפגיעה כלכלית קשה ומהירה במשקי הבית ובעסקים, הביא את ממשלת ישראל להחליט בחודש מרס 2020, על שורה של צעדים בהיקף כולל של כ-80 מיליארד ש"ח לצורך התמודדות עם המשבר. התכנית כללה בעיקר קרנות הלוואה בערבות מדינה ותמיכה בעצמאים.

תכנית מוניטרית של בנק ישראל

בנק ישראל, פעל החל בחודש מרס 2020, באמצעות שורה של צעדי מדיניות, מעבר להורדת הריבית ל-0.1%, כדי לתמוך בשוקי ההון, לסייע בתמסורת המדיניות המוניטרית ולהקל על לקוחות המערכת הבנקאית, העסקים והצרכנים. בין שאר הפעולות ניתן למנות:

1. פעילות בשוק הפתוח כולל רכישה בשוק המשני של אג"ח ממשלתיות מסוגים שונים ולתקופות שונות לפדיון ב-50 מיליארד ש"ח, על מנת לוודא ששוק האג"ח הממשלתי מתפקד כיאות ומתוך מטרה להקל על תנאי האשראי במשק ולתמוך בפעילות הכלכלית וביציבות הפיננסית.
 2. ביצוע עסקות ריפו עם אג"ח ממשלתי וכן עם אג"ח תאגידיות בדירוג AA ומעלה, ככטוחות, מול מוסדות פיננסיים.
 3. הקלות רגולטוריות שונות לטובת מתן שירותים לציבור.
 4. הפעלת כלי נזילות נוסף בשווקים הפיננסיים, בהיקף של עד 15 מיליארד דולר, אשר נועד לספק נזילות דולרית לבנקים המקומיים.
 5. הפחתת דרישות ההון מהבנקים המסחריים בנקודת אחוז.
 6. הנחייה לדירקטוריונים של הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד והרכישה העצמית של מניות בעת הזו.
 7. בנק ישראל הציע לבנקים תכנית של הלוואות בריבית קבועה לטווח של 3 שנים בגובה של 0.1% לצורך הגדלת היצע האשראי לעסקים קטנים וזעירים (היקף התכנית יעמוד על 5 מיליארד ש"ח).
- צעדים אלה של בנק ישראל תמכו בהגברת היציבות בשווקים הפיננסיים ובכך הקלו על הבנק לסייע ללקוחותיו, הן במגזר העסקי והן במגזר משקי הבית.

השפעת משבר הקורונה

הרבעון הראשון של שנת 2020 התאפיין בהתפשטות נגיף הקורונה, אשר החלה בשלהי 2019 בסין, והחלה להשפיע על מרבית מדינות העולם במהלך הרבעון הראשון של 2020. נכון למחצית חודש מאי 2020, למעלה מ-4.7 מיליון אנשים נדבקו, כשליש מתוכם בארה"ב ולמעלה מ-300 אלף נפטרו ברחבי העולם. מרבית הממשלות פעלו בדרך של הטלת סגר, הפסקת חלקים משמעותיים מן הפעילות הכלכלית וטיפול בנפגעי המחלה, תוך הגדלה ניכרת של ההוצאות לטיפול באזרחים והעסקים אשר עבודתם הופסקה. הבנקים המרכזיים ברחבי העולם פעלו במגוון של כלים לצורך תמיכה בפעילות הכלכלית, מעבר להורדות הריבית.

משבר הקורונה הינו אירוע המלווה בחוסר וודאות משמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו. השלכות המשבר על הכלכלה העולמית והמקומית וכן על עסקי הבנק עלולות להיות מהותיות, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי של לווים וקשיי נזילות של לווים, בין היתר על רקע עלייה בשיעורי האבטלה וההאטה בפעילות הכלכלית.

על מנת לאפשר המשכיות עסקית תומכת עסקים, יחידות רבות בלאומי עברו לתצורת עבודה חדשה המשלבת עבודה נרחבת מהבית, ופיצול פיזי של יחידות אורגניות, ובוצעו התאמות בתהליכי עבודה והבקרה. תצורת העבודה החדשה מעלה את החשיפה לסיכונים תפעוליים בדגש על סיכוני סייבר, זמינות מערכות, טעויות אנוש, הונאות, מעילות ודלף מידע. במטרה לוודא כי החשיפה נשארת בגבולות סובלנות הסיכון נקבעו בקרות עסקיות, תהליכיות ומיכוניות המגדרות את הסיכונים. יצוין כי לאורך כל חודשי המשבר, המשיך הבנק לספק את כלל השירותים לקהל לקוחותיו, תוך מתן פתרונות לאתגרי המגיפה.

כתוצאה מהמשבר עלתה רמת החומרה של הסיכון מערכתי עולמי וסיכון מערכתי מקומי ברבעון הראשון לשנת 2020 מ"בינונית" ל"בינונית-גבוהה". הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים.

בעקבות משבר הקורונה החליט הפיקוח על הבנקים (במכתב המפקחת על הבנקים מתאריך 29 במרס 2020), להפחית בדרישות הלימות ההון הרגולטורי המזערי. בעקבות זאת, דירקטוריון הבנק החליט ביום 16 באפריל 2020 לקבוע כי יעד הון עצמי רובד 1 הפנימי יעמוד על 9.5% חלף 10.5% וכי הבנק יפסיק, בשלב זה, את חלוקת הדיבידנד ואת המשך ביצוע תכניות הרכישה העצמית של מניות הבנק.

לאור העלייה ברמת הסיכון, הבנק מקפיד לאורך כל תקופת המשבר על תהליכי חיתום אשראי קפדניים. במסגרת זו, חודדו דגשים בהעמדת אשראי בתקופת המשבר והודקו תהליכי החיתום של הבנק, לרבות סמכויות האשראי. במקביל מבוצעות בקרות לניטור שוטף אחר מוקדי סיכון, כאשר לצד ניהול הסיכון הבנק ממשיך לכל אורך תקופת המשבר ללוות ולתמוך בלקוחותיו ולסייע להם להתמודד עם אתגרי המשבר. בעקבות המשבר גדלו ההוצאות להפסדי אשראי והסתכמו ברבעון הראשון של 2020 בסך של 860 מיליון ש"ח. עיקר הגידול הינו בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, שחישובה מבוסס על ההרעה באינדיקטורים הכלכליים.

על רקע ההשלכות המהותיות של אירוע נגיף הקורונה והתנודתיות הגבוהה בשווקים הפיננסיים חל בשלהי תקופת הדוח גידול במרווחי האשראי של כלל המוסדות הפיננסיים המקומיים והזרים שאליהם חשוף הבנק. הבנק הגביר את רמת הניטור שלו אחר מוסדות פיננסיים זרים כחלק מאופן ניהול החשיפה למוסדות אלו, והתאים את החשיפה בהתאם לשינויים אותם זיהה בסביבת הסיכון. עיקר החשיפה לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים הינה בדירוגי השקעה. הבנק אינו סבור כי בנקים ומוסדות פיננסיים אלו נמצאים ברמת סיכון גבוהה.

במהלך חודש מרס חלו ירידות חדות בשווקי ההון בעולם לצד תנודתיות גבוהה.

בתקופה הנסקרת, חל גידול משמעותי ביתרת פיקדונות הציבור של לקוחות קמעונאיים ועסקיים. עיקרו במטבע ישראלי, חלקו כתוצאה מהסתת כספי הציבור משוק ההון, דבר שהגדיל את יחס ה-LCR (Liquidity Coverage Ratio). לאורך כל התקופה הנסקרת יחס LCR במט"ח ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית.

עם התגברות המשבר, חלה התייקרות של עלויות המימון בשוק המט"ח המקומי לצד ירידה חדה ברמת הנזילות של השוק. במהלך חודש מרס בנק ישראל החל להתערב בשוק המט"ח ולספק נזילות דולרית למערכת הבנקאית בישראל באמצעות עסקות החלף (Fx Swap) לתקופות קצרות. פעילות זו נועדה לאפשר למערכת הבנקאית להמשיך ולספק מענה לצורכי הגידור המטבעי של המשקיעים המוסדיים שהלכו וגדלו עם התפתחות המשבר.

מתחילת 2020 הבנק מנהל את החשיפה לשינויים בריבית על בסיס שווי הוגן, תוך התחשבות בחשיפות הריבית בגין ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי נכסי התוכנית. במהלך התקופה הנסקרת ועם התפתחות המשבר בשוקי ההון, חלו שינויים מהותיים בחשיפת השווי לשינויים בריבית בעיקר בשל הגידול במרווחי סיכון האשראי הסחיר, אשר גרמו לירידת שווי תיקי הנוסטרו ולירידת ההתחייבויות הפנסיוניות.

במהלך הרבעון הראשון נרשמו הוצאות מימון שאינן מריבית בסך של 660 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס) וקרן הון שלילית מניירות ערך בסך של 632 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס). לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי, חלה עלייה משמעותית בשווי ניירות הערך אשר קיזזה חלק משמעותי מההפסדים ומהירידה בקרן ההון, שנרשמו בתקופה המדווחת.

כמו כן יצוין כי קרן ההון בגין זכויות עובדים ירדה ברבעון הראשון בסך של 2,969 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס) על רקע עליית שיעור ריבית ההיוון. לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי עלתה קרן ההון בגין זכויות עובדים על רקע ירידת ריבית ההיוון.

יובהר כי בתקופה הנוכחית קיימת תנודתיות משמעותית בשוקי ההון בארץ ובעולם בעקבות התמשכות מגפת הקורונה, כך שהתנודתיות בשווי השוק של הנכסים הפיננסיים עלולה להימשך.

במהלך חודש מרס 2020 הוריד הבנק המרכזי של ארה"ב את שיעור הריבית משיעור של 1.75%-1.50% לשיעור של 0.25%-0.00%. במהלך חודש אפריל 2020 הוריד בנק ישראל את שיעור ריבית בנק ישראל משיעור של 0.25% לשיעור של 0.1%. הורדות אלו שבוצעו על רקע משבר הקורונה צפויות לפגוע בהכנסות המימון של הבנק.

הבנק מקפיד, לאורך כל תקופת המשבר, על ניהול סיכונים מוקפד ובחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות והאסטרטגיה שלו, ככל שיידרש.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים

התוצאות בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 (להלן - "התקופה המדווחת"), הושפעו מהותית לרעה מההשפעות הישירות והעקיפות הנובעות מהתפשטות נגיף הקורונה. כתוצאה מהאמור בתקופה המדווחת גדלה משמעותית ההוצאה להפסדי אשראי וחלה ירידה משמעותית בשווי הנכסים הפיננסיים בשוקי ההון.

ההפסד הנקי המיוחס לבעלי המניות הסתכם בסך של כ-232 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של כ-1,092 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון בתקופה המדווחת עמדה על שיעור שלילי של כ-2.6% בהשוואה לתשואה חיובית של כ-12.7% בתקופה המקבילה אשתקד (10.1% בנטרול השפעת מכירת לאומי קארד אשתקד).

יחס הון עצמי רוכד 1 לרכיבי סיכון עמד ליום 31 במרס 2020 על שיעור של 10.84%. יחס ההון כולל ליום 31 במרס 2020 עמד על שיעור של 15.02%.

הרווח הכולל לתקופה המדווחת הסתכם לסך של 1,359 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 910 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הפער בין הרווח הכולל לתקופה להפסד הנקי מקורו בעיקר בהתאמות להתחייבויות לעובדים על רקע עליית שיעור ההיוון שקוזז חלקית מהתאמות בגין אגרות חוב זמינות למכירה. התאמות אלה נזקפות ישירות לרווח כולל אחר ובתקופות מאוחרות יותר נזקפות לרווח והפסד.

האשראי לציבור נטו ליום 31 במרס 2020 הסתכם לסך של 294.5 מיליארד ש"ח, גידול בשיעור של 6.1% בהשוואה ליום 31 במרס אשתקד. הגידול באשראי הינו בין היתר על רקע ניצול מסגרות אשראי וגידול בצורכי הנזילות של הלקוחות.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרס 2020 הסתכמו לסך של 418.6 מיליארד ש"ח, גידול בשיעור של 15.0% בהשוואה ליום 31 במרס אשתקד. הגידול הינו בין היתר על רקע מעבר של כספים משוק ההון לפיקדונות, וגידול בפיקדונות של גופים מוסדיים.

לפרטים נוספים ראה פרק [המבנה וההתפתחות של הנכסים. ההתחייבויות, ההון והלימות ההון](#).

הכנסות הריבית נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 עלו בכ-49 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של כ-2.3%, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות הריבית נטו נובע בעיקר מגידול ביתרה הממוצעת של האשראי לציבור. הכנסות הריבית הושפעו לרעה ממדד שלילי בשיעור של 0.5% בתקופה המדווחת, ומשיעור שלילי של 0.3% בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי לרבעון הראשון של שנת 2020 משקפות שיעור הוצאה של כ-1.20% מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור לעומת שיעור הוצאה שלילי (הכנסות) של כ-0.031% בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול המשמעותי בשיעור ההוצאה להפסדי אשראי נובע מהשפעת השינויים בסביבה המקרו כלכלית על רקע התפשטות נגיף הקורונה, וחוסר הוודאות הכלכלית שהתלווה לכך. עיקר הגידול בשלב זה מתבטא בהפרשה הקבוצתית וזאת על רקע החמרה באינדיקטורים הכלכליים העומדים בבסיס חישוב ההפרשה ובעיקר אלו המתייחסים לשיעור אבטלה ולסיכון הגלום בענפי המשק השונים. קשה לקבוע בשלב זה את עומק המשבר ואת השפעת הצעדים הננקטים על ידי הממשלה ובנק ישראל כדי לסייע למשק להיחלץ מהמשבר. הגידול בהפרשה הקבוצתית נועד לתת מענה לגידול האפשרי בהפרשה הפרטנית ברבעונים הבאים, ולהתפתחות שלילית אפשרית בימי הפיגור.

הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו להוצאה בסך של כ-660 מיליון ש"ח בהשוואה להכנסה בסך של כ-665 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (351 מיליון ש"ח ללא השפעת מכירת לאומי קארד אשתקד). התוצאות ברבעון הראשון של שנת 2020 הושפעו לרעה מירידות בשווי השוק של ניירות הערך בתקופה המדווחת ומהשפעת נגזרים והפרשי שער.

יצוין כי לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי, חלה עלייה משמעותית בשווי ניירות הערך אשר קיזזה חלק משמעותי מההפסדים שנרשמו בתקופה המדווחת.

יובהר כי בתקופה הנוכחית קיימת תנודתיות משמעותית בשוקי ההון בארץ ובעולם בעקבות התמשכות מגפת הקורונה, כך שהתנודתיות בשווי השוק של הנכסים הפיננסיים עלולה להימשך.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

העמלות התפעוליות והאחרות עלו בכ-84 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות אלו הושפע מהשלכות התפשטות נגיף הקורונה, בעיקר במהלך חודש מרס. התפשטות הנגיף בתקופה המדווחת הגדילה את התנודתיות בשווקים, והובילה לעלייה במחזורי העסקאות. כמו כן עלה הביקוש למט"ח. על רקע זה נרשם גידול בעמלות מניירות ערך, ובעמלות בגין הפרשי המרה בעיקר בקרב לקוחות מוסדיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות ירדו ברבעון הראשון של שנת 2020 לעומת התקופה המקבילה אשתקד בסך של כ-143 מיליון ש"ח, קיטון בשיעור של 7.3%.

הוצאות השכר והנלוות ירדו בכ-201 מיליון ש"ח בעיקר על רקע הפרשות למענקים, בהתחשב בתוצאות הכספיות. ההוצאות התפעוליות האחרות עלו בכ-58 מיליון ש"ח בעיקר על רקע עלויות הקשורות בזכויות עובדים הנזקפות להוצאות התפעוליות וגידול בהוצאות הפחת.

חלקו של התאגיד בחברות כלולות לאחר מס ברבעון הראשון של השנה הסתכם בהפסדים של 14 מיליון ש"ח, בעיקר על רקע הפרשות לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה שנרשמו ברבעון הראשון של השנה.

הרווח (ההפסד) הבסיסי הנקי למניה המיוחס לבעלי המניות בתקופה המדווחת הסתכם בהפסד של כ-(0.16) ש"ח לעומת רווח של 0.73 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

דיבידנד ורכישה עצמית - בהמשך להנחיות בנק ישראל החליט דירקטוריון הבנק בחודש אפריל 2020 להפסיק בשלב זה את חלוקת הדיבידנד ואת המשך ביצוע הרכישה העצמית של מניות הבנק.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

להלן השינוי ברווח הנקי ברבעון הראשון של 2020 לעומת התקופה המקבילה אשתקד

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
		2019	2020	
השינוי	במיליוני ש"ח			
באחוזים	במיליוני ש"ח			
		2,120	2,169	הכנסות ריבית, נטו
2.3	49	(18)	860	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
+	878	1,555	246	הכנסות שאינן מריבית
(84.2)	(1,309)	1,946	1,803	הוצאות תפעוליות ואחרות
(7.3)	(143)	1,747	(248)	רווח (הפסד) לפני מיסים
-	(1,995)	621	(39)	הפרשה (הטבה) למס
-	(660)	1,126	(209)	רווח (הפסד) לאחר מס
-	(1,335)	(24)	(14)	חלק הבנק בהפסדי חברות כלולות
41.7	10	10	9	בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(10.0)	(1)	1,092	(232)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	(1,324)	12.7	(2.6)	תשואה להון (באחוזים)
		0.73	(0.16)	רווח (הפסד) בסיסי למניה (ש"ח)

להלן התפתחות הרווח הנקי לפי רבעונים

		2019		2020		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון ראשון	
						במיליוני ש"ח
2,120	2,466	2,092	2,163	2,169		הכנסות ריבית, נטו
(18)	288	181	158	860		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,555	1,194	1,132	1,200	246		הכנסות שאינן מריבית
1,946	1,950	1,936	2,076	1,803		הוצאות תפעוליות ואחרות
1,747	1,422	1,107	1,129	(248)		רווח (הפסד) לפני מיסים
621	499	324	386	(39)		הפרשה (הטבה) למס
1,126	923	783	743	(209)		רווח (הפסד) לאחר מס
(24)	10	(8)	7	(14)		חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
10	10	10	8	9		בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,092	923	765	742	(232)		רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
12.7	10.6	8.7	8.7	(2.6)		תשואה להון (באחוזים)
0.73	0.62	0.52	0.51	(0.16)		רווח בסיסי למניה (בש"ח)

הכנסות ריבית, נטו

הכנסות הריבית, נטו של קבוצת לאומי הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-2,169 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,120 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.3%.

הגידול בהכנסות הריבית נטו נובע בעיקר מקיטון בהוצאות על פיקדונות הציבור מעבר לקיטון בהכנסות מאשראי לציבור. הגידול בהכנסות הריבית נטו הינו על אף שבתקופה המדווחת התוצאות הושפעו לרעה מהמדד השלילי בסך של כ-98 מיליון ש"ח בעוד שבתקופה המקבילה אשתקד התוצאות הושפעו לרעה מהמדד בסך של כ-49 מיליון ש"ח.

היחס של הכנסות ריבית, נטו לבין היתרה הממוצעת של נכסים נושאי ריבית (התשוואה נטו על נכסים נושאי ריבית) בשלושת החודשים הראשונים של השנה הינו 2.07% לעומת 2.08% בתקופה המקבילה אשתקד.

פער הריבית הכולל בתקופה המדווחת הינו 1.92% לעומת פער של 1.88% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים על פערי הריבית בחלוקה למגזרים:

במגזר הממדי פער הריבית בתקופה המדווחת עמד על שיעור של 1.00% לעומת 0.76% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר המט"ח פער הריבית 0.87% לעומת 0.91% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר השקלי הלא צמוד פער הריבית 2.24% לעומת 2.21% בתקופה המקבילה אשתקד.

במהלך חודש מרס 2020 ירדה ריבית הפד לשיעור של 0.25% ולאחר תאריך המאזן ירדה ריבית בנק ישראל לשיעור של 0.1%. ירידות אלו צפויות להשפיע לרעה על הכנסות הריבית ברבעונים הבאים.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

למידע נוסף בנוגע להכנסות והוצאות ריבית ראה נספח 1 - [שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית](#).

הוצאות בגין הפסדי אשראי

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
		2020	2019	השינוי
		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
	הוצאה (הכנסה) פרטנית בגין הפסדי אשראי	104	(124)	228 +
	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי	756	106	650 +
	סך כל ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי	860	(18)	878 +
מזה:				
	הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	739	(22)	761 +
	הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	31	(9)	40 +
	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	87	14	73 +
	הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות	3	(1)	4 +
	סך כל ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי	860	(18)	878 +
יחסים באחוזים:				
	שיעור ההוצאה (ההכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	0.14	(0.18)	0.32 +
	שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	1.20	(0.03)	1.23 +
	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	(0.07)	(0.02)	(0.05) -
	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	(4.96)	(1.87)	(3.09) -

(א) על בסיס שנתי.

התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי רבעונים

				2019	2020		
רבעון ראשון		רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון		
במיליוני ש"ח							
(124)		73	68	42	104	הוצאה (הכנסה) פרטנית בגין הפסדי אשראי	
106		215	113	116	756	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי	
(18)		288	181	158	860	סך כל הוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי	
מזה:							
(22)		202	147	127	739	הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	
(9)		25	(2)	8	31	הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	
14		60	38	22	87	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	
(1)		1	(2)	1	3	הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות	
(18)		288	181	158	860	סך כל הוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי	
יחסים באחוזים:							
(0.18)		0.10	0.10	0.06	0.14	שיעור הוצאה (ההכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	
(0.03)		0.41	0.26	0.23	1.20	שיעור הוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	
(0.02)		(0.07)	(0.08)	(0.06)	(0.07)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	
(1.87)		(6.05)	(7.30)	(4.90)	(4.96)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	

(א) על בסיס שנתי.

למידע נוסף בנוגע להוצאות הפסדי אשראי ראה [ביאור 6 וביאור 13](#).

בעקבות משבר הקורונה גדלו הוצאות להפסדי אשראי בעיקר בגין האשראי המסחרי שכולל בתוכו את האשראי לעסקים קטנים וזעירים, אשראי לעסקים בינוניים ועסקים גדולים. הגידול הינו בהוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי כתוצאה מהרעה באינדיקטורים הכלכליים המשמשים לחישוב שיעור הוצאה להפסדי אשראי, המבטאת גידול בסיכון האשראי בענפי המשק השונים שצפויים להיפגע מהרעת המצב במשק הישראלי.

הכנסות שאינן מריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
		2019	2020		
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
באחוזים		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
-	(1,325)	665	(660)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	
10.4	84	809	893	עמלות	
(84.0)	(68)	81	13	הכנסות אחרות	
(84.2)	(1,309)	1,555	246	סך הכל	

התפתחות הכנסות שאינן מריבית לפי רבעונים

		2019		2020	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח					
665	333	305	383	(660)	(הוצאות) הכנסות מימון שאינן מריבית
809	817	800	799	893	עמלות
81	44	27	18	13	הכנסות אחרות
1,555	1,194	1,132	1,200	246	סך הכל

לאור ההפסדים משוק ההון בתקופה המדווחת, משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) ברבעון הראשון של השנה עמד על שיעור של 10.2% לעומת 42.3% בתקופה המקבילה אשתקד ו-36.5% בכל שנת 2019.

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	השינוי	2019	2020	
באחוזים	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
-	(746)	219	(527)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
+	132	2	134	רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו
-	(266)	60	(206)	רווחים (הפסדים) ודיבידנד ממניות שאינן למסחר
-	(316)	314	(2)	רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות מוחזקות ^(ב)
-	(51)	25	(26)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים בגין פעילויות למטרות מסחר
-	(78)	45	(33)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו ^(א)
-	(1,325)	665	(660)	סך הכל

(א) רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו כוללים בעיקר השפעת הפרשי שער.
 (ב) בשלושת החודשים הראשונים בשנת 2019 כולל רווח ממכירת לאומי קארד בסך של 314 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית לפי רבעונים

		2019		2020	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח					
219	73	285	132	(527)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
2	32	118	39	134	רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו
60	60	(27)	92	(206)	רווחים (הפסדים) ודיבידנד ממניות שאינן למסחר
314	70	(97)	-	(2)	רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות מוחזקות
-	-	15	-	-	רווחים בגין הלוואות שנמכרו, נטו
25	78	(53)	98	(26)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים בגין פעילויות למטרות מסחר
45	20	64	22	(33)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו ^(א)
665	333	305	383	(660)	סך הכל

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו כוללים גם השפעת הפרשי שער.

ההפסדים בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער נטו וכן ההפסדים מתיק ניירות הערך שאינן למסחר ובתיק למסחר, נגרמו כתוצאה מירידות שווי השוק וירידות השערים החדות שהיו בסוף הרבעון כתוצאה מהתפרצות מגפת הקורונה. יצוין כי לאחר תאריך המאזן חלה עלייה בשווי ניירות הערך כאמור בפרק [שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים](#).

להלן פירוט העמלות

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
		2019	2020	השינוי
באחוזים	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
	(1.7)	175	172	(3)
ניהול חשבון				
	23.8	160	198	38
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים				
	19.7	71	85	14
כרטיסי אשראי				
	(21.8)	55	43	(12)
טיפול באשראי				
	2.9	70	72	2
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים				
	50.5	91	137	46
הפרשי המרה				
	(0.9)	109	108	(1)
עמלות מעסקי מימון				
	-	78	78	-
עמלות אחרות				
סך כל העמלות	10.4	809	893	84

להלן פירוט העמלות לפי רבעונים

		2019		2020		
		רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
		במיליוני ש"ח				
	175	172	172	171	172	172
ניהול חשבון						
	160	158	163	156	198	198
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים						
	71	85	74	80	85	85
כרטיסי אשראי						
	55	45	44	53	43	43
טיפול באשראי						
	70	76	76	74	72	72
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים						
	91	91	91	88	137	137
הפרשי המרה						
	109	114	103	105	108	108
עמלות מעסקי מימון						
	78	76	77	72	78	78
עמלות אחרות						
סך כל העמלות	809	817	800	799	893	893

כתוצאה מגידול הפעילות בשוק ההון ברבעון השנה חל גידול בעמלות מפעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים ומהפרשי המרה לאור פעילות ענפה במט"ח של לקוחות הבנק ברבעון הראשון.

להלן פירוט ההכנסות האחרות

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
		2019	2020
השינוי			
באחוזים	במיליוני ש"ח		
		8	(3)
		73	16
		81	13

להלן פירוט ההכנסות האחרות לפי רבעונים

		2019		2020
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח				
8	9	3	2	(3)
73	35	24	16	16
81	44	27	18	13

הוצאות תפעוליות ואחרות

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
		2019	2020
השינוי			
באחוזים	במיליוני ש"ח		
(17.7)	(201)	1,136	935
21.6	32	148	180
0.4	1	227	228
5.7	25	435	460
(7.3)	(143)	1,946	1,803

הוצאות תפעוליות ואחרות לפי רבעונים

		2019		2020
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח				
1,136	1,125	1,043	1,021	935
148	147	152	153	180
227	223	227	244	228
435	455	514	658	460
1,946	1,950	1,936	2,076	1,803

ההוצאות התפעוליות והאחרות בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 מהוות 74.7% מסך כל ההכנסות לעומת 53.0% בתקופה המקבילה אשתקד ו-56.8% בכל שנת 2019.

סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהווה 1.36% מסך כל המאזן, לעומת 1.72% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת 1.69% בכל שנת 2019.

הוצאות השכר ירדו בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד בעיקר על רקע הפרשות למענקים.

העלייה בהוצאות האחרות הינה בעיקר על רקע עלויות הקשורות בזכויות עובדים הנזקפות להוצאות התפעוליות וגידול בהוצאות הפחת. בהקשר זה יצוין כי לא היו לבנק הוצאות תפעוליות מהותיות בעקבות התמודדות עם אירוע נגיף הקורונה.

הוצאות שכר

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
		2019	2020
		השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
שכר ונלוות	(19.0)	1,055	855
הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה	(1.2)	81	80
סך הכל הוצאות שכר	(17.7)	1,136	935

הוצאות שכר לפי רבעונים

		2019			2020
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח					
שכר ונלוות	1,055	1,035	953	926	855
הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה	81	90	90	95	80
סך הכל הוצאות שכר	1,136	1,125	1,043	1,021	935

הוצאות מס

ההפרשה למס על הרווח של קבוצת לאומי הסתכמה בתקופה המדווחת בהכנסה של 39 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה של 621 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה למס הנמוך בתקופה המדווחת נובע מהתוצאה הנמוכה, שביחס אליה השפעת הוצאות הלא מוכרות והפרשי העיתוי בין הוצאה החשבונאית להוצאה לצורך מס משמעותית יותר.

להלן תמצית דוח על הרווח הכולל:

הרווח הכולל לתקופה המדווחת הסתכם לסך של 1,359 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 910 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הפער בין הרווח הכולל לתקופה להפסד הנקי מקורו בעיקר בהתאמות להתחייבויות לעובדים על רקע עליית שיעור ההיוון בסך של 2,969 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) שקוזז חלקית מהתאמות בגין אגרות חוב זמינות למכירה בסך של כ-632 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). התאמות אלה נזקפות ישירות לרווח כולל אחר ובתקופות מאוחרות יותר נזקפות לרווח והפסד.

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי, חלה עלייה משמעותית בשווי ניירות הערך אשר קיזזה חלק משמעותי מההפסדים שנרשמו בתקופה המדווחת וכן עלתה קרן ההון בגין זכויות עובדים על רקע ירידת ריבית ההיוון.

יובהר כי בתקופה הנוכחית קיימת תנודתיות משמעותית בשוקי ההון בארץ ובעולם בעקבות התמשכות מגפת הקורונה, כך שהתנודתיות בשווי השוק של הנכסים הפיננסיים עלולה להימשך.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 ו-2019

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
317	(73)	-	(9)	(1,763)	(2,162)	(30)	(2,132)
382	(53)	-	3	(540)	(208)	(7)	(201)
(27)	-	-	-	-	(27)	-	(27)
-	-	-	-	23	23	4	19
38	(126)	-	(6)	(2,280)	(2,374)	(33)	(2,341)
624	(199)	(2)	(13)	(3,948)	(3,538)	(43)	(3,495)
(416)	44	31	(3)	1,960	1,616	25	1,591
208	(155)	29	(16)	(1,988)	(1,922)	(18)	(1,904)

[ראה הערות כעמוד הבא](#)

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾	המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	התאמות בגין הטבות לעובדים ⁽¹⁾
(2,132)	(30)	(2,162)	(1,763)	-	(9)	-	(1,763)
(1,355)	(17)	(1,372)	(2,208)	(2)	(4)	(126)	(2,208)
(27)	-	(27)	-	-	-	-	-
19	4	23	23	-	-	-	23
(3,495)	(43)	(3,538)	(3,948)	(2)	(13)	(199)	(3,948)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018							
968							
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019							
624							

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממתבע הפעילות של הבנק.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) ההתאמות בגין הטבות לעובדים כוללות את עלויות תכניות הפרישה מרצון שבוצעו.

(ד) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בכניסתם בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרכות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.כד. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-31 במרס 2020 ב-532.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-469.1 מיליארד ש"ח לסוף 2019 - גידול של 13.5%, ובהשוואה למרס 2019 גידול של 16.6%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-129.2 מיליארד ש"ח, כ-24.3% מסך הנכסים. ברבעון הראשון של 2020 פחת השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-3.2%, פחת ביחס לאירו ב-0.6% ויוסף ביחס לליש"ט ב-3.5%. השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לעלייה בשיעור של כ-0.5% בסך כל המאזן של הקבוצה.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פיקדון, מסתכמים בכ-1,558 מיליארד ש"ח ב-31 במרס 2020, בהשוואה לסך של כ-1,621 מיליארד ש"ח בסוף 2019.

1. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

	31 במרס		השינוי	
	2020	2019	מדצמבר 2019	ממרס 2019
	במיליוני ש"ח			
סך כל המאזן	532,449	469,134	13.5	16.6
מזומנים ופיקדונות בבנקים	103,171	76,213	35.4	35.1
ניירות ערך	94,012	84,949	10.7	18.2
אשראי לציבור, נטו	294,486	282,478	4.3	6.1
בניינים וציוד	2,956	3,043	(2.9)	3.2
פיקדונות הציבור	418,627	373,644	12.0	15.0
פיקדונות מבנקים	6,172	6,176	(0.1)	37.5
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	22,530	19,958	12.9	7.5
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	36,245	35,406	2.4	0.8

2. להלן התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים

	31 במרס		השינוי	
	2020	2019	מדצמבר 2019	ממרס 2019
	במיליוני ש"ח			
אשראי תעודות, נטו	992	727	36.5	(31.1)
ערבויות להבטחת אשראי, נטו	5,034	5,219	(3.5)	(1.7)
ערבויות לרוכשי דירות, נטו	20,945	21,230	(1.3)	11.6
ערבויות והתחייבויות אחרות, נטו	16,173	16,099	0.5	0.2
מכשירים נגזרים ^(א)	853,658	763,365	11.8	15.5
אופציות מכל הסוגים	219,016	218,622	0.2	(1.5)

(א) כולל עסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פיננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי.

למידע נוסף ראה [ביאור 11](#).

האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי, הסתכם ב-31 במרס 2020 לסך של כ-294.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-277.5 מיליארד ש"ח ליום 31 במרס 2019, גידול בשיעור של כ-6.1% ובהשוואה לסך של כ-282.5 מיליארד ש"ח בסוף 2019, גידול בשיעור של כ-4.3%.

הגידול ביתרת האשראי לציבור ברבעון הנוכחי הושפע מהותית ממשבר הקורונה אשר העלה את הביקוש לאשראי לקראת תום הרבעון בעיקר על רקע ניצול מסגרות אשראי וגידול בצורכי הנזילות של הלקוחות. יצויין כי לאחר תאריך המאזן חלק מהאשראים שניתנו במהלך הרבעון הראשון נפרעו, על רקע השחרור ההדרגתי של הסגר שהוטל על המשק והחזרה ההדרגתית לפעילות עסקית.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות המסתכמים ב-31 במרס 2020 ב-19,326 מיליון ש"ח בהשוואה ל-18,141 מיליון ש"ח בסוף 2019, והמגלמים גם הם סיכוני אשראי.

משבר הקורונה

עם פרוץ משבר הקורונה, הבנק נערך באמצעים שונים לתת שירות ללקוחותיו, גם במסגרת עבודה מהבית. במשך כל התקופה, ניתן שירות רציף לכלל הלקוחות. כמו כן, בוצעו התאמות למוצרים הבנקאיים בהתאם למאפייני התקופה הייחודיים.

החשש של הלקוחות, בעיקר ביחס לאשראי המסחרי, מהשלכות המשבר וחוסר הוודאות באשר לעיתוי וקצב החזרה לשגרה, הביאו רבים מן הלקוחות לבקש אשראי או דחיית חלויות. הבנק העמיד אשראים במסגרת הקרן בערבות מדינה להלוואות לעסקים, נתן אפשרות להקפאת תשלומים (גרייס) בהלוואות משכנתא וכן אפשרות לדחיית פירעונות לתקופה מוגבלת בהלוואות ללקוחות הפרטיים והמסחריים. עד לסמוך לתאריך פרסום הדוח הכספי העמיד הבנק במסגרת הקרן בערבות מדינה להלוואות לעסקים כ-2.6 מיליארד ש"ח. האשראי הועמד ברובו לאחר תאריך הדוח הכספי.

כמו כן, הבנק המשיך לקיים קשר רציף עם לקוחותיו בכדי ללוות אותם בתקופה זו בצורה מיטבית.

להלן התפתחות האשראי לציבור, לאחר הפרשה להפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים

שינוי ללא השפעת הפרשי שער	31 בדצמבר		31 במרס		
	2019	השינוי	2019	2020	
	באחוזים	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
1.4	1.4	1,176	83,954	85,130	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(3.5)	(3.4)	(924)	27,398	26,474	אנשים פרטיים - אחר
3.5	3.9	2,404	62,187	64,591	בינוי ונדל"ן
7.4	7.5	2,122	28,212	30,334	מסחרי
15.2	16.0	3,216	20,134	23,350	תעשייה
5.8	6.6	4,014	60,593	64,607	אחר
3.9	4.3	12,008	282,478	294,486	סך הכל

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה פרק [סיכוני אשראי](#).

סיכון אשראי בעייתי

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות

31 במרס		31 בדצמבר	
2020		2019	
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי פגום, נטו	1,953	2,108	1,997
סיכון אשראי נחות, נטו	423	474	333
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, נטו	2,282	2,525	2,106
סך הכל	4,658	5,107	4,436

31 במרס		31 בדצמבר	
2020		2019	
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בעייתי מסחר	5,158	4,920	
סיכון אשראי בעייתי קמעונאי	1,450	1,460	
סך הכל	6,608	6,380	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	1,501	1,312	
אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי	5,107	5,068	

למידע נוסף בנוגע לאשראי בעייתי ראה פרק [סיכונים אשראי וכיאר 13](#).

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [כיאר 1.ב.4](#).

ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-31 במרס 2020 הסתכמו ב-94.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-84.9 מיליארד ש"ח בסוף 2019, גידול של 10.7%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לארבע קטגוריות: ניירות ערך למסחר, מניות שאינן למסחר, אגרות חוב זמינות למכירה ואגרות חוב מוחזקות לפדיון.

סיווג נייר ערך הנרכש על ידי הבנק לתיק ניירות ערך למסחר, לאגרות חוב זמינות למכירה, למניות שאינן למסחר או לתיק אגרות חוב מוחזקות לפדיון מתבצע במועד רכישתו ונעשה בהתאם לכוונת הבנק לשימוש בנייר. ניירות שנרכשים לצורכי מסחר (או במטרה לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר), לצורכי עשיית שוק או במסגרת חדר עסקאות, מסווגים לתיק ניירות ערך למסחר. ניירות הנרכשים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק מסווגים בתיק הזמין למכירה או כמניות שאינן למסחר (החל מיום 1 בינואר 2019). אגרות חוב הנרכשות על מנת להחזיקן עד לפדיון מסווגות בתיק המוחזק לפדיון.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד. אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בניכוי המס המתייחס. החל מיום 1 בינואר 2019 מניות שאינן למסחר שיש להן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית ברווח והפסד ונקרא "רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו ממניות שאינן למסחר". בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לרווח והפסד. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלות מופחתת.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 נרשמה תנועה שלילית בקרן ההון מניירות ערך בסך של 632 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס). לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי, חלה עלייה משמעותית בשווי ניירות הערך אשר קיזזה חלק משמעותי מההפסדים שנרשמו בתקופה המדווחת.

יובהר כי בתקופה הנוכחית קיימת תנודתיות משמעותית בשוקי ההון בארץ ובעולם בעקבות התמשכות מגפת הקורונה, כך שהתנודתיות בשווי השוק של הנכסים הפיננסיים עלולה להימשך.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד

31 בדצמבר 2019						31 במרס 2020			
אגרות חוב		אגרות חוב		אגרות חוב		אגרות חוב		אגרות חוב	
ניירות ערך	מניות לא למסחר ^(א)	מניות לא למסחר ^(א)	מחזקות לפדיון	מחזקות לפדיון	מחזקות לפדיון	מחזקות לפדיון	מחזקות לפדיון	מחזקות לפדיון	מחזקות לפדיון
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
38,927	2,715	33,132	3,080	50,365	10,967	35,726	3,672	של ממשלת ישראל	
18,334	213	18,121	-	12,507	316	12,191	-	של ממשלות זרות ^(ב)	
101	101	-	-	638	620	18	-	של מוסדות פיננסיים בישראל	
9,798	201	9,597	-	9,971	217	9,754	-	של מוסדות פיננסיים זרים ^(ג)	
9,445	154	7,748	1,543	10,462	131	8,112	2,219	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	
193	53	140	-	308	105	203	-	של אחרים בישראל	
4,439	87	3,530	822	6,238	61	5,423	754	של אחרים זרים	
3,712	-	3,712		3,523	7	3,516		מניות וקרנות נאמנות	
84,949	3,524	3,712	72,268	5,445	94,012	12,424	3,516	71,427	6,645
סך כל ניירות הערך									

- (א) כולל רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 826 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח כולל אחר (31 בדצמבר 2019 - 1,090 מיליון ש"ח).
 (ב) כולל רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך (50) מיליון ש"ח שנרשמו ברווח והפסד (31 בדצמבר 2019 - 25 מיליון ש"ח).
 (ג) מזה: ממשלת ארה"ב בסך 7,085 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 12,690 מיליון ש"ח).
 (ד) מרבית אגרות החוב של מוסדות פיננסיים זרים הינם מסוג supranational או עם גיבוי מדינות.

ליום 31 במרס 2020 כ-76.0% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה, כ-13.2% כתיק למסחר, כ-3.7% כמניות שאינן למסחר וכ-7.1% כתיק לפדיון. כ-3.7% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

למידע בנוגע לשווי ניירות ערך לפי אופן המדידה ראה [ביאור 15.א](#).

התיק הזמין למכירה

- ברבעון הראשון של 2020 היה קיטון ברווח כולל אחר בגין אגרות חוב זמינות למכירה בסך 632 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בהשוואה לגידול בסך של 579 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בתקופה המקבילה אשתקד.
- ברבעון הראשון של 2020 נזקפו לרווח והפסד רווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 134 מיליון ש"ח בהשוואה לרווחים נטו בסך 2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

היתרה המצטברת נטו של התאמות לשווי הוגן של אגרות חוב המוחזקות בתיק הזמין למכירה ליום 31 במרס 2020 מסתכמת בסכום שלילי של 416 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), לעומת סכום חיובי של 624 מיליון ש"ח בסוף 2019. סכומים אלה מייצגים רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.

למידע בנוגע להתאמות לשווי הוגן של ניירות זמינים למכירה שנזקפו להן ראה [ביאור 5](#).

התיק למסחר

ב-31 במרס 2020, בתיק למסחר יש כ-12.4 מיליארד ש"ח אגרות חוב, לעומת 3.5 מיליארד ש"ח אגרות חוב ב-31 בדצמבר 2019. נכון ל-31 במרס 2020 התיק למסחר מהווה כ-13.2% מסך תיק הנוסטרו של הקבוצה לעומת 4.1% ב-31 בדצמבר 2019.

בגין אגרות חוב למסחר נרשמו ברבעון הראשון של 2020 בדוח רווח והפסד הפסדים שמומשו וטרם מומשו בסך של 32 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 31 במרס 2020 בכ-3,523 מיליון ש"ח, מזה מניות סחירות 2,146 מיליון ש"ח ושאינן סחירות 1,377 מיליון ש"ח. החל מינואר 2019, שינויים בשווי ההוגן של מניות וקרנות שאינן למסחר שטרם מומשו יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח הכולל האחר.

מסך כל ההשקעה 3,516 מיליון ש"ח מסווגים בתיק שאינו למסחר ו-7 מיליון ש"ח מסווגים בתיק למסחר.

ההון הנדרש בגין השקעות אלה עומד ליום 31 במרס 2020 על סך של 484 מיליון ש"ח.

למידע נוסף בנוגע להרכב התיק ראה [ביאור 5](#).

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

א. השקעות באגרות חוב מגובות נכסים שהונפקו בחו"ל

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאינים משכנתאות), שכולו מדורג בדרוג השקעה (Investment Grade), מסתכם בכ-10.5 מיליארד ש"ח (כ-2.9 מיליארד דולר) ל-31 במרס 2020 לעומת 9.4 מיליארד ש"ח בסוף 2019. מתוך התיק הנ"ל ל-31 במרס 2020 כ-8.1 מיליארד ש"ח (כ-2.3 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון.

התיק הזמין למכירה של השקעות באגרות חוב מגובי נכסים בחו"ל ליום 31 במרס 2020 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ-6.4 מיליארד ש"ח. 93.91% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (FNMA, FHLMC, GNMA) ומדורגות, נכון למועד הדוח, בדירוג AAA.

נכון ליום 31 במרס 2020 הסתכמה עליית הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ-113 מיליון ש"ח.

סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה"ב) ואינן בחסות מוסדות פדראליים אמריקאים, מסתכם בכ-426 מיליון ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ-3.32 שנים בממוצע (מ"מ). בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות בסך של 1.8 מיליארד ש"ח, מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח. התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-4.58 שנים בממוצע.

למידע נוסף בנוגע להשקעות באגרות חוב מגובות נכסים ראה [ביאור 5](#).

ב. השקעות בניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-31 במרס 2020 כ-36.1 מיליארד ש"ח (10.1 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל. 33.4 מיליארד ש"ח (9.4 מיליארד דולר) הינן מאגרות החוב המסווגות בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון. 98.84% מסך ניירות הערך הינם בדירוג השקעה והם כוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדרוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

למידע נוסף בנוגע לחשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה פרק [סיכוני אש"א](#).

ליום 31 במרס 2020 הסתכמה יתרת עליית הערך המצטברת בהון העצמי בגין אגרות חוב שאינם מגובות נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב-301 מיליון ש"ח (שהם 198 מיליון ש"ח לאחר מס).

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר ובתיק לפדיון. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים. 86.63% מניירות הערך שבתיק למסחר הינם בדירוג השקעה (Investment Grade).

שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-31 במרס 2020 הסתכם ב-0.6 מיליארד ש"ח (0.2 מיליארד דולר). ההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לרווח והפסד.

השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-31 במרס 2020 בכ-46.6 מיליארד ש"ח, מזה סך של 45.7 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-23.4% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-0.2 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 0.2 מיליארד ש"ח כולל קרן הון שלילית בסך של (5) מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר רשומות למסחר וסחירות בבורסה.

למידע נוסף ראה [ביאור 5](#).

פיקדונות הציבור

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו ב-31 במרס 2020 בכ-418.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-364 מיליארד ש"ח ליום 31 במרס 2019, גידול בשיעור של כ-15%, ובהשוואה לסך של כ-373.6 מיליארד ש"ח בסוף 2019, גידול של 12%.

הגידול הינו בין היתר על רקע מעבר של כספים משוק ההון לפיקדונות על רקע התנדדות בשווקים עקב נגיף הקורונה, וגידול בפיקדונות של גופים מוסדיים.

הלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי

	31 בדצמבר		31 במרס
	השינוי	2019	2020
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
תיקי ניירות ערך ^(א)	(13.0)	815,120	709,397
נכסים בגינם ניתנים שירותי תפעול: ^{(א)(א)כ(ג)}			
קרנות נאמנות	(24.3)	56,280	42,610
קופות גמל ופנסיה	(2.0)	150,291	147,310
קרנות השתלמות	(3.5)	130,336	125,821

- (א) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.
 (ב) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.
 (ג) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שירותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים

אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמו ב-31 במרס 2020 בכ-22.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-20.0 מיליארד ש"ח בסוף 2019, גידול בשיעור של 12.9% ובהשוואה למרס 2019 גידול של 7.5%.

תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

ביום 25 במאי 2018 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מרשות לניירות ערך. ביום 18 במאי 2020 החליטה הרשות לניירות ערך להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף המדף עד ליום 24 במאי 2021.

ביום 29 בינואר 2020, הנפיק הבנק סך של 750 מיליון דולר ארה"ב ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים סדרה לאומי \$ 2031. הסדרה נרשמה למסחר ברצף מוסדיים בבורסה בתל-אביב.

כתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031 עומדים לפדיון בתשלום אחד, לאחר 11 שנים ממועד הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם לאחר 6 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לתנאים מסוימים.

כתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031 נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.275% לשנה, עד ליום 29 בינואר 2026, אשר תשולם בתשלומים חצי שנתיים. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה בכתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031, כך שמאותו מועד, הריבית השנתית תהיה שווה לסכום של תשואת אג"ח ממשלת ארה"ב ל-5 שנים במועד שינוי הריבית, ומרווח בשיעור של 1.631%, כמפורט במסמכי ההנפקה.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), ימרו כתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031 למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה (מתורגם לדולר ארה"ב לפי השער באותו מועד), או על פי שער הרצפה שנקבע (3.6048 דולר ארה"ב, כפוף להתאמות), כגובה מביניהם.

כתבי התחייבות סדרות 404,403 ולאומי \$ 2031 כשירים להכלל בהון רוברד 2 החל ממועדי הנפקתם.

ביום 17 בפברואר 2020 דיווח הבנק כי הוא בוחן אפשרות לביצוע הנפקה לציבור של סדרה חדשה של אגרות חוב רגילות של הבנק ורישומם למסחר בבורסה. ביום 19 במאי 2020 פורסמה טיוטה מעודכנת של שטר הנאמנות לקראת הנפקה אפשרית של סדרת אגרות החוב וכן נוסח מעודכן של תמצית התניות בהנפקה. נכון לתאריך הדוח טרם בוצעה הנפקה.

למידע נוסף ראה דיווח מידי מיום 17 בפברואר 2020 ודיווח מידי מיום 19 במאי 2020.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-31 במרס 2020 ב-36,245 מיליון ש"ח, לעומת 35,406 מיליון ש"ח בסוף 2019, גידול של 2.4%. העלייה נובעת בעיקר מעלייה בשיעור ריבית ההיוון של ההתחייבות בגין זכויות עובדים אשר הקטינה את ההתחייבות בגין זכויות עובדים אשר קוזזה בירידה בקרן הון בגין אגרות חוב זמינות למכירה וההפסד בתקופה.

הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 של הפיקוח על הבנקים.

יחס הון למאזן ב-31 במרס 2020 הינו 6.8% בהשוואה ל-7.5% ב-31 בדצמבר 2019.

מבנה הלימות ההון

31 במרס		31 בדצמבר	
2020		2019	
במיליוני ש"ח			
הון לצורך חישוב יחס ההון			
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	35,887	36,424	37,603
הון רובד 2, לאחר ניכויים	13,857	10,709	11,987
סך הכל הון כולל	49,744	47,133	49,590
יתרות משוקללות של נכסי סיכון^(א)			
סיכון אשראי	302,059	284,201	288,340
סיכויי שוק	6,283	5,431	5,008
סיכון תפעולי	22,783	23,153	23,116
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	331,125	312,785	316,464
יחס ההון לרכיבי סיכון			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	10.84%	11.65%	11.88%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	15.02%	15.07%	15.67%

(א) למידע נוסף בגין מבנה הלימות ההון ראה [ביאור פ9](#).

יחס הון עצמי רובד 1 ב-31 במרס 2020 הינו 10.84%, ירידה של כ-1% לעומת 31 בדצמבר 2019.

הגידול בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק לא בא לידי ביטוי באופן מלא בסכום המוכר כהון עצמי רובד 1 של הבנק ליום 31 במרס 2020, וזאת משום שהעלייה בשיעור ריבית ההיוון של ההתחייבות בגין זכויות עובדים (שהקטינה את סכום ההתחייבות כאמור לעיל) נמדדת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים, כמפורט להלן בפרק התאמות להון עצמי רובד 1.

הירידה ביחס הון עצמי רובד 1 נובעת, מהגידול בנכסי הסיכון של הבנק ברבעון הראשון של שנת 2020, בסך של כ-14.7 מיליארד ש"ח, הנובע רובו ככולו מפעילותו העסקית של הבנק, בעיקר מגידול משמעותי ביתרות האשראי לציבור, נטו, וכן מירידה בהון עצמי רובד 1 כתוצאה מההפסד בתקופה המדווחת, ירידה בקרן הון בגין אגרות חוב זמינות למכירה, והשפעת הדיבידנד ששולם בגין רבעון רביעי 2019 ותכנית רכישה עצמית שהתבצעה בתחילת השנה.

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 (להלן בפרק זה: "ההוראות"). הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.
2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית וכן מאופן חישוב ריבית ההיוון שמשמשת לחישוב ההתייבות לזכויות עובדים, כמפורט בהמשך.

הון רובד 1 נוסף, מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה.

הון רובד 2

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כמפורט בהוראות, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 ביום 31 בדצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2020 תקרת ההכרה הינה 20%.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. לצורך הכללתם בהון הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202), יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

למידע בנוגע להנפקות כתבי התייבות נדחים שהנפיק הבנק בשנת 2020 והכשירים להיכלל בהון רובד 2 ראה פרק [אגרות חוב שטרי הון וכתבי התייבות נדחים](#).

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות > מידע כספי > גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

הלימות ההון

יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", כפי שהיתה בתוקף עד ליום 1 במרס 2020, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5% וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. דרישה זו חלה על לאומי.

כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיוור" התאגיד הבנקאי נדרש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ואת יעד ההון הכולל, בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיוור. השפעת דרישה זו לתקופת הדיווח עומדת על כ-0.25% ביחס ההון.

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 בנושא מדידה והלימות הון - חישוב דרישות להון מזערי ולתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף

ביום 1 במרס 2020 פרסם בנק ישראל חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 בנושא מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות ולעדכון הוראה מספר 218 בנושא יחס המינוף. בהתאם לחוזר, ההוראות תוקנו כך שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% (חלף 20% על פי ההוראות טרם החוזר), מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יחזיק ביחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-10%, ביחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-13.5% וביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. תוקף החוזר מיום פרסומו. לתיקון ההוראות אין השפעה על דרישות ההון המזערי של לאומי.

חוזר להתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) - הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250

ביום 29 במרס 2020 פורסם מכתב המפקחת על הבנקים בנושא "חלוקת רווחים בעקבות משבר הקורונה" (להלן: מכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020). במכתב הודיעה המפקחת על הפחתה בדרישות ההון הרגולטוריות המזעריות החלות על הבנקים, וזאת בעקבות משבר הקורונה ובמסגרת מכלול הצעדים שנקטו על ידי בנק ישראל בעקבות המשבר. כמו כן, התבקשו כל הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד והתכנית לרכישה עצמית של מניות, על רקע משבר הקורונה ואי-הוודאות, מתוך ציפייה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מההקלה לא יישמשו לצורך חלוקת דיבידנדים או ביצוע רכישה עצמית של מניות.

ביום 31 במרס 2020 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250) (להלן: הוראת השעה), על רקע התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הכלכלה בעולם ובישראל. בין יתר הוראות החוזר נקבעה התאמה להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 בנושא "מדידה והלימות הון", כך שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יחזיק ביחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-9% וביחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-12.5% (חלף 10%-13.5% בהתאמה, עובר לחוזר). הוראה זו חלה על לאומי.

תוקף הוראת השעה הוא עד ה-30 בספטמבר 2020, ורשאי המפקח, באישור הנגיד, להאריכה לתקופה נוספת שלא תעלה על שישה חודשים (להלן: תום תוקף ההוראה). תוקף ההקלה ביעדי ההון יהיה עד תום 24 חודשים מתום תוקף ההוראה, ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

בהתאם, יעדי ההון המזעריים החלים על לאומי ליום 31 במרס 2020 הינם יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-9% ויחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-12.5%.

ביום 27 באפריל 2020 פרסם בנק ישראל חוזר להתאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250). על פי החוזר, במטרה לסייע ולהפחית את השפעות המשבר על נוטלי המשכנתאות, נקבע בהוראת השעה כי בגין הלוואות לדיור אשר יועמדו בתקופת המשבר (החל מיום 19 במרס 2020 ועד תום תוקף ההוראה), לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% מיתרת הלוואה, הקבועה בסעיף 14א. להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור.

בהתאם להוראת השעה, ובתוספת דרישת ההון בגין יתרת הלוואות לדיור, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 31 במרס 2020 הינן 9.25% ליחס הון עצמי רובד 1 ו-12.75% ליחס הון הכולל.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון ופרופיל הסיכון, האסטרטגיה העסקית והלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. תכנון ההון מאושר על ידי הנהלה ודירקטוריון הבנק ולוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון, כגון: תחזיות רווח, שינויים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות, השפעת הוראות מעבר ושיעור הגידול בנכסי הסיכון. תחזית יחסי ההון נבחרת גם תחת מבחני רגישות ותרחישי קיצון שונים.

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדי הון לעת אירוע תרחיש קיצון.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה הפיקוח על הבנקים על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיים 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%.

לאור האמור במכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020 ובהוראת השעה, ובהתאם להפחתה בדרישות הרגולטוריות המזעריות החלות על הבנקים בעקבות משבר הקורונה, כמפורט לעיל, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 לקבוע כי יעד הון עצמי רובד 1 הפנימי יעמוד על 9.5% חלף 10.5%. למידע נוסף ראה דיווח מידי מיום 16 באפריל 2020 (אסמכתא: 034294-01-2020).

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 20 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 40% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

ביום 6 במרס 2019 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד לפיו מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת, בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 26 בפברואר 2020 אישר הדירקטוריון בגין הרבעון הרביעי של שנת 2019 דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון. סכום הדיבידנד שאושר הסתכם לסך של כ-297 מיליון ש"ח, המהווה 20.29% לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ. הדירקטוריון קבע את יום 12 במרס 2020 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 23 במרס 2020 כיום התשלום.

כאמור לעיל, במכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020, התבקשו כל הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכנית הרכישה העצמית, על רקע משבר הקורונה. בהמשך לאמור במכתב, ולאור הוראת השעה (הוראה מספר 250), שפורסמה ביום 31 במרס 2020, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 להפסיק, בשלב זה, את חלוקת הדיבידנד ואת המשך ביצוע תכנית הרכישה העצמית של מניות הבנק. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 16 באפריל 2020 (אסמכתא: 01-034294).

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
24 במאי 2018	19 ביוני 2018	19.18	292
14 באוגוסט 2018	6 בספטמבר 2018	23.96	361
12 בנובמבר 2018	10 בדצמבר 2018	25.08	375
6 במרס 2019	3 באפריל 2019	18.40	275
26 במאי 2019	23 ביוני 2019	29.27	437
13 באוגוסט 2019	8 בספטמבר 2019	24.95	369
26 בנובמבר 2019	22 בדצמבר 2019	20.87	306
26 בפברואר 2020	23 במרס 2020	20.29	297

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 26 בפברואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 700 מיליון ש"ח, החל מיום 1 במרס 2020 ועד ליום 26 בפברואר 2021. תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל על פי ייפוי כוח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. תכנית הרכישה תתבצע בשלושה שלבים נפרדים, שכל אחד מהם יהיה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א'", "שלב ב'" ו-"שלב ג'"). ביצוע שלב א' יחל ביום 1 במרס 2020, ויסתיים במוקדם מבין (א) יום 3 במאי 2020; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 250 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב א', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ב', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ב' ביום המסחר השני ממועד פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ב'. במקרה כזה, יסתיים שלב ב' במוקדם מבין: (א) יום 2 באוגוסט 2020; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 250 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב ב', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ג', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ג' ביום המסחר השני ממועד פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ג'. במקרה כזה, יסתיים שלב ג' במוקדם מבין: (א) יום 26 בפברואר 2021; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 700 מיליון ש"ח, בניכוי סך הרכישות שבוצעו בפועל במסגרת שלב א' ושלב ב'. אם לאחר סיום שלב א' או שלב ב', תתקבל החלטה שלא לבצע את שלב ב' או שלב ג', לפי העניין, יפרסם על כך הבנק דיווח מיידי.

אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 25 בפברואר 2020, בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10.9% לפחות.

ביום 2 באפריל 2020 הסתיים שלב א' שבמהלכו נרכשו 13,488,021 מניות בסך של 250 מיליון ש"ח. נכון למועד פרסום הדוח, בבעלות הבנק 71,824,258 מניות רדומות.

כאמור לעיל, בעקבות מכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020, בו התבקשו כל הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכנית הרכישה העצמית, על רקע משבר הקורונה, ולאור הוראת השעה (הוראה מספר 250), מיום 31 במרס 2020, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 להפסיק, בשלב זה, את המשך ביצוע תכנית הרכישה העצמית של מניות הבנק. למידע נוסף ראה דיווח מידי מיום 16 באפריל 2020 (אסמכתא: 01-034294-2020).

התאמות להון עצמי רובד 1

מדידת ההתחייבות בגין זכויות עובדים

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו יוצרת בהון הפיקוחי של הבנק.

ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016.

ביום 13 בינואר 2020 התקבל אישור בנק ישראל להארכת תוקף האישור עד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024 (כולל).

שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנודתיות בהון הפיקוחי של הבנק הנובעת משינויים בריבית להיוון.

למידע נוסף בנוגע למתודולוגית ההיוון ראה פרק [מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים](#).

הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית

בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". על פי מכתב זה, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית על ההון הפיקוחי על פני חמש שנים בקו ישר.

ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות שעלותה הסתכמה בכ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 במרס 2020 מיוחסים להון הפיקוחי 75% מעלויות תכנית זו.

ביוני 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב נוסף בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן". המכתב האריך את תוקף ההקלה בגין התייעלות בכך אדם עד לסוף יוני 2018.

ביולי 2017, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות נוספת שעלותה הסתכמה בכ-204 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 במרס 2020 מיוחסים להון הפיקוחי 55% מעלויות תכנית זו.

בספטמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב על הארכת תוקף שני המכתבים בשנה וחצי נוספות, עד ליום 31 בדצמבר 2019, במטרה לאפשר יישום של תכניות התייעלות נוספות.

ביום 29 ביולי 2019 חתם הבנק עם ארגון העובדים על הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2019-2022. כתוצאה מכך חל גידול חד פעמי בהתחייבות האקטוארית של הבנק בסך של כ-526 מיליון ש"ח לפני מס (כ-329 מיליון ש"ח אחרי מס).

במסגרת ההבנות הנוגעות להסכם הקיבוצי, אישר דירקטוריון הבנק יציאה בתכנית פרישה מרצון שהשפעתה על ההון הפיקוחי, המוערכת בקיטון של כ-0.07% ביחסי ההון, תיפרס על פני חמש שנים בקו ישר, מדי רבעון. נכון ליום 31 במרס 2020 מיוחסים להון הפיקוחי 15% מעלויות תכנית זו.

בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב על הארכת תוקף שני המכתבים בשנתיים נוספות, עד ליום 31 בדצמבר 2021, במטרה לאפשר גיבוש תכניות התייעלות נוספות.

למידע נוסף ראה [ביאור 8](#).

שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

במהלך חודש דצמבר 2017 סיימה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים את עבודתה לעדכון המסגרת הכוללת של "באזל 3" להלימות ההון. במסגרת עדכונים אלה ואשר מקבלים לעיתים את הכינוי "באזל 4", נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. בין היתר, נקבעו שינויים באופן החישוב של דרישות ההון על פי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, נקבעה גישה סטנדרטית אחידה לגבי הסיכון התפעולי וכן נקבעו שינויים במסגרת מדידת סיכונים השוק. שינויים אלה היו אמורים להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. במרס 2020 פורסמה הודעה מטעם הגוף המפקח על ועדת באזל, שלפיה היישום של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון הכוללת, יידחה בשנה ויחל ב-1 בינואר 2023, ויסתיים ב-1 בינואר 2028. בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה על ידי הפיקוח על הבנקים בישראל.

באפריל 2019 הודיע הפיקוח על הבנקים על הכוונה להתחיל ליישם הנחיות של ועדת באזל משנת 2014 בנושא "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי" בתאריך 1 ביוני 2021 או שנה לאחר תאריך היישום בפועל באיחוד האירופי, המאוחר מביניהם. ביום 23 באפריל 2020 פורסם מכתב מהפיקוח על הבנקים בנושא "הבהרות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם אירוע הקורונה", ובמסגרתו נקבע כי הבנקים רשאים להפסיק זמנית את היערכותם, בין היתר, לטיסה בנושא גישה סטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי (SA-CCR), שטרם נקבע מועד ליישומה. עוד הובהר כי בחודש דצמבר 2020 יבחן הפיקוח על הבנקים האם נדרשת דחייה ביישום הסופי של ההוראה.

דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות

ביום 1 ביולי 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות" המאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות. הנחיות החוזר מיושמות מיום 1 בינואר 2020, והשפעתן על נכסי הסיכון הינה גידול של כ-1.4 מיליארד ש"ח.

למידע נוסף בגין תקן החכירות ראה [ביאור 1](#).

הלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים לסוף מרס 2020 בכ-331.1 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1% בנכסי הסיכון (כ-3.3 מיליארד ש"ח), יקטין את יחס הון עצמי רוברד 1 ב-0.11% ואת יחס ההון הכולל ב-0.15%.
- רווח שייצבר או שינוי בקרן ההון - הון עצמי רוברד 1 של לאומי לסוף מרס 2020 מסתכם בכ-35.9 מיליארד ש"ח. ההון הכולל מסתכם בכ-49.7 מיליארד ש"ח. כל צבירת רווח נקי ו/או תנועה חיובית בקרן ההון בהיקף של 1 מיליארד ש"ח, תשפר את יחס הון עצמי רוברד 1 ואת יחס ההון הכולל ב-0.30%.
- התחייבויות בדבר זכויות עובדים - ההתחייבות האקטוארית לעובדים מהוונת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. שינוי של 0.1% לאורך עקום הריבית להיוון, בהנחה שהעקום עולה ויורד בצורה אחידה, משמעותה השפעה מצטברת של 0.06% ביחס הון עצמי רוברד 1 וביחס ההון הכולל. מזה על פי חישוב ממוצע נע לשמונה רבעונים, השפעה של כ-0.01% ביחס הון עצמי רוברד 1 וביחס ההון הכולל, לרבעון השוטף.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

יחס מינוף

יחס המינוף מחושב באחוזים ומוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רוברד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, בהתאם להתאמות פיקוחיות לעניין חישוב ההון. מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הינו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

יחס המינוף עשוי להיות מושפע מהשינויים בהון הרגולטורי של הבנק. בין היתר, בחישוב יחס המינוף הובאה בחשבון השפעה של יישום תכניות ההתייעלות והתאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

31 במרס		31 בדצמבר	
2020		2019	
במיליוני ש"ח			
בנתוני המאוחד			
הון רוברד 1	35,887	36,424	37,603
סך החשיפות	558,743	497,672	512,173
יחס מינוף			
יחס מינוף	6.42%	7.32%	7.34%
יחס מינוף מזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים	6.00%	6.00%	6.00%

למידע נוסף בנושא הלימות הון ומינוף הון ומינוף ראה [ביאור 29](#).

יחס המינוף ב-31 למרס 2020 הינו 6.42%, ירידה של כ-0.9% לעומת 31 בדצמבר 2019.

הירידה ביחס המינוף נובעת, מגידול משמעותי בהיקף החשיפות המאזניות, שנובע ברובו בעקיפין מגידול של כ-45 מיליארד ש"ח בפיקדונות הציבור, וכן מירידה בהון עצמי רוברד 1 כתוצאה מההפסד בתקופה המדווחת, ירידה בקרן הון בגין אגרות חוב זמינות למכירה, והשפעת הדיבידנד ששולם בגין רבעון רביעי 2019 ותכנית רכישה עצמית שהתבצעה בתחילת השנה.

מגזרי פעילות - גישת ההנהלה

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

למידע נוסף בדבר קווי עסקים בגישת הנהלה ראה פרק [מגזרי פעילות בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020												
בנק	קמטונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	סך הכל
במיליוני ש"ח												
הכנסות ריבית נטו:												
320	309	397	1,026	252	192	192	195	-	263	2,169	הכנסות ריבית - מחיצוניים	
182	1	(132)	51	53	(34)	(29)	(41)	3	(9)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי	
502	310	265	1,077	305	158	163	154	3	254	2,169	הכנסות ריבית נטו	
361	122	5	488	115	62	80	(576)	(2)	71	246	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	
863	432	270	1,565	420	220	243	(422)	1	325	2,415	סך כל ההכנסות (ההוצאות)	
119	158	36	313	122	338	37	5	(7)	47	860	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
693	261	62	1,016	142	56	30	92	208	209	1,803	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	
51	13	172	236	156	(174)	176	(519)	8	69	(248)	רווח (הפסד) לפני מס	
17	4	59	80	53	(59)	60	(177)	(17)	16	(39)	הפרשה (הטבה) למס	
34	9	113	156	103	(115)	116	(342)	(183)	44	(232)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	
יתרות ליום 31 במרס 2020												
28,655	24,519	86,591	139,765	41,843	45,250	27,964	9,275	5,132	24,449	294,486	אשראי לציבור, נטו	
174,236	42,479	-	216,715	57,180	24,643	8,984	85,622	4	25,479	418,627	פיקדונות הציבור	
156,599	14,838	-	171,437	19,721	9,090	1,665	496,128	16,250	17,787	1,025,138	נכסים בניהול	

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019												
סך הכל	חברות כנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	בנק									
			אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	סך הכל בנקאית	משכנתאות	עסקים קטנים	קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	
במיליוני ש"ח												
הכנסות ריבית נטו:												
2,120	284	15	(6)	180	188	217	233	1,009	447	321	241	הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים
-	(14)	2	-	(77)	(38)	(56)	78	105	(206)	13	298	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
2,120	270	17	(6)	103	150	161	311	1,114	241	334	539	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
1,555	70	77	387	345	78	54	103	441	2	119	320	הכנסות שאינן מריבית
3,675	340	94	381	448	228	215	414	1,555	243	453	859	סך כל ההכנסות
(18)	(3)	3	-	(19)	(18)	(102)	37	84	(9)	62	31	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,946	232	58	269	77	33	72	198	1,007	70	257	680	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,747	111	33	112	390	213	245	179	464	182	134	148	רווח לפני מס
621	24	10	77	133	73	84	61	159	62	46	51	הפרשה למס
1,092	77	(1)	35	257	140	161	118	305	120	88	97	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 במרס 2019												
277,546	24,669	644	5,916	6,140	24,618	38,732	39,397	137,430	81,956	25,983	29,491	אשראי לציבור, נטו
364,019	24,522	-	315	69,189	6,545	19,584	48,750	195,114	-	37,449	157,665	פיקדונות הציבור
1,039,514	17,853	268,460	21,223	496,415	1,059	19,409	23,604	191,491	-	16,394	175,097	נכסים בניהול

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019												
בנק	קמטונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל
במיליוני ש"ח												
הכנסות ריבית נטו:												
927	1,271	2,311	4,509	972	888	821	522	1	81	1,047	8,841	הכנסות ריבית - מחיצוניים
1,224	43	(1,294)	(27)	305	(255)	(194)	192	3	12	(36)	-	הכנסות ריבית - בינמגרי (הוצאות)
2,151	1,314	1,017	4,482	1,277	633	627	714	4	93	1,011	8,841	הכנסות ריבית נטו
1,294	454	3	1,751	413	205	323	1,366	420	324	279	5,081	הכנסות שאינן מריבית
3,445	1,768	1,020	6,233	1,690	838	950	2,080	424	417	1,290	13,922	סך כל ההכנסות
231	329	7	567	80	(124)	71	(37)	(13)	7	58	609	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,870	1,097	278	4,245	721	350	133	371	1,059	204	825	7,908	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
344	342	735	1,421	889	612	746	1,746	(622)	206	407	5,405	רווח (הפסד) לפני מס
118	117	251	486	304	209	255	597	(141)	48	72	1,830	הפרשה (הטבה) למס
226	225	484	935	585	403	491	1,151	(481)	141	297	3,522	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 בדצמבר 2019												
29,192	25,110	85,390	139,692	40,661	37,696	26,387	8,358	5,760	958	22,966	282,478	אשראי לציבור, נטו
156,934	39,125	-	196,059	53,313	20,632	6,940	74,326	10	-	22,364	373,644	פיקדונות הציבור
186,261	18,175	-	204,436	24,183	21,766	2,294	547,613	20,734	313,901	17,100	1,152,027	נכסים בניהול

מגזרי פעילות פיקוחיים

לגבי תיאור מגזרי הפעילות העיקריים ראה פרק [מגזרי פעילות פיקוחיים בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

להלן תמצית הפעילות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020										
פעילות ישראל	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	פעילות חו"ל	סך הכל
במיליוני ש"ח										
הכנסות ריבית נטו	609	22	549	198	344	40	157	(4)	254	2,169
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	266	39	207	83	139	74	(633)	-	71	246
סך כל ההכנסות (ההוצאות)	875	61	756	281	483	114	(476)	(4)	325	2,415
הוצאות בגין הפסדי אשראי	118	-	202	101	380	5	7	-	47	860
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	669	23	392	107	95	56	73	179	209	1,803
רווח (הפסד) לפני מס	88	38	162	73	8	53	(556)	(183)	69	(248)
הפרשה (הטבה) למס	30	13	54	25	2	20	(173)	(26)	16	(39)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	58	25	108	48	6	33	(397)	(157)	44	(232)
יתרה ליום 31 במרס 2020										
אשראי לציבור, ברוטו	99,207	317	62,605	28,676	79,867	3,039	-	-	24,744	298,455
פיקדונות הציבור	115,912	26,734	66,958	42,411	64,602	76,531	-	-	25,479	418,627
נכסים בניהול	58,234	37,021	48,897	21,316	58,331	739,875	43,677	-	17,787	1,025,138
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019										
פעילות ישראל	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	פעילות חו"ל	סך הכל
במיליוני ש"ח										
הכנסות ריבית נטו	630	33	551	216	367	48	3	2	270	2,120
הכנסות שאינן מריבית	240	37	190	77	146	43	362	390	70	1,555
סך כל ההכנסות	870	70	741	293	513	91	365	392	340	3,675
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	5	-	77	(1)	(78)	(6)	(14)	-	(1)	(18)
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	726	27	402	134	103	59	91	172	232	1,946
רווח לפני מס	139	43	262	160	488	38	288	220	109	1,747
הפרשה למס	46	16	94	59	175	13	116	80	22	621
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	93	27	168	101	313	25	148	140	77	1,092
יתרה ליום 31 במרס 2019										
אשראי לציבור, ברוטו	95,528	314	61,963	29,209	67,020	1,836	-	-	24,984	280,854
פיקדונות הציבור	106,846	23,888	56,748	38,409	50,079	63,525	-	-	24,524	364,019
נכסים בניהול	67,578	42,303	48,676	26,214	69,369	708,255	59,266	-	17,853	1,039,514

להלן תמצית הפעילות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019										
סך הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל								
		משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	מיליוני ש"ח
8,841	1,011	5	448	174	1,457	864	2,199	115	2,568	הכנסות ריבית נטו
5,081	279	369	1,541	170	559	306	760	145	952	הכנסות שאינן מריבית
13,922	1,290	374	1,989	344	2,016	1,170	2,959	260	3,520	סך כל ההכנסות
609	58	-	(30)	(6)	27	31	372	-	157	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,908	825	813	273	253	497	502	1,581	100	3,064	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
5,405	407	(439)	1,746	97	1,492	637	1,006	160	299	רווח (הפסד) לפני מס
1,830	72	(216)	661	36	536	229	360	57	95	הפרשה (הטבה) למס
3,522	297	(223)	1,070	61	956	408	646	103	204	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019										
285,806	23,219	-	-	3,399	67,167	29,578	62,727	346	99,370	אשראי לציבור, ברוטו
373,644	22,364	-	-	68,329	53,531	40,919	57,988	23,717	106,796	פיקדונות הציבור
1,152,027	17,100	-	45,377	819,923	75,156	26,786	52,402	46,867	68,416	נכסים בניהול

חברות מוחזקות עיקריות

קבוצת לאומי פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים העוסקים בפעילות לא בנקאית.

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-31 במרס 2020 בכ-11.9 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-12.0 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2019 והתרומה של החברות המוחזקות ברבעון הראשון של 2020 להפסד הנקי של הקבוצה הסתכמה בהפסד בסך (2) מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 41 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-31 במרס 2020 בכ-8,066 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,062 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2019. התרומה של החברות המאוחדות בארץ להפסד הנקי של הקבוצה הסתכמה ברבעון הראשון של 2020 בהפסד בסך (11) מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך (1) מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מאוחדות בחו"ל

סך כל ההשקעות של הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בשלוחות בחו"ל ב-31 במרס 2020 הסתכם ב-3,797 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,874 מיליון ש"ח בסוף 2019.

התרומה של השלוחות בחו"ל להפסד הנקי בשקלים של הקבוצה ברבעון הראשון של 2020 הסתכמה ברווח בסך 9 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

למידע נוסף בנוגע לתביעות משפטיות ונושאים אחרים הקשורים לחברות מאוחדות ראה [ביאור 10](#).

בנק לאומי ארה"ב

ביום 9 במרס 2020 בוצעה חלוקת דיבידנד בסך של 73 מיליון דולר. חלקו היחסי של בנק לאומי מכח החזקותיו ב-BLC, הינו כ-62 מיליון דולר.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019](#) ו**בדוח על הסיכונים לשנת 2019** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו.

הפעילות העסקית של הבנק כרוכה בניהול סיכונים פיננסיים ושיאנים פיננסיים. הסיכונים הפיננסיים המרכזיים אותם מנהל הבנק הינם: סיכונים אשראי שהינם אינטגרליים בעיסוק הליבה של הבנק וכן סיכונים שוק ונזילות. לצד ניהול הסיכונים הפיננסיים, פעילות הבנק כרוכה בסיכונים שאינם פיננסיים אשר ניהולם הינו תנאי הכרחי לעמידה במטרות השוטפות ובמטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. בין סיכונים אלה נכללים סיכונים תפעוליים, לרבות סיכונים טכנולוגיים וסייבר, סיכון רגולציה, סיכון ציות, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי, סיכון מודלים, סיכון סביבתי, סיכון הבנקאות ההוגנת (conduct) וסיכון מאקרו-כלכלי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הקבוצה ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים. מטרות אלו מושגות תוך עמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר, במדיניות ובמגבלות הנגזרות מהם, אשר יוצרים גבולות גזרה לפעילות העסקית. מסגרת ניהול הסיכונים כוללת מנגנונים לזיהוי סיכונים ואמידתם, הגדרת מבנה ארגוני ותחומי אחריות לניהולם לרבות מנגנוני בקרה ודיווח נאותים.

בבנק מתבצעת פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, דבר המאפשר קבלת החלטות באופן מושכל.

משבר הקורונה הינו אירוע משמעותי המשבש את הפעילות העסקית והכלכלית ומלווה בחוסר וודאות משמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו. השלכות המשבר על הכלכלה העולמית והמקומית וכן על עסקי הבנק עלולות להיות מהותיות.

כתוצאה מהמשבר עלתה רמת החומרה של הסיכון מערכתי עולמי וסיכון מערכתי מקומי ברבעון הראשון לשנת 2020 מ"בינונית" ל"בינונית-גבוהה". התפרצות הנגיף מהווה סיכון מאקרו כלכלי גלובלי משמעותי. משבר הקורונה, הצפוי להביא בשנת 2020 לפגיעה הגדולה ביותר בצמיחה העולמית מאז מלחמת העולם השנייה, ובהיקף גדול במידה ניכרת מאשר במשבר הפיננסי הגלובלי, יותיר כלכלות רבות ברחבי העולם עם חובות ריבויים גדולים מאוד, התפתחות אשר עלולה להוות סיכון מסוים ליציבות בשווקים הפיננסיים.

הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. כמו כן, הבנק מבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק ומקפיד, לאורך כל תקופת המשבר, על ניהול סיכונים מוקפד תוך בחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש

לא חלו שינויים נוספים בחומרת גורמי הסיכון ביחס [לטבלה שפורסמה בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019](#).

סיכוני אשראי

אשראי הינו פעילות ליבה מרכזית של הבנק והקבוצה, המתקיימת באופן מבוזר במספר קווי עסקים.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במסגרת ניהול סיכונים אשראי מנטר הבנק את איכות תיק האשראי, לרבות נאותות כוללת של ההפרשה להפסדי אשראי לכיסוי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, ריכוזיות תיק האשראי ופעילות לפי מוצרים עיקריים, כגון: אשראי לענף בינוי ונדל"ן, הלוואות לדיר, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי ממונף.

משבר הקורונה

מדובר באירוע משמעותי המשבש את הפעילות העסקית והכלכלית והמלווה בחוסר וודאות משמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו. השלכות המשבר על הכלכלה העולמית והמקומית וכן על עסקי הבנק עלולות להיות מהותיות, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי של לווים וקשיי נזילות של לווים על רקע שיפורי האבטלה וההאטה בפעילות הכלכלית.

פעילות ענפי המשק השונים לא הושפעה באופן זהה מהמשבר. קיימים תחומים במעגל הפגיעה הראשון בהם נגרמה פגיעה משמעותית דוגמת: תיירות ותעופה. כמו כן, קיימת אי וודאות לעניין קצב החזרה לשגרה בענפים השונים. גם בקרב משקי הבית קיימת אי וודאות כלכלית לאור הגידול המשמעותי בשיעור מבקשי התעסוקה. במסגרת ניהול סיכון האשראי מעריך הבנק את היכולת של לוויו להתמודד עם המשבר והפגיעה הכלכלית באמצעות שינוי תהליכים ומציאת פתרונות חלופיים.

הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות השליליות באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. כמו כן, הבנק מקפיד, לאורך כל תקופת המשבר, על ניהול סיכונים מוקפד תוך בחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה. במסגרת זו מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות ככל שיידרש. אחת ההשלכות המשמעותיות של הנגיף היא על תהליך מתן אשראי וניהול סיכון האשראי.

לצד זאת הבנק בוחן את הדרכים למתן סיוע ללקוחות הבנק שנקלעו למשבר זמני ואשר להערכת הבנק יצלחו את המשבר. במסגרת זו מובאות בחשבון השפעות המשבר ונעשית בחינה מעמיקה של הלקוחות בענפים במעגל הראשון של המשבר.

כחלק ממאמציו של הבנק לתמוך בצרכי לקוחותיו להתמודד עם אתגרי התקופה ולצלוח את המשבר העמיד הבנק אשראי ללקוחותיו באמצעות הקרן בערבות מדינה לאשראי לעסקים ואישר בקשות לשינוי בתנאי הלוואות של לקוחות משקי הבית והעסקיים שנקלעו למשבר זמני.

למידע נוסף ופירוט לגבי התפתחויות שחלו בתיק האשראי ומדדים איכותיים המאפיינים את התיק ניתן לראות בהמשך פרק זה וכן [בדוח על הסיכונים](#).

פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים^(א) במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי

ליום 31 במרס 2020		
יתרת האשראי בגינו נדחו תשלומים	יתרת התשלומים שנדחו בפועל	
במיליוני ש"ח		
600	9,478	מסחרי
186	10,080	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
129	1,856	אנשים פרטיים - אחר
915	21,414	סך הכל

(א) תקופת הדחייה של החלויות (קרן או ריבית) הינה עד שישה חודשים.

סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים

31 במרס 2020			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי:^(א)			
210,990	84,373	25,682	321,045
81,534	2,963	17,366	101,863
292,524	87,336	43,048	422,908
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
3,278	428	877	4,583
4,587	824	613	6,024
1,825	824	228	2,877
566	-	72	638
2,196	-	313	2,509
7,865	1,252	1,490	10,607
756	-	15	771
8,621	1,252	1,505	11,378
90	824	58	972
301,145	88,588	44,553	434,286
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים			
1,978	-	229	2,207
8	-	-	8
1,986	-	229	2,215
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור			
0.74%			

(א) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במזעד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ב) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ג) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים (המשך)

31 במרס 2019			
סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי:^(א)			
295,017	26,043	80,043	188,931
סיכון אשראי מאזני			
92,999	16,936	2,108	73,955
סיכון אשראי חוץ מאזני			
388,016	42,979	82,151	262,886
סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
3,484	853	444	2,187
א. לא בעייתי			
6,550	543	867	5,140
ב. סך הכל בעייתי ^(ב)			
3,672	166	838	2,668
השגחה מיוחדת			
429	59	-	370
נחות			
2,449	318	29	2,102
פגום			
10,034	1,396	1,311	7,327
סך הכל סיכון אשראי מאזני			
1,214	30	-	1,184
סיכון אשראי חוץ מאזני			
11,248	1,426	1,311	8,511
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
962	42	838	82
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)			
399,264	44,405	83,462	271,397
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור			
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים			
2,107	280	-	1,827
א. חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית			
9	-	-	9
ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראי שסולקו			
2,116	280	-	1,836
סך הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור			
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור			
0.75%			

(א) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ב) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ג) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים (המשך)

31 בדצמבר 2019			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי:^(א)			
189,787	83,117	26,644	299,548
84,484	2,573	16,751	103,808
274,271	85,690	43,395	403,356
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
1,972	472	781	3,225
4,175	830	613	5,618
1,524	830	229	2,583
426	-	73	499
2,225	-	311	2,536
6,147	1,302	1,394	8,843
865	-	16	881
7,012	1,302	1,410	9,724
92	830	58	980
281,283	86,992	44,805	413,080
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור			
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים			
1,910	-	234	2,144
8	-	-	8
1,918	-	234	2,152
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור			
0.75%			

(א) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ב) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ג) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

תנועה ביתרת פגומים

תנועה בחובות פגומים בגין אשראי לציבור

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020			
במיליוני ש"ח			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
2,220	-	311	2,531
יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה			
471	-	54	525
חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה			
(8)	-	-	(8)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום			
(167)	-	(16)	(183)
חובות פגומים שנמחקו			
(230)	-	(36)	(266)
חובות פגומים שנפרעו			
6	-	-	6
התאמה מתרגום דוחות כספיים			
(101)	-	-	(101)
אחר			
2,191	-	313	2,504
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה			

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019			
במיליוני ש"ח			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
2,380	31	340	2,751
יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה			
179	-	50	229
חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה			
(4)	-	-	(4)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום			
(132)	-	(27)	(159)
חובות פגומים שנמחקו			
(311)	(1)	(45)	(357)
חובות פגומים שנפרעו			
(17)	(1)	-	(18)
התאמה מתרגום דוחות כספיים			
2,095	29	318	2,442
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה			

מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020			
במיליוני ש"ח			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
729	-	290	1,019
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה			
164	-	50	214
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה			
-	-	-	-
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב			
(24)	-	(13)	(37)
חובות בארגון מחדש שנמחקו			
(135)	-	(34)	(169)
חובות בארגון מחדש שנפרעו			
4	-	-	4
התאמות מתרגום דוחות כספיים			
(101)	-	-	(101)
אחר			
637	-	293	930
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה			

מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019			
במיליוני ש"ח			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
1,318	8	319	1,645
83	-	35	118
-	-	-	-
(34)	-	(13)	(47)
(285)	-	(37)	(322)
(5)	-	-	(5)
1,077	8	304	1,389

גילוי, הערכה, סיווג וכללי הפרשה להפסדי אשראי

בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וסיווג חובות בעייתיים הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011 והעדכונים של הוראות אלו ממועד זה. הבנק נוהג לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף, בהתאם לניסיון העבר, ניתוח מצבם של הלווים הנבחנים באופן פרטני, וכן בהתאם לתחזיות כלכליות והערכות לגבי השווקים והסקטורים העסקיים השונים.

תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020			
במיליוני ש"ח			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
372	-	167	539
105	-	(6)	99
(167)	-	(16)	(183)
67	-	33	100
1	-	-	1
378	-	178	556

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019			
במיליוני ש"ח			
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
459	4	150	613
(96)	-	(24)	(120)
(132)	-	(27)	(159)
181	-	36	217
(3)	-	-	(3)
409	4	135	548

למידע נוסף בנוגע לאופן קביעת שיטורי הפרשה קבוצתית ראה פרק [מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים](#).
למידע נוסף בנוגע להפרשות ראה [ביאור 6](#).

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי

31 בדצמבר		31 במרס	
2019	2019	2020	
באחוזים			
0.89	0.87	0.84	
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור			
0.34	0.34	0.33	
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור			
1.54	1.88	1.52	
שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור			
0.22	(0.03)	1.20	
שיעור ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)			
(0.24)	(0.02)	(0.07)	
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור			
1.16	1.18	1.33	
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור			
131.49	135.46	158.51	
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר			
94.79	97.18	114.18	
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור			
(20.04)	(1.87)	(4.96)	

(א) על בסיס שנתי.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

31 במרס 2020

הפסדי אשראי ^(א)						
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
סיכון	דירוג	ביצוע	אשראי	סיכון	הוצאות	מחיקות
אשראי	אשראי ^(ה)	אשראי ^(ה)	אשראי	אשראי	הכנסות	הפרשה
כוללי ^(א)	אשראי ^(ה)	אשראי ^(ה)	פגום	נטו	אשראי	אשראי
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
תעשייה	27,657	26,780	646	410	114	32
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ב)	53,815	53,321	338	145	98	15
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	30,810	30,496	314	206	24	(5)
מסחר	32,752	31,366	934	415	179	31
שרותים פיננסיים	40,853	40,843	10	4	49	(3)
ענפים אחרים	45,911	43,921	1,250	509	192	27
סך הכל מסחרי^(ג)	231,798	226,727	3,492	1,689	656	97
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר	88,382	87,137	824	-	31	1
אנשים פרטיים - אחר	44,153	42,650	624	312	86	35
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	364,333	356,514	4,940	2,001	773	133
בנקים בישראל וממשלות בישראל	56,086	56,086	-	-	3	-
סך הכל פעילות בישראל	420,419	412,600	4,940	2,001	776	133
בנין פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	69,953	66,394	1,668	752	84	64
בנקים וממשלות בחו"ל	57,033	57,033	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	126,986	123,427	1,668	752	84	64
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל	547,405	536,027	6,608	2,753	860	197

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 319,411,90,489,2,365,24,901,110,239 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לכיצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ז) סיכון האשראי המסחרי כולל יתרה בסך 2,947 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

31 במרס 2019						
הפסדי אשראי ^(א)			מזה:	מזה:	מזה:	סיכון
יתרת	מחיקות	הוצאות	סיכון	סיכון	דירוג	אשראי
הפרשה	חשבונאיות	(הכנסות)	אשראי	אשראי	ביצוע	אשראי
להפסדי	נטו	בגין הפסדי	פגום	בעייתי ^(ד)	אשראי ^(ה)	כולל ^(א)
אשראי		אשראי				
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
(496)	38	25	432	909	23,378	24,399
תעשייה						
(343)	(4)	(15)	262	671	48,022	48,864
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(א)						
(378)	(20)	(6)	426	540	28,984	29,527
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן						
(352)	42	64	264	1,008	29,472	30,561
מסחר						
(192)	(1)	5	30	38	27,086	27,124
שרותים פיננסיים						
(486)	(49)	(95)	356	1,103	43,811	45,222
ענפים אחרים						
(2,247)	6	(22)	1,770	4,269	200,753	205,697
סך הכל מסחרי^(א)						
(463)	3	(9)	-	838	81,746	83,028
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור						
(601)	45	14	317	553	42,398	43,806
אנשים פרטיים - אחר						
(3,311)	54	(17)	2,087	5,660	324,897	332,531
סך הכל ציבור - פעילות בישראל						
(2)	-	(1)	-	-	43,516	43,517
בנקים בישראל וממשלות בישראל						
(3,313)	54	(18)	2,087	5,660	368,413	376,048
סך הכל פעילות בישראל						
בנין פעילות לווים בחו"ל						
(417)	8	-	576	1,857	63,119	66,733
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל						
-	-	-	-	-	36,204	36,205
בנקים וממשלות בחו"ל						
(417)	8	-	576	1,857	99,323	102,938
סך הכל פעילות בחו"ל						
(3,730)	62	(18)	2,663	7,517	467,736	478,986
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל						

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 291,911,76,023, 9,416,946, 100,690 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ז) סיכון האשראי המסחרי כולל יתרה בסך 2,230 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום הפעילות שבו לבנק חשיפת האשראי הגדולה ביותר מבין ענפי המשק העסקיים. בדומה לענפי המשק האחרים, מוגדרים במדיניות האשראי מתודולוגיות ופרמטרים פנימיים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק לאור רמת הסיכון והתמחור ההולם. בשל כך ומתוך רצון להמשיך ולהיות דומיננטיים במימון ענף הנדל"ן הבנק פועל לניצול מיטבי ואפקטיבי של המגבלות הפנימיות והרגולטוריות בנושא.

המעקב אחר תיק האשראי בתחום הנדל"ן מבוצע באופן הדוק תוך ניטור המגמות בנתונים המקרו כלכליים במשק וניטור התפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה בבנק.

בנוסף, מנותח הסיכון לתחום הנדל"ן במסגרת תרחיש קיצון מערכתי שהבנק בוחן, כאשר הפסדי האשראי מפולחים לפי ענפי המשנה ונבחנים אל מול תיאבון הסיכון.

בנוסף למגבלה הרגולטורית ובמטרה לנהל באופן אפקטיבי את התמהיל הפנימי של סיכון האשראי, מקפיד הבנק על פיזור גיאוגרפי בין הפרויקטים בהתייחס לביקושים הצפויים וכן על פיזור בין ענפי הפעילות השונים.

בהמשך לפוליסות דומות שנרכשו בעבר, נרכשה בדצמבר 2019 פוליסת ביטוח חדשה לתיק ערבויות מכוח חוק מכר (דירות) ולהתחייבות להוצאת ערבויות אלה ממבטחי משנה בינלאומיים, בעלי דירוג אשראי בינלאומי גבוה. פוליסת הביטוח מבטיחה את הבנק למקרה בו יידרש לשלם בשל חילוט הערבויות, והכל על פי תנאי הפוליסה. רכישת הביטוח מאפשרת להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות תוך שימוש בפוליסה "כמפחיתת סיכון אשראי" (ההפחתה הינה בהתאם לדירוג מבטחי המשנה). הביטוח הינו בגין פרויקטים שיחלו עד ליום 31 בדצמבר 2020.

ביום 12 בינואר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בנושא מגבלת חבות ענפית. העדכון מאפשר לבנקים להעמיד אשראי נוסף בהיקף של 4% מתיק האשראי למימון פרויקטים תשתיתיים אשר נכללים במסגרת ענף "עבודות הנדסה אזרחית", מעבר לאשראי בהיקף של 20% לשאר תחומי הבינוי והנדל"ן.

ביום 15 במרס 2020 במסגרת ההקלות הרגולטוריות ושירותים לציבור, שניתנו למערכת הבנקאית על רקע התפשטות נגיף הקורונה, קבע בנק ישראל שבנקים יוכלו להגדיל את האשראי לענף הבינוי והנדל"ן, כך שסך האשראי (בניכוי תשתיות לאומיות) יעלה משיעור של 20% ל-22% מסך כל תיק האשראי של הבנק (סך המגבלה, כולל תשתיות, תעמוד על 24%). תוקף ההוראה מסתיים ביום 30 בספטמבר 2020 (להלן - מועד תום תוקף ההוראה). עם זאת, כדי לאפשר לבנק לחזור לשיעור של 20%, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים ובלבד ששיעור החבות לא יעלה על השיעור במועד תום תוקף ההוראה.

נכון ליום 31 במרס 2020 הבנק עומד במגבלות הרגולטוריות הקבועות בהוראה.

למידע נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק [סיכוני אשראי כדוח על הסיכונים וכדוח הדיסקוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

קבוצות לווים¹

הקבוצה מקיימת תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי היא ממלאת אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

ביום 1 באוגוסט 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה הנ"ל. על פי התיקון, חשיפה של בנק ל"קבוצת לווים חברת כרטיסי אשראי" לא תעלה על 15% מהון התאגיד הבנקאי, וזאת בדומה למגבלה החלה על חשיפה ל"קבוצת לווים בנקאית". הוראה זו תכנס לתוקף באופן מדורג בתוך 3 שנים ממועד ההפרדה של חברת כרטיסי האשראי מהתאגיד הבנקאי.

ביום 27 באוקטובר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון נוסף להוראה הנ"ל. העדכון קובע כי חבות נטו של לווה העוסק בפעילות ספקולטיבית ושאינו לווה מפקח, תוגבל לשיעור של 10% מהון התאגיד הבנקאי (חלף מגבלה של 15%). מגבלה זו תחול גם על החבות המצטברת של לווים כאמור השייכים לקבוצת לווים העוסקים בפעילות ספקולטיבית (זאת חלף מגבלת קבוצת לווים רגילה של 25%).

תחולת ההוראה לבנק העומד במגבלות הינה ביום פרסומה. בנק שאינו עומד במגבלות נדרש לצמצם את החרגה של החשיפה בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 ביולי 2020.

נכון ליום 31 במרס 2020, הבנק עומד במגבלות הקבועות בהוראה.

¹ קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת. לווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

חשיפה למדינות זרות

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם:

31 במרס 2020			
חשיפה ^{(א)(ב)}			
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית	
במיליוני ש"ח			
34,559	6,432	28,127	ארה"ב
28,448	7,721	20,727	בריטניה
6,847	2,105	4,742	צרפת
3,610	1,802	1,808	שוויץ
5,939	1,342	4,597	גרמניה
24,873	2,531	22,342	אחרות
104,276	21,933	82,343	סך הכל החשיפה למדינות זרות
1,151	255	896	מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ד)
2,448	781	1,667	מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ה)
505	119	386	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ו)

31 במרס 2019			
חשיפה ^{(א)(ב)}			
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית	
במיליוני ש"ח			
28,532	6,297	22,235	ארה"ב
18,150	6,668	11,482	בריטניה
5,247	1,725	3,522	צרפת
3,107	1,074	2,033	שוויץ
7,440	1,141	6,299	גרמניה
16,235	1,960	14,275	אחרות
78,711	18,865	59,846	סך הכל החשיפה למדינות זרות
1,131	238	893	מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ד)
2,303	834	1,469	מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ה)
265	45	220	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ו)

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

חשיפה למדינות זרות (המשך)

31 בדצמבר 2019			
חשיפה ^{(א)(ב)}			
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית	במיליוני ש"ח
35,857	6,771	29,086	ארה"ב
21,892	8,660	13,232	בריטניה
5,360	1,756	3,604	צרפת
2,832	1,762	1,070	שוויץ
6,842	1,356	5,486	גרמניה
19,553	2,069	17,484	אחרות
92,336	22,374	69,962	סך הכל החשיפה למדינות זרות
1,314	206	1,108	מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ד)
2,239	827	1,412	מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ה)
556	150	406	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ו)

- (א) החשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי.
 (ב) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים ולפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
 (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
 (ד) החשיפה למדינות ה-GIPS כוללת את המדינות: יוון, איטליה, פורטוגל וספרד.
 (ה) החשיפה למדינות ה-LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.
 (ו) חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר). הסכום מתייחס ל-10 מדינות (ב-31 במרס 2019 מתייחס ל-11 מדינות, ב-31 בדצמבר 2019 מתייחס ל-13 מדינות).

חלק ב' - לימים 31 במרס 2020, 31 במרס 2019 ו-31 בדצמבר 2019, אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, חברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים פיננסיים אחרים.

הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שמולם יש חשיפות אשראי קבוצתיות.

משבר הקורונה

על רקע ההשלכות המהותיות של אירוע נגיף הקורונה והתנודתיות הגבוהה בשווקים הפיננסיים חל גידול במרווחי האשראי של כלל המוסדות הפיננסיים המקומיים והזרים שאליהם חשוף הבנק. במקביל לתנודתיות בשווקים והחששות ממיתון עולמי החלו הבנקים המרכזיים בעולם במהלכים במטרה לתמוך במערכות הפיננסיות בעולם ובכלל זה צעדים כגון: הקלה בדרישות ההון, הקלה ביישום רפורמות חשבונאיות, מתן כלי נזילות לבנקים ועוד.

הבנק הגביר את רמת הניטור שלו אחר מוסדות פיננסיים זרים זאת כחלק מאופן ניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים והתאים את החשיפה בהתאם לשינויים אותם זיהה בסביבת הסיכון. ניהול זה מביא בחשבון בין היתר:

- יחסים פיננסיים שונים כגון יחסי ההון, יחסי הנזילות ועוד כפי שמפורסמים על ידי הבנקים.
- הערכת השוק כפי שמשקפת בשווי השוק של מניותיהם ובסיכון כפי שנאמד בעזרת נגזרי האשראי (CDS) ומרווחי האג"ח שלהם.
- הדירוג על פי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות.
- חוסנה הפיננסי של המדינה בה נמצא מרכז פעילותו של הבנק.
- הצעדים שנקטה המדינה במטרה לתמוך במערכת הפיננסית שלה ובכלכלתה.
- מגבלות כמותיות על היקף החשיפה לבנק בודד ולמדינה.

עיקר החשיפה לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים הינה בדירוגי השקעה. הבנק אינו סבור כי בנקים ומוסדות פיננסיים אלו נמצאים ברמת סיכון גבוהה.

להלן חשיפת אשראי למסודות פיננסיים זרים^(א)

ליום 31 במרס 2020			
חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(א)	סיכון אשראי מאזני ^(ב)	במיליוני ש"ח
חשיפת אשראי נוכחית למסודות פיננסיים זרים ^(א)			
33,308	603	32,705	AAA עד AA-
7,678	811	6,867	A+ עד A-
781	176	605	BBB+ עד BBB-
245	11	234	BB+ עד B-
-	-	-	נמוך מ: B-
145	-	145	ללא דרוג
42,157	1,601	40,556	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למסודות פיננסיים זרים
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

ליום 31 במרס 2019			
חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(א)	סיכון אשראי מאזני ^(ב)	במיליוני ש"ח
חשיפת אשראי נוכחית למסודות פיננסיים זרים ^(א)			
18,595	870	17,725	AAA עד AA-
5,076	570	4,506	A+ עד A-
531	198	333	BBB+ עד BBB-
44	9	35	BB+ עד B-
-	-	-	נמוך מ: B-
138	-	138	ללא דרוג
24,384	1,647	22,737	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למסודות פיננסיים זרים ^(א)
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

ליום 31 בדצמבר 2019			
חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(א)	סיכון אשראי מאזני ^(ב)	במיליוני ש"ח
חשיפת אשראי נוכחית למסודות פיננסיים זרים ^(א)			
19,435	762	18,673	AAA עד AA-
5,033	470	4,563	A+ עד A-
397	177	220	BBB+ עד BBB-
41	11	30	BB+ עד B-
-	-	-	נמוך מ: B-
148	-	148	ללא דרוג
25,054	1,420	23,634	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למסודות פיננסיים זרים ^(א)
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

[ראה הערות בעמוד הבא](#)

- (א) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, דילרים/ברוקרים, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.
- (ב) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים (שווי הוגן של נגזרים) והשקעות באגרות חוב כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-31 במרס 2020 בשווי של 659 מיליון ש"ח (ב-31 במרס 2019 - 507 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2019 - 527 מיליון ש"ח).
- (ג) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
- (ד) הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P ו-Moody's בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.

הערות:

1. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (למידע נוסף ראה [ביאור 5](#)).
2. חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים, ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.
3. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה [ביאור 11](#).

סיכונים בתיק הלוואות לדיר

התפתחויות בסיכונים אשראי

במהלך התקופה המדווחת חל גידול בהעמדות אשראי חדש ("ביצועים") בקשר עם ביקושים לאשראי לדיר בישראל, הן למטרת מגורים והן למטרת השקעה.

לאור המגמות בשנים האחרונות, ועל מנת לוודא ניהול סיכונים אפקטיבי, מנוטר תיק הלוואות לדיר באופן שוטף, תוך ניתוח המגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון בעיקר במאפיינים הבאים: שיעורי המימון, יכולת החזר חודשי, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק. הבנק מקפיד על מדיניות חיתום מאוזנת הלוואות בחשבון את יכולת החזר של הלוואה, בסיס ההצמדה והריבית, שיעור המימון ועוד, זאת תוך עמידה בכל דרישות הפיקוח על הבנקים. במסגרת העמדת הלוואות לדיר, מעמיד הבנק גם הלוואות פרטניות למשתתפים בקבוצת רכישה. מימון במסגרת קבוצת רכישה נותן מענה לביקושי שוק של התארגנויות פרטיות, בעלי קרקע היסטוריים וכו'. מהיבט הסיכון, המימון ניתן לאוכלוסיות שונות, בפיזור גיאוגרפי, ולאחר שכל לווה עובר בדיקת יכולת סילוק להלוואה.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים בישראל

שיעור השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
	2019	2020
	במיליוני ש"ח	
ב-%		
מכספי הבנק	3,024	4,254
מכספי האוצר	42	45
סך כל הלוואות חדשות	3,066	4,299
הלוואות שמוחזרו	571	938
סך כל ביצועים	3,637	5,237

גילוי על הלוואות לדיר

כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה אנו עדים בתקופה האחרונה לגידול חד בשיעור האבטלה. מניסיון העבר לפרמטר זה עלולה להיות השפעה שלילית על תיק האשראי לדיר של הבנק. עם זאת, לאור אופיו המתמשך של המשבר טרם ניתן לאמוד את עוצמת הפגיעה בתיק האשראי לדיר של הבנק.

הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים.

לאור העלייה ברמת הסיכון, הבנק מקפיד לאורך כל תקופת המשבר על תהליכי חיתום אשראי קפדניים. במסגרת זו, חודדו דגשים בהעמדת אשראי בתקופת המשבר והודקו תהליכי החיתום של הבנק. במקביל מבוצעות בקורות לניטור שוטף אחר מוקדי סיכון.

לצד ניהול הסיכון הבנק ממשיך לכל אורך תקופת המשבר ללוות ולתמוך בלקוחותיו ולסייע להם להתמודד עם אתגרי המשבר.

ביום 15 במרס 2020 פרסם בנק ישראל מספר הקלות רגולטוריות ובהן: הקלה במגבלות על הלוואות למשקי בית לכל מטרה במשכון דירה והגדלת מסגרות למשקי בית ולעסקים באופן חד צדדי. הבנק מאמץ הקלות אלו בכדי לסייע ללקוחותיו לאחר שהשתכנע כי הלקוחות הללו יוכלו לצלוח את המשבר.

ביום 6 באפריל 2020 הודיע הבנק על הארכת תוקף האישור העקרוני להלוואת משכנתא, מ-24 ימים ל-32 ימים, ללקוחות שיקבלו אישור עקרוני למשכנתא בלאומי עד סוף אפריל 2020, במטרה לסייע לנוטלי המשכנתא בלאומי להשלים את כל ההליכים הנדרשים לצורך העמדת הלוואה, וליהנות מאותם תנאים וריביות שהוצעו להם במסגרת האישור העקרוני.

כחלק ממאמציו של הבנק לתמוך בצרכי לקוחותיו לצלוח את תקופת המשבר יישם הבנק את הנחיות בנק ישראל מיום 21 באפריל 2020 בנושא דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור וכמו כן אימץ את המתווה האחד שגובש על ידי בנק ישראל מיום 7 במאי 2020 לדחיית תשלומי הלוואות. בהתאם לנוסח ההנחיות והמתווה הנ"ל פעל הבנק לאישור בקשות של אנשים פרטיים לשינוי בתנאי הלוואותיהם.

ביום 27 באפריל 2020 פרסם בנק ישראל הוראת שעה על פיה הבנקים רשאים להעמיד לרוכשי הדירות משכנתא בהתבסס על הכנסתם טרם היציאה לחל"ת ובהתקיים מספר תנאים. אישור זה צפוי לסייע ללקוחות הבנק לקבל משכנתא בתקופה של יציאה לחל"ת או ירידה למשרה חלקית בשל משבר הקורונה.

התפתחות יתרת האשראי לדיר נטו בישראל

יתרת תיק האשראי	שיעור השינוי	יתרת תיק האשראי במיליוני ש"ח	ב- %
31 בדצמבר 2018	3.8	79,944	
31 בדצמבר 2019	4.8	83,746	
31 במרס 2020	1.4	84,922	

בשנים 2018 ו-2019 חל גידול בהיקף האשראי לדיר. הגידול נמשך גם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020, בין היתר על רקע ההתעוררות בשוק הנדל"ן כתוצאה מהבשלת פרויקטים של מחיר למשתכן.

התפתחות יתרת האשראי לדיר נטו לפי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך כל תיק האשראי במיליוני ש"ח	מגזר לא צמוד		מגזר צמוד מדד		מגזר מט"ח	
	ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית משתנה	
	שיעור מתיק האשראי במיליוני ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור מתיק האשראי במיליוני ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור מתיק האשראי במיליוני ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח
31 בדצמבר 2018	18.6	14,848	41.3	12,596	15.8	18,503
31 בדצמבר 2019	19.3	16,182	41.0	13,509	16.1	19,012
31 במרס 2020	19.8	16,795	40.9	13,661	16.1	19,050

התפתחות האשראי החדש לדיר על פי מסלולי ריבית בישראל

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חיי הלוואה):

שיעור מביצוע באחוזים	2018		2019		2020
	ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
קבועה - צמודה	17.1	19.7	22.0	20.3	18.8
משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה	17.2	20.4	19.0	19.4	18.7
משתנה עד 5 שנים - צמודה	-	-	-	-	0.1
קבועה - לא צמודה	28.1	23.2	23.2	24.4	29.1
משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה	5.3	3.7	3.0	3.3	2.8
משתנה עד 5 שנים - לא צמודה	32.0	33.0	32.6	32.3	30.6
משתנה - מט"ח	0.3	-	0.2	0.3	0.2

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה בתקופה המדווחת עמד על 52.1% לעומת כ-55.0% במהלך שנת 2019 ושנת 2018. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגורי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה. בנטרול הלוואות בהן שיעור הריבית המשתנה, משתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה, אשר הוראת המפקח מחריגה אותה מהגדרת הלוואות בריבית משתנה, שיעור האשראי לדיור בריבית משתנה שהועמד בתקופה המדווחת עמד על 30.6% לעומת 32.6% בשנת 2019.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור בישראל

במהלך התקופה המדווחת הועמדו הלוואות חדשות לדיור בסך של 4.3 מיליארד ש"ח מכספי הבנק.

ההלוואה הממוצעת שהועמדה על ידי הבנק ברבעון הראשון לשנת 2020 היתה 750 אלפי ש"ח, לעומת 728 אלפי ש"ח בשנת 2019 ו-732 אלפי ש"ח בשנת 2018.

להלן יתרת תיק הלוואות לדיור והיתרות מעל 90 יום פיגור בישראל

יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור	שיעור הסכום בפיגור
במיליוני ש"ח		
80,417	862	1.07%
84,212	830	0.99%
85,418	824	0.96%

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרס 2020, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור הינה 496 מיליון ש"ח המהווה 0.58% מיתרת האשראי לדיור, לעומת יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2019, בסך של 466 מיליון ש"ח המהווה 0.56% מיתרת האשראי לדיור.

התפתחות ביתרות אשראי חדש שניתן בישראל בשיעור מימון מעל 60%

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין סך האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2018		2019		2020	
ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
שיעור מימון באחוזים ^(א)					
17.4	16.9	18.0	17.9	16.0	18.7
15.5	16.4	19.2	17.4	16.8	19.4
0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2

(א) מסך האשראי החדש שהעמיד הבנק.

התפתחות שיעור מימון, יתרת תיק האשראי בישראל

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 31 במרס 2020 עומד על 45.0% לעומת 45.1% בשנת 2019.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2.5 בישראל

יחס ההחזר מוגדר כיחס בין ההכנסה החודשית הפנויה ובין ההחזר החודשי.

שיעור הלוואות שהועמדו ברבעון הראשון לשנת 2020 בהן יחס ההחזר נמוך מ-2.5 במועד אישור האשראי עמד על 0.3% מסך העמדות האשראי החדשות, לעומת 0.5% בשנת 2019.

חישבו זה תואם את הנחיות בנק ישראל לצורך הדיווח על פי הוראה 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה בישראל

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור ברבעון הראשון 2020, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי הלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד במוצע על כ-36% מסך האשראי החדש שהועמד, בדומה לשיעור הממוצע במהלך השנים 2019 ו-2018.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משק הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לווים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

במטרה להתמודד עם הגידול בהיקפי האשראי הפרטי ועם מוטת השליטה הרחבה הנדרשת לניהולו, וכן במטרה ליישם ממשל תאגידי נאות, הורחבו וחוזקו בשנים האחרונות מספר פונקציות, הן בחטיבה הבנקאית המהווה קו הגנה ראשון, והן בחטיבה לניהול סיכונים המהווה קו הגנה שני.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך מרכזי בהתוויית תיאבון הסיכון ובהכוונת הניהול השוטף של פעילות זאת.

לאור העלייה שחלה בשנים האחרונות ברמת המינוף של משקי הבית בישראל, בנוסף להקפדה על תהליכי החיתום, הניהול והבקרה ברמת הלוואה הבודד, הורחב והוגבר גם הניטור השוטף אחר האשראי הפרטי ברמה האגרגטיבית, בין השאר על בסיס סט מדדים פנימי.

כתוצאה ממשבר הקורונה אנו עדים בתקופה האחרונה לגידול חד בשיעור האבטלה. הדבר צפוי להביא לעלייה בסיכון האשראי לאנשים פרטיים. עם זאת, לאור אופיו המתמשך של המשבר טרם ניתן לאמוד את עוצמת הפגיעה הנובעת מהאבטלה הגבוהה במשק על תיק האשראי לאנשים פרטיים של הבנק.

הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות השליליות באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. כמו כן, לאורך כל תקופת המשבר הבנק מקפיד על תהליכי חיתום אשראי קפדניים אשר חודדו במדיניות האשראי בין היתר באמצעות הידוק סמכויות החיתום. במקביל מבוצעות בקרות לניטור שוטף אחר מוקדי סיכון.

כחלק ממאמציו של הבנק לתמוך בצרכי לקוחותיו לצלוח את תקופת המשבר יישם הבנק את הנחיות בנק ישראל מיום 21 באפריל 2020 בנושא דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור וכמו כן אימץ את המתווה האחד שגובש על ידי בנק ישראל מיום 7 במאי 2020 לדחיית תשלומי הלוואות. בהתאם לנוסח ההנחיות והמתווה הנ"ל פעל הבנק לאישור בקשות של אנשים פרטיים לשינוי בתנאי הלוואותיהם.

להלן התפתחות יתרות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיר)

יתרת סיכון אשראי במיליוני ש"ח	
44,407	31 בדצמבר 2018
44,387	31 בדצמבר 2019
44,139	31 במרס 2020

להלן התפלגות של סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי התקופה הנותרת לפירעון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיר)

31 בדצמבר 2019		31 במרס 2020		
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	
18.6	5,158	17.5	4,688	עד שנה
18.0	4,992	18.2	4,871	מעל שנה עד 3 שנים
37.8	10,464	38.1	10,224	מעל 3 שנים עד 5 שנים
14.9	4,117	15.4	4,120	מעל 5 שנים עד 7 שנים
1.4	385	1.7	450	מעל 7 שנים
9.3	2,561	9.1	2,443	ללא תקופת פירעון ^(x)
100.0	27,677	100.0	26,796	סך הכל

(x) יתרה זאת כוללת יתרות חובה בחשבונות עובר ושב ויתרות אשראי בפיגור.

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גודל החבות ללווה בודד (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 בדצמבר 2019		31 במרס 2020		גודל סיכון האשראי באלפי ש"ח	
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	טד	מ-
11.6	5,155	11.9	5,255	25	-
14.7	6,526	14.9	6,572	50	25
13.4	5,939	13.5	5,957	75	50
11.8	5,226	11.8	5,218	100	75
17.5	7,758	17.6	7,754	150	100
12.3	5,480	12.4	5,476	200	150
10.4	4,637	10.0	4,431	300	200
8.3	3,666	7.9	3,476		מעל 300
100.0	44,387	100.0	44,139		סך הכל סיכון אשראי כולל

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי מוצרי אשראי עיקריים (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 בדצמבר 2019		31 במרס 2020		
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	
14.5	6,454	13.0	5,739	יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
3.1	1,368	2.9	1,270	הלוואות לרכישת רכב (ששועבד)
44.7	19,855	44.8	19,787	הלוואות אחרות
62.3	27,677	60.7	26,796	סך הכל סיכון אשראי מאזני
14.8	6,564	15.1	6,676	מסגרת עובר ושב לא מנוצלת
22.5	9,971	23.6	10,409	מסגרת כרטיסי אשראי לא מנוצלת
0.4	175	0.6	258	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
37.7	16,710	39.3	17,343	סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני
100.0	44,387	100.0	44,139	סך הכל סיכון אשראי כולל

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק בחלוקה למגזרי הצמדה ובסיסי ריבית (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 במרס 2020					
שיעור מהתיק ב-%	האשראי המאזני	מט"ח	צמוד	לא צמוד	
					במיליוני ש"ח
95.3	25,526	40	40	25,446	הלוואות בריבית משתנה
4.7	1,270	20	27	1,223	הלוואות בריבית קבועה
100.0	26,796	60	67	26,669	סך הכל סיכון אשראי מאזני

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק בחלוקה למגזרי הצמדה ובסיסי ריבית (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור) (המשך)

31 בדצמבר 2019				
סך הכל סיכון האשראי המאזני	שיעור מהתיק	לא צמוד	צמוד	מט"ח
במיליוני ש"ח				
26,201	95.0%	26,201	41	60
1,326	5.0%	1,326	29	20
27,527	100.0%	27,527	70	80

להלן יתרות תיק הנכסים הפיננסיים של האנשים הפרטיים בבנק בעלי סיכון אשראי כולל (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 בדצמבר 2019	31 במרס 2020
במיליוני ש"ח	
83,167	91,176
56,885	43,894
140,052	135,070
34,227	34,021

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גובה ההכנסה הקבועה^(א) לחשבון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 בדצמבר 2019		31 במרס 2020	
במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%
1,852	6.7%	1,598	6.0%
964	3.5%	883	3.3%
7,959	28.8%	7,942	29.6%
9,831	35.5%	9,632	35.9%
8,035	29.0%	7,624	28.5%
27,677	100.0%	26,796	100.0%

(א) הכנסה קבועה לחשבון (לפי תעודת זהות) כוללת את הזיכויים הקבועים בחשבון לקוח ובכלל זה משכורת, העברות מבנק/מחשבון אחר, הפקדות מזומן ושיקים ועוד. ההכנסה הקבועה החודשית מחושבת על בסיס ממוצע ההכנסה במשך מספר חודשים רצופים, ובנטרול זיכויים חריגים.
 (ב) חשבונות לפירעון אשראי הינם חשבונות שהפעילות היחידה המבוצעת בהם הינה פירעון הלוואה בלבד, בעוד שעיקר פעילותו השוטפת של הלקוח מרוכזת בבנק אחר.

כאמור לעיל, מדיניות האשראי של הבנק לאנשים פרטיים מבוססת על יכולת שירות החוב של הלווה מתוך ההכנסות. בהלימה לכך, למעלה מ-90% מהאשראי המאזני הינו בקרב בעלי הכנסה קבועה.

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיוור)

31 בדצמבר		31 במרס		
2019		2020		
		במיליוני ש"ח		
27,065	26,185			אשראי לא בעייתי
302	299			אשראי בעייתי לא פגום
310	312			אשראי בעייתי פגום
27,677	26,796			סך הכל סיכון אשראי מאזני
2.2%	2.3%			שיעור סיכון האשראי הבעייתי מסך סיכון אשראי מאזני לאנשים פרטיים
111	36			מחיקות חשבונאיות, נטו
641	691			יתרת הפרשה להפסדי אשראי

למידע נוסף ובכלל זה הנוגע לחובות בעייתיים והוצאות בגין הפסדי אשראי ראה [ביאור 6 וביאור 13](#) ובפרק החשיפה לסיכונים, סיכונים אשראי סעיף [סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק](#).

חשיפת הבנק למימון ממונף

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 נקבע כי מדיניות אשראי של בנק תתייחס, בין היתר, למימון ממונף. הבנק פועל על פי עקרונות ייחודיים במדיניות האשראי לסגמנט זה, ובכלל זה בהיבט של פרמטרים פיננסיים, סמכויות אשראי ועוד.

למידע נוסף ראה [דוח הדיסקוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

יתרות האשראי המצרפיות ללווים ממונפים אשר לכל אחד מהם יתרת אשראי בסכום המהווה לפחות 0.5% מהון רובד 1 של הבנק

31 בדצמבר			31 במרס			2020			
2019			2019			2020			
סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	
									במיליוני ש"ח
520	200	320	663	225	438	706	200	506	ענף משק
606	222	384	539	43	496	1,125	74	1,051	תעשייה וחרושת
348	2	346	745	2	743	370	2	368	מסחר
247	-	247	267	-	267	235	-	235	תחבורה ואחסנה
80	-	80	86	-	86	289	76	213	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
361	-	361	-	-	-	360	-	360	בינוי ונדל"ן
2,162	424	1,738	2,300	270	2,030	3,085	352	2,733	אספקת מים, שירותי ביוק, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
									סך הכל

סיכוני שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכוני שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

משבר הקורונה

משבר הקורונה הינו אירוע משמעותי המשבש את הפעילות העסקית והכלכלית ומלווה בחוסר וודאות משמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו. השלכות המשבר על הכלכלה העולמית והמקומית וכן על עסקי הבנק עלולות להיות מהותיות.

הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות השליליות באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים.

כמו כן, הבנק מבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות ומקפיד, לאורך כל תקופת המשבר, על ניהול סיכונים מוקפד תוך בחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

מדיניות ניהול סיכוני השוק

מדיניות ניהול סיכוני השוק מהווה ביטוי לאסטרטגיית ניהול סיכון השוק של הקבוצה. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיתוח ובקרה אחר סיכוני השוק. המדיניות נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והסיכויים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה.

המדיניות מהווה כלי חשוב להגדרת תיאבון הסיכון של הבנק בתחום הנוסטרו, חדרי העסקות וחשיפות השוק בכלל קבוצת לאומי. המדיניות מגדירה את הממשל התאגידי, חלוקת האחריות הארגונית ומנגנוני האסקלציה. תיאבון הסיכון בא לידי ביטוי במגבלות שנקבעו.

במסגרת המדיניות לניהול סיכוני השוק נקבעו מגבלות דירקטוריון לכל גורם סיכון שוק מהותי. כמו כן, נקבעו מגבלות ברמת מנהלת סיכונים ראשית ומגבלות נוספות משלימות למגבלות אלו. מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים, כגון: שיעורי הריבית, אינפלציה, שער חליפין, מרווחי אשראי סחיר ומחירי מניות.

ברבעון הרביעי 2019 אישר הדירקטוריון את הכללת חשיפות הריבית בגין ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי נכסי תכנית בניהול התיק הבנקאי ומעבר לניהול החשיפות על בסיס שווי הון, ללא שינוי בתאבון הסיכון. המדידה החדשה נכנסה לתוקף בשנת 2020.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה וכן בהתאם לרגולציה המקומית והסביבה העסקית בה הן פועלות. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים: התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה שאינם, בהכרח, לצרכי גידור. הפעילות למסחר מתבצעת בדסקים ייעודיים. הגדרת התיק הבנקאי כוללת את העסקות אשר אינן כוללות בתיק למסחר.

במטרה לפקח ולבקר אחר יישום מדיניות ניהול סיכוני השוק, מקבל הדירקטוריון לפחות אחת לרבעון דיווח על עיקרי החשיפות לסיכוני שוק אל מול המגבלות שהוקצו, הצפת הסיכונים המרכזיים לפי קווי פעילות, מוצרים ומוקדי סיכון של הקבוצה, ודיווח על אירועים חריגים.

חשיפה לסיכוני שוק הנובעים מההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. המחויבות האקטוארית לעובדים בעלת מח"מ ארוך ומושפעת באופן משמעותי משינויים בריבית ההיוון. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות האקטואריות לזכויות עובדים מחושב כפי הוראות בנק ישראל על בסיס תשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

בשנת 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מבנק ישראל לפיו, עבור מדידת הלימות ההון, היוון ההתחייבויות לזכויות עובדים יבוצע על פי עקום ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות, כאמור, מעקום אג"ח ממשלת ישראל וממרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. אישור זה מיתן באופן משמעותי את התנודתיות של ההון הפיקוחי הנובעת משינויים בריבית ההיוון. תוקף האישור הוארך עד וכולל 31 בדצמבר 2024.

כנגד חלק מההתחייבות האקטוארית, קיימת השקעה ב"נכסי התכנית" שנועדה לשרת מחויבות זו, באמצעות השקעה בנכסים מגוונים ומפוזרים כדוגמת מניות ונכסי חוב. ההשקעה כפופה למגבלות רגולטוריות ומגבלות הנקבעות על ידי הקופות המנהלות את נכסי התכנית.

למידע כמותי אודות סיכוני שוק ראה פרק [סיכון שוק בדוח על הסיכונים](#).

סיכון הריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית והוא נובע ממספר מקורות, כלהלן: סיכון תמחור מחדש (הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון ובמועדי התמחור מחדש של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות), סיכון עקום התשואה (תזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה), סיכון בסיס Basis Risk (מתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש) וסיכון אופציונליות (שינוי בעיתוי או בהיקף של תזרים מזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק).

הבנק מנהל את סיכון הריבית והשפעתו על השווי, תחת הנחות שונות של שינויים בריבית, לרבות תרחישים של שינויים קיצוניים בריבית על בסיס תרחישים היסטוריים וסימולציות היפותטיות. בנוסף נעשה שימוש במודל האומד את השינוי בהכנסה המימונית הצפויה, כתוצאה משינויים בריבית ובמרווח העתידי ורגישות של ההון הפיקוחי, הכולל את ההשפעות על ההון וקרן ההון כתוצאה משינוי מיידי בריבית. על מדדים אלה קיימות מגבלות ברמות היררכיה שונות.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. על פי ניסיון העבר, הבנק מתייחס לחלק מיתרות העו"ש כהתחייבות לזמן ארוך. כמו כן, קיימות הנחות בהתייחס לפירעונות המוקדמים במשכנתאות על בסיס מודל סטטיסטי המנסה לחזות את הפירעונות המוקדמים כתלות בריבית. להערכות אלו חשיבות גדולה בניהול סיכוני הריבית, בין היתר בשל הגידול המשמעותי ביתרות אלו בשנים האחרונות.

מדידת החשיפה לשינויים בריבית מבוצעת הן לעלייה והן לירידת ריבית בכל מגזר הצמדה. מדידה זו נועדה לבחון את רגישות מבנה שווי הנכסים וההתחייבויות הקיים לשינויי ריבית, ולכן החישוב המבוצע נעשה מבלי לשנות את מבנה הנכסים וההתחייבויות.

מתחילת 2020 הבנק מנהל את החשיפה לשינויים בריבית על בסיס שווי הוגן, תוך התחשבות בחשיפות הריבית בגין ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי נכסי התכנית. במהלך התקופה הנסקרת ועם התפתחות המשבר בשוקי ההון, חלו שינויים מהותיים בחשיפת השווי לשינויים בריבית בעיקר בשל הגידול במרווחי סיכון האשראי הסחיר, אשר גרמו לירידת שווי תיקי הנוסטרו ולירידת שווי ההתחייבויות הפנסיוניות.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 נרשמה קרן הון שלילית מניירות ערך בסך של 632 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס). לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי, חלה עלייה משמעותית בשווי ניירות הערך אשר קיזזה חלק משמעותי מההפסדים שנרשמו בקרן ההון בתקופה המדווחת.

כמו כן יצוין כי קרן ההון בגין זכויות עובדים ירדה ברבעון הראשון של שנת 2020 בסך של 2,969 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס) על רקע עליית שיעור ריבית ההיוון. לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי עלתה קרן ההון בגין זכויות עובדים על רקע ירידת ריבית ההיוון.

יובהר כי בתקופה הנוכחית קיימת תנודתיות משמעותית בשוקי ההון בארץ ובעולם בעקבות התמשכות מגפת הקורונה, כך שהתנודתיות בשווי השוק של הנכסים הפיננסיים עלולה להימשך.

במהלך חודש מרס 2020 הוריד הבנק המרכזי של ארה"ב את שיעור הריבית משיעור של 1.75%-1.50% לשיעור של 0.25%-0.00%. במהלך חודש אפריל 2020 הוריד בנק ישראל את שיעור ריבית בנק ישראל משיעור של 0.25% לשיעור של 0.1%. הורדות אלו שבוצעו על רקע משבר הקורונה צפויות לפגוע בהכנסות המימון של הבנק.

למידע נוסף ראה פרק [סיכון הריבית בדוח על הסיכונים](#).

LIBOR

בחדש יולי 2017 הכריזה הרשות להתנהלות פיננסית בכריטיניה (FCA) כי תחדל לדרוש מבנקים בפאנל המיצוע של ה-LIBOR (ליבור) לצטט ריביות החל מסוף שנת 2021. בהתאם, אין להניח המשך פרסום שיעורי הליבור ממועד זה.

בעקבות ההודעה, גופים רגולטוריים שונים באנגליה, אירופה, יפן וארה"ב הקימו צוותי עבודה ייעודיים לצורך זיהוי ואימוץ עוגנים חדשים להחלפת ריביות הליבור עבור כל אחד מחמשת המטבעות (דולר ארה"ב, אירו, לירה שטרלינג, ין יפני, ופרנק שוויצרי). כמו כן מתבצעות התייעצויות של האיגוד הבינ"ל לנגזרים (ISDA) לצורך הגדרת פרמטרים סופיים לצורך עדכון בסיס הריבית ולביצוע התאמות במקרה של הפסקת פרסום הליבור (Fallback language). חלק מן החלופות המובילות מבוססות בשלב זה על ריביות שמשקפות ריבית נטולת סיכון (risk free), בניגוד לריביות הליבור המשקללות גם סיכון אשראי של הבנקים. בהתאם, עשוי המעבר לעוגני ריביות נטולות סיכון לחייב תוספת של מרווח הנגזר מן הסיכון. הפרמטרים לחישובו של אותו מרווח טרם הוגדרו ולכן אינם ידועים בשלב זה. נכון להיום, גובשו עוגנים לתקופות של יום אחד בלבד (overnight) ולא ברור עדיין, האם העוגנים החדשים יכללו מגוון רחב של תקופות מימון (כמו ריבית הליבור), כיצד יבוצע הפרסום של ריביות אלו, באילו מועדים ובאילו אמצעים וכיצד תבוצע המרה של שיעורי הריבית, ביחס לעסקאות קיימות על בסיס הליבור.

חלק מן הגופים הרגולטוריים כבר יצאו בהנחיות אופרטיביות כלפי שחקני השוק המקומיים, בדרישה להגביר את השימוש בבסיסי הריבית החדשים, מתוך כוונה לבסס שוק סחיר בבסיסי ריבית אלו.

הבנק הקים צוות בהובלת ראש חטיבת שוקי ההון לצורך היערכות לקראת השינוי הצפוי הנגזר מן האמור לעיל. במסגרת ההיערכות, הבנק מבצע מיפוי חשיפות ומוצרים רלוונטיים, ובחינת סיכונים הכרוכים בהחלפת ריביות הליבור, בחינת השינויים הנדרשים במערכות הבנק לצורך ביצוע המעבר לעוגנים החדשים ועוד.

הבנק שלח גילוי ללקוחות רלוונטיים לגבי הרפורמה, לצד פרסום קובץ שאלות ותשובות באתר הבנק (<https://www.leumi.co.il/Articles/46370>) במטרה ליידע את לקוחותיו בשינויים הצפויים. כחלק מאותה היערכות, הבנק בוחן קיומו של מנגנון, במסגרת הטפסים הסטנדרטיים השונים של הבנק, המתיר לבנק, בנסיבות מוגדרות מראש, לבצע החלפה של ריבית הליבור בעוגני ריבית חלופיים לאחר שתתגבש וודאות בשוקים הפיננסיים לגבי העוגנים החלופיים המקובלים ובכפוף להנחיות בנק ישראל, ומבצע עדכונים בטפסיו במידת הצורך.

למעבר לעוגנים חדשים עלולה להיות השפעה על השווי של מוצרים שונים, כגון: נגזרי ריבית, אגרות חוב, אשראים ועוד וכתוצאה מכך השפעה על רווחי התאגיד הבנקאי ועל חשיפותיו. בהתאם להערכות שביצע הבנק, לא קיימת לבנק חשיפה מאזנית מהותית בחוזים המתייחסים לליבור הנמשכים מעבר לשנת 2021. בבנק קיימת חשיפה לריבית הליבור במסגרת פעילות בעסקאות נגזרים המעוגנת, בין תחת הסכמי ISDA (שכאמור צפויים להיות מטופלים בהתאם להנחיות של ISDA) ובין תחת הסדרים אחרים שהחשיפה בגינם אינה מהותית. הבנק ממשיך לעקוב אחר פרסומים בחו"ל ובישראל ואחר הנחיות רגולטוריות בקשר לרפורמה.

השלכות חשבונאיות

להפסקת השימוש בליבור והמעבר למדדי ריבית חלופיים צפויות להיות השפעות חשבונאיות שונות במספר תחומים, אשר הינם, בין היתר:

- חשבונאות גידור - הבנק ידרש לבחון את השלכות השינוי על קשרי הגידור הקיימים, התייעוד שבוצע בגינם והרחבתו לצורך שילוב השינויים שבוצעו. כל זאת במסגרת אימוץ התקינה החשבונאית שתאפשר את ביצוע ההתאמות הנדרשות.
- הסכמי חוב (debt modification) - הסכמי חוב שלא כוללים התייחסות ל-fallback עשויים לחייב ביצוע תיקונים (modification) להסכמים אלו. הבנק ידרש לבחון האם תיקונים אלו יטופלו כגריעה של החוזים הקיימים והכרה לראשונה בחוזים החדשים כאשר ההפרש יוכר בדוח רווח והפסד או לחילופין כהמשך (continuation) של החוזים הקיימים באמצעות עדכון שיעור הריבית האפקטיבית.
- שיעורי היוון - מעבר למדדי ריבית חלופיים עשוי להביא לשינויים בשיעורי היוון המשמשים כנתון (input) במודלים שונים לצורך הערכה (valuation) של נכסים והתחייבויות שונים, כגון: מכשירים פיננסיים, חכירות, נגזרים, ירידות ערך לנכסים לא פיננסיים.
- מדרג השווי ההוגן - חלק ממדדי הריבית החלופיים (כדוגמת שיעור ה-SOFR) פורסמו לאחרונה, ועל כן לא קיים בהם שוק פעיל. על כן, צפוי כי חוזים המתייחסים למדדי הריבית החלופיים הללו יסווגו ברמה 2 או 3 במדרג השווי ההוגן.

בהקשר זה יודגש כי, באוקטובר 2018 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את עדכון תקינה ASU 2018-16 בדבר הוספת שיעור ה-SOFR לרשימת שיעורי ריבית העוגן (benchmark) בארה"ב הכשירים לשימוש למטרות גידור חשבונאי. ביום 22 במרס 2020 פרסם ה-FASB עדכון תקינה בדבר הקלות בגין השפעות רפורמת ריביות העוגן על הדיווח הכספי, המהווה עדכון לנושא 848 בקודיפיקציה בדבר רפורמת ריביות העוגן.

הבנק נערך לביצוע השינוי באמצעות מיפוי חשיפות ומוצרים רלבנטיים ובחינת סיכונים הכרוכים בהחלפת ריביות הליבור כולל בחינת השינויים הנדרשים במערכות הבנק לצורך ביצוע המעבר לעוגנים החדשים.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות
שווי הוגן נטו מותאם^(א) של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 במרס 2020			
שקל	מט"ח	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	22,009	(3,640)	18,369
מזה: תיק בנקאי	17,514	(3,671)	13,843
31 במרס 2019			
שקל	מט"ח	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	22,690	(1,158)	21,532
מזה: תיק בנקאי	16,871	(1,121)	15,750
31 בדצמבר 2019			
שקל	מט"ח	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	20,112	(1,526)	18,586
מזה: תיק בנקאי	18,416	(1,576)	16,840

ראה הערות [בעמוד 68](#)

למידע נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15.A](#).

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו מותאם^(*) על הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 במרס 2020			
סך הכל*	מט"ח	שקל	במיליוני ש"ח
שינויים מקבילים			
812	394	418	עלייה במקביל של 1%
931	405	526	מזה: תיק בנקאי
(1,219)	(487)	(732)	ירידה במקביל של 1%
(1,326)	(470)	(856)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים			
328	139	189	התלכה ⁽²⁾
(303)	(97)	(206)	השטחה ⁽¹⁾
143	64	79	עליית ריבית בטווח הקצר
(132)	(37)	(95)	ירידת ריבית בטווח הקצר
31 במרס 2019			
סך הכל*	מט"ח	שקל	במיליוני ש"ח
שינויים מקבילים			
1,650	271	1,379	עלייה במקביל של 1%
1,720	239	1,481	מזה: תיק בנקאי
(2,218)	(409)	(1,809)	ירידה במקביל של 1%
(2,278)	(377)	(1,901)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים			
457	59	398	התלכה ⁽²⁾
(363)	(153)	(210)	השטחה ⁽¹⁾
408	(55)	463	עליית ריבית בטווח הקצר
(460)	43	(503)	ירידת ריבית בטווח הקצר
31 בדצמבר 2019			
סך הכל*	מט"ח	שקל	במיליוני ש"ח
שינויים מקבילים			
1,685	197	1,488	עלייה במקביל של 1%
1,693	192	1,501	מזה: תיק בנקאי
(2,283)	(280)	(2,003)	ירידה במקביל של 1%
(2,337)	(306)	(2,031)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים			
667	19	648	התלכה ⁽²⁾
(567)	(98)	(469)	השטחה ⁽¹⁾
267	(49)	316	עליית ריבית בטווח הקצר
(287)	53	(340)	ירידת ריבית בטווח הקצר

ראה הערות [בעמוד 68](#).

הערה: בטבלה זו מוצג השינוי בשווי הוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽⁷⁾

31 במרס 2020			
במיליוני ש"ח			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
שינויים מקבילים			
723	340	383	עלייה במקביל של 1%
853	470	383	מזה: תיק בנקאי
(733)	(350)	(383)	ירידה במקביל של 1%
(853)	(470)	(383)	מזה: תיק בנקאי
31 במרס 2019			
במיליוני ש"ח			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
שינויים מקבילים			
748	129	619	עלייה במקביל של 1%
831	212	619	מזה: תיק בנקאי
(757)	(138)	(619)	ירידה במקביל של 1%
(831)	(212)	(619)	מזה: תיק בנקאי
31 בדצמבר 2019			
במיליוני ש"ח			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
שינויים מקבילים			
639	183	456	עלייה במקביל של 1%
665	209	456	מזה: תיק בנקאי
(591)	(135)	(456)	ירידה במקביל של 1%
(665)	(209)	(456)	מזה: תיק בנקאי

(א) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(ב) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(ג) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

(ד) חישוב החשיפה לירידת ריבית ב-1% מבוסס על הורדת שיעור הריבית על האשראי והפיקדונות בשיעור זה. מאחר ושיעור הריבית על רוב הפיקדונות כיום נמוך מ-1%, ומאחר וקיימת הסתברות נמוכה שהריבית על הפיקדונות תרד מתחת ל-0.0%, יש לראות בחישוב החשיפה המוצג לעיל אמת מידה בהתאם לסטנדרטים המקובלים.

* לאחר השפעות מקוזות.

סיכון שער חליפין

במהלך התקופה המדווחת ההשפעה של שינוי בשערי חליפין על הרווח אינה מהותית מאחר והבנק אינו מנהל חשיפות משמעותיות במגזר המט"ח.

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון נזילות" ודרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות", המאמצת את המלצות ועדת באזל 3, לחישוב יחס מזערי לנזילות LCR (Liquidity Coverage Ratio), תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי.

החל מיום 1 בינואר 2017 יחס כיסוי הנזילות המזערי שהבנק והקבוצה נדרשים לעמוד בו הינו 100%.

לאומי שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח אשר תאפשר לו לעמוד בכל צורכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו באמצעות מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי וכן מודלים פנימיים שפותחו בלאומי בהתאם להוראת בנק ישראל, ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם.

משבר הקורונה

במהלך חודש מרס חלו ירידות חדות בשווקי ההון בעולם לצד תנודתיות גבוהה.

לכל אורך התקופה הנסקרת יחס ה-LCR במט"ח ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית.

בתקופה הנסקרת, חל גידול משמעותי ביתרת פיקדונות הציבור של לקוחות קמעונאיים ועסקיים, עיקרו במטבע ישראלי, חלקו כתוצאה מהסתת כספי הציבור משוק ההון, דבר שהגדיל את יחס ה-LCR. יחס כיסוי הנזילות ליום 31 במרס 2020 עמד על 132%.

עם התגברות המשבר, חלה התייקרות של עלויות המימון בשוק המט"ח המקומי לצד ירידה חדה ברמת הנזילות של השוק. במהלך חודש מרס בנק ישראל החל להתערב בשוק המט"ח ולספק נזילות דולרית למערכת הבנקאית בישראל באמצעות עסקות החלף (Fx Swap) לתקופות קצרות. פעילות זו נועדה לאפשר למערכת הבנקאית להמשיך ולספק מענה לצורכי הגידור המטבעי של המשקיעים המוסדיים שהלכו וגדלו עם התפתחות המשבר.

יחס כיסוי הנזילות של התאגיד הבנקאי (המודל הרגולטורי) מחושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
31 בדצמבר		31 במרס	
2019	2019	2020	
באחוזים			
א. בנתוני המאוחד			
123	129	128	
100	100	100	
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי			
121	127	126	
100	100	100	

למידע נוסף ראה פרק סיכון נזילות [בדוח על הסיכונים וביאור 39](#)

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים, סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים מעילות והונאות.

תפיסת ניהול הסיכון הינה בהלימה לאסטרטגית קבוצת לאומי, מהווה בסיס להגדרת סובלנות הסיכון, לאופן ניהול הסיכון והמשל התאגידי ולקביעת המיקוד והדגשים בתהליכי ניהול הסיכונים התפעוליים, ומאפשרת ניהול סיכונים מושכל וממוקד תוך תעדוף משימות ומשאבים.

משבר הקורונה הינו אירוע משמעותי המשבש את הפעילות העסקית והכלכלית ומלווה בחוסר וודאות משמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו. השלכות המשבר על הכלכלה העולמית והמקומית וכן על עסקי הבנק עלולות להיות מהותיות.

הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות השליליות באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים.

כמו כן, הבנק מבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות ומקפיד, לאורך כל תקופת המשבר, על ניהול סיכונים מוקפד תוך בחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש זאת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית ומדיניות הבנק בנושא זה.

על מנת לתת מענה לצרכים הנוכחיים ולאפשר המשכיות עסקית תומכת עסקים, יחידות רבות בלאומי עברו לתצורת עבודה חדשה המשלבת עבודה נרחבת מהבית, פיצול פיזי של יחידות אורגניות והקטנת כוח האדם הפעיל. במקביל חל שינוי גם במאפייני היקפי פעילות הלקוחות.

בוצעו התאמות בתהליכי עבודה והבקרה אשר נבחנו בשיתוף כלל הגורמים הרלבנטיים ובכללם: המשכיות עסקית, גורמים עסקיים, ניהול סיכונים, אבטחת מידע, ציות וייעוץ משפטי.

תצורת העבודה החדשה מעלה את החשיפה לסיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר, זמינות מערכות, טעויות אנוש, הונאות, מעילות ודלף מידע.

במטרה לוודא כי החשיפה נשארת בגבולות סובלנות הסיכון נקבעו בקרות עסקיות, תהליכיות ומיכוניות המגדרות את הסיכונים.

יש לציין כי מאחר ומדובר בתצורת עבודה דינמית המשתנה מעת לעת מתקיים תהליך שוטף לבחינת השינויים הנדרשים בתהליכי העבודה והתאמתם לסובלנות הסיכון.

סיכון אבטחת מידע וסייבר

משבר הקורונה מוביל לעלייה משמעותית בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בעולם בדגש על עלייה בניסיונות פישניג והנדסה חברתית. כמו כן תצורת העבודה מרחוק והשינוי בתהליכי העבודה והבקרות מגדילים את משטחי התקיפה הפוטנציאליים לתקיפות סייבר על הבנק ומגבירים את איום דלף המידע.

לאומי נוקט במספר רב של צעדים על מנת למזער את החשיפה לסיכונים אלו ובכלל זה: הקשחת מדיניות העבודה ברשת הבנק, צמצום הקישוריות לספקים וגופים חיצוניים בתקופת המשבר, הגבלת מדיניות תקשורת הנתונים הבינלאומית, הקשחת מדיניות הרשאות בעלי תפקידים בבנק בהתאמה לתפקידם בעת המשבר, העלאת המודעות וריענון הנחיות אבטחת מידע, הגברת הניטור לשם הסרת אתרים מתחזים, התאמת הפתרונות הטכנולוגיים ותהליכי הניטור לרגישות התפקיד ומתווה העבודה מרחוק. לאומי ממשיך לעקוב אחר מגמות, איומים ותקיפות בעולם ובהתאם מתאים את הגנת הסייבר.

למידע נוסף אודות הסיכון התפעולי ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכון התפעולי ראה פרק [סיכון תפעולי בדוח על הסיכונים לשנת 2019](#).

סיכונים אחרים

סיכוני רגולציה וציות

סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו הסיכון לשינויים בחקיקה וברגולציה העלולים להשפיע על היקף הכנסות וההוצאות של הקבוצה, ההון, תחומי הפעילות של הקבוצה או הסביבה העסקית בה היא פועלת.

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

בעת האחרונה, עד לתחילת אירוע נגיף הקורונה, הושם עיקר הדגש על הוראות בתחומים הבאים:

- קידום תחרות במגזר הפיננסי

במסגרת זו ניתן למנות את ההוראות הבאות: הקלות לבנקים חדשים, לרבות הליך רישוי מקל והקמה של לשכת שירותי מחשוב שתשרת בנקים חדשים; הקלות לחברות כרטיסי האשראי המופרדות לצורך ביסוסן כשחקן מרכזי בתחרות מול הבנקים; רפורמת הניוד בין בנקים שנועדה לאפשר מעבר קל ומהיר מבנק לבנק ובכלל זה העברת האחריות המלאה לניוד החשבון על הבנקים; חוק נתוני אשראי ומאגר נתוני אשראי המאפשר הצגת מידע לנתוני אשראי שונים על מנת שיוכלו להציג ללקוחות הצעות ערך מיטביות; פתיחת אפשרות החיבור למערכות התשלומים לגורמים נוספים; המשך הסדרת הליכי רישוי לנתוני שירותים פיננסיים מוסדרים; המלצות להגברת התחרות בתחום שירותי המסחר בניירות ערך (ברוקראז'); קביעה כי תאגיד בנקאי גדול (אשר נדרש לדרישות הון גבוהות יותר) הינו תאגיד שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (חלף 20% עד כה); וכן הקלות בנוגע לרישום נהנים ובעלי שליטה בחשבונות המנוהלים עבור נתוני אשראי ופלטפורמות P2P במטרה להסיר חסם אשר הקשה על גופים אלה לפעול במערכת הפיננסית הישראלית ולהתחרות במערכת הבנקאית.
 - עידוד החדשנות

במסגרת זו ניתן למנות את ההוראות הבאות: מכתב הפיקוח בנוגע לעידוד חדשנות בבנקים ובסולקים (לרבות עידוד "ארגז חול רגולטורי"); מתן אפשרות להנפיק ערבויות בנקאיות במדיה דיגיטלית; רפורמת הבנקאות הפתוחה; היתר לפעילות הבנקים בתחום אפליקציות התשלומים לבתי עסק; המשך מתן הקלות לפתיחת חשבון מקוון; ואפשרות מתן ייפוי כוח מקוון למנהלי תיקים.
 - יחסי בנק לקוח ו-CONDUCT

במסגרת זו ניתן למנות את ההוראות הבאות: חוק מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי (חוק 6 דקות); מהלך להורדת העמלות לעסקים קטנים זעירים המחייב את הבנקים להעביר באופן יזום עסקים קטנים זעירים למסלול עמלות מתאים; תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) בעניין דחיית מועדי הפירעון החודשי של הלוואה לדיור בנסיבות מיוחדות (לידה, מחלה, חופשת לידה, פטירה); חוק אשראי הוגן (לשעבר חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות) והוראת ניהול בנקאי "פישוט הסכמים ללקוח" המתייחסת ליישומן של החוק ושמטרתה להקל על לקוחות להתמצא בהסכמי אשראי בנקאיים מורכבים; וכן חוק שירותי תשלום המחליף את חוק כרטיסי חיוב ומקנה הגנות צרכניות ביחס לאמצעי תשלום שונים.
 - מניעת פשיעה פיננסית - איסור הלבנת הון, שוחד ושחיתות

לצד כל זאת נמשכת המגמה, שרואה בבנקים הגורם שאחראי למנוע את הפשיעה הכלכלית. בנקים נדרשים לנטר פעילות חשודה ולהגיש דיווחים לרשויות. הבנק מתמודד עם יישום ה-FATCA והתקן האחיד של ה-OECD לאיסוף והחלפת מידע על חשבונות פיננסיים (ה-CRS), וזאת במקביל להמשך יישום מדיניות הכסף המוצהר ויישום החוק לצמצום השימוש במזומן.
 - הגנת הפרטיות ואבטחת מידע

נושאים אלה מצויים על סדר היום בארץ ובעולם וצוברים תאוצה עם המעבר לדיגיטציה, למיקור חוץ ולשימוש בשירותי מחשוב ענן במערכת הפיננסית.
- המגמות והשינויים הנ"ל משפיעים וצפויים להשפיע בשנים הקרובות על המערכת הבנקאית בישראל. הבנק פועל לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות, כוחן את היערכותו לתנאי השוק המשתנים, להגברת התחרות והשקיפות, לכניסתם של שחקנים חדשים לתחומי הבנקאות הקלאסיים, להשוואת עלויות בין הבנק לגופים נוספים, לשימוש במאגרי המידע והנתונים של לקוחות הבנק על ידי גופים חוץ בנקאיים וכן למתן הצעות ערך מתאימות ללקוחות הבנק. במקביל, הרגולציה גורמת לשחיקה בהכנסות, לגידול בהוצאות הנדרשות לשם עמידה בהוראות הרגולציה, ולצורך בשיפור מתמיד ברמת השירות והחדשנות.

משבר הקורונה

על רקע התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הכלכלה בישראל ובעולם, ובתוך כך על משקי הבית והעסקים, קבעו הפיקוח על הבנקים ורגולטורים נוספים, שורה של צעדים רגולטוריים, במטרה לסייע למשקי הבית והעסקים לצלוח תקופה זו, תוך מתן גמישות עסקית נדרשת לתאגידים הבנקאיים.

הצעדים האמורים מתמקדים, בין היתר, בהמשכות מתן השירותים הבנקאיים לציבור הרחב, בדגש על מעבר לערוצי הדיגיטל השונים, מתן שירותים ללא צורך בהגעה לסניפי הבנק וביצוע התאמות לעבודה מרחוק; במתן הקלות שונות לבנקים שייאפשרו את תפקודם התקין בכוח אדם חסר; ובדרישה כי הבנקים יירתמו לסיוע למשק בצליחת המשבר על ידי הגדלת האשראי ותמחור הוגן של הלוואות.

הצעדים האמורים קצובים לתקופות שונות, בהתאם להערכות לגבי משך התמשכות אירוע נגיף הקורונה, והם מתעדכנים באופן דינאמי בהתאם לצרכי הלקוחות והבנק, והמצב במשק. יישום הוראות הרגולציה האמורות, הינו חלק ממכלול הטיפול באירוע נגיף הקורונה, והשפעתן תיבחן במסגרת בחינת ההשפעה הכוללת של האירוע על הבנק והקבוצה.

סיכון ציות

סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות החוק/הרגולציה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 308 "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי" מגדירה את תחומי האחריות של הציות באופן פורמאלי וברמה הקבוצתית. ההוראה מפרטת את ההגדרה של הוראות ציות וקובעת כי "סיכון הציות" נגזר מחוקים, תקנות, הוראות רגולציה, נהלים פנימיים, כללי התנהגות ועמדות רשות. ההוראה קובעת כי נדרש להעריך את אפקטיביות ניהול סיכון הציות ולמצוא אמצעים למדידתו כאשר, כאמור, סיכון הציות נגזר ממכלול החקיקה הרלוונטית לפעילות הבנק.

על פי מדיניות הבנק, מנוהל סיכון הציות על בסיס קבוצתי. במסגרת זו, ננקטים צעדים שונים לפיקוח ובקרה על השלוחות וחברות הבנות לצורך מעקב על יישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית.

א. ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

לצורך ניהול אפקטיבי של סיכוני הציות פועל בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומדת קצינת הציות הראשית (Chief Compliance Officer). קצינת הציות הראשית אחראית, בין היתר, למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. קצינת הציות הראשית משמשת גם כממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך וגם כ-Responsible Officer בתחום ה-FATCA.

מערך ציות ואכיפה כפוף ליועצת המשפטית הראשית.

שמירה על תרבות ציות נאותה, לרוחב הארגון, מחייבת קיומה של מסגרת בקרה ואכיפה אפקטיבית, אשר תעוגן בתהליכי העבודה ותאפשר עמידה במכלול הוראות הציות. לצורך כך, נקבעו תהליכי בקרה ואכיפה סדורים על מכלול תהליכי העבודה וסיכוני הציות הנגזרים מהם. מטרתה של מסגרת הבקרה והאכיפה הינה, בין היתר, לאתר פערים וחשיפות קיימים ופוטנציאליים לשם בחינת הצורך בעדכון תהליכי עבודה, נהלים, ביצוע הדרכות והטמעות. תהליכי הבקרה מתבססים, בין השאר, על ניתוח הוראות ציות, ממצאי הביקורת הפנימית והחיצונית, תלונות הציבור שימצאו רלוונטיות, הליכים משפטיים כנגד הבנק או בנקים אחרים היכולים להצביע על חשיפות ציות אפשריות, ניתוח מגמות ואירועים בארץ ובעולם.

המערך נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית.

בהתאם למגמות המתפתחות בעולם, מטפל הבנק במגוון נושאים בתחום ציות לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור והיבטי מיסוי, לרבות FATCA ו-CRS.

בין היתר, מתמקד הבנק במוקדי סיכון בעולם טכנולוגי פיננסי (כגון: פינטק, P2P, קרנות גידור, נותני שירותים פיננסיים, מטבעות וירטואליים וכדומה) - ניהול סיכוני ציות ואיסור הלבנת הון בעולם טכנולוגי פיננסי מתפתח המאופיין בהיעדר פיקוח רגולטורי מוגדר לצד מורכבות מקצועית והיעדר פרקטיקות מובנות לתהליכי בקרה עקב חדשנותם של הנושאים.

ב. אכיפה מנהלית

חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 בא לייעל את הליכי האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

קצינת הציות הראשית של הקבוצה משמשת גם כממונה על האכיפה, האחראית על יישום תכנית האכיפה הפנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות אשר אושרה על ידי דירקטוריון הבנק. בשנת 2019 בוצע הליך של תיקוף חוזר של תכנית האכיפה על ידי מומחה חיצוני.

ג. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act, CRS – Common Reporting Standard ומדיניות כסף מוצהר
 ביום 14 ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227), התשע"ו-2016 בנושא יישום הסכם FATCA שנחתם בין מדינת ישראל לארה"ב והסכמים לחילופי מידע בין מדינת ישראל למדינות אחרות לפי התקן לחילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים שפרסם ה-OECD.

תקנות מס הכנסה (יישום הסכם FATCA) התשע"ו-2016 פורסמו ביום 4 באוגוסט 2016 ומכוחן נדרש הבנק לבצע הליכי זיהוי לקוחות ולהעביר מידע לרשות המיסים בישראל אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים לצורך העברתו לרשות המיסים האמריקאית.

תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019 פורסמו ביום 6 בפברואר 2019, ומכוחן נדרש הבנק לבצע הליכים לזיהוי לקוחות תושבי מדינות זרות, ולדווח על לקוחות שזוהו כתושבי מדינות שישראל חתומה עמן על הסכמים לחילופי מידע לרשות המיסים בישראל לצורך העברת המידע לרשות המוסמכת במדינת התושבות שלהם.

הבנק מבצע את הדיווחים הנדרשים לרשות המיסים בישראל בהתאם להוראות החקיקה האמורה.

הבנק מיישם מדיניות כסף מוצהר תוך הקפדה כי לא ינהלו בבנק כספים שאינם מוצהרים לרשויות המס הרלוונטיות, בהקשר זה נערכו מהלכים רבים לאיתור וזיהוי האוכלוסיות הרלוונטיות. במידת הצורך, נדרשים לקוחות להמציא הצהרות ואישורים שונים.

הבנק פועל במספר נדבכים על מנת לוודא ציות של קבוצת לאומי ויחידים בה להוראות החקיקה, בהם: מינוי קצינת הציות כממונה לנושא, אימוץ מדיניות ונהלי עבודה מתאימים, פיתוח כלים ממוכנים תומכים בתהליכי העבודה, גיבוש מנגנוני הדרכה והטמעה, בדיקה, בקרה ותפעול הנדרשים למילוי ההנחיות והנחיית החברות הבנות בקבוצה להיערכות מתאימה.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם או מהתחייבויות תלויות לרבות בגין תביעות ודרישות מהבנק. ההגדרה כוללת סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי וכן כתוצאה מפרשנות לגבי זכויות הצדדים מכח הסכמים שבין הבנק לבין לקוחותיו.

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאחדות ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאחדות, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של המפקח על הבנקים, רשות ניירות ערך ורגולטורים אחרים להם כפופה פעילות הבנק. ההתקשרויות עם הלקוחות הינן, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. הבנק והחברות המאחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאחדות מוגשות מעת לעת תלונות למפקח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק. לעת הזו, לא ניתן להעריך האם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הפיקוח בעניין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות או אחרות כתוצאה מהליכים שכאלו, וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הסיכון לפגיעה באמון של בעלי עניין שונים: לקוחות, בעלי מניות וכו' בבנק לאומי, זאת כתוצאה מהתנהגות, פעולה, או הימנעות מפעולה של הקבוצה, נושאי משרה בקבוצה, העובדים או מעורבים אחרים. סיכון מוניטין מתייחס לתפישותיהם של בעלי המניות, בעלי העניין, הציבור, מעצבי דעת הקהל והתקשורת, בין אם מתבססות על עובדות ובין אם אחרת. סיכון המוניטין הינו דינאמי ומשתנה בין נושאים שונים ואוכלוסיות שונות.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הוא סיכון עסקי אשר הפגיעה שלו מהותית ונוגעת במודל העסקי של הבנק או של אחד מקווי העסקים שלו. למעשה זהו סיכון שההשפעה המיידית שלו על הרווח יכולה להיות לא משמעותית בטווח המידי, אך בטווח הבינוני או הארוך עלולה להיות משמעותית. סיכונים אסטרטגיים כוללים איומים אשר יכולים לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדף תגובה לשינויים מאקרו כלכליים, ענפיים, רגולטוריים, צרכניים או טכנולוגיים.

הסיכון האסטרטגי העיקרי נובע מכך שענף השירותים הפיננסיים עובר שינויים משמעותיים בתחום הדיגיטיזציה. פתיחת ענף הבנקאות לתחרות וכניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות הטכנולוגיה המבוססות (גוגל, אמזון, פייסבוק, אפל), חברות הפינטק, חברות הביטוח וחברות האשראי החוץ בנקאי, מחייבות התאמת המודל העסקי. בנוסף, החוק להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("חוק שטרומ") כולל בתוכו רכיבים העלולים להשפיע בצורה אסטרטגית על מפת התחרות בישראל. בבנק לאומי, התוצאה הישירה הינה המכירה של לאומי קארד. נושא אסטרטגי נוסף הינו הבנקאות הפתוחה.

משבר הקורונה משפיע מהותית על הסביבה שבה הבנק פועל מבחינה מאקרו כלכלית, ענפית, רגולטורית, צרכנית וטכנולוגית. במשבר שכזה עולה החשיבות של ניתוח נכון של משמעותיות המשבר, קבלת החלטות עסקיות ותפעוליות נכונות, יישום נאות של החלטות ותגובה מהירה ואפקטיבית לשינויים. בנק לאומי נערך בהתאם, גם באמצעות התאמת האסטרטגיה שלו.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

סיכון מודל

סיכון מודל הינו החשיפה להפסד או פגיעה במוניטין הבנק עקב קבלת החלטות שגויה, מבוססת מודל, כתוצאה משימוש במודל שגוי, טעויות ביישום המודל ו/או שימוש שגוי במודל.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק מורכב משני תחומים:

- סיכון סביבתי כתוצאה מעלויות הכרוכות ביישום הוראות רגולציה הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. הבנק יכול להיחשף לסיכון סביבתי הנ"ל באופן עקיף, בהיבטים השונים של פעילותו ובכלל זה במסגרת ניהול סיכון האשראי וזאת באם תחול הרעה במצבו הפיננסי של לווה, עקב צורך בביצוע השקעות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה או כתוצאה מירידת ערך של ביטחונות שמומשו, אך גם באופן ישיר במקרה בו הבנק יימצא אחראי באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק יידרש לשאת בעלויות של הסרת מפגע סביבתי או שיימצא אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי. כמו כן, יתכן סיכון מוניטין לבנק במקרה בו ייוחס לבנק קשר לגורם מפגע סביבתי, בין באופן ישיר כיוצר המפגע ובין באופן עקיף כמממן של המפגע.
- סיכון סביבתי שמקורו בשינויי אקלים ומפגעי טבע הקשורים אליהם, כגון: אירועי מזג אוויר קיצוניים, עליית מפלס פני הים וכו' וכתוצאה מתהליך מעבר לאנרגיה שאינה מזהמת. הבנק עלול להיפגע משינויים אלו באופן ישיר במתקניו, או באופן עקיף במסגרת סיכונים אשראי של לווה.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct)

סיכון הבנקאות ההוגנת הינו הסיכון שהתנהלות הבנק מול לקוחותיו תוביל, במעשה או במחדל, לתוצאה בלתי רצויה עבורם. זאת, ללא יכולת הלקוח לקחת מראש תוצאה זו בחשבון. בעקבות זאת עלולים להיגרם לבנק הפסדים הנובעים מתביעות משפטיות, מהטלת קנסות או מנזקי מוניטין.

הבנק מקפיד על התנהלות שקופה והוגנת במטרה להעניק ללקוחותיו שירותים ומוצרים בעלי ערך. עיקרון זה מקבל ביטוי בחזון הבנק - להוביל בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח. כמו כן, תהליכי הייזום והמכירה כפופים לנהלים ולבקורות אשר מבטיחים התנהלות ראויה. תהליכים אלו נבחנים באופן שוטף, במטרה לשדרגם.

סיכון מאקרו-כלכלי

סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון להכנסות ולהון הקבוצה הנובע מתנאים מאקרו כלכליים לרבות צמיחה כלכלית, סביבת ריבית נמוכה, יחסי הכח הפוליטיים בעולם והשפעתם על הסחר הבינלאומי. גורמים כלכליים מקומיים ובינלאומיים שונים הצביעו בשנה החולפת על האטה כלכלית עולמית. המתחים הגיאוגרפיים-פוליטיים וסכסוכי הסחר גרמו לעלייה בחוסר הוודאות לגבי עתידה של מערכת הסחר העולמית, גלובליזציה ושיתופי פעולה בינלאומיים. ישראל, כמשק קטן ופתוח, חשופה לשינויים החלים בכלכלת העולם, ועשויה להיות מושפעת מההתפתחויות בעולם.

התפרצות נגיף הקורונה בחודש ינואר 2020 מהווה סיכון מאקרו כלכלי גלובלי משמעותי המשבש את הפעילות העסקית והכלכלית ומלווה בחוסר וודאות משמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו. השלכות המשבר על הכלכלה העולמית והמקומית וכן על עסקי הבנק עלולות להיות מהותיות. משבר הקורונה, הצפוי להביא בשנת 2020 לפגיעה הגדולה ביותר בצמיחה העולמית מאז מלחמת העולם השנייה, ובהיקף גדול במידה ניכרת מאשר במשבר הפיננסי הגלובלי, יותיר כלכלות רבות ברחבי העולם עם חובות ריבוניים גדולים מאוד, התפתחות אשר עלולה להוות סיכון מסוים ליציבות בשווקים הפיננסיים. הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. כמו כן, מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי ורבעוני של תאגיד בנקאי כמפורט [בביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

התוצאות בפועל של אומדנים אלו עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות. האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר, תוך הפעלת שיקול דעת ואשר הנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

הנושאים החשבונאיים הקריטיים העיקריים שצוינו בדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2019 הינם כדלהלן: הפרשה להפסדי אשראי וסווג חובות בעייתיים, מכשירים נגזרים, ניירות ערך, התחייבויות לזכויות עובדים, התחייבויות בגין תביעות משפטיות, ומיסים על ההכנסה.

התחייבויות לזכויות עובדים

זכויות הפרישה והפנסיה בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק כאשר לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 קיימות הפקדות שוטפות לפיצויים ותגמולים ולגביהם לבנק אין חבות פנסיונית למעט השלמה לפיצויי פיטורין. לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או לקבל פנסיה מהבנק, הכל בהתאם ובכפוף להוראות ההסכמים השונים החלים על העובדים. הבנק מפקיד עבור עובדים אלה כספים לתגמולים ופיצויים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים של עובדי הבנק אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה (להלן - "יעודה").

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה מחושבים על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים, של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס תשואות השוק בהתאם לחלופה שהבנק בחר מתוך החלופות שנקבעו על ידי בנק ישראל, לפיהם העקום מורכב מתשואות אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך ניסיון העבר שמשנתה בהתאם לגיל העובד.

המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: תוחלת חיים, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזירות ובמקצועיות ראוייה, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך וכתובתו: www.magna.isa.gov.il.

ליום 31 במרס 2020 יתרת רווח כולל אחר מצטבר בגין הטבות לעובדים הסתכמה ביתרה שלילית בסך 1,988 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס, קיטון של 1,960 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס ביתרת הקרן השלילית בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2019.

יתרת ההתחייבות להטבות לעובדים ליום 31 במרס 2020 לפי שיעור היוון על בסיס אגרות חוב קונצרניות בישראל ("שוק עמוק לגישת הרשות לניירות ערך") גבוהה בכ-826 מיליון ש"ח מיתרת ההתחייבות בפועל.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידיים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה פנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הוראות המפקח קובעות:

- תאגידיים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה בקבוצת לאומי.

במהלך שנת 2020 מבצע הבנק תיקוף ועדכון של תהליכי בקרה מהותיים ובדיקות אפקטיביות של מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 מהלכים אלו התבצעו בהתאמה לנסיבות המיוחדות שנוצרו עקב משבר הקורונה.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

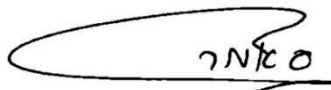
הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל של הבנק, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2020 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

דירקטוריון

בתקופה ינואר-מרס 2020 התקיימו 16 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-17 ישיבות של ועדות הדירקטוריון. ישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 26 במאי 2020, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - הבלתי מבוקרים של הקבוצה ליום 31 במרס 2020 ולתקופה שהסתיימה באותו תאריך. דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.

ד"ר סאמר חאג'י יחיא
יו"ר הדירקטוריון

חנן פרידמן
מנהל כללי

26 במאי 2020

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני חנן פרידמן מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2020 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במאי 2020

חנן פרידמן
מנהל כללי

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני עומר זיו מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2020 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במאי 2020

עומר זיו

סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הפיננסית

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני שלמה גולדפרב מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2020 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמציגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במאי 2020

שלמה גולדפרב

סגן מנהל כללי בכיר

חשבונאי ראשי

ראש חטיבת החשבונאות

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות שלו (להלן - "הבנק"), הכולל את המאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 31 במרס 2020 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך והמידע הכספי ביניים תמציתי המאוחד ליום 31 במרס 2019 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך בוקרו ונסקרו, בהתאמה על ידי סומך חייקין ורואה חשבון מבקר אחר אשר הדוחות שלהם עליהם מיום 26 בפברואר 2020, ו-27 במאי 2019 בהתאמה, כללו חוות דעת בלתי מסויגת ומסקנה בלתי מסויגת, בהתאמה.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישומו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הכספיים בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

סומך חייקין

שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG
של פירמות עצמאיות המאוגדות ב-KPMG
("KPMG international") International cooperative ישות שוויצרית
רואי חשבון

בריטמן אלמגור זהר ושות'

A Firm in the Deloitte Global Network
רואי חשבון

רואי חשבון המבקרים המשותפים

26 במאי 2020

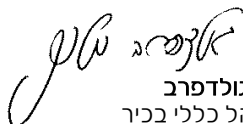
בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס			
2019	2019	2020		
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	ביאור	
		במיליוני ש"ח		
11,437	2,679	2,593	2	הכנסות ריבית
2,596	559	424	2	הוצאות ריבית
8,841	2,120	2,169	2	הכנסות ריבית, נטו
609	(18)	860	6, 13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,232	2,138	1,309		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
				הכנסות שאינן מריבית
1,686	665	(660)	א3	(הוצאות) הכנסות מימון שאינן מריבית
3,225	809	893		עמלות
170	81	13		הכנסות אחרות
5,081	1,555	246		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
				הוצאות תפעוליות ואחרות
4,325	1,136	935		משכורות והוצאות נלוות
1,521	375	408		אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,062	435	460		הוצאות אחרות
7,908	1,946	1,803		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
5,405	1,747	(248)		(הפסד) רווח לפני מיסים
1,830	621	(39)		(הטבה) הפרשה למיסים על הרווח
3,575	1,126	(209)		(הפסד) רווח לאחר מיסים
				חלקו של הבנק בהפסדים של חברות כלולות לאחר מיסים
(15)	(24)	(14)		
				(הפסד) רווח נקי
3,560	1,102	(223)		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
38	10	9		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,522	1,092	(232)		המיוחס לבעלי מניות הבנק
				(הפסד) רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים)
2.37	0.73	(0.16)	ב3	(הפסד) רווח נקי בסיסי לבעלי מניות הבנק
2.37	0.73	(0.16)	ב3	(הפסד) רווח נקי מדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

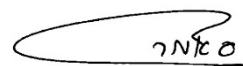
הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

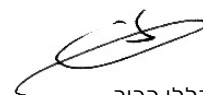
חנן פרידמן
מנהל כללי

שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

ד"ר סאמר חאי יחיא
יושב ראש הדירקטוריון

עומר זיו
סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הפיננסית

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 26 במאי 2020

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2020	
2019	2019		
מבוקר	מבוקר		בלתי מבוקר
			במיליוני ש"ח
3,560	1,102	(223)	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
38	10	9	בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,522	1,092	(232)	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים
1,468	579	(632)	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן, נטו
(65)	(30)	21	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ^(א) , לאחר השפעת גידורים ^(ב)
(3)	-	45	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור תזרים מזומנים
(3,317)	(787)	2,969	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ^(ג)
(5)	5	(4)	חלקו של הבנק (בהפסד) רווח כולל אחר של חברות כלולות
(1,922)	(233)	2,399	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים
573	48	(783)	השפעת המס המתייחס
(1,349)	(185)	1,616	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים
(13)	(3)	25	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,336)	(182)	1,591	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
2,211	917	1,393	רווח כולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
25	7	34	בניכוי רווח כולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,186	910	1,359	רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטוארים לסוף תקופה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

ראה גם [ביאור 4](#) בדבר רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית מאזן מאוחד
ליום 31 במרס 2020

31 בדצמבר		31 במרס		
2019	2019	2020		
מבוקר		בלתי מבוקר		
		במיליוני ש"ח	ביאור	
נכסים				
76,213	76,380	103,171		מזומנים ופיקדונות בבנקים
84,949	79,553	94,012	5	ניירות ערך ^{(א)(כ)}
1,470	946	2,365		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
285,806	280,854	298,455	6, 13	אשראי לציבור
(3,328)	(3,308)	(3,969)	6, 13	הפרשה להפסדי אשראי
282,478	277,546	294,486		אשראי לציבור, נטו
744	723	728		אשראי לממשלות
765	601	741		השקעות בחברות כלולות
3,043	2,863	2,956		בניינים וציוד
16	17	16		מוניטין
10,970	9,408	24,901	11	נכסים בגין מכשירים נגזרים
8,486	8,450	9,073		נכסים אחרים
469,134	456,487	532,449		סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
373,644	364,019	418,627	7	פיקדונות הציבור
6,176	4,488	6,172		פיקדונות מבנקים
315	424	313		פיקדונות מממשלות
476	664	4,415		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
19,958	20,951	22,530		אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
11,528	9,519	24,946	11	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
21,163	20,001	18,737		התחייבויות אחרות ^{(א)(ג)}
433,260	420,066	495,740		סך כל ההתחייבויות
35,406	35,940	36,245	9	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
468	481	464		זכויות שאינן מקנות שליטה
35,874	36,421	36,709		סך כל ההון
469,134	456,487	532,449		סך כל ההתחייבויות וההון

(א) לפרטים בדבר סכומים הנמדדים בשווי הוגן ראה [ביאור 15.א](#).

(ב) לפרטים בדבר ניירות ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, 414 מיליון ש"ח (ביום 31 במרס 2019 - 420 מיליון ש"ח, ביום 31 בדצמבר 2019 - 386 מיליון ש"ח).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על השינויים בהון
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)			
קרנות הון			
הון מניות	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות^(א)	קרנות הון
במיליוני ש"ח			
7,054	421	53	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)
-	-	-	(הפסד) רווח נקי לתקופה
-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
(13)	(210)	-	רכישה עצמית של מניות
-	-	-	הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
7,041	211	53	יתרה ליום 31 במרס 2020

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
קרנות הון			
הון מניות	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות^(א)	קרנות הון
במיליוני ש"ח			
7,081	1,087	58	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)
-	-	-	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ^(ב)
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם
1	6	(7)	הנפקת מניות
-	-	-	מכירת מניות של חברה מאוחדת
7,082	1,093	51	יתרה ליום 31 במרס 2019

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.
(ב) כולל 3,825 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה, מזה 1,650 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות (31 במרס 2019 - 3,164 מיליון ש"ח, מזה 700 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בהוראות ניהול בנקאי תקין.
(ג) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.כד. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).
הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו ^(ב)	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
7,528	(3,495)	31,373	35,406	468	35,874
-	-	(232)	(232)	9	(223)
-	1,591	-	1,591	25	1,616
-	-	-	-	(39)	(39)
-	-	(297)	(297)	-	(297)
(223)	-	-	(223)	-	(223)
-	-	-	-	1	1
7,305	(1,904)	30,844	36,245	464	36,709

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,226	(2,132)	29,211	35,305	856	36,161
-	(27)	27	-	-	-
-	-	1,092	1,092	10	1,102
-	(182)	-	(182)	(7)	(189)
-	-	(275)	(275)	-	(275)
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	(378)	(378)
8,226	(2,341)	30,055	35,940	481	36,421

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על השינויים בהון (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
קרנות הון			
מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	מפרמיה	הון מניות	
במיליוני ש"ח			
		7,081	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
58	1,087		השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ^(א)
-	-	-	רווח נקי
-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
(7)	6	1	הנפקת מניות
-	(672)	(28)	רכישה עצמית של מניות
2	-	-	הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	מכירת מניות של חברה מאוחדת
53	421	7,054	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

(ב) כולל 5,610 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה, מזה 1,400 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות. יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמנגלות המפורטות בהוראות ניהול בנקאי תקין.

(ג) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרכות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.כד. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	עודפים שנצברו ^(ב)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	סך כל הון המניות וקרנות ההון
36,161	856	35,305	29,211	(2,132)	8,226
-	-	-	27	(27)	-
3,560	38	3,522	3,522	-	-
(1,353)	(17)	(1,336)	-	(1,336)	-
(33)	(33)	-	-	-	-
(1,387)	-	(1,387)	(1,387)	-	-
-	-	-	-	-	-
(700)	-	(700)	-	-	(700)
4	2	2	-	-	2
(378)	(378)	-	-	-	-
35,874	468	35,406	31,373	(3,495)	7,528

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2020	
2019	2019		בלתי מבוקר
			במיליוני ש"ח
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
3,560	1,102	(223)	(הפסד) רווח נקי לתקופה
התאמות:			
47	27	20	חלק הקבוצה ברווחים בלתי מחולקים של חברות כלולות ^(א)
600	148	180	פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)
609	(18)	860	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(15)	-	-	רווח ממכירת תיקי אשראי
(329)	(32)	(195)	רווחים, נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
(151)	(45) ^(ב)	33	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(287)	(314)	-	רווח ממימוש השקעה בחברות מוחזקות
(68)	(45)	-	רווח ממימוש בניינים וציוד
39	19	27	הפרשה לירידת ערך מניות שאינן למסחר
2	-	33	הפרשה לירידת ערך אגרות חוב זמינות למכירה
(56)	(42)	180	הפסדים (רווחים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
2	-	-	הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות
(595)	(215)	(42)	מיסים נדחים - נטו
(64)	36	(579)	שינוי בהתחייבות נטו בגין זכויות עובדים
(146)	(73) ^(ב)	70	ריבית שהתקבלה (שטרם התקבלה) מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אג"ח זמין למכירה ואג"ח לפדיון
(88)	10	(90)	ריבית שטרם שולמה (ששולמה) מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים
730	281	681	השפעת הפרשי שער על יתרות מזומנים ושוי מזומנים
59	2	2	אחר, נטו
שינוי נטו בכספים שוטפים:			
1,775	3,340	(13,929)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,390	233	(8,933)	ניירות ערך למסחר
1,180	438	(1,370)	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
(718)	(2,632)	13,092	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,326	4,192 ^(ב)	1,109	התחייבויות אחרות
12,802	6,412	(9,074)	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) שוטפת

(א) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

(ב) סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2019	2020	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	במיליוני ש"ח
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
3,199	^(ב) 3,004	(4,095)	שינוי נטו בפיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים
(10,795)	^(ב) (2,981)	(12,029)	שינוי נטו באשראי לציבור
38	59	16	שינוי נטו באשראי לממשלה
(213)	311	(895)	שינוי נטו בניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(2,048)	^(ב) (643)	(1,561)	רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון
647	4	403	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
(83,882)	(22,595)	(30,333)	רכישת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
41,423	10,532	21,709	תמורה ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
31,789	8,129	9,060	תמורה מפדיון אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
(377)	-	(5)	רכישת מניות בחברות כלולות
251	-	-	תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות
712	671	-	תמורה ממימוש השקעה בחברות בת שאוחדה בעבר (נספח ב')
915	178	105	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(942)	(187)	(92)	רכישת בניינים וציוד
107	^(ב) 66	-	תמורה ממימוש בניינים וציוד
157	46	33	קופה מרכזית לתשלום פיצויים
(19,019)	(3,406)	(17,684)	מזומנים נטו לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
1,067	^(ב) (676)	(40)	שינוי נטו בפיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים
5,609	^(ב) (5,754)	44,299	שינוי נטו בפיקדונות הציבור
(367)	(270)	(6)	שינוי נטו בפיקדונות ממשלה
(65)	123	3,939	שינוי נטו בניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר
3,152	3,152	2,674	תמורה מהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(958)	(9)	(12)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,387)	-	(297)	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
(33)	-	(39)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
(700)	-	(223)	רכישה עצמית של מניות
6,318	(3,434)	50,295	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון
101	(428)	23,537	גידול (קטיון) במזומנים ושווי מזומנים כולל מזומנים ושווי מזומנים המסווגים כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה^(א)
(3)	(3)	-	בניכוי קטיון במזומנים ושווי מזומנים המסווגים כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה^(א)
104	(425)	23,537	גידול (קטיון) במזומנים ושווה מזומנים
74,293	74,293	73,667	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
(730)	(281)	(681)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרת מזומנים ושווי מזומנים
73,667	73,587	96,523	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 136](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
 (ב) סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020

ריבית ומיסים ששולמו /או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2019	2019	2020
מבוקר	בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח		
11,143	2,862	2,853
(3,423)	(663)	(729)
64	10	12
(2,498)	(453)	(244)

נספח א' - פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

ביום 15 ביולי 2019 הוחלפו כ-139.9 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 201 בתמורה לכ-142 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 404, וכן הוחלפו כ-976.9 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה יד' בתמורה לכ-1,099 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 404, כך שבסך הכל הונפקו כ-1,241 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 404. כתוצאה מההחלפה נרשם הפסד חשבונאי של כ-54 מיליון ש"ח.

במסגרת אימוץ עדכון תקינה ASU 2019-04 סווגה ביום 1 בדצמבר 2019 יתרה של כ-746 מיליון ש"ח מתיק אגרות חוב המוחזקות לפדיון לתיק ניירות ערך זמינים למכירה.

נספח ב' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר^(א):

נכסים והתחייבויות של חברות הבנות שאוחדו בעבר וזרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברות הבנות שאוחדו בעבר ליום המכירה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2019	2019	2020
מבוקר	בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח		
20	3	-
15,398	14,322	-
13,370	12,434	-
2,048	1,891	-
378	378	-
1,670	1,513	-
215	314	-
1,885	1,827	-
1,153	1,153	-
732	674	-
20	3	-
712	671	-

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 336](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 וביאור 336. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עמוד	פירוט הביאורים
94	1 עיקרי המדיניות החשבונאית
98	2 הכנסות והוצאות ריבית
99	א3 הכנסות מימון שאינן מריבית
101	ב3 רווח למניה רגילה
102	4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
105	5 ניירות ערך
120	6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
124	7 פיקדונות הציבור
125	8 זכויות עובדים
131	א9 הון
134	ב9 הלימות הון, מינוף ונזילות
139	10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
141	11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון
153	א12 מגזרי פעילות פיקוחיים
160	ב12 מגזרי פעילות גישת ההנהלה
163	13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
180	14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
183	א15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
186	ב15 פריטים הנמדדים בשווי הוגן
193	ג15 שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3
196	ד15 מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3
199	16 נושאים שונים

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים ליום 31 במרס 2020 ערוכה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי רבעוני של תאגיד בנקאי. ברוב הנושאים הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. ביתר הנושאים שהינם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, פרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) וכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים הנחיות יישום ספציפיות שמבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

הכללים החשבונאיים שישומו בעריכת דוחות ביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2019, פרט לאמור בסעיף ב' להלן. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019 ולביאורים הנלווים אליהם. תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27 במאי 2020.

2. שימוש באומדנים

בעת הכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מהנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

שינוי באומדנים

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ב. תקני חשבונאות חדשים, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות חדשות של המפקח על הבנקים שישומו לראשונה

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2019 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות

ביום 1 ביולי 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות", המאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות כפי שפורסמו בעדכון תקינה ASU 2016-02 ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה. ביום 30 באוגוסט 2018 פורסם חוזר בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים.

תמצית עיקרי השינויים הינה כדלקמן:

- א. עסקאות לחכירת נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים יוכרו במאזן גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית.
- ב. בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס זכות שימוש שמשקף את זכותו של הבנק להשתמש בנכס החכור ומנגד תירשם התחייבות לשלם בגין החכירה.
- ג. עסקאות בהן התאגיד הבנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסוימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. נכסי סיכון בגין נכסי זכות שימוש (Right of Use) בגין חכירות תפעוליות שיוכרו במאזן ישוקללו ב-100% לצורך יחס הון מזערי.

בהתאם להוראות החדשות, עבור הסכמים שבהם הבנק הוא החוכר, במועד ההכרה לראשונה הכיר הבנק בהתחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית) ובמקביל הכיר בנכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה.

כמו כן, כמתאפשר בהוראות התקן, בחר הבנק ביישום ההקלות הבאות:

- להשתמש בהקלה הפרקטית שלא להפריד רכיבים שאינם חכירה, כגון שירותים או תחזוקה, מרכיבי חכירה, אלא לטפל בהם כרכיב חכירה יחיד.
- להשתמש בהקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש ו/או התחייבות בגין חכירה בדוח על המצב הכספי.
- להחיל את הוראות התקן על תיק חכירות בעל מאפיינים דומים (מבחינת הגודל וההרכב), בגינם הבנק צופה באופן סביר כי היישום של מודל החכירה לתיק לא יהיה שונה מהותית מיישום המודל עבור כל חכירה הכלולה בתיק בנפרד.

התיקונים להוראות מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. כמו כן, הותאמה מתכונת הגילוי לדוחות הכספיים של בנקים בארה"ב.

ההוראות החדשות יושמו מיום 1 בינואר 2020 בדרך של יישום למפרע מתואם. כלומר מועד היישום לראשונה הינו מועד התחילה של התקן.

השפעת יישום ההוראות על המאזן היתה גידול של כ-1.4 מיליארד ש"ח ביתרת נכסי שימוש וביתרת ההתחייבות בגין חכירה. ליישום ההוראות לא היתה השפעה מהותית על הרווח והפסד.

כמו כן, יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רוברד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.04% וכ-0.07% בהתאמה ליום 1 בינואר 2020, זאת כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שהוכרו במאזן, בשיעור של 100% והתאמת יתרות המיסים הנדחים המתייחסים.

2. עדכון תקינה 2018-15 בקודיפיקציה בדבר הטיפול בעלויות הטמעה (Implementation Cost) בהסדרים של שירותי מחשב ענן

ביום 29 באוגוסט 2018 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית את עדכון תקינה ASU 2018-15 המהווה עדכון לתת נושא 40-350 בקודיפיקציה בדבר תוכנות לשימוש עצמי.

בהתאם לעדכון עלויות שהתהוו לצורך הטמעה של הסדרים של שירותי מחשב ענן ידחו או ייזקפו לרווח או הפסד באותו האופן שבו הן היו מטופלות בהתאם להוראות בדבר תוכנות לשימוש עצמי וזאת למרות שמדובר בחוזה שירות. בנוסף במסגרת העדכון נקבע שעלויות ההטמעה הנדחות יופחתו לרווח והפסד בהתאם לתקופה החוזית של ההסדר הכוללת תקופות הארכה אשר ודאי באופן סביר שימומשו על ידי הלקוח או שמימושן נשלט על ידי הספק. עלויות ההטמעה הנדחות יהיו כפופות להוראות בדבר ירידת ערך באופן זהה לנכסי תוכנה לשימוש עצמי.

העדכון יושם החל מיום 1 בינואר 2020 בדרך של מכאן ואילך.

ליישום העדכון לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

3. עדכון תקינה 2017-04 בקודיפיקציה בדבר ירידת ערך במוניטין

בחודש ינואר 2017 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית את עדכון 2017-04 אשר מהווה תיקון להוראות ASC 350 בנושא "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ואחרים".

בהתאם לתיקון לא נדרש עוד לחשב את שווי ההוגן של המוניטין ולהכיר בירידת ערך בגין הפער שבין השווי ההוגן לשווי בספרים. ירידת ערך מוניטין תוכר בגובה הפער שבין השווי ההוגן של היחידה המדווחת לבין הערך בספרים שלה. עם זאת, ההפסד מירידת הערך לא יעלה על סכום המוניטין שהוקצה ליחידה המדווחת.

העדכון יושם החל מיום 1 בינואר 2020 בדרך של מכאן ואילך.

ליישום העדכון לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

4.

דגשים פיקוחיים לגבי טיפול חשבונאי בחובות ודיווח לציבור לאור משבר נגיף הקורונה

ביום 21 באפריל 2020, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "אירוע נגיף הקורונה - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור" המאמץ הנחיות והקלות שניתנו על ידי רשויות הפיקוח בארה"ב. כדלקמן:

שינויים בתנאי הלוואות

ייצוב לווים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם ושנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר מאירוע נגיף הקורונה באמצעות שינוי תנאי החובות כגון: דחיות במועדי תשלום, ויתורים על ריבית פיגורים והארכות של תקופות פירעון לא יגרם לסיווג חובות אלה כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי וזאת בהתקיים התנאים הבאים:

- השינוי בוצע בשל אירוע נגיף הקורונה;
- הלווה לא היה בפיגור במועד שבו יושמה התכנית לשינוי התנאים;
- השינוי הינו לזמן קצר (עד 6 חודשים).

לעניין זה, הובהר כי לווים נחשבים כלווים שאינם בפיגור אם הם נמצאים בפיגור של פחות מ-30 ימים ביחס לתנאים החוזיים במועד יישום תכנית השינויים. כמו כן, כאשר השינוי בתנאי החוב הביא לשינוי בתשלום שאינו לזמן קצר, החוב לא יסווג כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי אם הוא חודש בשיעור ריבית הזהה לשיעור הריבית שנקבע לחוב חדש בסיכון דומה.

הלוואות לדיוור אשר מטופלות לפי שיטת עומק הפיגור, כאשר הדחיה לזמן קצר כאמור בוצעה לחוב אשר לא היה חוב בעייתי לפני מועד הדחיה, ככלל, אינה מחייבת סיווג של חוב כחוב בארגון מחדש.

קביעת מצב הפיגור

הבנק אינו נדרש לסווג חובות אשר לא היו לפני כן בפיגור, וניתנה להם דחיה בשל אירוע נגיף הקורונה, כחובות בפיגור בשל הדחיה. לגבי חובות שבוצעה דחיית תשלומים בשל אירוע נגיף הקורונה והיו בפיגור לפני הדחיה, יש לבצע הקפאה של ימי הפיגור למשך תקופת דחיית התשלום.

סיווג חובות בעייתיים, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית, ומחיקות חשבונאיות

במהלך התקופה במהלכה בוצעו הסדרים לזמן קצר, הלוואות אלה, ככלל, ידווחו כהלוואות צוברות למעט חובות אשר נצבר לגביהם מידע חדש בנוגע לירידה בסיכויי הפירעון אשר בגינם הבנק פעל בהתאם להוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג חובות בעייתיים ומחיקות חשבונאיות.

במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ובהמשך לאמור לעיל ביצע הבנק במהלך הרבעון החולף שינויים בתנאיהם של חובות וביניהם דחייה במועדי תשלום והארכות של תקופות לפירעון, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ג. תקני חשבונאות חדשים, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1.

הפסקת השימוש בשיעור ריבית הליבור

בעקבות רפורמת ריביות העוגן, שיעורי ריבית בין בנקאיים - LIBOR, יבוטלו ויוחלפו בשיעורי ריבית עוגן חלופיים שניתנים לצפייה או מבוססי עסקאות בפועל ואשר יהיו פחות רגישים למניפולציות וזאת החל מסוף 2021.

בהקשר זה פרסם באוקטובר 2018 המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את עדכון תקינה ASU 2018-16 בדבר הוספת שיעור ה-SOFR לרשימת שיעורי ריבית העוגן (benchmark) בארה"ב הכשירים לשימוש למטרות גידור חשבונאי.

ביום 22 במרס 2020 פרסם ה-FASB עדכון תקינה ASU 2020-04 בדבר הקלות בגין השפעות רפורמת ריביות העוגן על הדיווח הכספי, המהווה עדכון לנושא 848 בקודיפיקציה בדבר רפורמת ריביות העוגן.

להפסקת השימוש בליבור כאמור והמעבר למדדי ריבית חלופיים צפויות להיות השפעות חשבונאיות שונות במספר תחומים, אשר הינם, בין היתר:

- חשבונאות גידור - הבנק יידרש לבחון את השלכות השינוי על קשרי הגידור הקיימים, התייעוד שבוצע בגינם והרחבתו לצורך שילוב השינויים שבוצעו. כל זאת במסגרת אימוץ התקינה החשבונאית שתאפשר את ביצוע ההתאמות הנדרשות.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הסכמי חוב (debt modification) - הסכמי חוב שלא כוללים התייחסות ל-fallback עשויים לחייב ביצוע תיקונים (modification) להסכמים אלו. הבנק ידרש לבחון האם תיקונים אלו יטופלו כגרעיה של החוזים הקיימים והכרה לראשונה בחוזים החדשים כאשר ההפרש יוכר בדוח רווח והפסד או לחילופין כהמשך (continuation) של החוזים הקיימים באמצעות עדכון שיעור הריבית האפקטיבית.
 - שיעורי היוון - מעבר למדדי ריבית חלופיים עשוי להביא לשינויים בשיעורי היוון המשמשים כנתון (input) במודלים שונים לצורך הערכה (valuation) של נכסים והתחייבויות שונים, כגון: מכשירים פיננסיים, חכירות, נגזרים, ירידות ערך לנכסים לא פיננסיים.
 - מדרג השווי ההוגן - חלק ממדדי הריבית החלופיים (כדוגמת שיעור ה-SOFR) פורסמו לאחרונה, ועל כן לא קיים בהם שוק פעיל. על כן, צפוי כי חוזים המתייחסים למדדי הריבית החלופיים הללו יסווגו ברמה 2 או 3 במדרג השווי ההוגן.
- הבנק נערך לביצוע השינוי באמצעות מיפוי חשיפות ומוצרים רלבנטיים ובחינת סיכונים הכרוכים בהחלפת ריביות הליבור כולל בחינת השינויים הנדרשים במערכות הבנק לצורך ביצוע המעבר לעוגנים החדשים.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2020	
בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח		
א. הכנסות ריבית^(א)		
2,286	2,218	מאשראי לציבור
8	8	מאשראי לממשלה
36	32	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
46	33	מפיקדונות בבנקים
1	4	מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
302	298	מאגרות חוב ^(ב)
2,679	2,593	סך הכל הכנסות ריבית
ב. הוצאות ריבית^(א)		
(464)	(353)	על פיקדונות הציבור
(1)	(1)	על פיקדונות הממשלה
(3)	(6)	על פיקדונות מבנקים
(1)	(4)	על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(90)	(60)	על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(559)	(424)	סך הכל הוצאות ריבית
2,120	2,169	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים הכנסות והוצאות ריבית^(א)		
(1)	(8)	הכנסות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב		
37	41	מוחזקות לפדיון
257	247	זמינות למכירה
8	10	למסחר
302	298	סך הכל כלול בהכנסות ריבית

(א) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור.

(ב) כולל ריבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך 41 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (54 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019).

(ג) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאור צא - הכנסות מימון שאינן מריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2019	2020
בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח	
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים^(א)	
(688)	742
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ^(ב)	
(688)	742
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים	
א.2. מהשקעה באגרות חוב	
7	167
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ^(א)	
(5)	-
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ^(א)	
-	(33)
הפרשה לירידת ערך בגין אג"ח זמינות למכירה ^(א)	
2	134
סך הכל מהשקעה באג"ח	
907	(1,269)
א.3. הפרשי שער, נטו	
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות	
33	23
רווחים ממכירת מניות שאינן למסחר	
(19)	(27)
הפרשה לירידת ערך בגין מניות שאינן למסחר	
(3)	(28)
הפסדים ממכירת מניות שאינן למסחר	
7	6
דיבידנד ממניות שאינן למסחר	
42	(180)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו ממניות שאינן למסחר ^(ט)	
314	-
רווח ממכירת מניות של חברות מוחזקות ^(א)	
-	(2)
הפסד ממכירת מניות של חברות מוחזקות	
374	(208)
סך הכל מהשקעה במניות	
595	(601)
סך כל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר	
25	(26)
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר	
44	(32)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו ^{(ד)(א)}	
1	(1)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ^{(ה)(א)}	
70	(59)
סך הכל מפעילויות מסחר^(א)	
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון	
(^(א) 51)	(252)
חשיפת ריבית	
(^(א) 7)	215
חשיפת מטבע חוץ	
(^(א) 26)	(24)
חשיפה למניות	
-	2
חשיפה לסחורות ואחרים	
70	(59)
סך הכל	
665	(660)
סך הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

ביאור צא - הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

- (א) למעט השפעת יחסי גידור.
- (ב) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (ג) לא היו רווחים ממכירת מניות בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (רווח ממכירת מניות לאומי קארד בסך 314 מיליון ש"ח בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019). למידע נוסף ראה [ביאור 136](#). [בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
- (ד) מזה חלק ההפסדים בסך 62 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2020, הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן (רווחים בסך 27 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019).
- (ה) לא היו הפסדים, הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 ובשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019.
- (ו) סוג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.
- (ז) להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה [ביאור 2](#).
- (ח) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות למסחר.
- (ט) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
- (י) סוג מחדש.

ביאור צב - רווח למניה רגילה

א. רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח (הפסד) הבסיסי למניה מתבסס על הרווח (הפסד) המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, באופן הבא:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2020	בלתי מבוקר
רווח בסיסי		
1,092	(232)	(הפסד) רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)		
1,493,609	1,466,191	יתרה לתחילת התקופה ^(א)
135	72	השפעה משוקללת של יחידות RSU, PSU שמומשו והנפקת מניות
-	(1,811)	השפעה משוקללת בגין רכישה עצמית של מניות
1,493,744	1,464,452	ממוצע משוקלל של מספר המניות
0.73	(0.16)	(הפסד) רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)

(א) יתרה לתחילת התקופה בניכוי רכישה עצמית של מניות עד ליום 31 בדצמבר 2018 ו-2019.

ב. רווח מדולל למניה

חישוב הרווח המדולל למניה של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, באופן הבא:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2020	בלתי מבוקר
רווח מדולל		
1,092	(232)	(הפסד) רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)		
1,493,744	1,464,452	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה
564	-	השפעה משוקללת של יחידות RSU, PSU שטרם מומשו
1,494,308	1,464,452	ממוצע משוקלל של מספר המניות כדילול מלא
0.73	(0.16) ^(א)	(הפסד) רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)

(א) לאור ההפסד הנקי התקופה, הרווח (הפסד) המדולל למניה זהה לרווח (הפסד) הבסיסי למניה.

ג. הון המניות

ליום 31 במרס 2020 הון המניות המונפק והנפרע בניכוי תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק במהלך השנים 2018-2020 הינו 1,453,553,262 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. (ליום 31 במרס 2019 הון המניות המונפק והנפרע בניכוי תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק במהלך שנת 2018 ו-2019 הינו 1,494,114,689 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ.).

ד. רכישה עצמית שהתרחשה לאחר מועד הדוח הכספי

מיום 1 באפריל 2020 ועד ליום 26 במאי 2020 ביצע הבנק רכישה עצמית של 657,256 מניות בנות 1 ש"ח ע.נ. מהונו המונפק של הבנק. לפרטים בנושא אישור המפקח על הבנקים לצורך ביצוע רכישה עצמית ראה [ביאור 9א](#).

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 ו-2019 (בלתי מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות לבעלי מניות הבנק	סך הכל	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום ^(א) נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	רווחים (הפסדים), נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	לפי שיטת השווי המאזני	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(ג)	סך הכל
(2,132)	(30)	(2,162)	(73)	-	(9)	(1,763)	(317)	
(201)	(7)	(208)	(53)	382	3	(540)		
(27)	-	(27)	-	-	-	-	(27)	
19	4	23	-	-	-	23	-	
(2,341)	(33)	(2,374)	(126)	-	(6)	(2,280)	38	
(3,495)	(43)	(3,538)	(199)	(2)	(13)	(3,948)	624	
1,591	25	1,616	44	31	(3)	1,960	(416)	
(1,904)	(18)	(1,922)	(155)	29	(16)	(1,988)	208	

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות לבעלי מניות הבנק	סך הכל	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום ^(א) נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	רווחים (הפסדים), נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	לפי שיטת השווי המאזני	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(ג)	סך הכל
(2,132)	(30)	(2,162)	(73)	-	(9)	(1,763)	(317)	
(1,355)	(17)	(1,372)	(126)	(2)	(4)	(2,208)	968	
(27)	-	(27)	-	-	-	-	(27)	
19	4	23	-	-	-	23	-	
(3,495)	(43)	(3,538)	(199)	(2)	(13)	(3,948)	624	

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) התאמות בגין הטבות לעובדים הינן נטו מההתאמות בגין נכסי תכנית, לרבות השפעת המעבר לקופה משלמת בגין פורשים.

(ד) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.כד. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

ל שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס (בלתי מבוקר)					
2019			2020		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
במיליוני ש"ח					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:					
התאמות בגין אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן:					
(498)	170	(328)	581	(198)	383
הפסדים (רווחים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
(134)	46	(88)	(2)	1	(1)
רווחים (הפסדים) בגין אגרות חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(א)					
(632)	216	(416)	579	(197)	382
שינוי נטו במהלך התקופה התאמות מתרגום^(ב):					
89	-	89	(98)	-	(98)
התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים ^(ג)					
(68)	23	(45)	68	(23)	45
21	23	44	(30)	(23)	(53)
שינוי נטו במהלך התקופה					
45	(14)	31	-	-	-
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור תזרים מזומנים					
(4)	1	(3)	5	(2)	3
חלק הבנק ברווח כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני הטבות לעובדים ^(ד)					
2,828	(961)	1,867	(883)	285	(598)
רווח (הפסד) אקטוארי נטו					
141	(48)	93	65	(7)	58
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ה)					
-	-	-	31	(8)	23
מכירת מניות של חברה מאוחדת ^(ו)					
2,969	(1,009)	1,960	(787)	270	(517)
שינוי נטו במהלך התקופה					
2,399	(783)	1,616	(233)	48	(185)
סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה					
בניכוי השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
30	(5)	25	1	(4)	(3)
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה					
2,369	(778)	1,591	(234)	52	(182)
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה					

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3א](#).
- (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמתבע הפעילות שלהן שונה ממתבע הפעילות של הבנק.
- (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. פירוט נוסף ראה [ביאור 8](#).
- (ה) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה, למידע נוסף ראה [ביאור 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 דצמבר 2018.
- (ו) התאמות בגין הטבות לעובדים כוללות את עלויות תכניות הפרישה מראון שבוצעו.

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
	במיליוני ש"ח		
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:			
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	1,659	(565)	1,094
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(א)	(191)	65	(126)
שינוי נטו במהלך השנה	1,468	(500)	968
התאמות מתרגום^(ב):			
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(243)	-	(243)
גידורים ^(ג)	178	(61)	117
שינוי נטו במהלך השנה	(65)	(61)	(126)
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור תזרים מזומנים	(3)	1	(2)
חלק הבנק (בהפסד) רווח כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	(5)	1	(4)
הטבות לעובדים^(ד):			
רווח (הפסד) אקטוארי נטו	(3,746)	1,276	(2,470)
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ה)	398	(136)	262
מכירת מניות של חברה מאוחדת ^(ו)	31	(8)	23
שינוי נטו במהלך השנה	(3,317)	1,132	(2,185)
סך הכל שינוי נטו במהלך השנה	(1,922)	573	(1,349)
בניכוי השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה	(2)	(11)	(13)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק			
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה	(1,920)	584	(1,336)

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3א](#).
- (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
- (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. פירוט נוסף ראה [כביאור 8](#).
- (ה) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה, למידע נוסף ראה [ביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 דצמבר 2018.
- (ו) התאמות בגין הטבות לעובדים כוללת את עלויות תכניות הפרישה מרצון שבוצעו.

ביאור 5 - ניירות ערך

ליום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן במיליוני ש"ח	
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון:					
של ממשלת ישראל	(9)	332	3,672	3,672	
מגובי משכנתאות (MBS)	(3)	60	2,219	2,219	
של אחרים זרים	(3)	39	754	754	
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	(15)	431	6,645	6,645	
ליום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר			הערך במאזן במיליוני ש"ח	
	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן במיליוני ש"ח	
2. אגרות חוב זמינות למכירה:					
של ממשלת ישראל	(82)	623	35,185	35,726	
של ממשלות זרות	(35)	167	12,059	12,191	
של מוסדות פיננסיים בישראל	-	1	17	18	
של מוסדות פיננסיים זרים	(118)	100	9,772	9,754	
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	(101)	138	8,075	8,112	
של אחרים בישראל	(7)	1	209	203	
של אחרים זרים	(58)	197	5,284	5,423	
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה^(א)	(401)^(א)	1,227^(א)	70,601	71,427	

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
	הערך במאזן	עלות	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
3. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר:					
מניות וקרנות	3,516	3,630	78	(192)	3,516
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ^(ב)	1,377	1,377			1,377
סך כל מניות וקרנות שאינן למסחר	3,516	3,630	78^(ג)	(192)^(ג)	3,516
סך כל ניירות ערך שאינם למסחר	81,588	80,876	1,736	(608)	82,004
ליום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
4. ניירות ערך למסחר:					
אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	10,967	11,014	5	(52)	10,967
של ממשלות זרות	316	267	50	(1)	316
של מוסדות פיננסיים בישראל	620	621	3	(4)	620
של מוסדות פיננסיים זרים	217	254	1	(38)	217
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	131	142	-	(11)	131
של אחרים בישראל	105	107	6	(8)	105
של אחרים זרים	61	61	1	(1)	61
סך הכל אגרות חוב	12,417	12,466	66	(115)	12,417
מניות וקרנות	7	8	-	(1)	7
סך הכל ניירות ערך למסחר	12,424	12,474	66^(ג)	(116)^(ג)	12,424
סך הכל ניירות ערך^(ה)	94,012	93,350	1,802	(724)	94,428

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון:					
של ממשלת ישראל	2,813	111	-	2,924	
מגובי משכנתאות (MBS)	1,710	9	(10)	1,709	
של אחרים זרים	989	2	(2)	989	
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	5,512	122	(12)	5,622	
ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
2. אגרות חוב זמינות למכירה:					
של ממשלת ישראל	31,098	133	(62)	31,098	
של ממשלות זרות	9,857	37	(2)	9,857	
של מוסדות פיננסיים בישראל	-	-	-	-	
של מוסדות פיננסיים זרים	10,651	46	(23)	10,651	
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	9,078	26	(99)	9,078	
של אחרים בישראל	172	7	-	172	
של אחרים זרים	3,157	60	(17)	3,157	
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה^(א)	64,013	309^(ג)	(203)^(ג)	64,013	

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
	הערך במאזן	עלות	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
3. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר:					
מניות וקרנות	3,453	3,412	57	(16)	3,453
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ^(ב)	1,103	1,103			1,103
סך כל מניות וקרנות שאינן למסחר	3,453	3,412	57^(ד)	(16)^(ד)	3,453
סך כל ניירות הערך שאינם למסחר	72,978	72,831	488	(231)	73,088
ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
4. ניירות ערך למסחר - אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	5,626	5,611	17	(2)	5,626
של ממשלות זרות	58	58	-	-	58
של מוסדות פיננסיים בישראל	115	114	1	-	115
של מוסדות פיננסיים זרים	110	111	1	(2)	110
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	249	248	2	(1)	249
של אחרים בישראל	190	188	4	(2)	190
של אחרים זרים	210	209	2	(1)	210
סך הכל אגרות חוב	6,558	6,539	27	(8)	6,558
מניות וקרנות	17	16	1	-	17
סך הכל ניירות ערך למסחר	6,575	6,555	28^(ד)	(8)^(ד)	6,575
סך הכל ניירות ערך^(ה)	79,553	79,386	516	(239)	79,663

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון: אגרות חוב -					
3,080	3,080	420	-	3,500	של ממשלת ישראל
1,543	1,543	12	(4)	1,551	מגובי משכנתאות (MBS)
822	822	31	(2)	851	של אחרים זרים
5,445	5,445	463	(6)	5,902	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	שווי הוגן ^(א)	
2. אגרות חוב זמינות למכירה:					
33,132	33,132	739	-	33,132	של ממשלת ישראל
18,121	18,069	64	(12)	18,121	של ממשלות זרות
-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים בישראל
9,597	9,476	124	(3)	9,597	של מוסדות פיננסיים זרים
7,748	7,716	45	(13)	7,748	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
140	142	1	(3)	140	של אחרים בישראל
3,530	3,382	150	(2)	3,530	של אחרים זרים
72,268	71,178	1,123 ^(א)	(33) ^(א)	72,268	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה^(ב)

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)				
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
3. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר:				
3,712	3,656	100	(44)	3,712
1,317	1,317			1,317
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ^(ב)				
3,712	3,656	100 ^(ג)	(44) ^(ד)	3,712
סך כל מניות וקרנות שאינן למסחר				
81,425	80,279	1,686	(83)	81,882
סך כל ניירות הערך שאינם למסחר				

ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)				
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
4. ניירות ערך למסחר: אגרות חוב -				
2,715	2,699	16	-	2,715
213	214	1	(2)	213
101	100	1	-	101
201	194	7	-	201
154	153	1	-	154
53	52	1	-	53
87	87	1	(1)	87
3,524	3,499	28	(3)	3,524
סך הכל אגרות חוב				
-	-	-	-	-
3,524	3,499	28 ^(ג)	(3) ^(ד)	3,524
מניות וקרנות				
84,949	83,778	1,714	(86)	85,406
סך הכל ניירות ערך למסחר				
סך הכל ניירות ערך^(ה)				

הערות:

- (א) נתוני שווי הוגן מבוססים לרוב על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (ב) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות דומות או זהות של אותו מנפיק.
- (ג) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת רווח כולל אחר למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.
- (ד) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.
- (ה) כולל אג"ח פגומות צוברות ריבית בסך 5 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 7 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 5 מיליון ש"ח).
- (ו) סך של 9.6 מיליארד ש"ח מתוך סך הכל ניירות ערך במט"ח הינם (Supernationals, Sovereign and Agencies (SSA) 31 במרס 2019 - 10.1 מיליארד ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 8.3 מיליארד ש"ח).

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 233 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 339 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 127 מיליון ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור. ניירות ערך ששוועדו למלווים הסתכמו בסך 9,041 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 2,880 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 4,521 מיליון ש"ח). לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה [ביאורים 2 ו-3א](#). ההבחנה בין אג"ח של ישראל ובין אג"ח של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות שהנפיקה את נייר הערך.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין עלות מופחתת והפסדים שטרם הוכרו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב מוחזקות לפדיון הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם הוכרו

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב) הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					פחות מ-12 חודשים ^(א) הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%- 35% ^(ד)	0- 20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%- 35% ^(ד)	0- 20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	9	-	-	9	509	של ממשלת ישראל
2	-	-	2	144	1	-	-	1	141	מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	3	-	-	3	184	של אחרים זרים
2	-	-	2	144	13	-	-	13	834	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב) הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					פחות מ-12 חודשים ^(א) הפסדים שטרם מומשו					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%- 35% ^(ד)	0- 20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%- 35% ^(ד)	0- 20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	של ממשלת ישראל
8	-	-	8	263	2	-	-	2	404	מגובי משכנתאות (MBS)
2	-	-	2	83	-	-	-	-	-	של אחרים זרים
10	-	-	10	346	2	-	-	2	441	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
 (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
 (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ו) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין עלות מופחתת והפסדים שטרם הוכרו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב מוחזקות לפדיון הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם הוכר (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	של ממשלת ישראל
2	-	-	2	220	2	-	-	2	299	מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	2	-	-	2	766	של אחרים זרים
2	-	-	2	220	4	-	-	4	1,065	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ו)					הפסדים שטרם מומשו ^(ו)					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	82	-	-	82	8,122	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	35	-	-	35	2,582	של ממשלות זרות
13	-	-	13	715	105	-	17	88	3,766	של מוסדות פיננסיים זרים
58	-	-	58	1,914	43	-	-	43	1,076	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	7	-	1	6	121	של אחרים בישראל
1	-	-	1	127	57	-	2	55	1,183	של אחרים זרים
72	-	-	72	2,756	329	-	20	309	16,850	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
- (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
- (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ו) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
2	-	-	2	234	60	-	-	60	10,624	של ממשלת ישראל
-	-	-	^(ג) -	123	2	-	-	2	2,752	של ממשלות זרות
16	-	-	16	1,651	7	-	-	7	1,106	של מוסדות פיננסיים זרים
86	-	-	86	5,125	13	-	-	13	1,588	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	של אחרים בישראל
14	-	-	14	762	3	-	-	3	76	של אחרים זרים
118	-	-	118	7,895	85	-	-	85	16,146	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	-	-	-	^(ג) -	188	של ממשלת ישראל
-	-	-	^(ג) -	70	12	-	-	12	5,258	של ממשלות זרות
-	-	-	^(ג) -	225	3	-	-	3	1,193	של מוסדות פיננסיים זרים
7	-	-	7	2,394	6	-	-	6	1,211	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	3	-	-	3	52	של אחרים בישראל
1	-	-	1	178	1	-	-	1	455	של אחרים זרים
8	-	-	8	2,867	25	-	-	25	8,357	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
- (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
- (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ו) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.
- (ז) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומשו

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח					
(4)	209	(1)	59	(3)	150
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)					
(19)	1,254	(10)	935	(9)	319
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
(78)	1,527	(47)	920	(31)	607
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)					
(101)	2,990	(58)	1,914	(43)	1,076
סך הכל					
31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח					
(33)	1,860	(33)	1,860	-	-
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)					
(53)	3,328	(45)	2,393	(8)	935
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
(13)	1,525	(8)	872	(5)	653
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)					
(99)	6,713	(86)	5,125	(13)	1,588
סך הכל					
31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח					
(3)	215	(3)	103	- ^(ב)	112
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)					
(7)	2,083	(2)	1,194	(5)	889
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
(3)	1,307	(2)	1,097	(1)	210
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)					
(13)	3,605	(7)	2,394	(6)	1,211
סך הכל					

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.
(ב) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב לפדיון מגובי משכנתאות

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,210	60	(3)	2,267
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,343	30	(3)	1,370
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
867	30	-	897
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
9	-	-	9
9	-	-	9
2,219	60	(3)	2,276
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
2,219	60	(3)	2,276
סך הכל אגרות חוב לפדיון מגובי משכנתאות			
31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
1,409	9	(1)	1,417
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,021	6	(1)	1,026
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
388	3	-	391
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
301	-	(9)	292
129	-	(6)	123
1,710	9	(10)	1,709
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
1,710	9	(10)	1,709
סך הכל אגרות חוב לפדיון מגובי משכנתאות			

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב לפדיון מגובי משכנתאות (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו	הפסדים שטרם הוכרו	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
1,538	12	(4)	1,546
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
877	5	(4)	878
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
661	7	-	668
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
5	-	-	5
5	-	-	5
1,543	12	(4)	1,551
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
1,543	12	(4)	1,551

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
3,373	83	(4)	3,452
מזה: אגרות חוב שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
745	20	-	765
אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
2,628	63	(4)	2,687
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
מזה: אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
2,869	53	(19)	2,903
2,478	49	(11)	2,516
6,242	136	(23)	6,355
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)			
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO			
1,329	1	(74)	1,256
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
412	-	(3)	409
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
8,075	138	(101)	8,112

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,543	9	(33)	2,519
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של			
373	2	(2)	373
GNMA			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי			
2,170	7	(31)	2,146
FHLMC			
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
4,398	12	(53)	4,357
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או			
4,093	11	(53)	4,051
GNMA, או בערבותם			
6,941	21	(86)	6,876
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
2,210	5	(13)	2,202
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)			
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב			
1,555	5	(7)	1,553
מסוג CLO			
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך			
591	-	(6)	585
שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
9,151	26	(99)	9,078
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,627	21	(3)	2,645
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של			
538	3	(1)	540
GNMA			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי			
2,089	18	(2)	2,105
FHLMC			
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
3,425	20	(7)	3,438
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או			
3,036	14	(6)	3,044
GNMA, או בערבותם			
6,052	41	(10)	6,083
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
1,664	4	(3)	1,665
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)			
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב			
1,152	3	(2)	1,153
מסוג CLO			
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך			
438	-	(1)	437
שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
7,716	45	(13)	7,748
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
3	-	-	3
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
3	-	-	3
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
40	(1)	-	39
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
-	-	-	-
43	(1)	-	42
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
99	(10)	-	89
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי נכסים (ABS)			
142	(11)	-	131
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
3	-	-	3
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
3	-	-	3
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
47	-	-	47
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
-	-	-	-
50	-	-	50
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
198	(1)	2	199
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי נכסים (ABS)			
248	(1)	2	249
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)
פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
3	-	-	3
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
3	-	-	3
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-MBS STRIPPED)			
40	-	-	40
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
-	-	-	-
43	-	-	43
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
111	-	1	110
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי נכסים (ABS)			
154	-	1	153
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
141,719	-	857	142,576	19,441	162,017
שנבדקו על בסיס פרטני					
43,946	85,627	26,306	155,879	1,515	157,394
שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹					
728 ^(ב)	85,427	-	86,155	-	86,155
מזה: לפי עומק פיגור					
185,665	85,627	27,163	298,455	20,956	319,411
סך הכל חובות^(א)					
מזה ² :					
637	-	293	930	-	930
חובות בארגון מחדש					
1,554	-	20	1,574	-	1,574
חובות פגומים אחרים					
2,191	-	313	2,504	-	2,504
סך הכל חובות פגומים					
90	824	58	972	-	972
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
2,301	-	242	2,543	-	2,543
חובות בעייתיים אחרים					
4,582	824	613	6,019	-	6,019
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
2,186	-	190	2,376	5	2,381
שנבדקו על בסיס פרטני					
597	497	499	1,593	-	1,593
שנבדקו על בסיס קבוצתי ³					
- ^(ד)	496 ^(ב)	-	496	-	496
מזה: לפי עומק פיגור					
2,783	497	689	3,969	5	3,974
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי⁴					
378	-	178	556	-	556
מזה: בגין חובות פגומים					

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 301 מיליון ש"ח.
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
 (ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
126,713	29	840	127,582	10,705 ^(ה)	138,287
שנבדקו על בסיס פרטני					
45,350	81,326	26,596 ^(ה)	153,272	352	153,624
שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹					
808	80,928	-	81,736	-	81,736
מזה: לפי עומק פיגור					
172,063	81,355	27,436	280,854	11,057	291,911
סך הכל חובות ^(א)					
מזה: ²					
1,077	8	304	1,389	-	1,389
חובות בארגון מחדש					
1,018	21	14	1,053	-	1,053
חובות פגומים אחרים					
2,095	29	318	2,442	-	2,442
סך הכל חובות פגומים					
82	838	42	962	-	962
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר					
2,956	-	183	3,139	-	3,139
חובות בעייתיים אחרים					
5,133	867	543	6,543	-	6,543
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,750	4	150	1,904	2	1,906
שנבדקו על בסיס פרטני					
507	464	433	1,404	-	1,404
שנבדקו על בסיס קבוצתי ³					
-	463	-	463	-	463
מזה: לפי עומק פיגור					
2,257	468	583	3,308	2	3,310
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁴					
408	4	135	547	-	547
מזה: בגין חובות פגומים					

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 297 מיליון ש"ח.
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
 (ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.
 (ה) סווג מחדש.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
130,760	-	795	131,555	12,800	144,355
42,589	84,421	27,241	154,251	282	154,533
714 ^(א)	84,220	-	84,934	-	84,934
173,349	84,421	28,036	285,806	13,082	298,888
מזה: ²					
729	-	290	1,019	-	1,019
1,491	-	21	1,512	-	1,512
2,220	-	311	2,531	-	2,531
92 ^(ה)	830	58	980	-	980
1,858	-	244	2,102	-	2,102
4,170	830	613	5,613	-	5,613
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,721	-	176	1,897	2	1,899
503	467	461	1,431	-	1,431
- ^(ד)	466 ^(ב)	-	466	-	466
2,224	467	637	3,328	2	3,330
372	-	167	539	-	539

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 299 מיליון ש"ח.
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
 (ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.
 (ה) סווג מחדש.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דירור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,590	467	657	3,714	2	3,716
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
739	31	87	857	3	860
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(252)	(1)	(104)	(357)	-	(357)
מחיקות חשבונאיות					
91	-	69	160	-	160
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(161)	(1)	(35)	(197)	-	(197)
מחיקות חשבונאיות נטו					
9	-	-	9	-	9
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
3,177	497	709	4,383	5	4,388
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
394	-	20	414	-	414
¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דירור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					

(א) סווג מחדש.

ביאור 7 - פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		31 במרס		
2019	2019	2020		
מבוקר		בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
בישראל				
לפי דרישה				
86,908	(א) 80,109	102,975		אינם נושאים ריבית
135,846	121,568	156,745		נושאים ריבית
222,754	201,677	259,720		סך הכל לפי דרישה
128,526	137,818	133,428		לזמן קצוב
351,280	339,495	393,148		סך כל פיקדונות בישראל ¹
מחוץ לישראל				
לפי דרישה				
8,118	9,139	8,673		אינם נושאים ריבית
6,287	5,209	6,485		נושאים ריבית
14,405	14,348	15,158		סך הכל לפי דרישה
7,959	10,176	10,321		לזמן קצוב ²
-	17	-		מזה: שאינם נושאים ריבית
22,364	24,524	25,479		סך כל פיקדונות מחוץ לישראל
373,644	364,019	418,627		סך כל פיקדונות הציבור
¹ מזה:				
130,513	(א) 130,734	142,646		פיקדונות של אנשים פרטיים
68,329	(א) 63,525	76,531		פיקדונות של גופים מוסדיים
152,438	(א) 145,236	173,971		פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		31 במרס		
2019	2019	2020		
מבוקר		בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
				תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
103,709	101,778	110,282		עד 1
92,249	93,438	105,389		מעל 1 ועד 10
66,169	63,308	73,592		מעל 10 ועד 100
36,318	(א) 36,949	44,973		מעל 100 ועד 500
75,199	68,546	84,391		מעל 500
373,644	364,019	418,627		סך הכל

(א) סווג מחדש.

ביאור 8 - זכויות עובדים

א. הרכב ההטבות

1. הטבות לעובדים

ליום 31 במרס	ליום 31 במרס 2019	ליום 31 בדצמבר 2020	
			בלתי מבוקר
			במיליוני ש"ח
הטבות לאחר פרישה - פנסיה ופיצויים			
16,751	16,921	20,470	סכום ההתחייבות
7,448	6,502	7,614	השווי ההוגן של נכסי התכנית
9,303	10,419	12,856	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
חופשת יובל צבורה			
33	43	36	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
33	43	36	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות			
552	557	635	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
552	557	635	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך הכל¹			
9,888	11,019	13,527	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"
61	61	61	¹ מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

2. תכנית הטבה מוגדרת

א. מחויבות ומצב המימון

1. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020	
			בלתי מבוקר
			במיליוני ש"ח
20,470	15,867	15,867	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת התקופה
45	30	149	עלות שירות
132	170	640	עלות ריבית
9	10	39	הפקדות משתתפי תכנית
(3,278)	1,063	4,526	הפסד (רווח) אקטוארי
1	(6)	(22)	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(628)	(182)	(698)	הטבות ששולמו ^(א)
-	(31)	(31)	אחר
16,751	16,921	20,470	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף תקופת הדיווח
15,618	16,119	18,902	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף תקופת הדיווח

(א) כולל סכומים לא מהותיים בגין צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורים.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

א. מחויבות ומצב המימון (המשך)

2. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2020	
2019	2019		
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
6,235	6,235	7,614	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת התקופה
1,143	282	(423)	תשואה בפועל על נכסי תכנית
403	23	633	הפקדות לתכנית על ידי הבנק ^(א)
39	10	9	הפקדות משתתפי תכנית
(24)	(7)	-	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(182)	(41)	(385)	הטבות ששולמו ^(ב)
-	-	-	אחר
7,614	6,502	7,448	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף תקופת הדיווח
12,856	10,419	9,303	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופת הדיווח

3. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	2020	
2019	2019		
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
12,856	10,419	9,303	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
12,856	10,419	9,303	התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופת הדיווח

4. סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	2020	
2019	2019		
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
5,908	3,448	3,005	הפסד אקטוארי, נטו
5,908	3,448	3,005	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

(א) ראה [ביאור 8.4.8](#).

(ב) כולל סכומים לא מהותיים בגין צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

ב. הוצאה לתקופה

1. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2020
2019	2019	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח		
149	30	45
640	170	132
(364)	(84)	(89)
401	61	139
31	31	-
857	208	227
170	40	48
1,027	248	275

2. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2020
2019	2019	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח		
3,678 ^(א)	865	(2,766)
(401)	(61)	(139)
(6)	7	2
(31)	(31)	-
3,240	780	(2,903)
857	208	227
4,097	988	(2,676)

(א) כולל התאמות בגין שנים קודמות.

3. הנחות^(א)

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	2020
2019	2019	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
באחוזים		
1.22	2.25	2.43
1.42	1.55	1.47
0.1-3.7	0.1-3.7	0.1-3.7
0-6.3	0-6.3	0-6.3

(א) ההנחות מתייחסות לנתוני בנק בלבד.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

3. הנחות^(א) (המשך)

- א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו (המשך)
2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

31 במרס		ליום 31 בדצמבר	
2020	2019	2019	2019
בלתי מבוקר		מבוקר	
באחוזים			
1.22	2.74	2.16	שיעור היוון
5.50	5.50	5.50	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי תכנית
0-6.3	0-6.3	0-6.3	שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת			גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 במרס	31 בדצמבר		31 במרס
2019	2019	2020	2019	2019	2020
מבוקר		בלתי מבוקר	מבוקר		בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח					
3,435	2,678	2,634	(2,760)	(2,168)	(2,141)
714	-	496	(635)	-	(444)
(202)	(186)	(188)	233	209	212
(635)	(541)	(444)	714	637	496
שיעור היוון					
שיעור עליית המדד					
שיעור עזיבה					
שיעור גידול בתגמול					

(א) ההנחות מתייחסות לנתוני בנק בלבד.

גובה ההתחייבות לזכויות עובדים מושפע ממספר משתנים מרכזיים, הכוללים משתני שוק (שיעורי ריביות היוון ההתחייבויות לטווחי הזמן השונים) ומשתנים אקטואריים, כאשר חלק מהמשתנים האקטואריים הינם משתנים התנהגותיים של העובדים. ייתכן כי יתקיים קשר בין שינויים במשתני השוק לבין שינויים במשתנים האקטואריים ההתנהגותיים. לדוגמא, ייתכן כי באם תרחש עליית ריבית חדה במשק הישראלי, אשר בעקבותיה תעלנה גם תשואות האג"ח הממשלתיות (אשר תקטין את גובה ההתחייבויות לפנסיה), יצטמצם גם שיעור העובדים הבוחרים במסלול פנסיה (החלטה אשר גם תצמצם את גובה ההתחייבויות של הבנק לפנסיה).

בהקשר זה יצויין כי ביום 6 בנובמבר 2019 פורסם חוזר על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לעניין עדכון ההנחות הדמוגרפיות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה. לחוזר האמור לא היתה השפעה מהותית על היקף ההתחייבויות לעובדים.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר	
2020	2019	2019	2020
בלתי מבוקר		מבוקר	
במיליוני ש"ח			
מזומנים ופקדונות בבנקים	256	243	323
מניות	1,655	2,441	2,011
אגרות חוב ממשלתיות	463	1,048	884
אגרות חוב קונצרניות	1,230	1,851	1,319
אחר	3,844	919	3,077
סך הכל	7,448	6,502	7,614

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2020

יעד הקצאה		אחוז מנכסי התכנית	
31 בדצמבר 2020	31 במרס 2020	2019	31 בדצמבר 2019
בלתי מבוקר		מבוקר	
באחוזים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	4	3	4
מניות	38	22	27
אגרות חוב ממשלתיות	13	6	12
אגרות חוב קונצרניות	27	17	17
אחר	18	52	40
סך הכל	100	100	100

זכויות הפרישה והפנסיה בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק כאשר לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 קיימות הפקדות שוטפות לפיצויים ותגמולים ולגביהם לבנק אין חבות פנסיונית למעט השלמה לפיצויי פיטורין, וככלל לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 הפורשים מעבודתם בבנק, בהתקיים תנאים מסויימים, הזכות לבחור בין קבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או הסדר ביטחון סוציאלי, או שילוב של החלופות, הכל בהתאם ובכפוף להוראות ההסכמים השונים החלים על העובדים. עבור עובדים אלה מופקדים כספים לתגמולים ולפיצויים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים של עובדי הבנק אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה. בהמשך להתקשרות שנעשתה בעבר, התקשר הבנק עם גוף מוסדי נוסף להעברת כספי תגמולים וכספי פיצויים של עובדים שנצברו או ייצברו בקופת התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק, שבחרו או יבחרו בעת פרישה במסלול של הסדר ביטחון סוציאלי, לקופה משלמת. כמו כן התקשר הבנק בהסכם לרכישת פוליסת ביטוח לפורשים ממקורות העצמיים. בכוונת הבנק להתקשר בהסכמים דומים עם גופים מוסדיים נוספים.

יודגש, כי אין כל ודאות במועד זה כי הבנק אכן יתקשר עם גופים מוסדיים נוספים, ואין ודאות לגבי הסכומים שיועברו לקופה משלמת כאמור או לעיתוי בו יועברו הסכומים.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

5. תזרימי מזומנים

א. הפקדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	תחזית ^(א)	
2019	2019	2020	2020
מבוקר		בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
442	33	642	90
			הפקדות

(א) אומדן ההפקדות שהבנק צופה כי יופקדו לתכנית להטבה מוגדרת במהלך התקופה שנותרה עד לסוף שנת 2020.

ב. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד^(א)

שנה	במיליוני ש"ח
2020	509
2021	767
2022	696
2023	738
2024	754
2025-2029	4,411
2030 ואילך	10,627
סך הכל	18,502

(א) בערכים מהוונים.

ביאור פא - הון

שינויים בהון הבנק

תגמול מבוסס מניות

בהתאם לתכנית התגמול של הבנק, התנאי להבשלת השליש השלישי והאחרון של יחידות ה-PSU אשר הוקצו לנושאי משרה בבנק כחלק מאישור המענק השנתי מותנה הביצועים בגין מחצית המענק לשנת 2017 (להלן - "יחידות ה-PSU 2017") למניות, התקיים, ולפיכך השליש השלישי והאחרון של יחידות ה-PSU 2017 הבשילו למניות. בהתאם, ביום 26 בפברואר 2020 הוקצו לנושאי המשרה בבנק מניות בהתאם למספר יחידות ה-PSU 2017 אשר הבשילו למועד זה.

על פי הקבוע במדיניות התגמול, המניות המוקצות בשל הבשלת יחידות ה-PSU 2017 כאמור, הופקדו בידי הנאמן לתכנית התגמול, איסוף שירותי ניהול ונאמנות בע"מ (להלן - "הנאמן לתכנית").

יצוין, כי הבשלת יחידות ה-PSU 2017 בכל אחד ממועדי ההבשלה הותנתה בכך שהבנק עמד ביחס הלימות ההון הנדרש על פי ההוראות המפקח על הבנקים בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפרסם הבנק בסמוך לפני כל אחד ממועדי ההבשלה. לא עמד הבנק ביחס כאמור, הייתה נדחית הבשלת המנה הרלוונטית למועד הבא שבו יעמוד הבנק ביחס הלימות ההון הנדרש כאמור, בהתאם לדוחות הכספיים שיפרסם.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2019](#).

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 26 בפברואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 700 מיליון ש"ח, החל מיום 1 במרס 2020 ועד ליום 26 בפברואר 2021. תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל על פי ייפוי כוח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. תכנית הרכישה תבוצע בשלושה שלבים נפרדים, שכל אחד מהם יהיה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א'", "שלב ב'" ו-"שלב ג'"). ביצוע שלב א' יחל ביום 1 במרס 2020, ויסתיים במוקדם מבין (א) יום 3 במאי 2020; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 250 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב א', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ב', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ב' ביום המסחר השני ממועד פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ב'. במקרה כזה, יסתיים שלב ב' במוקדם מבין: (א) יום 2 באוגוסט 2020; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 250 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב ב', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ג', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ג' ביום המסחר השני ממועד פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ג'. במקרה כזה, יסתיים שלב ג' במוקדם מבין: (א) יום 26 בפברואר 2021; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 700 מיליון ש"ח, בניכוי סך הרכישות שבוצעו בפועל במסגרת שלב א' ושלב ב'. אם לאחר סיום שלב א' או שלב ב', תתקבל החלטה שלא לבצע את שלב ב' או שלב ג', לפי העניין, יפרסם על כך הבנק דיווח מיידי. להפסקת תכנית הרכישה העצמית ראה פירוט להלן.

אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10.9% לפחות.

ביצוע שלב א' של תכנית הרכישה הסתיים ביום 2 באפריל 2020 ובמסגרתו נרכשו באמצעות חבר בורסה חיצוני 13,488,021 מניות בהיקף של כ-250 מיליון ש"ח.

כפי שיפורט להלן, בהמשך למכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020, בו התבקשו כל הבנקים לבחון את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכנית הרכישה העצמית על רקע משבר הקורונה, ולאור החוזר שפרסם בנק ישראל ביום 31 במרס 2020 בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250), החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 להפסיק, בשלב זה, את תכנית הרכישה העצמית. למידע נוסף ראה סעיף [עדכון יעד הון עצמי רובד 1](#), [הפסקת חלוקת דיבידנד והפסקת תכנית הרכישה העצמית](#), להלן.

נכון למועד פרסום הדוח, בבעלות הבנק 71,824,258 מניות רדומות.

חוזר להתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) - הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250

ביום 29 במרס 2020 פרסם מכתב המפקחת על הבנקים בנושא "חלוקת רווחים בעקבות משבר הקורונה" (להלן: מכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020). במכתב הודיעה המפקחת על הפחתה בדרישות ההון הרגולטוריות המזעריות החלות על הבנקים, וזאת בעקבות משבר הקורונה ובמסגרת מכלול הצעדים שנקטו על ידי בנק ישראל בעקבות המשבר. כמו כן, התבקשו כל הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד והתכנית לרכישה עצמית של מניות, על רקע משבר הקורונה ואי-הוודאות, מתוך ציפייה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מההקלה לא ישמשו לצורך חלוקת דיבידנדים או ביצוע רכישה עצמית של מניות.

ביאור פא - הון (המשך)

ביום 31 במרס 2020 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250) (להלן: הוראת השעה), על רקע התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הכלכלה בעולם ובישראל. בין יתר הוראות החוזר נקבעה התאמה להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 בנושא "מדידה והלימות הון", כך שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יחזיק ביחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-9% וביחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-12.5% (חלף 10%-13.5% בהתאמה, עובר לחוזר). הוראה זו חלה על לאומי.

תוקף הוראת השעה הינו עד ליום 30 בספטמבר 2020 (וניתן להאריכה בעד שישה חודשים נוספים). דרישות הון המופחתות תהיינה בתוקף למשך 24 חודשים נוספים לאחר תום תוקף ההוראה, וזאת על מנת לאפשר לבנקים לחזור ליחסי ההון המזעריים טרם הוראת השעה, ובלבד שממועד תום תוקף ההוראה לא יפחתו יחסי ההון של הבנק מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלו על הבנק טרם הוראת השעה, לפי הנמוך מביניהם.

בהתאם להוראת השעה, יעדי ההון המזעריים החלים על לאומי ליום 31 במרס 2020 הינם יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-9% ויחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-12.5%.

ביום 27 באפריל 2020 פרסם בנק ישראל חוזר להתאמות נוספות להוראת השעה (הוראה מספר 250). על פי החוזר, במטרה לסייע ולהפחית את השפעות המשבר על נוטלי המשכנתאות, נקבע בהוראת השעה כי בגין הלוואות לדיור אשר יועמדו בתקופת המשבר (החל מיום 19 במרס 2020 ועד תום תוקף ההוראה), לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% מיתרת הלוואה, הקבועה בסעיף 14א. להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור.

בהתאם להוראת השעה, ובתוספת דרישת ההון בגין יתרת הלוואות לדיור, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 31 במרס 2020 הינן 9.25% ליחס הון עצמי רובד 1 ו-12.75% ליחס ההון הכולל.

עדכון יעד הון עצמי רובד 1, הפסקת חלוקת דיבידנד והפסקת תכנית הרכישה העצמית

במכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020 התבקשו הדירקטוריונים של הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכנית הרכישה העצמית על רקע המשבר ואי הוודאות. לאור האמור במכתב זה ובהוראת השעה, ובהתאם להפחתה בדרישות הרגולטוריות המזעריות החלות על הבנקים בעקבות משבר הקורונה, כמפורט לעיל, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 כלהלן:

א. לקבוע כי יעד הון עצמי רובד 1 הפנימי יעמוד על 9.5% חלף 10.5%.

ב. להפסיק, בשלב זה, את חלוקת הדיבידנד ואת המשך ביצוע תכנית הרכישה העצמית של מניות הבנק.

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 20 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 40% מהרווח הנקי של הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

ביום 6 במרס 2019 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד לפיו מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת, בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 26 בפברואר 2020 אישר הדירקטוריון בגין הרבעון הרביעי של שנת 2019 דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון. סכום הדיבידנד שאושר הסתכם לסך של כ-297 מיליון ש"ח, המהווה 20.29% אג' לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדירקטוריון קבע את יום 12 במרס 2020 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 23 במרס 2020 כיום התשלום.

כאמור לעיל, במכתב המפקחת על הבנקים מיום 29 במרס 2020, התבקשו כל הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכנית הרכישה העצמית, על רקע משבר הקורונה. בהמשך לאמור במכתב, ולאור הוראת השעה, שפורסמה ביום 31 במרס 2020, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 להפסיק, בשלב זה, את חלוקת הדיבידנד.

למידע נוסף ראה סעיף [עדכון יעד הון עצמי רובד 1, הפסקת חלוקת דיבידנד והפסקת תכנית הרכישה העצמית](#) לעיל.

ביאור פא - הון (המשך)

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
24 במאי 2018	19 ביוני 2018	19.18	292
14 באוגוסט 2018	6 בספטמבר 2018	23.96	361
12 בנובמבר 2018	10 בדצמבר 2018	25.08	375
6 במרס 2019	3 באפריל 2019	18.40	275
26 במאי 2019	23 ביוני 2019	29.27	437
13 באוגוסט 2019	8 בספטמבר 2019	24.95	369
26 בנובמבר 2019	22 בדצמבר 2019	20.87	306
26 בפברואר 2020	23 במרס 2020	20.29	297

תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

ביום 25 במאי 2018 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מרשות לניירות ערך. ביום 18 במאי 2020 החליטה הרשות לניירות ערך להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף המדף עד ליום 24 במאי 2021.

ביום 29 בינואר 2020, הנפיק הבנק סך של 750 מיליון דולר ארה"ב ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים סדרה לאומי \$ 2031. הסדרה נרשמה למסחר ברצף מוסדיים בבורסה בתל-אביב.

כתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031 עומדים לפדיון בתשלום אחד, לאחר 11 שנים ממועד הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם לאחר 6 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לתנאים מסוימים.

כתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031 נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.275% לשנה, עד ליום 29 בינואר 2026, אשר תשולם בתשלומים חצי שנתיים. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה בכתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031, כך שמאותו מועד, הריבית השנתית תהיה שווה לסכום של תשואת אג"ח ממשלת ארה"ב ל-5 שנים במועד שינוי הריבית, ומרווח בשיעור של 1.63%, כמפורט במסמכי ההנפקה.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), ימרו כתבי התחייבות הנדחים סדרה לאומי \$ 2031 למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה (מתורגם לדולר ארה"ב לפי השער באותו מועד), או על פי שער הרצפה שנקבע (3.6048 דולר ארה"ב, כפוף להתאמות), כגובה מביניהם.

לאומי \$ 2031 כשירים להכלל בהון רובד 2 החל ממועדי הנפקתם.

ביום 17 בפברואר 2020 דיווח הבנק כי הוא בוחן אפשרות לביצוע הנפקה לציבור של סדרה חדשה של אגרות חוב רגילות של הבנק ורישומם למסחר בבורסה. ביום 19 במאי 2020 פורסמה טיוטה מעודכנת של שטר הנאמנות לקראת הנפקה אפשרית של סדרת אגרות החוב וכן נוסח מעודכן של תמצית התניות בהנפקה. נכון לתאריך הדוח טרם בוצעה הנפקה.

למידע בעניין הנפקת כתבי התחייבות סדרה 401 ו-402 במהלך שנת 2018, ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018](#).
למידע בעניין הנפקת כתבי התחייבות סדרה 403 ו-404 במהלך שנת 2019, ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2019](#).

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות

כללי

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל 3.

יודגש, כי הוראות באזל 3 קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור לנושאים הבאים:

1. רכיבי ההון הפיקוחי
2. ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
3. טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
4. טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
5. הקצאת הון בגין סיכון CVA

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 20%.

בנוסף, ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא דרישות הגילוי של באזל הנוגעות להרכב ההון אשר קבע דרישות גילוי מעודכנות שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ הוראות באזל 3.

רכיבי הון הנתונים לתנדטיות

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנדטיות הרבה שמדידה מעין זו הביאה להון הפיקוחי של הבנק.

בהקשר זה, ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020. ביום 13 בינואר 2020 התקבל אישור בנק ישראל להארכת תוקף האישור עד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנדטיות הנובעת משינויים בריבית להיוון.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA.

לצורך ההון הרגולטורי ההתחייבות הפנסיונית הינה בסך 17,628 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 35,887 מיליון ש"ח וזאת לעומת ההתחייבות הפנסיונית בספרים בסך של 17,106 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 34,879 מיליון ש"ח.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31 בדצמבר		31 במרס	
2019		2020	
מבוקר		בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
א. נתונים			
הון לצורך חישוב יחס ההון			
37,603	36,424	35,887	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ^(ב)
11,987	10,709	13,857	הון רובד 2, לאחר ניכויים
49,590	47,133	49,744	סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
288,340	284,201 ^(ה)	302,059	סיכון אשראי ^(ב)
5,008	5,431	6,283	סיכויי שוק
23,116	23,153	22,783	סיכון תפעולי
316,464	312,785	331,125	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.88%	11.65%	10.84%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ^(ד)
15.67%	15.07%	15.02%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ^(ד)
10.27%	10.26%	9.25%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(א)
13.77%	13.76%	12.75%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(א)
ב. חברות בת משמעותיות			
בנק לאומי ארה"ב			
14.04%	14.19%	12.54%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.91%	15.09%	13.48%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
7.00%	7.00%	7.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(ג)
10.50%	10.50%	10.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(ג)

- (א) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5% בהתאמה והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5% בהתאמה. החל מיום 31 במרס 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2022 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9%-12.5% בהתאמה וזאת בהתאם להוראת שעה שפורסמה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה קבעה בנוסף כי בגין הלוואות לדיור אשר הועמדו בתקופת המשבר, קרי, החל מיום 19 במרס 2020 ועד תום תוקף ההוראה, לא תחול דרישת הון נוספת בשיעור של 1% מיתרת ההלוואות לדיור. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 31 במרס 2020, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.25%-12.75% בהתאמה.
- (ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית ההתייעלות), הפחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 וליום 30 ביוני 2022 בהתאמה. ביוני 2019 אושרה בדירקטוריון תכנית התייעלות נוספת. בהתאם למכתב המפקחת, ההקלות שניתנו לצרכי הון הפיקוחי ויחס המינוף בגין תכנית זו, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 בספטמבר 2024. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה [סעיף ד](#), להלן. לסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון התווספו סך של 9 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכנית ההתייעלות (ליום 31 במרס 2019 התווספו 21 מיליון ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2019 הופחתו 283 מיליון ש"ח).
- (ג) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית הינו 4.5%-8%, בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת כרית לשימור הון של 2.5% נכון ליום 31 במרס 2020.
- (ד) ביום 1 בינואר 2020 הבנק החל ליישם את ההוראות החדשות בנושא חכירות. יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור הון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.04% וכ-0.07% בהתאמה, זאת כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שהוכרו במאזן בשיעור של 100% והתאמת יתרות המיסים הנדחים המתייחסים.
- (ה) הוצג מחדש.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר	31 במרס		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
1. הון עצמי רובד 1			
35,406	35,940	36,245	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
266	230	336	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות מיעוט
1,687	141	(531)	התאמות בגין המעבר בין העקום החשבונאי לעקום 8 רבעונים ^(א)
37,359	36,311	36,050	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים:			
(148)	(212)	(132)	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
-	(3)	(442)	מיסים נדחים לקבל
(11)	(17)	(23)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(159)	(232)	(597)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1
403	345	434	סך ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות
37,603	36,424	35,887	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2. הון רובד 2			
8,897	7,661	10,119	הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים
3,090	3,048	3,738	הון רובד 2: הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
11,987	10,709	13,857	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
ניכויים:			
-	-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
11,987	10,709	13,857	סך הכל הון רובד 2
49,590	47,133	49,744	סך הכל הון כולל

(א) בהתאם לאישור פרטני מהפיקוח על הבנקים.

הערה: סך הכל הון כולל מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299 בדבר "מדידה והלימות הון", החלות מיום 1 בינואר 2014.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תכנית התייעלות על יחס הון עצמי רוברד 1

31 במרס		31 בדצמבר
2020		2019
בלתי מבוקר		מבוקר
באחוזים		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות ^(א)		
11.74%	11.53%	10.71%
התאמות בגין תכנית ההתייעלות ^(ב)		
0.14%	0.12%	0.13%
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון		
11.88%	11.65%	10.84%

(א) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המוקבלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

(ב) ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית" של המערכת הבנקאית בישראל. בהתאם למכתב, דירקטוריון התאגיד הבנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה, לפיה יוכל לפרסם את השפעת התכנית על פני 5 שנים בקו ישר לעניין חישוב הלימות הון. לפרטים נוספים ראה [ביאור 8](#).

ה. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוטא באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רוברד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רוברד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעונים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

ביום 1 במרס 2020 פרסם בנק ישראל חוזר לעדכון הוראה מספר 218 בנושא יחס המינוף. בהתאם לחוזר, ההוראות תוקנו כך שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% (חלף 20% על פי ההוראות טרם החוזר), מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יחזיק ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. תוקף החוזר מיום פרסומו. לתיקון ההוראות אין השפעה על דרישות ההון המזערי של לאומי.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	
2019	2019	2020
מבוקר	בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח		
א. נכונות המאוחד^(א)		
37,603	36,424	35,887
512,173	^(ב) 497,672	558,743
יחס המינוף		
7.34%	7.32%	6.42%
6.00%	6.00%	6.00%
ב. חברות בת משמעותיות		
בנק לאומי ארה"ב		
12.46%	12.21%	11.49%
5.00%	5.00%	5.00%

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי ההון הפיקוחי בגין תכנית ההתייעלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביוני 2016, ביולי 2017, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 וליום 30 ביוני 2022 בהתאמה. ביוני 2019 אושרה בדירקטוריון תכנית התייעלות נוספת. בהתאם למכתב המפקחת, ההקלות שניתנו לצרכי ההון הפיקוחי ויחס המינוף בגין תכנית זו, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 בספטמבר 2024. ההשפעה של ההקלה בגין תכנית ההתייעלות על יחס המינוף הסתכמה בכ-0.07% ליום 31 במרס 2020 (0.08%-0.07% ליום 31 בדצמבר 2019 וליום 31 במרס 2019, בהתאמה). לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכנית ההתייעלות ראה [טעיף 1](#) לעיל. כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

(ב) הוצג מחדש.

1. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

יחס כיסוי הנזילות מונהג החל מיום 1 באפריל 2015.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבעה על 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31 בדצמבר		31 במרס	
2019	2019	2020	2020
מבוקר		בלתי מבוקר	
		באחוזים	
א. בנתוני המאוחד			
123	129	128	יחס כיסוי הנזילות
100	100	100	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק			
121	127	126	יחס כיסוי הנזילות
100	100	100	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

הערה: בנק לאומי ארה"ב אינו נדרש ביחס כיסוי נזילות.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 בדצמבר		31 במרס	
2019	2019	2020	2020
מבוקר		בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
(1) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב ודמי אחזקה בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות^(א)			
244	193		בשנה ראשונה
182	178		בשנה שנייה
152	122		בשנה שלישית
113	109		בשנה רביעית
102	97		בשנה חמישית
657	714		מעל 5 שנים
1,450	1,413		סך הכל חוזי שכירות לזמן ארוך
692	784	821	(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך
30	139	82	(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם

(א) החל מיום 1 בינואר 2020 בעקבות יישום נושא 842 בקודיפיקציה בדבר חכירות, ההתחייבויות בגין חוזי שכירות נכללו במסגרת התחייבויות אחרות. למידע בגין חכירות ראה [ביאור 1.1](#).

31 בדצמבר		31 במרס	
2019	2019	2020	2020
מבוקר		בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
(4) פעילות מכירת אשראי			
900	^(א) 96	105	הערך בספרים של האשראי שנמכר
915	^(א) 96	105	תמורה שהתקבלה במזומן
15	-	-	סך הכל רווח נטו ממכירת אשראי

(א) הוצג מחדש.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. תביעות משפטיות

במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

כביאור 26 לדוחות הכספיים השנתיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, נכלל מידע לגבי כל התביעות המהותיות למועד הדוחות כאמור. בכביאור להלן נכלל מידע לעניין תביעות מהותיות שהוגשו בתקופת הדוח ולאחר תקופת הדוח, ככל שהוגשו, וכן שינויים שחלו לגבי תביעות מהותיות שהוגשו בתקופות דיווח קודמות, ואינו כולל מידע אודות תביעות שדווחו **כביאור 26 לדוח השנתי** ולא חל לגביהן שינוי.

לדעת הנהלת הבנק והחברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תובענות אלו, לרבות הבקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-184 מיליון ש"ח.

1. למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים מהותיים ביחס למפורט **כביאור 26 לדוח השנתי**, למעט כמפורט להלן:

1.1. ביום 11 בפברואר 2015 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בסכום נטען של כ-2.3 מיליארד ש"ח (שמאוחר יותר הופחת ל-1.5 מיליארד ש"ח). לטענת המבקש, הבנק מנהל לכאורה "רשימה שחורה" של לקוחות, לפיה הוא נוהג לסמן לקוחות בכוכבית במערכות הבנק לזמן בלתי מוגבל, באופן הפוגע או מקשה עליהם, לטענתו, לקבל אשראי או לבצע פעילות עסקית אחרת מול הבנק. ביום 1 באפריל 2020 ניתן פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל-אביב, שדחה את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית וחייב את המבקש בתשלום הוצאות לבנק.

1.2. ביום 7 במרס 2016 הוגשה לבית המשפט בארה"ב תביעה, על ידי מספר רב של תובעים, כנגד עשרות נתבעים, וביניהם: הבנק, בנק לאומי ארה"ב ובנק הפועלים, בטענה שהנתבעים תומכים בהתנחלויות, באופן שפוגע בתושבים פלסטינאים, ברכושם ובזכויותיהם, בין היתר, באמצעות ביצוע העברות בנקאיות. סכום התביעה הנטען נגד כל הנתבעים יחדיו היה במקור 34.5 מיליארד דולר ובהמשך הופחת לסך של 1 מיליארד דולר ארה"ב. ביום 29 באוגוסט 2017 ניתן אישור על ידי בית המשפט בארה"ב לבקשה לסילוק על הסף של התובענה. ביום 8 בספטמבר 2017 הגישו התובעים ערעור על החלטה זו, וביום 19 בפברואר 2019 קיבל בית המשפט את הערעור שהגישו התובעים וביטל את ההחלטה שאישרה את הסילוק על הסף. ביום 4 במאי 2020 מסרו התובעים הודעה לבית משפט לפיה תבטל התביעה נגד הבנק ונגד חלק מהנתבעים. ההליך ימשיך להתנהל נגד יתר הנתבעים, ביניהם בנק לאומי ארה"ב.

1.3. ביום 21 בינואר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנקים אחרים. עניינה של התובענה בטענת המבקשים לפיה הבנק מחייב, לכאורה, את כלל לקוחותיו (יחידים, עסקים קטנים ועסקים גדולים) עבור עסקאות לרכישת מוצרים ו/או שירותים מחו"ל, בין אם לשימוש עצמי ובין אם לצורך העברתם לחו"ל ו/או ייבואם לארץ, לפי פרק 7 לתעריפון - "סחר חוץ" וזאת במקום לחייב בעמלות הנמוכות יותר לפי פרק 5 לתעריפון - "מטבע חוץ". המבקשים מעריכים את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה, אותה הם מתיימרים לייצג, בעשרות מיליוני שקלים.

1.4. ביום 10 במאי 2020 הוגשה בבית המשפט המחוזי תל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד שני בנקים אחרים. לטענת המבקשים, הבנקים פוגעים בפרטיות לקוחותיהם ומפרים חובת סודיות בכך שמעבירים מידע מזהה על לקוחות הבנק לחברות כגון פייסבוק וגוגל. כן נטען כי הבנקים עשו שימוש בכלים של צדדים שלישיים, כדי לעקוב אחרי הלקוחות שלהם בזמן ביצוע פעולות באתרים ובאפליקציות הבנקאיות וזאת לשם עריכת קמפיינים פרסומיים. המבקשים מעריכים את הנזק האישי שנגרם להם כ-1,000 ש"ח ואינם נוקבים בסכום נזק קבוצתי.

2. למועד פרסום הדוחות הכספיים לא מתנהלות תביעות מהותיות נגד חברות בנות של הבנק.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
41,205	38,147	3,058
חוזי Forward-I Futures		
13,005	11,579	1,426
אופציות שנכתבו		
10,101	10,101	-
אופציות שנקנו		
309,096	270,202	38,894
Swaps ^(א)		
373,407	330,029	43,378
סך הכל ^(ב)		
5,974	-	5,974
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
297,476	253,388	44,088
חוזי Forward-I Futures ^(ד)		
37,704	36,664	1,040
אופציות שנכתבו		
37,030	35,990	1,040
אופציות שנקנו		
18,726	18,050	676
Swaps ^(א)		
390,936	344,092	46,844
סך הכל		
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים ^(א)		
(ג) חוזים בגין מניית		
100,411	99,874	537
חוזי Forward-I Futures		
60,201	59,106	1,095
אופציות שנכתבו		
60,016	58,981	1,035
אופציות שנקנו ^(ה)		
84,918	84,472	446
Swaps		
305,546	302,433	3,113
סך הכל		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
1,430	1,430	-
חוזי Forward-I Futures		
480	480	-
אופציות שנכתבו		
479	479	-
אופציות שנקנו		
396	396	-
Swaps		
2,785	2,785	-
סך הכל		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
הבנק ערב		
-	-	-
הבנק מוטב		
-	-	-
סך הכל		
1,072,674	979,339	93,335
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 163,031 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 13,821 מיליון ש"ח.

(ג) כולל בעיקר עסקאות גידור החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 33,958 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים בבורסה בסך 58,672 מיליון ש"ח.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
79,030	76,437	2,593
Forward-I Futures חוזי		
50,011	50,011	-
אופציות שנכתבו		
47,818	47,818	-
אופציות שנקנו		
276,921	252,606	24,315
Swaps ^(א)		
453,780	426,872	26,908
סך הכל ^(ב)		
3,528	-	3,528
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
200,766	166,177	34,589
Forward-I Futures ^(ד) חוזי		
47,595	46,201	1,394
אופציות שנכתבו		
49,768	48,374	1,394
אופציות שנקנו		
22,748	22,008	740
Swaps ^(א)		
320,877	282,760	38,117
סך הכל		
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ג) חוזים בגין מניית		
110,493	110,077	416
Forward-I Futures חוזי		
12,981	10,851	2,130
אופציות שנכתבו		
12,906	11,097	1,809
אופציות שנקנו ^(ה)		
48,140	47,958	182
Swaps		
184,520	179,983	4,537
סך הכל		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
776	776	-
Forward-I Futures חוזי		
673	673	-
אופציות שנכתבו		
671	671	-
אופציות שנקנו		
159	159	-
Swaps		
2,279	2,279	-
סך הכל		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
הבנק ערב		
-	-	-
הבנק מוטב		
-	-	-
סך הכל		
96,1456	891,894	69,562
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 143,057 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 18,161 מיליון ש"ח.

(ג) הבנק מבצע את הגידור על ידי עסקאות החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 7,663 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים בבורסה בסך 10,764 מיליון ש"ח.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
25,397	24,316	1,081
חוזי Forward-I Futures		
18,070	⁽ⁱⁱ⁾ 16,688	⁽ⁱⁱ⁾ 1,382
אופציות שנכתבו		
16,227	16,227	-
אופציות שנקנו		
312,664	275,579	37,085
Swaps ^(א)		
372,358	332,810	39,548
סך הכל ^(ב)		
5,064	-	⁽ⁱⁱ⁾ 5,064
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
209,221	176,729	32,492
חוזי Forward-I Futures ^(ד)		
27,964	26,722	1,242
אופציות שנכתבו		
30,334	29,092	1,242
אופציות שנקנו		
19,865	19,155	710
Swaps ^(א)		
287,384	251,698	35,686
סך הכל		
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ג) חוזים בגין מניית		
142,193	141,575	618
חוזי Forward-I Futures		
62,577	61,474	1,103
אופציות שנכתבו		
62,565	61,378	1,187
אופציות שנקנו ^(ה)		
52,613	52,584	29
Swaps		
319,948	317,011	2,937
סך הכל		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
1,133	1,133	-
חוזי Forward-I Futures		
444	444	-
אופציות שנכתבו		
441	441	-
אופציות שנקנו		
279	279	-
Swaps		
2,297	2,297	-
סך הכל		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
הבנק ערב		
-	-	-
הבנק מוטב		
-	-	-
סך הכל		
981,987	903,816	78,171
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 164,068 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 15,522 מיליון ש"ח.

(ג) כולל בעיקר עסקאות גידור החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 11,436 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים כבורסה בסך 61,181 מיליון ש"ח.

(ii) סווג מחדש.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
7,648	6,622	1,026	6,768	6,469	299
(א) חוזי ריבית					
525	-	525	46	-	46
מזה: נגזרים מגדרים					
4,810	4,666	144	5,681	5,498	183
(ב) חוזי מטבע חוץ					
-	-	-	-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים					
12,215	12,185	30	12,174	12,153	21
(ג) חוזים בגין מניות					
275	275	-	278	278	-
(ד) חוזי סחורות ואחרים					
-	-	-	-	-	-
(ה) חוזי אשראי					
24,948	23,748	1,200	24,901	24,398	503
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
24,948	23,748	1,200	24,901	24,398	503
יתרה מאזנית					
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או להסדרים דומים					
482	479	3	361	319	42

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משוכצים בסך 2 מיליון ש"ח.

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
4,136	3,886	250	4,227	4,122	105
(א) חוזי ריבית					
61	-	61	26	-	26
מזה: נגזרים מגדרים					
2,847	2,768	79	2,592	2,433	159
(ב) חוזי מטבע חוץ					
-	-	-	-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים					
2,518	2,479	39	2,554	2,491	63
(ג) חוזים בגין מניות					
42	42	-	43	43	-
(ד) חוזי סחורות ואחרים					
-	-	-	-	-	-
(ה) חוזי אשראי					
9,543	9,175	368	9,416	9,089	327
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
9,543	9,175	368	9,416	9,089	327
יתרה מאזנית					
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או להסדרים דומים					
752	751	1	312	306	6

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משוכצים בסך 8 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משוכצים בסך 24 מיליון ש"ח.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
4,746	4,492	254	4,657	4,527	130
א) חוזי ריבית					
171	-	⁽²⁾ 171	10	-	10
מזה: נגזרים מגדרים					
2,977	2,819	158	2,443	2,294	149
ב) חוזי מטבע חוץ					
-	-	-	-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים					
3,812	3,708	104	3,826	3,721	105
ג) חוזים בגין מניות					
43	43	-	44	44	-
ד) חוזי סחורות ואחרים					
-	-	-	-	-	-
ה) חוזי אשראי					
11,578	11,062	516	10,970	10,586	384
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו^(א)					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
11,578	11,062	516	10,970	10,586	384
יתרה מאזנית					
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או להסדרים דומים					
361	347	14	173	173	-

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 50 מיליון ש"ח.
(ב) סווג מחדש.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי

1. השפעת חשבונאות גידור תזרים מזומנים על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)		
רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח	סכומים שהוכרו ברווח (הפסד)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לרווח
	כולל אחר מנגזרים	הפסד ^(א)
במיליוני ש"ח		
א. נגזרים המשמשים לגידור תזרים מזומנים^(ב)		
-	45	חוזי ריבית
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)		
רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח	סכומים שהוכרו ברווח (הפסד)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לרווח
	כולל אחר מנגזרים	הפסד ^(א)
במיליוני ש"ח		
א. נגזרים המשמשים לגידור תזרים מזומנים^(ב)		
-	-	חוזי ריבית
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)		
רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח	סכומים שהוכרו ברווח (הפסד)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לרווח
	כולל אחר מנגזרים	הפסד ^(א)
במיליוני ש"ח		
א. נגזרים המשמשים לגידור תזרים מזומנים^(ב)		
-	(3)	חוזי ריבית

(א) סכומי רווח (הפסד) שסווגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בהתאם לטובה בה מוצגת השפעת הפריט המגודר.

(ב) משקף סכומים הכלולים בהערכת אפקטיביות הגידור.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי

2. השפעת חשבונאות גידור שווי הוגן על רווח (הפסד)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)	
במיליוני ש"ח	
(8)	סך כל ההכנסות (הוצאות) ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד
	ההשפעה של גידורי שווי הוגן:
	א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן
	חוזי ריבית
363	פריטים מגודרים
(371)	נגזרים מגדרים
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)	
במיליוני ש"ח	
(1)	סך כל ההכנסות (הוצאות) ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד
	ההשפעה של גידורי שווי הוגן:
	א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן
	חוזי ריבית
68	פריטים מגודרים
(69)	נגזרים מגדרים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)	
הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח	
(13)	סך כל ההכנסות (הוצאות) ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד
	ההשפעה של גידורי שווי הוגן:
	א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן
	חוזי ריבית
176	פריטים מגודרים
(189)	נגזרים מגדרים

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

3. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

ליום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)			
התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים		הערך בספרים של הפריט המגודר	
יחסי גידור שהופסקו	יחסי גידור קיימים		
-	18	4,892	ניירות ערך - מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה
ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים		הערך בספרים של הפריט המגודר	
יחסי גידור שהופסקו	יחסי גידור קיימים		
-	(18)	3,627	ניירות ערך - מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים		הערך בספרים של הפריט המגודר	
יחסי גידור שהופסקו	יחסי גידור קיימים		
-	127	4,024	ניירות ערך - מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

4. השפעת גידור השקעה נטו בפעילות חוץ על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ועל דוח רווח או הפסד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)	
סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח	
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו	
פיקדונות במטבע חוץ	(68)
-	
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)	
סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח	
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו	
פיקדונות במטבע חוץ	68
-	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)	
סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח	
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו	
פיקדונות במטבע חוץ	178
-	

(א) סכומי רווח (הפסד) שסווגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

5. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח או הפסד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים	
חוזי ריבית	(589)
חוזי מטבע חוץ	1,456
חוזים בגין מניות	(153)
חוזי סחורות ואחרים	2
סך הכל	716
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים	
חוזי ריבית	(40) ^(ב)
חוזי מטבע חוץ	(720) ^(ב)
חוזים בגין מניות	97 ^(ב)
חוזי סחורות ואחרים	-
סך הכל	(663)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים	
חוזי ריבית	(154)
חוזי מטבע חוץ	(1,145)
חוזים בגין מניות	183
חוזי סחורות ואחרים	4
סך הכל	(1,112)

(א) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
(ב) סווג מחדש.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים ^(א)	בנקים ^(א)	בורסות	
במיליוני ש"ח						
24,901	9,357	986	4,032	10,042	484	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^(א,ב) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
14,967	3,288	83	2,797	8,799	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
6,724	4,519	-	1,217	988	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
3,210	1,550	903	18	255	484	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
20,675	9,048	182	4,366	6,642	437	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^(ד,ה)
9,182	3,442	9	2,075	3,656	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
11,493	5,606	173	2,291	2,986	437	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
14,703	7,156	1,076	2,309	3,241	921	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
24,948	6,782	83	4,673	12,809	601	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^(א,ג) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
14,967	3,288	83	2,797	8,799	-	מכשירים פיננסיים
7,021	1,668	-	1,638	3,715	-	בטחון במזומן ששועבד
2,960	1,826	-	238	295	601	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים ^(א)	בנקים ^(א)	בורסות	
במיליוני ש"ח						
9,416	1,959	18	1,929	5,396	114	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^(א,ב) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
5,991	1,274	18	891	3,808	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
2,023	121	-	681	1,221	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,402	564	-	357	367	114	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
15,778	6,603	83	3,327	5,486	279	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^(ד,ה)
6,248	3,224	50	620	2,354	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
9,530	3,379	33	2,707	3,132	279	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
10,932	3,943	33	3,064	3,499	393	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
9,543	4,366	31	992	4,035	119	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^(א,ג) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
5,990	1,274	17	891	3,808	-	מכשירים פיננסיים
1,584	1,420	13	77	74	-	בטחון במזומן ששועבד
1,969	1,672	1	24	153	119	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

[ראה הערות בעמוד הבא](#)

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח
10,970	2,229	141	2,039	6,386	175	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ב)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,820	1,303	-	1,352	4,165	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
3,314	474	133	617	2,090	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
836	452	8	70	131	175	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
20,702	9,014	84	4,825	6,312	467	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^{(ד)(ה)}
8,542	4,837	-	1,295	2,410	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
12,160	4,177	84	3,530	3,902	467	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
12,996	4,629	92	3,600	4,033	642	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
11,578	5,525	-	1,422	4,477	154	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ג)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,820	1,303	-	1,352	4,165	-	מכשירים פיננסיים
3,335	3,095	-	62	178	-	בטחון במזומן ששועבד
1,423	1,127	-	8	134	154	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(א) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבות נטו.

(ב) מתוך זה יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 24,901 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 9,408 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 10,970 מיליון ש"ח).

(ג) מתוך זה יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 24,946 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 9,519 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 11,528 מיליון ש"ח).

(ד) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) לפני הפחתת סיכון אשראי, כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

(ה) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

(ו) סווג מחדש.

הערה:

בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2020, 31 במרס 2019 וב-31 בדצמבר 2019 לא הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)				
מכל	מכל	מכל	מכל	מכל
עד שלושה חודשים	שלושה חודשים ועד שנה	שנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
במיליוני ש"ח				
חוזי ריבית:				
2,485	2,597	6,524	2,215	13,821
שקל - מדד				
39,000	92,204	145,003	83,379	359,586
אחר				
246,213	124,332	16,125	4,266	390,936
חוזי מטבע חוץ				
233,361	71,134	1,051	-	305,546
חוזים בגין מניות				
2,136	621	28	-	2,785
חוזי סחורות ואחרים				
523,195	290,888	168,731	89,860	1,072,674
סך הכל				
418,931	268,299	195,181	79,045	961,456
סך הכל 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
509,466	210,029	181,526	80,966	981,987
סך הכל 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)				

ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים

כללי

מידע בדבר מגזרי פעילות פיקוחיים הובא [בביאור 29 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

סיווג לקוחות

סיווג הלקוחות למגזרי הפעילות יעשה על פי מחזור הפעילות שלהם או מאפייניהם (לקוחות פרטיים ופרטיים אחרים). כאשר לתאגיד בנקאי אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי הבנק (לרבות מסגרת אשראי וכו'), הבנק רשאי לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10. כמו כן כאשר לדעת הבנק מחזור ההכנסות אינו מייצג את היקף הפעילות של הלקוח יסווג הלקוח כדלקמן: לקוח שחבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח בהתאם לסך הנכסים במאזן העסק כפי הכללים שפורטו בקובץ שאלות ותשובות ולקוח שחבותו עולה על 100 מיליון ש"ח יסווג למגזר עסקים גדולים.

במהלך התקופה בוצעו פעולות להשלמת מידע שחסר בעיקר בנוגע למחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. במקרים בהם המידע טרם הושלם, סווגו הלקוחות בהתאם להערכות ומידע נוסף שנמצא בידי הבנק. הבנק פועל להשלמת המידע.

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: מרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
696	324	16	1
41	-	-	32
655	324	16	(31)
(46)	(117)	(1)	53
609	207	15	22
266	15	59	39
875	222	74	61
118	31	(4)	-
668	52	49	23
1	1	-	-
669	53	49	23
88	138	29	38
30	48	10	13
58	90	19	25
-	-	-	-
58	90	19	25
-	-	-	-
58	90	19	25
97,604	71,182	3,843	342
-	-	-	-
98,193	71,504	3,884	334
99,207	72,655	3,656	317
312	-	1	-
882	824	-	-
108,813	22	8	23,736
108,734	-	-	23,731
115,912	-	-	26,734
69,901	45,960	4,052	742
69,645	46,353	3,662	720
66,781	-	-	44,382
521	207	15	1
88	-	-	21
-	-	-	-
609	207	15	22

- (א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
 (ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
 (ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 13,435 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ⁽⁷⁾	עסקים בינוניים ⁽⁷⁾	עסקים קטנים וזעירים ⁽⁷⁾
2,593	312	2,281	-	342	12	436	204	590
424	49	375	-	66	67	76	55	38
2,169	263	1,906	-	276	(55)	360	149	552
-	(9)	9	(4)	(119)	95	(16)	49	(3)
2,169	254	1,915	(4)	157	40	344	198	549
246	71	175	-	(633)	74	139	83	207
2,415	325	2,090	(4)	(476)	114	483	281	756
860	47	813	-	7	5	380	101	202
1,803	209	1,594	179	74	56	95	107	392
-	-	-	-	(1)	-	-	-	-
1,803	209	1,594	179	73	56	95	107	392
(248)	69	(317)	(183)	(556)	53	8	73	162
(39)	16	(55)	(26)	(173)	20	2	25	54
(209)	53	(262)	(157)	(383)	33	6	48	108
(14)	-	(14)	-	(14)	-	-	-	-
(223)	53	(276)	(157)	(397)	33	6	48	108
9	9	-	-	-	-	-	-	-
(232)	44	(276)	(157)	(397)	33	6	48	108
472,829	29,882	442,947	9,228	171,621	3,260	69,587	28,305	63,000
761	-	761	-	761	-	-	-	-
286,856	23,219	263,637	-	-	3,263	69,835	28,524	63,488
298,455	24,744	273,711	-	-	3,039	79,867	28,676	62,605
2,504	488	2,016	-	-	-	720	285	699
972	2	970	-	-	-	16	-	72
437,330	23,212	414,118	14,222	43,405	65,666	56,128	39,423	62,725
374,721	22,364	352,357	-	-	65,108	53,113	39,337	62,334
418,627	25,479	393,148	-	-	76,531	64,602	42,411	66,958
316,464	30,527	285,937	17,675	26,200	1,022	82,749	31,712	55,936
331,125	32,792	298,333	18,609	28,150	938	91,970	31,656	56,645
1,134,810	17,100	1,117,710	-	42,699	814,714	67,018	24,711	57,405
2,218	281	1,937	(4)	443	4	316	159	497
(353)	(50)	(303)	-	(567)	36	28	39	52
304	23	281	-	281	-	-	-	-
2,169	254	1,915	(4)	157	40	344	198	549

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 ^(מ) (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיוור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
727	368	18	1
58	-	-	39
669	368	18	(38)
(39)	(165)	-	71
630	203	18	33
240	13	50	37
870	216	68	70
5	(9)	(1)	-
726	60	58	27
-	-	-	-
726	60	58	27
139	165	11	43
46	55	4	16
93	110	7	27
-	-	-	-
93	110	7	27
-	-	-	-
93	110	7	27
94,529	68,613	4,182	323
-	-	-	-
95,121	68,922	4,222	318
95,528	68,874	4,321	314
316	-	-	-
880	838	-	-
107,259	-	7	23,454
107,162	-	-	23,448
106,846	-	-	23,888
68,960	44,932	4,179	742
68,517	44,869	4,131	741
67,085	-	-	41,363
527	203	18	1
103	-	-	32
-	-	-	-
630	203	18	33

(א) יתרות ממוצעות יחושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיוור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 12,801 מיליון ש"ח.

(ה) סווג מחדש, לרבות בגין מהלך טיוב שבוצע בשנת 2019.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ^(ד)	עסקים בינוניים ^(ד)	עסקים קטנים וזעירים ^(ד)
2,679	362	2,317	-	342	7	464	203	573
559	81	478	-	80	120	71	64	46
2,120	281	1,839	-	262	(113)	393	139	527
-	(11)	11	2	(259)	161	(26)	77	24
2,120	270	1,850	2	3	48	367	216	551
1,555	70	1,485	390	362	43	146	77	190
3,675	340	3,335	392	365	91	513	293	741
(18)	(1)	(17)	-	(14)	(6)	(78)	(1)	77
1,946	231	1,715	164	100	59	103	134	402
-	1	(1)	8	(9)	-	-	-	-
1,946	232	1,714	172	91	59	103	134	402
1,747	109	1,638	220	288	38	488	160	262
621	22	599	80	116	13	175	59	94
1,126	87	1,039	140	172	25	313	101	168
(24)	-	(24)	-	(24)	-	-	-	-
1,102	87	1,015	140	148	25	313	101	168
10	10	-	-	-	-	-	-	-
1,092	77	1,015	140	148	25	313	101	168
456,505	35,045	421,460	7,140	163,809	1,280	64,519	27,911	61,949
623	-	623	-	623	-	-	-	-
277,837	25,620	252,217	-	-	1,287	64,942	28,158	62,391
280,854	24,984	255,870	-	-	1,836	67,020	29,209	61,963
2,442	569	1,873	-	-	-	468	349	740
962	-	962	-	-	-	32	-	50
420,392	27,212	393,180	10,221	37,613	65,184	53,509	37,853	58,087
365,219	25,908	339,311	-	-	63,418	49,552	37,752	57,979
364,019	24,524	339,495	-	-	63,525	50,079	38,409	56,748
310,188	34,157	276,031	17,550	25,518	1,122	78,918	28,981	54,240
312,785	33,357	279,428	17,967	25,212	1,452	80,866	30,753	53,920
1,013,724	17,624	996,100	-	47,910	694,267	69,353	25,833	50,289
2,286	311	1,975	2	471	2	329	160	483
(464)	(74)	(390)	-	(733)	46	38	56	68
298	33	265	-	265	-	-	-	-
2,120	270	1,850	2	3	48	367	216	551

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
3,392	1,918	71	4
319	-	-	176
3,073	1,918	71	(172)
(505)	(1,072)	-	287
2,568	846	71	115
952	43	204	145
3,520	889	275	260
157	13	2	-
3,063	241	224	100
1	1	-	-
3,064	242	224	100
299	634	49	160
95	226	18	57
204	408	31	103
-	-	-	-
204	408	31	103
204	408	31	103
96,868	69,932	4,205	333
-	-	-	-
97,500	70,267	4,245	328
99,370	71,962	4,176	346
310	-	-	-
888	830	-	-
107,842	-	8	23,498
107,746	-	-	23,491
106,796	-	-	23,717
69,266	45,316	4,120	746
69,901	45,960	4,052	742
67,701	-	-	43,681
2,153	846	71	2
415	-	-	113
-	-	-	-
2,568	846	71	115

- (א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
 (ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
 (ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 12,903 מיליון ש"ח.
 (ה) סווג מחדש.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ^(ד)	עסקים בינוניים ^(ד)	עסקים קטנים וזעירים ^(ד)
11,437	1,340	10,097	-	1,449	33	1,973	842	2,404
2,596	290	2,306	-	517	490	353	262	189
8,841	1,050	7,791	-	932	(457)	1,620	580	2,215
-	(39)	39	5	(484)	631	(163)	284	(16)
8,841	1,011	7,830	5	448	174	1,457	864	2,199
5,081	279	4,802	369	1,541	170	559	306	760
13,922	1,290	12,632	374	1,989	344	2,016	1,170	2,959
609	58	551	-	(30)	(6)	27	31	372
7,908	832	7,076	813	269	252	496	502	1,581
-	(7)	7	-	4	1	1	-	-
7,908	825	7,083	813	273	253	497	502	1,581
5,405	407	4,998	(439)	1,746	97	1,492	637	1,006
1,830	72	1,758	(216)	661	36	536	229	360
3,575	335	3,240	(223)	1,085	61	956	408	646
(15)	-	(15)	-	(15)	-	-	-	-
3,560	335	3,225	(223)	1,070	61	956	408	646
38	38	-	-	-	-	-	-	-
3,522	297	3,225	(223)	1,070	61	956	408	646
460,499	32,196	428,303	10,207	163,553	2,138	64,489	28,452	62,263
625	-	625	-	625	-	-	-	-
280,556	24,333	256,223	-	-	2,142	64,807	28,702	62,744
285,806	23,219	262,587	-	-	3,399	67,167	29,578	62,727
2,531	501	2,030	-	-	-	699	259	762
980	^(ה) 3	977	-	-	-	17	-	72
424,522	25,339	399,183	13,152	40,126	66,919	51,155	38,456	58,035
365,403	24,339	341,064	-	-	65,932	47,612	38,357	57,926
373,644	22,364	351,280	-	-	68,329	53,531	40,919	57,988
313,160	32,424	280,736	18,104	25,422	995	81,743	30,276	54,184
316,464	30,527	285,937	17,675	26,200	1,022	82,749	31,712	55,936
1,064,513	17,453	1,047,060	-	51,368	735,417	71,165	26,111	51,617
9,826	1,179	8,647	4	2,593	1	1,301	652	1,941
(2,026)	(286)	(1,740)	-	(3,066)	172	156	212	258
1,041	118	923	1	921	1	-	-	-
8,841	1,011	7,830	5	448	174	1,457	864	2,199

ביאור 12 - מגזרי פעילות גישת ההנהלה

כללי

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

מידע בדבר מגזרי פעילות גישת הנהלה הובא [בביאור 29 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)												
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל	בנק
												קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית
במיליוני ש"ח												
הכנסות ריבית, נטו:												
320	309	397	1,026	252	192	192	195	-	49	263	2,169	הכנסות ריבית - מחיצוניים
182	1	(132)	51	53	(34)	(29)	(41)	3	6	(9)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
502	310	265	1,077	305	158	163	154	3	55	254	2,169	הכנסות ריבית, נטו
361	122	5	488	115	62	80	(576)	(2)	8	71	246	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
863	432	270	1,565	420	220	243	(422)	1	63	325	2,415	סך כל ההכנסות (ההוצאות)
119	158	36	313	122	338	37	5	(7)	5	47	860	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
693	261	62	1,016	142	56	30	92	208	50	209	1,803	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
51	13	172	236	156	(174)	176	(519)	(200)	8	69	(248)	רווח (הפסד) לפני מס
17	4	59	80	53	(59)	60	(177)	(17)	5	16	(39)	הפרשה (הטבה) למס
34	9	113	156	103	(115)	116	(342)	(183)	(11)	44	(232)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 במרס 2020												
28,655	24,519	86,591	139,765	41,843	45,250	27,964	9,275	5,132	808	24,449	294,486	אשראי לציבור, נטו
174,236	42,479	-	216,715	57,180	24,643	8,984	85,622	4	-	25,479	418,627	פיקדונות הציבור
156,599	14,838	-	171,437	19,721	9,090	1,665	496,128	16,250	293,060	17,787	1,025,138	נכסים בניהול

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)												
סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שווקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	סך הכל בנקאית	משכנתאות	עסקים קטנים	בנק	
											קמעונאות, פרימים ובנקאות פרטית	
במיליוני ש"ח												
הכנסות ריבית, נטו:												
2,120	284	15	(6)	180	188	217	233	1,009	447	321	241	הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים
-	(14)	2	-	(77)	(38)	(56)	78	105	(206)	13	298	הכנסות (הוצאות) ריבית - כימגזרי
2,120	270	17	(6)	103	150	161	311	1,114	241	334	539	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
1,555	70	77	387	345	78	54	103	441	2	119	320	הכנסות שאינן מריבית
3,675	340	94	381	448	228	215	414	1,555	243	453	859	סך כל ההכנסות
(18)	(3)	3	-	(19)	(18)	(102)	37	84	(9)	62	31	הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי
1,946	232	58	269	77	^(N) 33	72	^(N) 198	1,007	70	257	680	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,747	111	33	112	390	213	245	179	464	182	134	148	רווח לפני מס
621	24	10	77	133	73	84	61	159	62	46	51	הפרשה למס ^(N)
1,092	77	(1)	35	257	140	161	118	305	120	88	97	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 במרס 2019												
277,546	24,669	644	5,916	^(N) 6,140	24,618	38,732	39,397	137,430	81,956	25,983	29,491	אשראי לציבור, נטו
364,019	24,522	-	315	^(N) 69,189	6,545	19,584	48,750	195,114	-	37,449	157,665	פיקדונות הציבור
1,039,514	17,853	268,460	21,223	496,415	1,059	19,409	23,604	191,491	-	16,394	175,097	נכסים בניהול

(א) סווג מחדש.

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)												
סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית									
			אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	סך הכל בנקאית	משכנתאות	עסקים קטנים	במיליוני ש"ח	
הכנסות ריבית נטו:												
8,841	1,047	81	1	522	821	888	972	4,509	2,311	1,271	927	הכנסות ריבית - מחיצוניים
-	(36)	12	3	192	(194)	(255)	305	(27)	(1,294)	43	1,224	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמזרי
8,841	1,011	93	4	714	627	633	1,277	4,482	1,017	1,314	2,151	הכנסות ריבית, נטו
5,081	279	324	420	1,366	323	205	413	1,751	3	454	1,294	הכנסות שאינן מריבית
13,922	1,290	417	424	2,080	950	838	1,690	6,233	1,020	1,768	3,445	סך כל ההכנסות
609	58	7	(13)	(37)	71	(124)	80	567	7	329	231	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,908	825	204	1,059	371	133	350	721	4,245	278	1,097	2,870	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
5,405	407	206	(622)	1,746	746	612	889	1,421	735	342	344	רווח (הפסד) לפני מס
1,830	72	48	(141)	597	255	209	304	486	251	117	118	הפרשה (הטבה) למס
3,522	297	141	(481)	1,151	491	403	585	935	484	225	226	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 בדצמבר 2019												
282,478	22,966	958	5,760	8,358	26,387	37,696	40,661	139,692	85,390	25,110	29,192	אשראי לציבור, נטו
373,644	22,364	-	10	74,326	6,940	20,632	53,313	196,059	-	39,125	156,934	פיקדונות הציבור
1,152,027	17,100	313,901	20,734	547,613	2,294	21,766	24,183	204,436	-	18,175	186,261	נכסים בניהול

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,590	467	657	3,714	2	3,716
739	31	87	857	3	860
(252)	(1)	(104)	(357)	-	(357)
91	-	69	160	-	160
(161)	(1)	(35)	(197)	-	(197)
9	-	-	9	-	9
3,177	497	709	4,383	5	4,388
394	-	20	414	-	414

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,700	479	634	3,813	3	3,816
(22) ^(ב)	(9) ^(ב)	14	(17)	(1)	(18)
(221) ^(ב)	(3)	(119) ^(ב)	(343)	-	(343)
207 ^(ב)	-	74 ^(ב)	281	-	281
(14)	(3)	(45)	(62)	-	(62)
(7)	1	-	(6)	-	(6)
2,657	468	603	3,728	2	3,730
400	-	20	420	-	420

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א), ועל החובות^(א) בגינם היא חושבה

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
141,719	-	857	142,576	19,441	162,017
שנבדקו על בסיס פרטני					
43,946	85,627	26,306	155,879	1,515	157,394
שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹					
728 ^(א)	85,427	-	86,155	-	86,155
¹ מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
185,665	85,627	27,163	298,455	20,956	319,411
סך הכל חובות ^(א)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
2,186	-	190	2,376	5	2,381
שנבדקו על בסיס פרטני					
597	497	499	1,593	-	1,593
שנבדקו על בסיס קבוצתי ²					
- ^(א)	496 ^(ב)	-	496	-	496
² מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
2,783	497	689	3,969	5	3,974
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי ³					
378	-	178	556	-	556
³ מזה: בגין חובות פגומים					
31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
126,713 ^(א)	29	840	127,582	10,705 ^(א)	138,287
שנבדקו על בסיס פרטני					
45,350 ^(א)	81,326	26,596 ^(א)	153,272	352	153,624
שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹					
808 ^(א)	80,928	-	81,736	-	81,736
¹ מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
172,063	81,355	27,436	280,854	11,057	291,911
סך הכל חובות ^(א)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,750 ^(א)	4	150	1,904	2	1,906
שנבדקו על בסיס פרטני					
507 ^(א)	464 ^(א)	433 ^(א)	1,404	-	1,404
שנבדקו על בסיס קבוצתי ²					
- ^(א)	463 ^(ב/א)	-	463	-	463
² מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
2,257	468	583	3,308	2	3,310
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי ³					
408	4	135	547	-	547
³ מזה: בגין חובות פגומים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 301 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2020 (31 במרס 2019 - סך של 297 מיליון ש"ח).

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

(ה) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א), ועל החובות^(א) בגינם היא חושבה (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)						
אשראי לציבור						
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):						
130,760	-	795	131,555	12,800	144,355	שנבדקו על בסיס פרטני
42,589	84,421	27,241	154,251	282	154,533	שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹
714 ⁽¹⁾	84,220	-	84,934	-	84,934	¹ מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
173,349	84,421	28,036	285,806	13,082	298,888	סך הכל חובות ^(א)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):						
1,721	-	176	1,897	2	1,899	שנבדקו על בסיס פרטני
503	467	461	1,431	-	1,431	שנבדקו על בסיס קבוצתי ²
- ⁽¹⁾	466 ⁽²⁾	-	466	-	466	² מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
2,224	467	637	3,328	2	3,330	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי ³
372	-	167	539	-	539	³ מזה: בגין חובות פגומים

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 299 מיליון ש"ח.
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
 (ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א)

1. איכות אשראי ופיגורים

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)						
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)				
בפיגור של 30 ימים או יותר ^(ד)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים	
89 ועד 30 ימים ^(ה)						
במיליוני ש"ח						
פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
47	9	25,155	111	119	24,925	בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ט)
45	7	27,367	174	98	27,095	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן ^(ט)
6	1	17,086	4	4	17,078	שרותים פיננסיים
200	71	80,323	1,248	1,401	77,674	מסחרי - אחר
298	88	149,931	1,537	1,622	146,772	סך הכל מסחרי
613	824	85,419	-	824 ^(ז)	84,595	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
190	58	26,796	312	299	26,185	אנשים פרטיים - אחר
1,101	970	262,146	1,849	2,745	257,552	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	1,600	-	-	1,600	בנקים בישראל
-	-	10	-	-	10	ממשלת ישראל
1,101	970	263,756	1,849	2,745	259,162	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור-מסחרי						
149	2	12,795	312	80	12,403	בינוי ונדל"ן
501	-	22,939	342	689	21,908	מסחרי - אחר
650	2	35,734	654	769	34,311	סך הכל מסחרי
27	-	575	1	1	573	אנשים פרטיים
677	2	36,309	655	770	34,884	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	18,628	-	-	18,628	בנקים בחו"ל
-	-	718	-	-	718	ממשלות בחו"ל
677	2	55,655	655	770	54,230	סך הכל פעילות בחו"ל
1,778	972	298,455	2,504	3,515	292,436	סך הכל ציבור
-	-	20,228	-	-	20,228	סך הכל בנקים
-	-	728	-	-	728	סך הכל ממשלות
1,778	972	319,411	2,504	3,515	313,392	סך הכל

ראה הערות [בעמוד 169](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)						
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ה)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים	
במיליוני ש"ח						
פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
93	12	22,607	216	144	22,247 ^(ט)	בינוי ונדל"ן - בינוי
58	15	26,374	308	104	25,962 ^(ט)	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
137	2	16,018	11	6	16,001 ^(ט)	שרותים פיננסיים
171	53	75,966	1,015	1,820	73,131 ^(ט)	מסחרי - אחר
459	82	140,965	1,550	2,074	137,341	סך הכל מסחרי
682	838	80,920	-	838 ^(י)	80,082	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
165	42	26,894	316	225	26,353 ^(ט)	אנשים פרטיים - אחר
1,306	962	248,779	1,866	3,137	243,776	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	1,229	-	-	1,229 ^(ט)	בנקים בישראל
-	-	14	-	-	14	ממשלת ישראל
1,306	962	250,022	1,866	3,137	245,019	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור-מסחרי						
36	-	11,475	108	495 ^(ט)	10,872 ^(ט)	בינוי ונדל"ן
256	-	19,623	437	469 ^(ט)	18,717 ^(ט)	מסחרי - אחר
292	-	31,098	545	964	29,589	סך הכל מסחרי
12	-	977	31	-	946	אנשים פרטיים
304	-	32,075	576	964	30,535	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	9,105	-	-	9,105 ^(ט)	בנקים בחו"ל
-	-	709	-	-	709	ממשלות בחו"ל
304	-	41,889	576	964	40,349	סך הכל פעילות בחו"ל
1,610	962	280,854	2,442	4,101	274,311	סך הכל ציבור
-	-	10,334	-	-	10,334	סך הכל בנקים
-	-	723	-	-	723	סך הכל ממשלות
1,610	962	291,911	2,442	4,101	285,368	סך הכל

ראה הערות [בעמוד 169](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)			
בפיגור של 30 ימים ^(ג) ועד 89 ימים ^(ד)	בפיגור של 90 ימים ^(ד) או יותר ^(ה)	סך הכל	פגומים ^(א)	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
48	8	23,782	79	102	23,601
בינוי ונדל"ן - בינוי					
28	13	27,097	300	94	26,703
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
54	4	17,162	4	11	17,147
שרותים פיננסיים					
150	64	74,614	1,116	1,155	72,343
מסחרי - אחר					
280	89	142,655	1,499	1,362	139,794
סך הכל מסחרי					
620	830	84,213	-	830 ^(ו)	83,383
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
154	58	27,677	310	302	27,065
אנשים פרטיים - אחר					
1,054	977	254,545	1,809	2,494	250,242
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	2,167	-	-	2,167
בנקים בישראל					
-	-	11	-	-	11
ממשלת ישראל					
1,054	977	256,723	1,809	2,494	252,420
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
17	3	11,962	362	77	11,523
בינוי ונדל"ן					
139	- ^(ז)	18,732	359	511	17,862
מסחרי - אחר					
156	3	30,694	721	588	29,385
סך הכל מסחרי					
-	-	567	1	-	566
אנשים פרטיים					
156	3	31,261	722	588	29,951
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	10,171	-	-	10,171
בנקים בחו"ל					
-	-	733	-	-	733
ממשלות בחו"ל					
156	3	42,165	722	588	40,855
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,210	980	285,806	2,531	3,082	280,193
סך הכל ציבור					
-	-	12,338	-	-	12,338
סך הכל בנקים					
-	-	744	-	-	744
סך הכל ממשלות					
1,210	980	298,888	2,531	3,082	293,275
סך הכל					

ראה הערות [בעמוד 169](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

הערות:

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים. למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ג) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה [ביאור 13.2.1](#) להלן.
- (ד) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (ה) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 222 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 250 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 210 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (ו) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 81 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 87 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 85 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פירעונה.
- (ז) 2.3% מהאשראי לנכסים מניבים שניתן באמצעות מערך בינוי ונדל"ן בבנק הינו בשיעור LTV העולים על 85%.
- (ח) יתרת החובות הלא פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר, נכון ליום 31 במרס 2020, בסך של 971 מיליון ש"ח הינם אשראי שנתן הבנק, מתוכו 146 מיליון ש"ח הינו בגין הלוואות שאינן לדיור ו-824 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור, כאשר מתוכן סך של 207 מיליון ש"ח הינו בפיגור של עד 149 יום, 160 מיליון ש"ח הינו בפיגור של 150-249 יום והיתרה הינה בגין חוב בפיגור של 250 ימים או יותר.
- (ט) סווג מחדש.

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך יום פיגור אחד ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

יצוין כי לאור הנחיות בנק ישראל מיום 21 באפריל 2020 וכחלק מהמאמצים לסייע ללווים בקשיים, הסדרי חוב שבמסגרתם שונו תנאי החוב ובפרט נדחו מועדי התשלום המקוריים, לא הובאו בחשבון בקביעת סטטוס הפיגור או סיווג החוב.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 4.1](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם לא קיימת	יתרת ^(ב) הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם קיימת
	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם קיימת
במיליוני ש"ח					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
49	11	62	111	358	בינוי ונדל"ן - בינוי
56	2	118	174	959	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
3	1	1	4	410	שרותים פיננסיים
734	249	514	1,248	3,169	מסחרי - אחר
842	263	695	1,537	4,896	סך הכל מסחרי
309	177	3	312	773	אנשים פרטיים - אחר
1,151	440	698	1,849	5,669	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
312	56	-	312	385	בינוי ונדל"ן
224	59	118	342	385	מסחרי - אחר
536	115	118	654	770	סך הכל מסחרי
1	1	-	1	1	אנשים פרטיים
537	116	118	655	771	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,688	556	816	2,504	6,440	סך הכל ציבור
מזה:					
1,430	496	609	2,039		נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
653	208	277	930		חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(ב) יתרת חוב רשומה.
(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ג) הפרשה פרטנית ^(א)	יתרת ^(ג) חובות פגומים
	סך הכל	סך הכל	יתרת	יתרת קרן
	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	הפרשה פרטנית ^(א)	חוזיית של חובות פגומים
במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
בינוי ונדל"ן - בינוי	446	216	9	54
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,159	308	27	110
שרותים פיננסיים	425	11	1	2
מסחרי - אחר	3,027	1,015	273	761
סך הכל מסחרי	5,057	1,550	310	927
אנשים פרטיים - אחר	758	316	133	310
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	5,815^(ד)	1,866	443	1,237
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
בינוי ונדל"ן	252	108	48	101
מסחרי - אחר	815	437	50	180
סך הכל מסחרי	1,067	545	98	281
אנשים פרטיים	84	31	6	13
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	1,151	576	104	294
סך הכל ציבור	6,966	2,442	547	1,531
מזה:				
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	1,947	599	481	1,348
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	1,389	613	199	776

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) יתרת חוב רשומה.
 (ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.
 (ד) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)
	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)
	במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	323	79	22	11	57
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,097	300	235	2	65
שרותים פיננסיים	410	4	1	1	3
מסחרי - אחר	2,981	1,116	541	217	575
סך הכל מסחרי	4,811	1,499	799	231	700
אנשים פרטיים - אחר	765	310	3	166	307
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	5,576	1,809	802	397	1,007
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
בינוי ונדל"ן	379	362	-	100	362
מסחרי - אחר	392	359	222	41	137
סך הכל מסחרי	771	721	222	141	499
אנשים פרטיים	1	1	-	1	1
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	772	722	222	142	500
סך הכל ציבור	6,348	2,531	1,024	539	1,507
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	2,023	694	493	1,329	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	1,019	357	181	662	

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה.

(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2019			2020		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ^(א)	יתרה ^(ב) ממוצעת של חובות פגומים	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ^(א)	יתרה ^(ב) ממוצעת של חובות פגומים
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
מ)	-	224	מ)	-	95
בינוי ונדל"ן - בינוי					
מ)	-	311	מ)	1	237
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
מ)	-	10	מ)	-	4
שרותים פיננסיים					
3	4	1,128	מ)	2	1,182
מסחרי - אחר					
3	4	1,673	-	3	1,518
סך הכל מסחרי					
-	1	328	מ)	1	311
אנשים פרטיים - אחר					
3	5	2,001	-	4	1,829
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
מ)	1	109	-	-	259
בינוי ונדל"ן					
1	1	439	1	1	269
מסחרי - אחר					
1	2	548	1	1	528
סך הכל מסחרי					
מ)	-	18	-	-	1
אנשים פרטיים					
1	2	566	1	1	529
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
4	7 ^(ד)	2,567	1	5 ^(ד)	2,358
סך הכל ציבור					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(ג) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(ד) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות ריבית בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2020 בסך 93 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 96 מיליון ש"ח).

(ה) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

ליום 31 במרס 2019				ליום 31 במרס 2020			
צובר	שאינו צובר	שאינו צובר של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	צובר	שאינו צובר	שאינו צובר של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	צובר	שאינו צובר
סך הכל ^(א)	לא צובר ^(ב)	לא צובר ^(ב)	סך הכל ^(א)	לא צובר ^(ב)	לא צובר ^(ב)	סך הכל ^(א)	לא צובר ^(ב)
בלתי מבוקר							
במיליוני ש"ח							
<u>פעילות לווים בישראל</u>							
<u>ציבור-מסחרי</u>							
192	10	1	181	40	14	1	25
בינוי ונדל"ן - בינוי							
229	17	-	212	141	72	-	69
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן							
2	1	-	1	4	1	-	3
שרותים פיננסיים							
404	86	4	314	432	105	14	313
מסחרי - אחר							
827	114	5	708	617	192	15	410
סך הכל מסחרי							
303	60	3	240	293	78	6	209
אנשים פרטיים - אחר							
1,130	174	8	948	910	270	21	619
סך הכל ציבור - פעילות בישראל							
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>							
<u>ציבור-מסחרי</u>							
45	2	-	43	5	-	-	5
בינוי ונדל"ן							
205	147	-	58	15	6	-	9
מסחרי - אחר							
250	149	-	101	20	6	-	14
סך הכל מסחרי							
9	4	-	5	-	-	-	-
אנשים פרטיים							
259	153	-	106	20	6	-	14
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל							
1,389	327	8	1,054	930	276	21	633
סך הכל ציבור							

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) צובר הכנסות ריבית.
 (ג) נכלל בחובות פגומים.

ההתחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 31 במרס 2020 לסך 0 מיליון ש"ח (ליום 31 במרס 2019 - 1 מיליון ש"ח).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2019			
סך הכל ^(ג)	צובר ^(ב) לא בפיגור	צובר בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	שאינו צובר הכנסות ריבית מבוקר במיליוני ש"ח
<u>פעילות לווים בישראל</u>			
<u>ציבור-מסחרי</u>			
48	15	1	32
			בינוי ונדל"ן - בינוי
202	139	-	63
			בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
3	1	-	2
			שרותים פיננסיים
356	122	8	226
			מסחרי - אחר
609	277	9	323
			סך הכל מסחרי
290	72	5	213
			אנשים פרטיים - אחר
899	349	14	536
			סך הכל ציבור - פעילות בישראל
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>			
<u>ציבור-מסחרי</u>			
-	-	-	-
			בינוי ונדל"ן
120	24	-	96
			מסחרי - אחר
120	24	-	96
			סך הכל מסחרי
-	-	-	-
			אנשים פרטיים
120	24	-	96
			סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,019	373	14	632
			סך הכל ציבור

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) צובר הכנסות ריבית.

(ג) נכלל בחובות פגומים.

ההתחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

1. ארגונים מחדש שבוצעו

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2019			2020		
יתרת חוב רשומה לפני אחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
6	6	69	6	6	93
9	9	25	7	7	26
-	-	5	-	-	5
65	65	368	146	150	530
80	80	467	159	163	654
35	36	1,117	50	51	1,473
^(ב) 115	^(ב) 116	^(ב) 1,584	209	214	2,127
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
3	3	1	5	5	1
3	3	1	5	5	1
3	3	1	5	5	1
118	119	1,585	214	219	2,128

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(ב) הוצג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו^(ב)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס (בלתי מבוקר)			
2019		2020	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה ^(ג)	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה ^(ג)
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
פעילות לווים בישראל			
ציבור-מסחרי			
8	58	4	53
בינוי ונדל"ן - בינוי			
2	16	8	15
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
- ^(ד)	3	-	2
שרותים פיננסיים			
36	230	35	249
מסחרי - אחר			
46	307	47	319
סך הכל מסחרי			
19	575	17	553
אנשים פרטיים - אחר			
65 ^(ה)	882 ^(ה)	64	872
סך הכל ציבור - פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור-מסחרי			
- ^(ד)	1	-	-
מסחרי אחר			
-	1	-	-
סך הכל מסחרי			
-	1	-	-
סך הכל ציבור - פעילות חו"ל			
65	883	64	872
סך הכל ציבור			

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (ג) יתרת החוב הרשומה לסוף הרבעון בו בוצע הכשל.
- (ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.
- (ה) הוצג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)^(ב), סוג החזר וסוג ריבית

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: ¹	מזה: ¹	סך הכל ¹		
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון		
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
2,499	35,495	1,673	55,470	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
464	19,897	676	30,145	מעל 60%	
-	9	-	12		שיעור משני או ללא שיעור
2,963	55,401	2,349	85,627		סך הכל
31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: ¹	מזה: ¹	סך הכל ¹		
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון		
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
1,889	34,302	1,868	52,645	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
218	19,549	719	28,676	מעל 60%	
-	31	1	34		שיעור משני או ללא שיעור
2,107	53,882	2,588	81,355		סך הכל
31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: ¹	מזה: ¹	סך הכל ¹		
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון		
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
2,270	35,258	1,771	54,809	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
303	19,730	659	29,601	מעל 60%	
-	9	-	11		שיעור משני או ללא שיעור
2,573	54,997	2,430	84,421		סך הכל

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מידי רבעון נבדקת הפרשה הקבוצתית המינימאלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול הפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ-60%. יש לציין כי הפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

31 בדצמבר		31 במרס			
2019		2019		2020	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ^(א)	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ^(א)	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ^(א)
מבוקר			בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח					
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסיוף התקופה עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:					
2	729	2	1,442	3	995
אשראי תעודות					
74	5,293	58	5,178	73	5,107
ערביות להבטחת אשראי					
18	21,248	13	18,787	19	20,964
ערביות לרוכשי דירות					
158	16,257	226	16,365	179	16,352
ערביות והתחייבויות אחרות ^(ב)					
13	14,837	12	14,228	14	15,536
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו					
25	12,456	26	11,915	27	12,673
מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו					
81	28,655	68	23,924	83	26,030
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן ¹					
15	16,723	15	17,040	16	15,922
התחייבויות להוצאת ערביות					
-	2,921	-	2,780	-	3,619
מסגרות לפעילות במכשירים נגזרים שלא נוצלו					
-	4,778	-	4,901	-	3,565
אישור עקרוני לשמירת שיעור ריבית ^(ג)					

1. מזה: חשיפות אשראי בגין מחויבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 214 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 218 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2019 - 207 מיליון ש"ח) המחויבויות לעיל מהוות חלק קטן יחסית מהמחויבויות של אותם גופי איגוח.

(א) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסיוף תקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
 (ב) כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת הבורסה והמעוף בסך 431 מיליון ש"ח (ב-31 במרס 2019 וב-31 בדצמבר 2019 סך של 213 מיליון ש"ח ו-259 מיליון ש"ח בהתאמה).
 (ג) התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראת ניהול בנק תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיור.

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)						
		מטבע חוץ ^(א)			מטבע ישראלי	
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	אחר	באירו	בדולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
נכסים						
103,171	254	1,048	3,875	22,130	-	75,864
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
94,012	3,523	2,771	2,655	38,918	4,480	41,665
ניירות ערך						
2,365	-	472	60	1,210	-	623
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
294,486	359	5,040	4,142	37,284	43,048	204,613
אשראי לציבור, נטו ^(ג)						
728	-	-	15	702	-	11
אשראי לממשלות						
741	741	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
2,956	2,956	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
24,901	11,789	166	463	7,346	75	5,062
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
16	16	-	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
9,073	1,814	22	6	825	4	6,402
נכסים אחרים						
532,449	21,452	9,519	11,216	108,415	47,607	334,240
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
418,627	634	5,080	10,050	126,006	12,305	264,552
פיקדונות הציבור						
6,172	-	86	175	4,041	-	1,870
פיקדונות מבנקים						
313	-	-	14	181	-	118
פיקדונות מממשלות						
4,415	-	33	60	4,223	-	99
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
22,530	-	-	-	2,688	14,258	5,584
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
24,946	11,791	268	281	7,313	201	5,092
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
18,737	398	336	20	1,003	10,376	6,604
התחייבויות אחרות						
495,740	12,823	5,803	10,600	145,455	37,140	283,919
סך כל ההתחייבויות						
36,709	8,629	3,716	616	(37,040)	10,467	50,321
הפרש ^(ד)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	804	(4,609)	(1,847)	34,160	(1,846)	(26,662)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	40	16	1,051	(856)	-	(251)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	62	18	(342)	392	-	(130)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
36,709	9,535	(859)	(522)	(3,344)	8,621	23,278
סך הכל כללי						
-	64	31	1,492	(1,062)	-	(525)
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	166	136	(116)	210	-	(396)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,969 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	מטבע חוץ ^(א)			מטבע ישראלי	
		אחר	באירו	בדולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
נכסים						
76,380	31	⁽ⁱ⁾ 1,033	⁽ⁱⁱ⁾ 1,651	⁽ⁱⁱⁱ⁾ 7,455	-	66,210
79,553	3,470	2,344	4,610	32,953	3,755	32,421
946	-	23	60	220	-	643
277,546	255	5,947	4,136	⁽ⁱⁱⁱ⁾ 30,761	42,310	194,137
723	-	-	26	683	-	14
601	601	-	-	-	-	-
2,863	2,863	-	-	-	-	-
9,408	2,507	118	127	3,066	126	3,464
17	17	-	-	-	-	-
8,450	861	32	3	985	4	6,565
456,487	10,605	9,497	10,613	76,123	46,195	303,454
התחייבויות						
364,019	282	⁽ⁱ⁾ 5,577	⁽ⁱⁱ⁾ 10,618	⁽ⁱⁱⁱ⁾ 97,813	15,963	233,766
4,488	-	97	586	⁽ⁱⁱⁱ⁾ 1,956	-	1,849
424	-	-	6	308	-	110
664	37	23	49	192	-	363
20,951	-	-	-	-	15,224	5,727
9,519	2,444	118	112	2,366	313	4,166
20,001	772	128	28	410	10,916	7,747
420,066	3,535	5,943	11,399	103,045	42,416	253,728
36,421	7,070	3,554	(786)	(26,922)	3,779	49,726
הפרש^(ד)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	469	(4,249)	(306)	22,533	(4,077)	(14,370)
-	180	(27)	(1)	(335)	-	183
-	(83)	41	839	2,580	-	(3,377)
36,421	7,636	(681)	(254)	(2,144)	(298)	32,162
-	254	(37)	(43)	(541)	-	367
-	(51)	114	956	5,723	-	(6,742)

- (א) כולל צמודים למטבע חוץ.
 (ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בנינו נוצר בסך 3,308 מיליון ש"ח.
 (ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.
 (ה) סווג מחדש.
 (ו) הוצג מחדש.

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)						
		מטבע חוץ ^(א)			מטבע ישראלי	
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	אחר	באירו	בדולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
נכסים						
76,213	917	1,859	1,103	6,785	-	65,549
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
84,949	3,712	1,953	5,059	38,649	3,186	32,390
ניירות ערך						
1,470	-	30	59	1,220	-	161
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
282,478	424	5,096	3,775	31,513	43,731	197,939
אשראי לציבור, נטו ^(ג)						
744	-	-	20	713	-	11
אשראי לממשלות						
765	765	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
3,043	3,043	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
10,970	3,693	228	187	2,111	97	4,654
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
16	16	-	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
8,486	259	20	3	757	4	7,443
נכסים אחרים						
469,134	12,829	9,186	10,206	81,748	47,018	308,147
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
373,644	1,368	5,220	9,531	99,241	13,878	244,406
פיקדונות הציבור						
6,176	-	67	444	3,385	-	2,280
פיקדונות מבנקים						
315	-	-	8	199	-	108
פיקדונות מממשלות						
476	11	30	59	264	-	112
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
19,958	-	-	-	-	14,337	5,621
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
11,528	3,637	301	185	1,698	285	5,422
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
21,163	350	115	19	496	13,093	7,090
התחייבויות אחרות						
433,260	5,366	5,733	10,246	105,283	41,593	265,039
סך כל ההתחייבויות						
35,874	7,463	3,453	(40)	(23,535)	5,425	43,108
הפרש^(ד)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	634	(4,150)	(1,159)	23,180	(3,009)	(15,496)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	-	(1)	972	(1,351)	-	380
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	-	8	133	(128)	-	(13)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
35,874	8,097	(690)	(94)	(1,834)	2,416	27,979
סך הכל כללי						
-	-	2	1,496	(1,531)	-	33
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	-	71	1,188	(113)	-	(1,146)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בנינו נוצר בסך 3,328 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	שווי הוגן			יתרה במאזן	במיליוני ש"ח
	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)		
נכסים פיננסיים					
103,213	1,554	15,731	85,928	103,171	מזומנים ופיקדונות בבנקים
94,428	3,133	35,798	55,497	94,012	ניירות ערך ^(ב)
2,365	-	-	2,365	2,365	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
294,101	195,164	97,557	1,380	294,486	אשראי לציבור, נטו
702	692	10	-	728	אשראי לממשלות
24,901	4,130	13,821	6,950	24,901	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,763	1,682	-	81	1,763	נכסים פיננסיים אחרים
521,473	206,355	162,917	152,201^(ג)	521,426	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
416,982	107,471	306,876	2,635	418,627	פיקדונות הציבור
6,163	43	6,120	-	6,172	פיקדונות מבנקים
326	90	236	-	313	פיקדונות מממשלות
4,415	-	-	4,415	4,415	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
22,493	769	-	21,724	22,530	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
24,946	228	17,765	6,953	24,946	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
6,520	1,947	3,971	602	6,520	התחייבויות פיננסיות אחרות
481,845	110,548	334,968	36,329^(ג)	483,523	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
308	308	-	-	308	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
16,751	16,572	179	-	16,751	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 162,696 מיליון ש"ח ובסך 287,591 מיליון ש"ח. בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 215-115](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
שווי הוגן					
סך הכל	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)	יתרה במאזן	
במיליוני ש"ח					
נכסים פיננסיים					
76,359	1,649	7,828 ^(ה)	66,882 ^(ו)	76,380 ^{(ה)(ו)}	מזומנים ופיקדונות בבנקים
79,663	2,976	32,816	43,871	79,553	ניירות ערך ^(ב)
946	-	-	946	946	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
277,080	186,123	89,026 ^(ה)	1,931	277,546 ^(ה)	אשראי לציבור, נטו
755	745	10	-	723	אשראי לממשלות
9,408	1,142	6,073	2,193	9,408	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,739	2,233	-	506	2,738	נכסים פיננסיים אחרים, לרבות יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה
446,950	194,868	135,753	116,329 ^(ג)	447,294	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
361,282	107,281 ^(ה)	252,090 ^(ה)	1,911 ^(ו)	364,019 ^{(ה)(ו)}	פיקדונות הציבור
4,483	157	4,326 ^(ה)	-	4,488 ^(ה)	פיקדונות מבנקים
436	80	356	-	424	פיקדונות מממשלות
664	-	-	664	664	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
21,864	2,011	-	19,853	20,951	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
9,519	293	7,038	2,188	9,519	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,994	965	4,274	755	5,993	התחייבויות פיננסיות אחרות, לרבות יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה
404,242	110,787	268,084	25,371 ^(ג)	406,058	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
335	335	-	-	335	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
16,921	16,750	171	-	16,921	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 117,147 מיליון ש"ח ובסך 219,478 מיליון ש"ח. בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 115-ב-115](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

(ה) סווג מחדש.

(ו) הוצג מחדש.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)				
סך הכל	שווי הוגן			יתרה במאזן
	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)	
במיליוני ש"ח				
נכסים פיננסיים				
76,192	1,251	8,104	66,837	76,213
מזומנים ופיקדונות בבנקים				
85,406	2,772	31,831	50,803	84,949
ניירות ערך ^(ב)				
1,470	-	-	1,470	1,470
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
283,464	192,218	88,862	2,384	282,478
אשראי לציבור, נטו				
770	759	11	-	744
אשראי לממשלות				
10,970	1,399	7,448	2,123	10,970
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
2,008	1,961	-	47	2,009
נכסים פיננסיים אחרים, לרבות יתרות ששוווגו כנכסים מוחזקים למכירה				
460,280	200,360	136,256	123,664 ^(א)	458,833 ^(א)
סך כל הנכסים הפיננסיים				
התחייבויות פיננסיות				
372,353	98,136	270,780	3,437	373,644
פיקדונות הציבור				
6,160	183	5,977	-	6,176
פיקדונות מבנקים				
323	87	236	-	315
פיקדונות מממשלות				
476	-	-	476	476
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
20,869	828	-	20,041	19,958
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים				
11,528	295	9,110	2,123	11,528
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
5,055	607	4,348	100	5,052
התחייבויות פיננסיות אחרות, לרבות יתרות ששוווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה				
416,764	100,136	290,451	26,177 ^(א)	417,149 ^(א)
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות				
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
301	301	-	-	301
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				
20,470	20,284	186	-	20,470
בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)				

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 129,657 מיליון ש"ח ובסך 216,697 מיליון ש"ח. בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ביאורים [115-2](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

ביאור 215 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
35,726	34	3,643	32,049
אגרות חוב ממשלת ישראל			
12,191	-	5,551	6,640
אגרות חוב ממשלות זרות			
18	-	18	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
9,754	-	9,754	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
8,112	1,722	6,390	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
203	-	134	69
אגרות חוב אחרות בישראל			
5,423	-	5,423	-
אגרות חוב אחרות זרים			
71,427	1,756	30,913	38,758
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר:			
2,139	-	-	2,139
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר			
ניירות ערך למסחר:			
10,967	-	-	10,967
אגרות חוב ממשלת ישראל			
316	-	-	316
אגרות חוב ממשלות זרות			
620	-	-	620
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
217	-	217	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
131	-	131	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
105	-	-	105
אגרות חוב אחרות בישראל			
61	-	61	-
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
7	-	-	7
מניות וקרנות נאמנות			
12,424	-	409	12,015
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
319	117	202	-
חוזי שקל - מדד			
6,449	813	5,611	25
חוזי ריבית			
5,246	1,595	3,651	-
חוזי מטבע - חוץ			
11,539	1,557	4,338	5,644
חוזי מניות			
278	48	19	211
חוזי סחורות ואחרים			
1,070	-	-	1,070
פעילות בשוק המעוף			
24,901	4,130	13,821	6,950
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
2,869	-	-	2,869
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
2,365	-	-	2,365
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
81	-	-	81
אחר			
5,315	-	-	5,315
סך הכל אחרים			
116,206	5,886	45,143	65,177
סך כל הנכסים			

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
416	53	363	-	חוזי שקל - מדד
7,232	-	7,207	25	חוזי ריבית
4,184	175	4,009	-	חוזי מטבע - חוץ
11,766	-	6,122	5,644	חוזי מניית
275	-	64	211	חוזי סחורות ואחרים
1,073	-	-	1,073	פעילות בשוק המעוף
24,946	228	17,765	6,953	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
2,637	-	2	2,635	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
4,415	-	-	4,415	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
602	-	-	602	אחרים
7,654	-	2	7,652	סך הכל אחרים
32,600	228	17,767	14,605	סך כל ההתחייבויות

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
31,098	-	2,723	28,375
אגרות חוב ממשלת ישראל			
9,857	-	4,750	5,107
אגרות חוב ממשלות זרות			
-	-	-	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
10,651	-	10,608	43
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
9,078	1,873	7,205	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
172	-	75	97
אגרות חוב אחרות בישראל			
3,157	-	3,157	-
אגרות חוב אחרות זרים			
64,013	1,873	28,518	33,622
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
מניות וקרנות זמינות למכירה:			
2,350	-	-	2,350
מניות וקרנות נאמנות			
ניירות ערך למסחר:			
5,626	-	-	5,626
אגרות חוב ממשלת ישראל			
58	-	-	58
אגרות חוב ממשלות זרות			
115	-	-	115
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
110	-	110	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
249	-	249	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
190	-	-	190
אגרות חוב אחרות בישראל			
210	-	210	-
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
17	-	-	17
מניות וקרנות נאמנות			
6,575	-	569	6,006
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
207	123	84	-
חוזי שקל - מדד			
4,012	390	3,186	436
חוזי ריבית			
2,470	588	1,882	-
חוזי מטבע - חוץ			
2,448	33	902	1,513
חוזי מניות			
43	8	19	16
חוזי סחורות ואחרים			
228	-	-	228
פעילות בשוק המעוף			
9,408	1,142	6,073	2,193
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
1,969	-	8	1,961
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
946	-	-	946
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
506	-	-	506
אחר			
3,421	-	8	3,413
סך הכל אחרים			
85,767	3,015	35,168	47,584
סך כל הנכסים			

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)		
במיליוני ש"ח					
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
329	97	232	-	חוזי שקל - מדד	
3,807	-	3,372	435	חוזי ריבית	
2,719	196	2,523	-	חוזי מטבע - חוץ	
2,391	-	885	1,506	חוזי מניות	
42	-	26	16	חוזי סחורות ואחרים	
231	-	-	231	פעילות בשוק המעוף	
9,519	293	7,038	2,188	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	
אחרים:					
1,647	9	15	1,623	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך	
664	-	-	664	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	
517	-	-	517	אחרים	
2,828	9	15	2,804	סך הכל אחרים	
12,347	302	7,053	4,992	סך כל ההתחייבויות	

ביאור 15 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
33,132	-	2,662	30,470
אגרות חוב ממשלת ישראל			
18,121	-	5,863	12,258
אגרות חוב ממשלות זרות			
9,597	-	9,556	41
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
7,748	1,455	6,293	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
140	-	32	108
אגרות חוב אחרות בישראל			
3,530	-	3,530	-
אגרות חוב אחרות זרים			
72,268	1,455	27,936	42,877
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
מניות וקרנות זמינות למכירה:			
2,395	-	-	2,395
מניות וקרנות נאמנות			
ניירות ערך למסחר:			
2,715	-	-	2,715
אגרות חוב ממשלת ישראל			
213	-	-	213
אגרות חוב ממשלות זרות			
101	-	-	101
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
201	-	201	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
154	-	154	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
53	-	-	53
אגרות חוב אחרות בישראל			
87	-	87	-
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
-	-	-	-
מניות וקרנות נאמנות			
3,524	-	442	3,082
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
209	82	127	-
חוזי שקל - מדד			
4,448	767	3,675	6
חוזי ריבית			
2,279	538	1,741	-
חוזי מטבע - חוץ			
3,664	8	1,894	1,762
חוזי מניות			
44	4	11	29
חוזי סחורות ואחרים			
326	-	-	326
פעילות בשוק המעוף			
10,970	1,399	7,448	2,123
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
3,564	-	-	3,564
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
1,470	-	-	1,470
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
47	-	-	47
אחר			
5,081	-	-	5,081
סך הכל אחרים			
94,238	2,854	35,826	55,558
סך כל הנכסים			

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	במיליוני ש"ח	
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
303	38	265	-		חוזי שקל - מדד
4,443	-	4,437	6		חוזי ריבית
2,768	257	2,511	-		חוזי מטבע - חוץ
3,645	-	1,883	1,762		חוזי מניות
43	-	14	29		חוזי סחורות ואחרים
326	-	-	326		פעילות בשוק המעוף
11,528	295	9,110	2,123		סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:					
3,487	6	44	3,437		פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
476	-	-	476		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
100	-	-	100		אחרים
4,063	6	44	4,013		סך הכל אחרים
15,591	301	9,154	6,136		סך כל ההתחייבויות

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	465	465	-	-	
33	465	465	-	-	סך הכל

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3) ^(א)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	495	495	-	-	
140	495	495	-	-	סך הכל

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3) ^(א)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	508	508	-	-	
214	508	508	-	-	סך הכל

(א) הוצג מחדש.

ביאור ג' - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)

רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 במרס 2020	שווי הוגן ליום 31 במרס 2020	העברות מרמה 3 ^(א)	העברות אל רמה 3 ^(ב)	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		ברוח כולל אחר ^(א)	בדוח רווח והפסד ^(א)	שווי הוגן לתחילת השנה
							רווח כולל אחר ^(ב)	בדוח רווח והפסד ^(א)			
במיליוני ש"ח											
נכסים											
אגרות חוב זמינות למכירה:											
2	34	-	34	-	-	-	-	-	-	-	-
(75)	1,722	-	172	-	(229)	-	343	(71)	52	1,455	MBS/ABS
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
(38)	117	-	-	-	-	-	-	-	35	82	חוזי שקל - מדד
(77)	813	-	-	-	(209)	-	-	-	255	767	חוזי ריבית
945	1,595	-	-	-	-	700	-	-	357	538	חוזי מטבע - חוץ
1,546	1,557	-	-	-	-	-	-	-	1,549	8	חוזי מניות
45	48	-	-	-	-	-	-	-	44	4	חוזי סחורות ואחרים
2,421	4,130	-	-	-	(209)	700	-	-	2,240	1,399	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,348	5,886	-	206	-	(438)	1,043	-	(71)	2,292	2,854	סך כל הנכסים
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
1	53	-	1	-	-	-	-	-	14	38	חוזי שקל - מדד
-	175	-	-	-	-	-	-	-	(82)	257	חוזי מטבע - חוץ
1	228	-	1	-	-	-	-	-	(68)	295	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(6)	6	סך הכל אחרים
1	228	-	1	-	-	-	-	-	(74)	301	סך כל ההתחייבויות

(א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

(ב) רווחים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

(ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.

ביאור ג15 - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)												
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 במרס 2019	שווי הוגן ליום 31 במרס 2019	העברות מרמה (א)3	העברות אל רמה (א)3	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		שווי הוגן לתחילת השנה	בדוח רווח והפסד ^(א)	ברוח כולל אחר ^(ב)	
במיליוני ש"ח												
נכסים												
ניירות ערך זמינים למכירה:												
	(6)	1,873	(1,024)	-	-	(132)	-	236	28	(56)	2,821	MBS/ABS
נכסים בגין מכשירים נגזרים:												
	(33)	123	(2)	1	-	-	-	-	-	(25)	149	חוזי שקל - מדד
	249	390	-	-	-	(17)	-	-	-	265	142	חוזי ריבית
	(87)	588	-	-	-	-	-	175	-	(558)	971	חוזי מטבע - חוץ
	(607)	33	-	-	-	-	-	-	-	(904)	937	חוזי מניות
	(7)	8	-	-	-	-	-	-	-	(11)	19	חוזי סחורות ואחרים
	(485)	1,142	(2)	1	-	(17)	-	175	-	(1,233)	2,218	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
	(491)	3,015	(1,026)	1	-	(149)	-	411	28	(1,289)	5,039	סך כל הנכסים
התחייבויות												
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:												
	41	97	-	12	-	-	-	-	-	(24)	109	חוזי שקל - מדד
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי ריבית
	(16)	196	-	-	-	-	-	-	-	68	128	חוזי מטבע - חוץ
	25	293	-	12	-	-	-	-	-	44	237	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	5	9	-	-	-	-	-	-	-	6	3	סך הכל אחרים
	30	302	-	12	-	-	-	-	-	50	240	סך כל ההתחייבויות

- (א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) הפסדים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.
- (ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה. כמו כן, הועברו עסקאות מסוג SBA בעקבות ביצוע הקצאה מחדש של יתרת הקרן שטרם שולמה.
- העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור ג' - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)												
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	העברות מרמה 3 ^(ג)	העברות אל רמה 3 ^(ג)	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		שווי הוגן לתחילת השנה	הפסד ^(א)	ברוח כולל אחר ^(ב)	
							רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:	רווח (הפסד) ^(א)				
במיליוני ש"ח												
נכסים												
ניירות ערך זמינים למכירה:												
												MBS/ABS
(4)	1,455	(1,012)	-	-	(234)	(315)	308	31	(144)	2,821		
נכסים בגין מכשירים נגזרים:												
												חוזי שקל - מדד
(25)	82	(5)	18	-	-	-	-	-	(80)	149		
618	767	-	-	-	(106)	-	-	-	731	142		חוזי ריבית
229	538	-	-	-	-	-	530	-	(963)	971		חוזי מטבע - חוץ
2	8	-	-	-	-	-	-	-	(929)	937		חוזי מניות
(2)	4	-	-	-	-	-	-	-	(15)	19		חוזי סחורות ואחרים
822	1,399	(5)	18	-	(106)	-	530	-	(1,256)	2,218		סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
818	2,854	(1,017)	18	-	(340)	(315)	838	31	(1,400)	5,039		סך כל הנכסים
התחייבויות												
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:												
												חוזי שקל - מדד
12	38	(69)	35	-	-	-	-	-	(37)	109		
-	257	-	-	-	-	-	-	-	129	128		חוזי מטבע - חוץ
12	295	(69)	35	-	-	-	-	-	92	237		סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3	6	-	-	-	-	-	-	-	3	3		סך הכל אחרים
15	301	(69)	35	-	-	-	-	-	95	240		סך כל ההתחייבויות

(א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

(ב) הפסדים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

(ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.

ביאור T15 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

31 במרס 2020 (בלתי מבוקר)				
ממוצע ⁽³⁾	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן במיליוני ש"ח
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה⁽¹⁾				
205bp	205bp	מרווח הסתברות לכשל שיעור הפסד	היוון תזרימי מזומנים	34
1.68%	1.68%			
25.00%	25.00%			
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
bp 163	bp 110-215	מרווח הסתברות לכשל שיעור פירעון מוקדם שיעור הפסד	היוון תזרימי מזומנים	1,722
2.90%	2%-3.8%			
20%	20%			
30%	30%			
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
(0.05)%	(0.24)%-0.15%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	62
2.11%	^(*) 0.51%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	55
2.11%	^(*) 0.51%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	813
(0.05)%	(0.24)%-0.15%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	67
2.11%	^(*) 0.51%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	1,528
2.11%	^(*) 0.51%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	1,557
2.11%	^(*) 0.51%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	48
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
(0.05)%	(0.24)%-0.15%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	53
(0.05)%	(0.24)%-0.15%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	175
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
השווי ההוגן של הביטחון				465

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות ושל ניירות ערך ממשלת ישראל הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור D15 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
1,873	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
106	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0%-1.38%	0.83%
17	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
390	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
72	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.4%-1.26%	0.83%
516	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
24	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
9	היוון תזרימי מזומנים	שערי מניות	0.05%-0.30%	(0.13)%
8	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
97	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.4%-1.26%	0.83%
196	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.4%-1.26%	0.83%
9	היוון תזרימי מזומנים	שערי מניות	0.05%-0.30%	(0.13)%
אחרים				
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
495 ^(*)	השווי ההוגן של הביטחון	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון		

(א) הוצג מחדש.

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור T15 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2019 (מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
1,455	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
45	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.04%-0.81%	0.43%
37	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.12%-100% ^(*)	0.75%
767	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.12%-100% ^(*)	0.75%
82	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.04%-0.81%	0.43%
456	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.12%-100% ^(*)	0.75%
2	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.12%-100% ^(*)	0.75%
6	היוון תזרימי מזומנים	שערי מניות	(0.41)%-0.27%	(0.07)%
4	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.12%-100% ^(*)	0.75%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
38	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.04%-0.81%	0.43%
257	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.04%-0.81%	0.43%
6	היוון תזרימי מזומנים	שערי מניות	(0.41)%-0.27%	(0.07)%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
508 ^(*)	השווי הוגן של הביטחון	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון		

(א) הוצג מחדש.

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת הפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי הוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי הוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתחייב לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור 16 - נושאים שונים

א. הסכם שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד לישראל בע"מ

הבנק הגיע להסכמות עם בנק אגוד לישראל בע"מ בדבר הארכת תקופת ההתקשרות למתן שירותי מחשוב ותפעול ("ההסכם"), תוך שינוי חלק מתנאי ההתקשרות.

במסגרת זו סוכם, בין היתר, כי בכפוף ובהתאם לתנאים המפורטים בכתב התוספת להסכם ("התוספת"), יוארך תוקפו של ההסכם עד ליום 31 בדצמבר 2022 וכן ניתנו אופציות להארכת ההסכם לתקופות נוספות ועד לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2032, אם לא יתקיים מיזוג של בנק אגוד עם בנק מזרחי טפחות בע"מ עד המועדים שנקבעו בתוספת, ובכפוף לקיומם של התנאים למימוש כל אחת מהאופציות.

היקף השירותים השוטפים ורמת השירות שיינתנו על ידי לאומי לפי התוספת יהיו כפי השירותים השוטפים ורמת השירות שניתנו לאגוד ביום 31 בדצמבר 2016, ולאומי יספק לאגוד את השירותים השוטפים בתקופת התוספת על פי עקרון ה-follow me. בנוסף בוצעה התאמה לתמורה המשולמת במסגרת ההסכם.

ב. השפעות התפשטות נגיף הקורונה

הרבעון הראשון של שנת 2020 התאפיין בהתפשטות נגיף הקורונה, אשר החלה בשלהי 2019 בסין, והחלה להשפיע על מרבית מדינות העולם במהלך הרבעון הראשון של 2020. נכון למחצית חודש מאי 2020, למעלה מ-4.7 מיליון אנשים נדבקו, כשליש מתוכם בארה"ב ולמעלה מ-300 אלף נפטרו ברחבי העולם. מרבית הממשלות פעלו בדרך של הטלת סגר, הפסקת חלקים משמעותיים מן הפעילות הכלכלית וטיפול בנפגעי המחלה, תוך הגדלה ניכרת של ההוצאות לטיפול באזרחים והעסקים אשר עבודתם הופסקה. הבנקים המרכזיים ברחבי העולם פעלו במגוון של כלים לצורך תמיכה בפעילות הכלכלית, מעבר להורדות הריבית.

משבר הקורונה הינו אירוע המלווה בחוסר וודאות משמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו. השלכות המשבר על הכלכלה העולמית והמקומית וכן על עסקי הבנק עלולות להיות מהותיות, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי של לווים וקשיי נזילות של לווים, בין היתר על רקע עלייה בשיעורי האבטלה וההאטה בפעילות הכלכלית.

על מנת לאפשר המשכיות עסקית תומכת עסקים, יחידות רבות בלאומי עברו לתצורת עבודה חדשה המשלבת עבודה נרחבת מהבית, ופיצול פיזי של יחידות אורגניות, ובוצעו התאמות בתהליכי עבודה והבקרה. תצורת העבודה החדשה מעלה את החשיפה לסיכונים תפעוליים בדגש על סיכוני סייבר, זמינות מערכות, טעויות אנוש, הונאות, מעילות ודלף מידע. במטרה לוודא כי החשיפה נשארת בגבולות סובלנות הסיכון נקבעו בקורות עסקיות, תהליכיות ומיכוניות המגדרות את הסיכונים. יצוין כי לאורך כל חודשי המשבר, המשיך הבנק לספק את כלל השירותים לקהל לקוחותיו, תוך מתן פתרונות לאתגרי המגיפה.

כתוצאה מהמשבר עלתה רמת החומרה של הסיכון מערכתי עולמי וסיכון מערכתי מקומי ברבעון הראשון לשנת 2020 מ"בינונית" ל"בינונית-גבוהה". הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים.

בעקבות משבר הקורונה החליט הפיקוח על הבנקים (במכתב המפקחת על הבנקים מתאריך 29 במרס 2020), להפחית בדרישות הלימות ההון הרגולטורי המזערי. בעקבות זאת, דירקטוריון הבנק החליט ביום 16 באפריל 2020 לקבוע כי יעד הון עצמי רובד 1 הפנימי יעמוד על 9.5% חלף 10.5% וכי הבנק יפסיק, בשלב זה, את חלוקת הדיבידנד ואת המשך ביצוע תכניות הרכישה העצמית של מניות הבנק.

לאור העלייה ברמת הסיכון, הבנק מקפיד לאורך כל תקופת המשבר על תהליכי חיתום אשראי קפדניים. במסגרת זו, חודדו דגשים בהעמדת אשראי בתקופת המשבר והודקו תהליכי החיתום של הבנק, לרבות סמכויות האשראי. במקביל מבוצעות בקורות לניטור שוטף אחר מוקדי סיכון, כאשר לצד ניהול הסיכון הבנק ממשיך לכל אורך תקופת המשבר ללוות ולתמוך בלקוחותיו ולסייע להם להתמודד עם אתגרי המשבר. בעקבות המשבר גדלו ההוצאות להפסדי אשראי והסתכמו ברבעון הראשון של 2020 בסך של 860 מיליון ש"ח. עיקר הגידול הינו בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, שחישובה מבוסס על ההרעה באינדיקטורים הכלכליים.

על רקע ההשלכות המהותיות של אירוע נגיף הקורונה והתנודתיות הגבוהה בשווקים הפיננסיים חל בשלהי תקופת הדוח גידול במרווחי האשראי של כלל המוסדות הפיננסיים המקומיים והזרים שאליהם חשוף הבנק. הבנק הגביר את רמת הניטור שלו אחר מוסדות פיננסיים זרים כחלק מאופן ניהול החשיפה למוסדות אלו, והתאים את החשיפה בהתאם לשינויים אותם זיהה בסביבת הסיכון. עיקר החשיפה לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים הינה בדירוגי השקעה. הבנק אינו סבור כי בנקים ומוסדות פיננסיים אלו נמצאים ברמת סיכון גבוהה.

במהלך חודש מרס חלו ירידות חדות בשווקי ההון בעולם לצד תנודתיות גבוהה.

ביאור 16 - נושאים שונים (המשך)

בתקופה הנסקרת, חל גידול משמעותי ביתרת פיקדונות הציבור של לקוחות קמעונאיים ועסקיים, עיקרו במטבע ישראל, חלקו כתוצאה מהסטת כספי הציבור משוק ההון, דבר שהגדיל את יחס ה-LCR (Liquidity Coverage Ratio). לאורך כל התקופה הנסקרת יחס LCR במט"ח ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית.

עם התגברות המשבר, חלה התייקרות של עלויות המימון בשוק המט"ח המקומי לצד ירידה חדה ברמת הנזילות של השוק. במהלך חודש מרס בנק ישראל החל להתערב בשוק המט"ח ולספק נזילות דולרית למערכת הבנקאית בישראל באמצעות עסקות החלף (Fx Swap) לתקופות קצרות. פעילות זו נועדה לאפשר למערכת הבנקאית להמשיך ולספק מענה לצורכי הגידור המטבעי של המשקיעים המוסדיים שהלכו וגדלו עם התפתחות המשבר.

מתחילת 2020 הבנק מנהל את החשיפה לשינויים בריבית על בסיס שווי הוגן, תוך התחשבות בחשיפות הריבית בגין ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי נכסי התוכנית. במהלך התקופה הנסקרת ועם התפתחות המשבר בשוקי ההון, חלו שינויים מהותיים בחשיפת השווי לשינויים בריבית בעיקר בשל הגידול במרווחי סיכון האשראי הסחיר, אשר גרמו לירידת שווי תיקי הנוסטרו ולירידת ההתחייבויות הפנסיוניות.

במהלך הרבעון הראשון נרשמו הוצאות מימון שאינן מריבית בסך של 660 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס) וקרן הון שלילית מניירות ערך בסך של 632 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס). לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי, חלה עלייה משמעותית בשווי ניירות הערך אשר קיזזה חלק משמעותי מההפסדים ומהירידה בקרן הון. שנרשמו בתקופה המדווחת.

כמו כן יצוין כי קרן ההון בגין זכויות עובדים ירדה ברבעון הראשון בסך של 2,969 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס) על רקע עליית שיעור ריבית ההיוון. לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח הכספי עלתה קרן ההון בגין זכויות עובדים על רקע ירידת ריבית ההיוון.

יובהר כי בתקופה הנוכחית קיימת תנודתיות משמעותית בשוקי ההון בארץ ובעולם בעקבות התמשכות מגפת הקורונה, כך שהתנודתיות בשווי השוק של הנכסים הפיננסיים עלולה להימשך.

במהלך חודש מרס 2020 הוריד הבנק המרכזי של ארה"ב את שיעור הריבית משיעור של 1.75%-1.50% לשיעור של 0.25%-0.00%. במהלך חודש אפריל 2020 הוריד בנק ישראל את שיעור ריבית בנק ישראל משיעור של 0.25% לשיעור של 0.1%. הורדות אלו שבוצעו על רקע משבר הקורונה צפויות לפגוע בהכנסות המימון של הבנק.

הבנק מקפיד, לאורך כל תקופת המשבר, על ניהול סיכונים מוקפד ובחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות והאסטרטגיה שלו, ככל שיידרש.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
תוכן העניינים

עמוד

א. ממשל תאגידי

202	שינויים בדירקטוריון
202	המבקרת הפנימית

ב. פרטים נוספים

202	השליטה בבנק
202	מינויים ופרישות
203	מבנה ארגוני
203	הסכמים מהותיים
204	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
208	דירוג אשראי

ג. נספחים

209	שיעורי הכנסה והוצאה
-----	---------------------

שינויים בדירקטוריון

נכון למועד תום תקופת הדוח, הדירקטוריון מונה 9 דירקטורים. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון.

במסגרת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301, שפורסם ביום 5 ביולי 2017 ("הוראה 301"), נקבע כי עד ליום 1 ביולי 2020, יקטן המספר המקסימלי של חברי הדירקטוריון בתאגידים הבנקאיים ל-10.

לפירוט בעניין אופן קיטון מספר הדירקטורים למספר הנוכחי, ראה פרק [שינויים בדירקטוריון בדוח השנתי של הבנק לשנת 2019](#).

ביום 21 בנובמבר 2020, הגב' ציפי סמט צפויה לסיים את כהונתה השלישית והאחרונה שלה כדירקטורית בבנק.

אסיפה כללית שנתי ובחירת דירקטורים

ביום 26 באפריל 2020 פרסם הבנק הודעה מקדימה אודות הכוונה לזמן אסיפה כללית שנתי של בעלי מניות הבנק שעל סדר יומה ידונו מספר נושאים וביניהם, מינוי דירקטור חיצוני אחד בהתאם לקבוע בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, וכן שני דירקטורים במעמד "דירקטור אחר" - דירקטור שאינו דירקטור חיצוני כאמור בסעיף 11ד(2) לפקודת הבנקאות לדירקטוריון הבנק. לפירוט ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 26 באפריל 2020 (מס' אסמכתא: 01-041766-2020) (להלן: "הודעה המקדימה").

בהמשך להודעה המקדימה שפרסם הבנק כאמור לעיל ובהתאם לקבוע בסעיפים 11ד(א)(1), (2) ו-3 לפקודת הבנקאות, 1941, קיבל הבנק ביום 18 במאי 2020 הודעה מהוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים שמונתה לפי סעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן: "הוועדה למינוי דירקטורים"), במסגרתה מפורטת רשימת מועמדים לכהונת דירקטורים בבנק לבחירה באסיפה הכללית השנתית של הבנק לשנת 2020 (לפירוט ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 19 במאי 2020 (מס' אסמכתא: 01-049725-2020) (להלן: "הודעת הוועדה למינוי דירקטורים").

המבקרת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תכנית העבודה השנתית והרכב שנתית והשיקולים בקביעתה, נכללו בדוח הכספי לשנת 2019.

דוח הביקורת הפנימית לשנת 2019 בקבוצת לאומי, הוגש לוועדת הביקורת ביום 26 במרס 2020 נדון בוועדה ביום 30 במרס 2020, הוגש לדירקטוריון ביום 22 באפריל 2020 ודווח בדירקטוריון ביום 26 באפריל 2020.

השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדיון, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק נכון ליום 31 במרס 2020, ראה דוח מיידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 23 באפריל 2020 (אסמכתא: 01-036631-2020). כן, ראה דיווח מיידי בעניין רשימת בעלי אמצעי שליטה מהותי בבנק ליום 31 במרס 2020 מיום 19 באפריל 2020 (אסמכתא: 01-034717-2020).

מינויים ופרישות

מינויים

ביום 26 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של מר **אורי יונסי** כחבר הנהלה שיפעל בכפיפות לראש החטיבה הבנקאית, מועד כניסתו לתוקף של המינוי צפוי להיות ביום 26 ביוני 2020.

פרישות

מר **אילן בוגנים**, ראש חטיבת דאטה וחבר הנהלת הבנק, הודיע על רצונו לפרוש מהבנק, ויסיים את כהונתו עם השלמת פיצול חטיבת הדאטה.

גב' **עירית רוט**, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי, יועצת משפטית ראשית, מנהלת סיכונים משפטיים וחברת הנהלת הבנק, הודיעה על רצונה לסיים את כהונתה בבנק, מועד סיום הכהונה טרם סוכם.

מר **גיל קרני**, מנכ"ל בנק לאומי אנגליה, הודיע על רצונו לסיים את תפקידו, מועד סיום הכהונה טרם סוכם.

מבנה ארגוני

חטיבת דאטה

פעילות חטיבת הדאטה תפוצל והיחידות הכלולות בה ישולבו בחטיבות הבנק. זאת במטרה לקדם את יישום אסטרטגיית הבנק ולהביא לקפיצת מדרגה נוספת במובילות הדיגיטלית של לאומי וביכולות הדאטה.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 27 באפריל 2020 (אסמכתא: 2020-01-041826).

ניהול המשאב האנושי בתקופת אירוע נגיף הקורונה

הבנק פעל על בסיס התקנות וההנחיות שפורסמו על ידי גורמי הממשלה וכן בשורה של צעדים נוספים שנקט, על מנת לצמצם חשיפת עובדים ולקוחות לסיכון להדבקה ובמטרה לאפשר המשכיות עסקית. בכלל זה בוצע פיזור יחידות גדולות בין מתחמים שונים, הוגדרה עבודה ברוטציה והוגדרו סניפי גרעין הנותנים שירות פרונטאלי בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

החל מאמצע חודש מרס הוגדרו עובדים חיוניים לעבודה בשגרת חירום, אשר נדרשו לעבוד ממתקני הבנק או מהבית, בהתאם לצרכי העסק, ועובדים שאינם חיוניים לשגרת העבודה בחירום, אשר שהו בחופשה בתקופה זו.

לאורך תקופה זו נעשה מהלך רחב היקף להרחבת האפשרות לעבודה מהבית לאלפי עובדים, באמצעות מגוון פתרונות טכנולוגיים.

מתחילת חודש מאי, ועד למחציתו, בוצעה חזרה הדרגתית לשגרת עבודה של כל עובדי הבנק, זאת בכפוף לעמידה בהגדרות מחמירות לניהול סיכונים ההדבקות, לרבות הצהרות חום ובריאות על בסיס יומי, לבישת מסכות בשטחים משותפים, הגבלת מעברים בין מתקני הבנק, הגבלת קיום ישיבות והכשרות עם מספר רב של משתתפים, הקפדה על היגיינה אישית ועוד.

נציגות לאומי בסין

הבנק החל בתהליך לסגירת נציגות הבנק בסין שצפוי להסתיים בחודשים הקרובים. הנציגות לא קיימה פעילות עסקית ואין לסגירתה השפעה מהותית על הבנק.

הסכמים מהותיים

הסכם מעלות-סטנדרד

בהתאם להסכם מיום 29 במרס 2020 המחתה סטנדרד לוריטס סוכנות לביטוח בע"מ מקבוצת הראל, החל מיום 1 באפריל 2020, את מלוא הזכויות והחובות של סטנדרד על פי הסכם מעלות-סטנדרד, וזאת בכפוף להשלמת המיזוג של סטנדרד לתוך הראל.

למידע נוסף בנוגע להסכם מעלות-סטנדרד ראה פרק [הסכמים מהותיים בדוח הכספי לשנת 2019](#).

הסכם שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד לישראל בע"מ

הבנק הגיע להסכמות עם בנק אגוד לישראל בע"מ בדבר הארכת תקופת ההתקשרות למתן שירותי מחשוב ותפעול ("ההסכם"), תוך שינוי חלק מתנאי ההתקשרות.

במסגרת זו סוכם, בין היתר, כי בכפוף ובהתאם לתנאים המפורטים בכתב התוספת להסכם ("התוספת"), יוארך תוקפו של ההסכם עד ליום 31 בדצמבר 2022 וכן ניתנו אופציות להארכת ההסכם לתקופות נוספות ועד לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2032, אם לא יתקיים מיזוג של בנק אגוד עם בנק מזרחי טפחות בע"מ עד המועדים שנקבעו בתוספת, ובכפוף לקיומם של התנאים למימוש כל אחת מהאופציות.

היקף השירותים השוטפים ורמת השירות שיינתנו על ידי לאומי לפי התוספת יהיו כפי השירותים השוטפים ורמת השירות שניתנו לאגוד ביום 31 בדצמבר 2016, ולאומי יספק לאגוד את השירותים השוטפים בתקופת התוספת על פי עקרון ה-follow me. בנוסף בוצעה התאמה לתמורה המשולמת במסגרת ההסכם.

לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים שפרסם הבנק ביום 12 במאי 2020 (אסמכתא 2020-01-047130) וביום 26 במאי 2020 (אסמכתא 2020-01-052887).

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו - ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

ראה תאור מפורט [בדוח הכספי לשנת 2019 - עמודים 317-314](#).

בתקופת הדוח פורסמו הצעות לשינויים רגולטורים ושינויים בהוראות דין שונות, אשר עשויה להיות להם השפעה על מאפייני הפעילות של הקבוצה, על היקף הפעילות בחלק מתחומי הפעילות של הקבוצה, על שיעור הרווחיות בחלק מפעילויות הקבוצה ועל סיכוני האשראי והסיכונים התפעוליים והמשפטיים להם חשופה הקבוצה. חלק מההוראות מצויות בשלבים שונים של דיונים ולפיכך לא ניתן להעריך האם יפורסמו כהוראות מחייבות ואם יפורסמו מה יהיו ההוראות הסופיות שייקבעו. לפיכך, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה שעשויה להיות לאותן הוראות על הפעילות הכוללת של הקבוצה, אם בכלל. בפרק זה מפורטות הוראות אשר נכנסו לתוקף במהלך תקופת הדוח והוראות הצפויות להיכנס לתוקף, אשר השפעתן על הבנק צפויה להיות משמעותית.

הוראות הפיקוח על הבנקים

טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 222 בעניין "יחס מימון יציב"

הטיטוט מאמצת את המלצות באזל III לעניין חישוב יחס מימון יציב נטו (Net Stable Funding Ratio - NSFR) במערכת הבנקאית בישראל.

בהתאם לטיטוט נדרש תאגיד בנקאי להחזיק יחס מימון יציב נטו - המוגדר כסכום המימון היציב הזמין חלקי סכום המימון היציב הנדרש (כמוגדר בהוראה) - שיחושב על פי סך המטבעות ושלא יפחת מ-100% בכל זמן נתון.

יחס מימון יציב נטו יקוים וידווח בסך כל המטבעות יחידו, אולם תאגידים בנקאיים מצופים לנטר ולבקר באופן פעיל את צרכי הנזילות הנדרשים ליחס מימון יציב נטו בכל אחד מהמטבעות העיקריים.

יחס המימון היציב נטו יהיה בשימוש שוטף של התאגיד הבנקאי וידווח להנהלה הבכירה ולדירקטוריון לפחות אחת לרבעון (במצבי קיצון תדירות הדיווח תוגבר).

תאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית יישם את ההוראה על בסיס מאוחד.

בשלב זה, עקב אירוע נגיף הקורונה, ובהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הוקפאה היערכות הבנק להוראה, לרבות ביצוע סקר השפעה כמותית בנושא. הפיקוח על הבנקים ייבחן בחודש דצמבר 2020 האם נדרשת דחייה ביישום הסופי.

יוזמות חקיקה שונות בתחום הגברת התחרותיות בשוק האשראי הקמעונאי

בתקופה האחרונה הושם דגש מיוחד על חקיקה המעודדת את התחרות, בעיקר ככל הנוגע לתחום האשראי הקמעונאי. מגמה זו משתקפת בהוראות ויוזמות חקיקה שונות, שנועדו להקל על כניסתם לשוק של שחקנים חדשים; זאת, בין היתר, באמצעות הגדלת המקורות שיעמדו לרשותם, קביעת מדרגות רגולטוריות מקלות ומתן הקלה בהתחברות למערכות התשלומים והסליקה.

השינויים הנ"ל, לצד יוזמות שמוכיל בנק ישראל, כגון: בניית מאגר נתוני אשראי שפועל החל מאפריל 2019 ואשר מאפשר לגורמים שונים לקבל דוחות וחיוויי אשראי בנוגע ללקוחות ולקוחות פוטנציאליים, עידוד התייעלות המערכת הבנקאית, רפורמת מעבר בין בנקים וקידום רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית בערוצים ישירים, צפויים להשפיע בשנים הקרובות על המערכת הבנקאית בישראל.

לפירוט נוסף בעניין זה ראה [בדוח הכספי לשנת 2019 - עמודים 313-312](#).

בנוסף, ניתן למנות במסגרת זו את הנושאים הבאים:

- ביום 1 במרס 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 בנושא מדידה והלימות הון. התיקון להוראה כולל שינוי בחישוב הדרישות להון מזערי שמטרתו להקל על בנקים שסך נכסיהם המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24%. מטרת התיקון לאפשר שינוי במבנה המערכת הבנקאית תוך צמצום הדומיננטיות של שתי הקבוצות הבנקאיות הגדולות.
 - ביום 12 במרס 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראות חדשות, העוסקות בהתאמות להוראות המפקח על הבנקים, שיחולו על בנקים חדשים ועל בנקים בשלב של הקמה. במסגרת זו פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין 480 בעניין התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין החלות על בנק חדש ועל בנק בהקמה, וכן הוראת דיווח לציבור שתחול על תאגיד בנקאי חדש ותאגיד בנקאי בהקמה.
- ההוראות האמורות קובעות רגולציה מדורגת לבנקים חדשים, ויוצרות מדרגה פיקוחית מוגדרת וידועה למקימי בנק חדש, כאשר לדרישות הפיקוחיות החלות על תאגיד מסוג זה. בנוסף, הן מגדירות את הדרישות שיחולו על בנק בהקמה.

ההתאמות המרכזיות בהוראות האמורות עוסקות בנושאים הבאים: ההון העצמי הנדרש, יחס המינוף, יחס נזילות, הרכב הדיריקטוריון וועדותיו, שימוש בשירותי מחשוב ענן, ממשל תאגידי ופרסום דוחות כספיים לציבור.

- ביום 12 במרס 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 411 בנושא ניהול סיכונים הלכנת הון ואיסור מימון טרור. התיקון קובע, בין היתר, הקלות בנוגע לחובה החלה על הבנקים ברישום נהנים ובעלי שליטה בחשבונות המנוהלים עבור נותני אשראי ופלטפורמות P2P (ובלבד שמדובר בגופים המפוקחים על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, שקיבלו רישיון למתן אשראי או רישיון להפעלת מערכת לתיווך אשראי, ובתנאי שהפעילות היחידה בחשבונות אלו נעשית מכוח הרישיונות). מטרת התיקון להסיר חסם אשר הקשה על גופים אלה לפעול במערכת הפיננסית הישראלית ולהתחרות במערכת הבנקאית.
- ביום 7 במאי 2020 הודיע בנק ישראל, כי מערך התשלומים השלים את תהליך פינוי קודי הזיהוי (קודי הבנק) אשר משמשים לזיהוי נותני שירותי תשלום ולקוחותיהם במערכות התשלומים. מהלך זה יאפשר לגופים העוסקים במתן שירותי תשלום (אשר הנים בעלי רישיון, או פטור מרישיון, המאפשר מתן שירותי תשלום), להתחבר ולפעול במערכות התשלומים ובכך צפוי להגביר את התחרות בתחום זה.

התפתחויות רגולטוריות עקב אירוע נגיף הקורונה

על רקע התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הכלכלה בישראל ובעולם, ובתוך כך על משקי הבית והעסקים, קבעו הפיקוח על הבנקים ורגולטורים נוספים, שורה של צעדים רגולטוריים, במטרה לסייע למשקי הבית והעסקים לצלוח תקופה זו, תוך מתן גמישות עסקית נדרשת לתאגידי הבנקאיים.

הצעדים האמורים מתמקדים, בין היתר, בהמשכות מתן השירותים הבנקאיים לציבור הרחב בדגש על מעבר לערוצי דיגיטל השונים, מתן שירותים ללא צורך בהגעה לסניפי הבנק וביצוע התאמות לעבודה מרחוק; במתן הקלות שונות לבנקים שייאפשרו את תפקודם התקין בכוח אדם חסר; ובדרישה כי הבנקים יירתמו לסייע למשק בצליחת המשבר על ידי הגדלת האשראי ותמחור הוגן של הלוואות.

להלן עיקרי הנושאים בהם עוסקות ההתאמות האמורות:

התאמות לעבודה מרחוק

- הנחיות הפיקוח על הבנקים:
 - פתיחת סניפים - קביעת השיעור המינימלי של הסניפים שיהיו פתוחים לקהל בהתחשב בפיזור גיאוגרפי נאות, וביכולתם לספק שירותים בנקאיים לציבור רחב של לקוחות, תוך התייחסות לסוגי השירותים שיינתנו בסניפים אלה.
 - הצטרפות לשירותי דיגיטל - מתן אפשרות לשלוח ללקוחות הודעות בערוצים דיגיטליים, המציעות להם להצטרף לשירותי הבנקאות הדיגיטליים ומנחות אותם כיצד לבצע זאת. בנוסף, מתן אפשרות לבנק לשלוח בערוצי בנקאות בתקשורת ללקוחות שאין ברשותם כרטיס חיוב שהונפק על ידי הבנק, הודעות אשר מציעות להם להנפיק כרטיס חיוב.
 - גיבוש מתווה להנפקת כרטיסי דביט ללקוחות מקבלי קצבאות הביטוח הלאומי - זאת על מנת לסייע ללקוחות למשוך את סכום הקצבאות מכל מכשיר בנק אוטומטי ללא הגעה לסניף.
 - לקוחות פושטי רגל - הנחיה להנפיק כרטיסי דביט ללקוחות פושטי רגל ולצרפם לשירות המאפשר ביצוע פעולות בחשבון דרך אתר האינטרנט או האפליקציה של הבנק, ללא צורך באישור הנאמן בפשיטת רגל בכל בקשה פרטנית. זאת על בסיס עמדת הכנס הרשמי שנתן לכך הרשאה גורפת.
 - הקלות לעניין קבלת שירותים בנקאיים באמצעות הטלפון - לרבות כריתת הסכם בנקאות בתקשורת, כריתת הסכם הוראות טלפונית, ביצוע שיחות טלפונית לשיווק אשראי ללקוחות קמעונאיים, וכריתת הסכמים למתן אשראי (למעט הלוואה לדירור) בשיחת טלפון לא מוקלטת.
 - הפקדת שיקים - הגדלת מגבלת סכום הפקדת שיק בודד בסלולר מ-20,000 ש"ח ל-50,000 ש"ח.
 - מענה טלפוני אנושי מקצועי - הורדת הגיל המינימלי ממנו יקבל הלקוח קדימות בתור במענה הטלפוני מ-75 ל-70.
 - חובות זיהוי - הקלה בחובות הזיהוי בחשבון נאמנות כללי המנוהל על ידי עו"ד, רו"ח, או טוען רבני בעבור לקוחותיו. במקרה שהנאמן בחשבון נאמנות כללי (הפטור מהצהרת נהנים כל עוד אינו חורג מסכומים שנקבעו) מבקש לחרוג ממגבלות הסכומים שנקבעו לניהול חשבון מסוג זה, באפשרותו להסב את החשבון לחשבון שאינו מוגבל, על ידי משלוח הצהרת נהנים מעודכנת. הואיל ואין מדובר בפתיחת חשבון, ניתן לקבל את הצהרת הנהנים באמצעות הפקס (חלף קבלתה במקור).
 - ביטול הרשאה - קבלת הוראת לקוח לביטול הרשאה לחיוב חשבון (או חיוב מסוים בהרשאה), באמצעות הטלפון, ובלבד שהשיחה תתועד (חלף הוראה בכתב).

- רשם החברות ורשם המשכונות - גיבוש מתכונות עבודה מרחוק לצורך רישום וביטול משכונות ושעבודים.
- תיקון תקנות המקרקעין (ניהול ורישום) - התיקון מאפשר רישום משכנתא באופן דיגיטלי וללא נוכחות פיזית בשני אופנים: רישום ישירות מול הרשם או רישום באמצעות הבנק.
- הממונה על חוק המכר - הוראות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) קובעות, כי במקרים מסוימים רוכש דירה חדשה נדרש לשלם עבורה באמצעות "פנקס שוברים". הממונה על חוק המכר פרסם תהליך המאפשר תשלום השובר כאמור, ללא הגעה פיזית לסניף הבנק.
- ייעוץ השקעות - רשות ניירות ערך - קביעת אפשרות לעריכה מרחוק של הליך בירור הצרכים הראשוני של לקוח חדש וכן הקלות לעניין דרישת עדכון צרכי הלקוח ואופן ביצוע העדכון, והקלות לעניין תיעוד שיחת ייעוץ.
- תיקון חוק ההוצאה לפועל - כיום קובע החוק, כי הגבלה על שימוש בכרטיסי חיוב שהטיל רשם ההוצאה לפועל על חייב, לא תחול על שימוש בכרטיס חיוב מידי, בתנאי שניתן יהיה לבצע בו עסקאות כנגד יתרת זכות בלבד. התיקון מאפשר הנפקה של כרטיס דביט כאמור גם ללקוחות שיש בחשבונם מסגרת אשראי, וכן ביצוע עסקאות בכרטיס כנגד המסגרת הלא מנוצלת.
- תיקון חוק כרטיס חיוב - ויתור על דרישת "חתימה כחולה" על גבי חוזה הכרטיס והחלפתה בדרישה לקבל את הסכמתו של הלקוח ותיעודה בידי המנפיק.

התאמות שנועדו להקל על הלקוחות בתחום האשראי

- הנחיות הפיקוח על הבנקים:
 - הרתמות המערכת הבנקאית לסיוע למשק בצליחת המשבר על ידי הגדלת האשראי ותמחור הגון של הלוואות - מכתב המפקחת על הבנקים, בו מדגישה המפקחת, את הציפיה הפיקוחית להמשיך ולספק אשראי בעת הזו ולהימנע מהקשחת תנאי החיתום, בדגש על לווים במגזר העסקים והבינוניים ומשקי הבית; זאת, בראיה כלכלית הוליסטית וארוכת טווח, שלוקחת בחשבון את צרכי המשק והלקוחות.
 - הפחתת דרישות יחסי ההון המזעריים - הקלה של בנק ישראל בדרישות ההון שמטרתה שימוש של הבנקים במקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מיישום ההקלה, לצורך הגדלת האשראי למשקי הבית ולמגזר העסקי; זאת בלי לגרוע מהצורך בחיתום מוקפד ואחראי, בדגש על מתן אשראי ללקוחות שלפני פרוץ משבר הקורונה עמדו בפירעון האשראי כסדרו. אין לעשות שימוש במקורות שישתחררו לצורך חלוקת דיבידנדים או ביצוע רכישה עצמית של מניות.
 - הגדלת מגבלת החבות הענפית לענף הבינוי והנדל"ן - במטרה לתמוך בהמשך פעילות ענף הנדל"ן ולסייע לקבלנים לעמוד בצרכי המימון המתגברים, ניתנה אפשרות לבנקים להגדיל את האשראי לענף הבינוי והנדל"ן, כך שסך האשראי (בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות) יעלה משיעור של 20% לשיעור של 22% מסך כל חבויות הציבור.
 - ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עו"ש - אפשרות לאישור חריגה מן המסגרת לבקשת לקוח לפרק זמן של שלושה ימים (חלף יום אחד לפני ההקלה), וכן אפשרות שלא ליישם את ההוראה על חריגות בסכומים שלא יעלו על 5,000 ש"ח לאנשים פרטיים ו-100,000 ש"ח לאשראי מסחרי, כאשר קיימת מסגרת אשראי בחשבון הלקוח. שיעור הריבית בחריגה לא יעלה על הריבית שנקבעה במסגרת האשראי האחרונה שהוסכמה עם הלקוח.
 - דיווחים למערכת נתוני אשראי - הנחיית בנק ישראל לפיה במקרים של הקלות ללקוחות, יש להקפיד כי ההקלות ידווחו באופן שלא יבטא מידע שלילי. במקרה של דיווח על פיגור ניתן להוסיף הערה כי מדובר בפיגור הנובע מ"כוח עליון". בנוסף, אין לדווח על שיקים והוראות לחיוב חשבון מקום בו הבנק פועל להגדלת המסגרת על מנת שלא יחזרו.
 - שיקים ללא כיסוי - הנחיית הפיקוח על הבנקים לפיה יש להשהות הגבלה של חשבון ובעליו בתקופה שנקבעה. המידע לגבי שיק כובד יועבר למערכת לשיתוף נתוני אשראי.
 - שיעור המימון במשכנתאות -
 - א. הבנק רשאי להעניק הלוואה לכל מטרה במשכון דירה בשיעור מימון 70% (לעומת 50% לפני ההקלה). מתן הלוואה מותנה בהצרת הלוואה, כי הלוואה אינה למטרת רכישת דירה נוספת.
 - ב. לצורך אמידת הכנסת הלוואה, התאגידים הבנקאיים רשאים להתחשב בסכום הממוצע של הכנסת הלוואה בשלושת החודשים שקדמו ליציאתו לחל"ת או לירידה למשרה חלקית בשל משבר הקורונה, בהתקיים התנאים הבאים: (1) להערכת הבנק, בחלוף משבר הקורונה הלוואה צפויה לחזור לעבודתו ברמת ההכנסה שהייתה לו טרם היציאה לחל"ת; (2) שיעור החזר מההכנסה של הלוואה, לאחר היציאה לחל"ת, לא יעלה על 70%; ו-(3) הבנק יקבע מגבלה כוללת להיקף האשראי הניתן אגב הקלה זו.

ג. הדרישה לפיה לצורך חישוב דרישת ההון, על התאגיד הבנקאי להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 כשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור, לא תחול על הלוואות לדיור שאושרו בתקופה שהוגדרה. הקלה זו נועדה להקל בדרישת ההון מהבנק בנין המשכנתא ובהתאמה להפחית את הריבית על הלוואות לדיור.

- הסדרי חוב - החלפת דרישת החתימה על הסדר החוב בדרישה לקבלת הסכמה מתועדת של הלקוח, כך שניתן יהיה לקבל את הסכמת הלקוח גם באמצעות הטלפון.
- הקלות לעניין מועד מסירת דוח כספי עדכני לבנק, בהתאמה לארכה שניתנה לעניין זה על ידי רשויות המס.
- שינויים מסוימים בתנאי הלוואות, הקשורים לאירוע נגיף הקורונה (כגון דחיות במועדי תשלום, ויתור על ריבית פיגורים ועוד), המבוצעים מול לווה בודד או במסגרת תכנית ללוים שנתקלים בבעיות פיננסיות לטווח הקצר, לא יסווגו כחובות בעייתיים בארגון מחדש; זאת על מנת לסייע לייצב לווים שלא עומדים או עשויים שלא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם בעקבות השפעת אירוע נגיף הקורונה.
- הקלות בהחזרי משכנתא לזכאים - הנחיית החשב הכללי ומשרד הבינוי והשיכון בדבר הקלות בהחזרי משכנתאות לזכאים, לרבות הצורך בהפעלת שיקול דעת והתחשבות מיוחדת בכל הקשור בהליכי גביה, ואפשרות לדחיית תשלומי משכנתא לתקופה של עד 4 חודשים (הבנק רשאי במקרים מסוימים לאשר דחיה נוספת).
- מתווה לדחיית תשלומי הלוואות כסיוע ללקוחות הבנקים בהתמודדות עם השלכות משבר הקורונה - מדובר במתווה מקיף שאומץ על ידי המערכת הבנקאית לדחיית תשלומי הלוואות כסיוע ללקוחות הבנקים (משקי הבית והעסקים הקטנים) בהתמודדות עם השלכות משבר הקורונה.
- המתווה שפורסם חל על הלוואות מהסוגים הבאים: משכנתאות, הלוואות צרכניות והלוואות לעסקים קטנים, והוא כולל שורה של תנאים לעניין אופן פריסת החזרי הלוואות שנדחו והתשלומים שייגבו בגינן. ניתן להגיש בקשה לדחיית תשלומי הלוואה, בהתאם למתווה זה, עד ליום 31 ביולי 2020.

הקלות בשל התנהלות הבנק בכוח אדם חסר ומרוחק

- הנחיות הפיקוח על הבנקים:
- שינויים בעבודת הדירקטוריון - הנחיה של הפיקוח על הבנקים המאפשרת לקיים ישיבות דירקטוריון באמצעות שימוש באמצעי תקשורת חלף נוכחות פיזית. בנוסף, ניתנה אפשרות ליו"ר הדירקטוריון לקבוע את המועד ואת תדירות הדיון בנושאים השונים (בכפוף לדרישות חוק החברות), וזאת בהתחשב בסיכונים המתפתחים ובשינויים המהירים בסביבת הפעילות, והצורך לנטר את פעולות התאגיד הבנקאי. כמו כן ניתנה הקלה לעניין מועדי אישור פרוטוקול הישיבות והפצתו.
- דיווח על פעולות בלתי רגילות - הבהרה של הפיקוח על הבנקים, לפיה הבנקים נדרשים לדווח על פעולות אלה בזמן הקצר ביותר בנסיבות העניין. עם זאת, לעניין זה ניתן להתחשב בשינוי מתכונת עבודת התאגידים הבנקאיים בתקופה זו. במקרה של עיכוב בדיווח, יש לתעד את העיכוב. הבהרה זו עולה בקנה אחד עם הבהרה של רשות איסור הלבנת הון, לפיה הרשות תקבל בהבנה עיכובים שיחולו בהעברת הדיווחים אליה. לצד זאת, מדגישה הרשות שמצופה מהמוסדות הפיננסיים להעביר לרשות את המידע במקרים המתאימים, סמוך ככל שניתן למועד הפעילות, והכל בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים ובהתאם לצורך.
- טיפול בתלונות הציבור - הקלות לעניין טיפול בתלונות הציבור, לרבות אופן מתן התשובה ללקוח, ופרקי הזמן למתן התשובה.
- הארכת המועד לסגירת חשבון לקוח מ-5 ימי עסקים ל-14 ימי עסקים מהמועד בו השלים הלקוח את הפעולות הנדרשות ממנו.
- הארכת מועדים מחייבים שונים בטיפול בהלוואות לדיור.
- כללי:
- היתר כללי להעסקת העובדים במשק בשעות נוספות, בהתחשב בצרכים הייחודיים של מקום העבודה ובהתחשב בטובת העובדים.

דחיית מועדי התחילה של הוראות שונות והקלות בדיווחים לפיקוח

- דחיית מועד התחילה של הוראת ניהול בנקאי 368 "בנקאות פתוחה" בכשלושה חודשים, כך שהיישום ההדרגתי של ההוראה יחל ביום 31 במרס 2021.
- דחיית מועד התחילה של הוראת ניהול בנקאי תקין 359A "מיקור חוץ" בכשישה חודשים ליום 30 בספטמבר 2020.

- דחיית מועד פרסום הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020 עד ליום 30 ביוני 2020.
 - דחיית היערכות הבנקים בנושאים שונים, ובכלל זה: דחיית היערכות לדיווח על תוצאות סקרי השפעה הכמותית (QIS) בנושא מגבלות על שיעבוד נכסי תאגיד בנקאי; הפסקת היערכות לטיטות הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מימון יציב נטו (NSFR); הפסקת היערכות בנושא הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי (SA-CCR); ודחיה בביצוע סקר הפערים אל מול הקוד הגלובלי למסחר במטבע חוץ (FX GLOBAL CODE).
 - דחיית המועד האחרון לביצוע סקר בטיחות עבור מערכות בסיכון גבוה.
 - הקלות בדיווחים לפיקוח בהתאם להוראות דיווח שונות, בין על ידי הקפאה זמנית של הדיווח ובין על ידי מתן דחייה במועד הדיווח הנדרש.
- ההתאמות השונות על רקע אירוע נגיף הקורונה, נקצבו לתקופות זמן שונות, בהתאם להערכות לגבי משך התמשכות אירוע נגיף הקורונה, והן מתעדכנות באופן דינאמי בהתאם לצרכי הלקוחות והמערכת הבנקאית, והמצב במשק. השפעת הוראות הרגולציה האמורות הינה חלק מההשפעה הכוללת של האירוע על הבנק והקבוצה כאמור בדוח זה.

דירוג אשראי

להלן דירוג האשראי ותחזית של המדינה והבנק ליום 26 במאי 2020:

קצר טווח	תחזית	ארוך טווח	דירוג חברת	
P-1	stable	A1	Moody's	מדינת ישראל
A-1+	stable	AA-	S&P	
F1+	stable	A+	Fitch	
P-1	stable	A2	Moody's	בנק לאומי: מט"ח
A-2	stable	A	S&P	
F1+	stable	A	Fitch	
A-1				
F1+	stable	AAA	S&P מעלות	דירוג מקומי (בישראל)
P-1	stable	Aaa	מידרוג	

להלן התפתחות דירוג האשראי ותחזית הדירוג של הבנק מה-1 בינואר 2020 ועד ליום 26 במאי 2020:

ב-18 בפברואר 2020 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

ב-30 באפריל 2020 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות^(א) וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)
באחוזים	במיליוני ש"ח		באחוזים	במיליוני ש"ח	
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ^(ג)					
3.25	1,976	245,884	3.05	1,940	257,674
בישראל					
4.91	310	25,692	4.89	278	23,153
מחוץ לישראל					
3.41	2,286	271,576	3.20	2,218	280,827
סך הכל ^(ד)					
אשראי לממשלה					
4.45	8	731	4.41	8	738
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
4.45	8	731	4.41	8	738
סך הכל					
פיקדונות בבנקים					
1.70	44	10,403	1.35	33	9,811
בישראל					
2.17	2	372	-	-	161
מחוץ לישראל					
1.72	46	10,775	1.33	33	9,972
סך הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים					
0.25	32	50,675	0.25	30	47,809
בישראל					
1.00	4	1,767	0.81	2	792
מחוץ לישראל					
0.28	36	52,442	0.26	32	48,601
סך הכל					
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
0.58	1	697	0.95	4	1,682
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
0.58	1	697	0.95	4	1,682
סך הכל					
אג"ח לפדיון זמנינות למכירה ^(ה)					
1.62	249	62,029	1.49	256	69,191
בישראל					
2.99	45	6,095	2.75	32	4,710
מחוץ לישראל					
1.74	294	68,124	1.57	288	73,901
סך הכל					
אג"ח למסחר ^(ו)					
0.52	8	6,133	0.64	10	6,268
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
0.52	8	6,133	0.64	10	6,268
סך הכל					
2.64	2,679	410,478	2.48	2,593	421,989
סך כל הנכסים נושאי ריבית					
5,832			5,714		
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
40,195			45,126		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ^(ז)					
2,679			2,593		
סך כל הנכסים					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ לישראל					
4.33	361	33,926	4.40	312	28,816

ראה הערות [בעמוד 212](#).

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
(0.60)	(385)	255,259	(0.47)	(304)	261,883
בישראל					
(0.11)	(34)	121,811	(0.10)	(34)	130,413
לפי דרישה					
(1.06)	(351)	133,448	(0.82)	(270)	131,470
לזמן קצוב					
(1.97)	(79)	16,187	(1.38)	(49)	14,246
מחוץ לישראל					
(1.41)	(19)	5,432	(0.96)	(15)	6,287
לפי דרישה					
(2.25)	(60)	10,755	(1.72)	(34)	7,959
לזמן קצוב					
(0.69)	(464)	271,446	(0.51)	(353)	276,129
סך הכל					
פיקדונות הממשלה					
(2.03)	(1)	199	(2.31)	(1)	175
בישראל					
-	-	502	-	-	131
מחוץ לישראל					
(0.57)	(1)	701	(1.31)	(1)	306
סך הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים					
-	-	-	-	-	154
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	-	-	-	154
סך הכל					
פיקדונות מבנקים					
(0.26)	(3)	4,665	(0.46)	(6)	5,209
בישראל					
-	-	27	-	-	67
מחוץ לישראל					
(0.26)	(3)	4,692	(0.46)	(6)	5,276
סך הכל					
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת					
הסכמי מכר חוזר					
(1.13)	(1)	357	(1.21)	(4)	1,331
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
(1.13)	(1)	357	(1.21)	(4)	1,331
סך הכל					
אגרות חוב					
(1.87)	(90)	19,357	(1.11)	(60)	21,652
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
(1.87)	(90)	19,357	(1.11)	(60)	21,652
סך הכל					
(0.76)	(559)	296,553	(0.56)	(424)	304,848
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית					
			93,773		
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
			3,488		
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
			26,578		
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ^(א)					
(559)		420,392	(424)		437,330
סך כל ההתחייבויות					
			36,113		
סך כל האמצעים ההוניים					
(559)		456,505	(424)		472,829
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים					
1.88	2,120		1.92	2,169	
פער הריבית					
תשואה נטו^(א) על נכסים נושאי ריבית					
1.97	1,838	376,552	1.95	1,906	393,173
בישראל					
3.37	282	33,926	3.70	263	28,816
מחוץ לישראל					
2.08	2,120	410,478	2.07	2,169	421,989
סך הכל					
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות					
(1.90)	(79)	16,716	(1.36)	(49)	14,444
לפעילות מחוץ לישראל					

ראה הערות [בעמוד 212](#).

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2019			2020		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים
מטבע ישראלי צמוד מדד					
1.93	218	45,415	1.18	138	46,818
(1.17)	(89)	30,554	(0.18)	(12)	27,151
0.76			1.00		
מטבע ישראלי לא צמוד					
2.49	1,677	272,295	2.51	1,719	276,700
(0.28)	(141)	198,950	(0.27)	(137)	206,047
2.21			2.24		
מטבע חוץ					
2.91	423	58,842	2.46	424	69,655
(2.00)	(250)	50,333	(1.59)	(226)	57,206
0.91			0.87		
סך פעילות בישראל					
2.49	2,318	376,552	2.34	2,281	393,173
(0.69)	(480)	279,837	(0.52)	(375)	290,404
1.80			1.82		

ראה הערות [בעמוד 212](#).

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

2020 לעומת 2019		
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי ^(ה)	שינוי נטו
	מחיר	כמות
נכסים נושאי ריבית		
אשראי לציבור		
בישראל	89	(125)
מחוץ לישראל	(30)	(2)
סך הכל	59	(68)
נכסים נושאי ריבית אחרים		
בישראל	12	(13)
מחוץ לישראל	(15)	(2)
סך הכל	(3)	(15)
סך כל הכנסות הריבית	56	(142)
התחייבויות נושאות ריבית		
פיקדונות הציבור		
בישראל	8	(89)
מחוץ לישראל	(7)	(23)
סך הכל	1	(112)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות		
בישראל	10	(34)
מחוץ לישראל	-	-
סך הכל	10	(34)
סך הכל הוצאות הריבית	11	(146)
סך הכל בנטו	45	49

הערות:

- (א) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, חברות בנות בח"ל על בסיס יתרות לתחילת הרבעונים.
- (ג) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (ד) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בגין אג"ח שהועברו מהתיק הזמין למכירה בסך של 1,199 מיליון ש"ח (31 במרס 2019 - 332 מיליון ש"ח).
- (ה) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (ו) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים והתחייבויות לא כספיות.
- (ז) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (ח) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.
- (ט) עמלות לתקופה של שלושה חודשים בסך של 129 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור (31 במרס 2019 - 107 מיליון ש"ח).

מילון מונחים

מונח	הגדרה
א	
אובליגו	מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.
איגוח	פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות חוב.
אירוע קיברנטי (סייבר)	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משוכצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
אנשים פרטיים	יחידים שאינם תאגידים (רשומים או לא רשומים) ואינם עוסקים בפעילות עסקית. אנשים פרטיים מוגדרים בהתאם להוראות בנק ישראל כך שבקטגוריה זו נכללות הלוואות ליחידים שאינן למטרות עסקיות אשר מסווגים לענף משק אנשים פרטיים בהתאם להגדרות אחידות של הלמ"ס לרבות משקי בית ובנקאות פרטיות.
ארגון מחדש של חוב בעייתי	חוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים.
אשראי on call	אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.
אשראי בהשגחה מיוחדת	אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.
אשראי דוקומנטרי מותנה - SBLC	אשראי דוקומנטרי מותנה הוא ערבות בנקאית בניסוח של אשראי דוקומנטרי מסחרי, אשר מטרתו העיקרית היא להבטיח ביצוע תשלום. אשראי דוקומנטרי מותנה דומה לערבות בכך שהוא מהווה התחייבות של בנק לשלם את הסכום הנקוב בו כנגד מסמך דרישת תשלום מהמוטב, בעוד שלאשראי דוקומנטרי מסחרי בו נדרשת הצגת מסמכים שונים על מנת להפוך את התחייבות הבנק למחולטת.
אשראי נחות	אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

<p>אשראי מאזני הנבחן על בסיס פרטני, ואשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב הנבחן על בסיס פרטני יסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים בפיגור של 90 ימים רצופים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה.</p> <p>אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי פגום אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.</p> <p>בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שנבחן פרטנית ואשר תנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.</p>	<p>אשראי פגום</p>
<p>הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.</p>	<p>ב באזל 2/באזל 3</p>
<p>הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" - הוראות מעבר".</p>	<p>ה הון עצמי רובד 1</p>
<p>הון המשמש לחישוב יחס הלימות הון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).</p>	<p>הון פיקוחי</p>
<p>שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern capital) והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי הון החדשים הכשירים שמהווים הון המותנה (contingent convertible - CoCo) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מוכן (point of non viability). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.</p>	<p>הון רובד 2</p>
<p>ההיקף הצפוי של חשיפתו של צד נגדי בעת כשל אשראי.</p>	<p>החשיפה בעת הכשל EAD - (Exposure At Default)</p>
<p>הסכמי ריפוי אלה הם הסכמים לרכישה או למכירת נייר ערך תמורת מזומנים או ניירות ערך כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.</p>	<p>הסכמי רכש/מכר חוזר (Repurchase agreement or reverse repurchase)</p>

<p>הפרשה שנקבעת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית (ובכלל זה כל חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וכפוף לבחינה פרטנית בהתאם למדיניות הבנק). סכום ההפרשה נאמד בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הריבית המקורית של החוב או כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש ותוך הפעלת מקדמי ביטחון זהירים. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את הלוחים הרלבנטיים. בנוסף, הפרשה פרטנית מבוצעת על כל חוב הכפוף לבחינה פרטנית כאמור לעיל והמצוי בפיגור של 90 יום.</p>	<p>הפרשה פרטנית</p>
<p>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, וכן בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.</p>	<p>הפרשה קבוצתית</p>
ח	
<p>סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לווים שכוללת אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC). חבות מחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 של הפיקוח על הבנקים.</p>	<p>חבות</p>
<p>פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם הוא (כולו או חלקו) לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפירעון. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שנקבעה על ידי הנהלת הבנק.</p>	<p>חוב בפיגור</p>
<p>מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים. חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.</p>	<p>חוזה אופציה</p>
<p>כל חישוב הנותן ביטוי לתנאי אי וודאות, כלומר, מותאם לסיכון. לדוגמה, משקף את ניסיון העבר והערכת ההנהלה לגבי מועדי הפרישה הצפויים של עובדי הבנק וההטבות הצפויות עם הפרישה, המיוחסות ליניארית על פני תקופת העבודה הצפויה.</p>	<p>חישוב אקטוארי</p>
<p>חשיפות אלו נובעות ממחויבות שנטל הבנק כלפי הלווים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלווים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו; • מסגרות אשראי לא מנוצלות; • התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות; • התחייבויות בהתאם לאישור עקרונות המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת. • ועוד. 	<p>חשיפות חוץ מאזניות</p>

<p>החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש בין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה. ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות.</p>	<p>חשיפת בסיס הצמדה ושער חליפין</p>
י	
<p>יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.</p>	<p>יחס הלימות ההון</p>
<p>יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.</p>	<p>יחס כיסוי נזילות</p>
<p>מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.</p>	<p>יחס מינוף</p>
כ	
<p>כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים מאותו סוג.</p>	<p>כתבי התחייבות נדחים</p>
מ	
<p>מבנים שהוקמו במטרה להעביר לבעלי האג"ח תזרימים הנובעים ממכשירים/נכסים אחרים. לצורך כך, מוקמת חברה יעודית (Entity SPE – Special Purpose) שקולטת את הנכסים היוצרים תזרים מזומנים שמועבר על ידי יוצרם (originator) ומסיטה את תקבולי תזרים המזומנים המסוים ממנה אל בעלי האג"ח זאת בהתאם למבנה שמוסכם עם בעלי האג"ח לפי סדר הקדימויות הגלום בסדרות האג"ח השונות (tranche). המחאת הזכויות כאמור יוצר מבנה משפטי שבו נושי ה-SPE לא יוכלו לרדת לנכסי הישות המעבירה וגם לא יהיו חשופים לסיכונים הגלומים מפעילויות האחרות של הישות, וכי כל מהותה של ה-SPE הוא קבלת תקבולי תזרים המזומנים המדובר והעברה לבעלי האג"ח.</p>	<p>מבני איגוף</p>
<p>הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת המכלול של תיק האשראי ובחתיכים שונים מתוכו.</p>	<p>מודל ההון הכלכלי</p>
<p>נגזרים משובצים הינם מכשירים נגזרים, אשר משובצים (embedded) במסגרת חוזים ומכשירים פיננסיים אחרים או חוזרים מסחריים לרכישה או מכירה של מוצרים ושירותים (חוזים אלו מכונים בספרות החשבונאית כ"חוזים מארחים" Host Contract).</p> <p>הטיפול החשבונאי מבוצע בהתאם למהות הכלכלית של הפריטים והעסקאות ולא בהתאם לצורתם המשפטית ולאור זאת, מכשירים נגזרים משובצים שעל פי מאפיינים כלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק לחוזה המארח מופרדים ממנו לצורכי המדידה בספרי הבנק.</p>	<p>מכשירים נגזרים משובצים (Embedded Derivative)</p>
<p>מניות המוחזקות במישרין על ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.</p>	<p>מניות רדומות</p>

<p>המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.</p>	<p>מרווח Bid-Ask</p>
<p>משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפדיון הסופי.</p>	<p>משך חיים ממוצע (מח"מ)</p>
נ	
<p>חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.</p>	<p>נגזר אשראי</p>
<p>הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבר 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.</p>	<p>נדבר 1</p>
<p>ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הונו של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.</p>	<p>ניהול נכסים והתחייבויות - ALM</p>
<p>נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחוזי מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק, משוקללת בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורי במסגרת הדרישות להלימות ההון.</p>	<p>נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)</p>
<p>מאית של אחוז אחד המשמש כמודד לגבי שיעורי ריבית.</p>	<p>נקודת בסיס - BP</p>
ס	
<p>סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה/צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.</p>	<p>סיכון אשראי</p>
<p>סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות) הינו הסיכון שהתנהלות מול הלקוחות אשר אינה הוגנת, שקופה ומתאמת לצרכיו תוביל להפסדים כתוצאה מנזקים משפטיים, קנסות או נזקי מוניטין.</p>	<p>סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות)</p>
<p>סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.</p>	<p>סיכון נזילות</p>
<p>סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.</p>	<p>סיכון תפעולי</p>
<p>הסיכון השיורי, הוא הסיכון שנשאר אחרי שיוך כל הסיכונים הספציפיים. לדוגמה: כאשר אדם רוכש נכס, הוא נחשף לחבילה של סיכונים שונים. רבים מהסיכונים הללו אינם ייחודיים לנכס שנרכש, אלא משקפים תרחישים רחבים יותר, כמו למשל עלייה או ירידה של מניות, העלאה או הורדה של שערי ריבית או שינוי קצב הצמיחה בכלכלה או בתעשייה מסוימת. ניתן לצמצם את החשיפה אליו באמצעות גיוון.</p>	<p>סיכון שיורי</p>

סיכון בסיס	סיכון הבסיס, אשר מתבטא בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.
סיכון ריבית	סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.
סיכון אסטרטגי	סיכון עסקי הכולל את ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על הון, רווחים, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של ההחלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטורים וטכנולוגיים.
סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים לקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה או יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.
סיכון שוק	סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים).
סינדיקציה	עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.
ע	
עלות ריבית	מרכיב הריבית שמוקצה לשנה שוטפת ומסווג כחלק מהוצאות אחרות.
עלות שירות	כל מרכיבי עלות ההטבה לעובדים המוקצים לתקופה מסוימת.
ר	
רווח בסיסי למניה	הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.
רווח מדולל למניה	חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה האם, ובממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בהתחשב בהשפעת כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.
רווח/הפסד אקטוארי	בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.
ריבית העוגן	ריבית הנקבעת לפי בסיס אובייקטיבי חיצוני הינו, שלתאגיד לא תהיה השפעה ישירה בקביעתה, על פי נוסחה קבועה מראש.

ש

שווי הוגן

ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתייכות הפיננסית בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:

- רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;
- רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;
- רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.

שוק פעיל

שוק בו עסקאות בנכס או בהתייכויות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שיעור התשואה הפנימי (שת"פ)

מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.

שיעור התשואה להון

היחס בין התשואה של עסק (רווח נקי) לבין ההון העצמי שלו. שיעור זה מודד את יכולות הבנק ביצירת רווחים מהנכסים נטו, וממחיש עד כמה יעיל הבנק בניצול השקעות נוספות ליצירת גידול בהכנסותיו.

התשואה להון בבנקים מתבטאת ביחסים אלה:

- רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע;
- רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע בניכוי יתרה ממוצעת של מניות בכורה שנכללו בהון העצמי.

ת

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

תהליך הסקירה הפיקוחי
SREP - (Supervisory Review Process)

התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים. במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שנקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק ואיתנות הפיננסית שלו.

תכנית הטבה מוגדרת

סכומי קצבה או ביטוח קבועים וידועים מראש המשולמים לזכאים, בין שאלה תלויים בתוצאות ההשקעות של קרן

תשואה להון

רווח נקי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע.

	A
נייר ערך שהבטוחות שניתנו לו, או השיעבוד, לגבי תשלומי הריבית והקרן, הינם תשואה על מסמך פיננסי מסוים.	ABS – Assets Back Securities (אגרות חוב מגובי נכסים)
	B
כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית	BSC – Balanced Score Card
מימון פרויקטיים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרוייקט לממשלה.	B.O.T – Build Operate Transfer
	C
אגרות חוב המגובים על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (seniority) ובדירוים שונים.	CDO – Collateralized Debt Obligation
מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.	CDS – Credit Default Swap
אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.	CLO – Collateralized Loan Obligation
מודל מובנה של בקרה פנימית. מטרת מסגרת המודל הינה לסייע לעסקים ולישויות אחרות להעריך, לאמוד ולהעצים את מערכות הבקרה הפנימית הפועלות אצלם.	COSO – Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
מונח המתייחס להסדרי מימון שונים שחוצים גבולות לאומיים, כגון מתן הלוואות לאנשים וגופים במדינה אחרת, מכתבי אשראי, קיבולים בנקאיים וכו'.	Cross Border Activity (“פעילות חוצת גבולות”)
חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.	CVA – Credit Valuation Adjustment
	D
ה-(DFA) הינו חוק פדראלי אמריקאי אשר נכנס לתוקף ב-28 ביולי 2010 ומכיל רפורמה מקיפה ברגולציה הפיננסית, שלה השלכות שונות על קבוצת לאומי, שהעיקרית בהן מתייחסת לעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC) מתחום החלף (Swap).	DFA – Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act
	E
רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.	EMIR – European Market infrastructure Regulation
	F
חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.	FATCA – Foreign Accounts Tax Compliance Act
התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות ואחת מרשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב.	FDIC – Federal Deposit Insurance Corporation
סוכנות המסונפת לממשלת ארה"ב הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FHLMC – Freddie Mac
חברה ציבורית בחסות ממשלת ארה"ב הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FNMA – Fannie Mae

חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשוקי הון מאורגים אלא נעשה לפי צרכי הלקוח.	FORWARD (חוזה אקדמה)
חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשוקי הון מאורגים.	FUTURE (חוזה עתידי)
	G
חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).	GNMA - Ginnie Mea
	I
תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם. על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.	ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process
	L
השיעור מתוך חשיפת האשראי הכללית של הלווה במועד הכשל (EAD) אשר צפוי לגרום נזק לבנק בקרות אירוע הכשל.	LGD - Loss Given Default (שיעור הפסד בהינתן כשל)
השיעור שמהווה המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף מימד אחד של סיכון ההלוואה, כאשר יחס LTV גבוה משקף סיכון גבוה יותר לבנק נותן האשראי.	LTV (שיעור המימון)
	M
אגרות חוב המגובות בנכסים פיננסיים שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות בנכסים פיננסיים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.	MBS - Mortgage Back Securities (אגרות חוב מגובי משכנתאות)
	N
היחס שבין הכנסות ריבית נטו ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית.	NIM - Net Interest Margin
אשראי פגום שאינו צובר ריבית.	NPL - Non Performing Loan
	O
ארגון בינלאומי של המדינות המפותחות המקבלות את עקרונות הדמוקרטיה הליברלית והשוק החופשי. הארגון הינו פלטפורמה לדיון במדיניות, השוואת ביצועים, איתור פתרונות לקשיים וגיבוש קודים, עקרונות מנחים וסטנדרטים משותפים לביצוע מדיניות כלכלית וחברתית ברמה הלאומית. במסגרת הארגון כל מדינה חברה יכולה לתרום באופן משמעותי לקביעת מדיניות הארגון וניסוח קווי פעולה משותפים.	OECD

	P
מונח המתאר את ההסתברות שהלווה יגיע למצב של כשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה ממועד ביצוע הדרוג. המונח מספק הערכה של הסבירות שלוה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו כפי התנאים החוזיים של חובותיו.	PD - Probability of Default (כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה)
מענק בצורת מניות אשר הינן חסומות ותלויות בביצועים עתידיים של התאגיד הבנקאי.	PSU (יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע)
	R
שיטה המשווה תשואות על השקעות שונות הלוקחת בחשבון את הסיכון. התשואה בפועל מתואמת על ידי מדידת חשיפות הנכס לסיכון ומתאמת כלפי מטה את התשואה על נכסים מסוכנים יותר. יעילות השיטה תלויה בדיוק הערכה של הסיכון בנכסים שונים, ועד כמה ה"עונש" המוטל על נכסים מסוכנים יותר אכן משקף את דרגת סלידת הסיכון של כל משקיע נתון. לסוגים חדשים של נכסים, כמו נגזרים פיננסיים הערכת סיכון הוא דבר מאוד לא ודאי, לאור הניסיון בדבר התנהגות מחיריהם בפועל.	RORAC (תשואה להון מתואמת סיכון)
מניה רגילה שעל פי תנאי ההנפקה שלה לא ניתנת למסחר חופשי במשך פרק זמן מסוים או עד שיקרה או שלא יקרה אירוע מסוים ופרק זמן זה טרם חלף ו/או אירוע זה עוד לא התממש.	RSU (יחידות מניה חסומות)
	S
סוכנות ממשלתית אמריקאית לתמיכה בעסקים קטנים בארה"ב.	SBA - Small Business Administration
הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות בכירות (Seniority) שונות.	SCDO - Synthetic collateralized Debt Obligation
סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.	SWAP
	V
הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכונים השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרות המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיר הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים השוק בפעילויות שונות.	VaR - Value at Risk (ערך בסיכון)

אינדקס

א

אומדנים חשבונאיים קריטיים 3

איגוח 216, 213, 179

אקטוארי 218, 215, 127, 126, 125, 104, 103

ארגון מחדש של חובות בעייתיים 172, 171, 170

ב

באזל 217, 214, 204, 138, 134, 69, 63, 34, 33, 30, 29

ביטחונות 137, 74, 54

בניינים וציוד 182, 181, 180, 91, 90, 85, 83, 23, 19

בקריות 221, 214, 199, 81, 80, 79, 77, 70, 59, 56, 11, 3

ג

גידור 143, 141, 104, 103, 102, 100, 98, 96, 84, 72, 65, 63, 22, 11

150, 149, 148, 147, 146

ד

דוח מאוחד על הרווח הכולל 84, 4

דוח על השינויים בהון 88, 86, 4

דוח על תזרימי מזומנים 92, 91, 90, 4

דוח רווח והפסד 83, 65, 27, 26, 25, 6, 4

דיבינד 131, 99, 91, 90, 88, 86, 40, 32, 31, 29, 17, 13, 11, 10

219, 133, 132

ה

הון והלימות ההון 29, 23, 3

הון מניות 88, 86

הון עצמי רובד 1 134, 132, 131, 34, 33, 32, 31, 30, 29, 12, 11, 5

214, 207, 199, 137, 136, 135

הון רובד 1 נוסף 30, 29

הון רובד 2 214, 136, 135, 30, 29, 28

הלכנת הון 207, 205, 72, 71

הלוואות לדיור 59, 58, 56, 51, 50, 49, 45, 44, 43, 42, 31, 30, 24

165, 164, 158, 156, 154, 135, 132, 122, 121, 120, 96, 62, 61, 60

207, 200, 179, 178, 169, 168, 167, 166

הנפקה 206, 133, 28

הפחתת סיכון אשראי 152, 151, 137

הפרשה לירידת ערך 99, 90

הפרשה למס 161, 38, 36, 20, 5

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 172, 171, 170

התחייבויות בגין הטבות לעובדים 84

ו

ועדת 217, 214, 138, 69, 34, 33

ז

חובות פגומים 154, 134, 122, 121, 120, 96, 47, 46, 45, 44, 43

177, 176, 175, 174, 173, 172, 171, 170, 169, 165, 164, 158, 156

212

ח

יחסים פיננסיים 54

יעד הון 207, 199, 132, 131, 31, 30, 11

ירידת ערך 110, 95, 90, 74, 25, 13

ט

לקוחות עסקיים 156, 154

לקוחות קמעונאיים 200, 69, 11

י

מאזן מאוחד 85, 4

מבנה ארגוני 203, 201, 41, 4

מגבלות 208, 152, 132, 64, 63, 54, 52, 51, 50, 49, 32, 31, 30, 9, 8

מגזרי פעילות 93, 39, 38, 35, 3

מגזרי פעילות - גישת ההנהלה 35, 3

מגזרי פעילות פיקוחיים 158, 156, 154, 153, 93, 39, 38, 3

מדד המחירים לצרכן 9

מדינות זרות 73, 54, 53

מדיניות חשבונאית 76, 47, 33, 3

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 136

מוסדות פיננסיים זרים 108, 107, 106, 105, 56, 55, 54, 27, 26, 11

199, 190, 188, 186, 110, 109

מוסדיים 159, 157, 155, 133, 129, 124, 56, 39, 38, 28, 12, 11

מימון ממומן 62

מינוף 216, 214, 137, 136, 135, 134, 93, 59, 34, 30, 5

מיסוי 72

מיסים נדחים 136, 90

מכשירי הון 214, 30

ממשלה 220, 210, 209, 203, 98, 91, 12, 9

מסגרות אשראי 215, 206, 179, 24, 12

כ

נגזרים 65, 63, 62, 61, 60, 59, 56, 54, 51, 50, 49, 23, 18, 17, 12

145, 144, 143, 142, 141, 137, 100, 99, 98, 97, 94, 93, 90, 85, 76

183, 182, 181, 180, 179, 153, 152, 151, 150, 149, 148, 147, 146

197, 196, 195, 194, 193, 191, 190, 189, 188, 187, 186, 185, 184

222, 216, 212, 198

נזילות 200, 199, 179, 139, 138, 69, 63, 54, 53, 42, 11, 10, 5, 3

217, 216, 205

ניירות ערך 56, 51, 50, 49, 34, 32, 28, 27, 26, 25, 23, 22, 21, 7, 6

110, 108, 106, 105, 104, 102, 98, 93, 92, 90, 85, 76, 73, 72, 61

182, 181, 180, 148, 139, 137, 133, 131, 119, 118, 117, 116, 115

197, 196, 195, 194, 191, 190, 189, 188, 187, 186, 185, 184, 183

214, 210, 206, 198

נכסי סיכון 217, 214, 158, 156, 154, 135, 95, 34, 33, 31, 30, 29

נכסים אחרים 216, 213, 212, 209, 182, 181, 180, 90, 85, 56

ל

לייבר 213, 199, 70, 41, 11

לייבר הריבית 64

לייבר מוניטין 218, 74, 41

לייבר נזילות 217, 69, 3

לייבר אשראי 143, 142, 141, 93, 74, 62, 52, 42, 41, 27, 25, 24, 3

217, 153, 152, 151, 150, 149, 148, 147, 146, 145, 144

218, 217, 135, 64, 63, 41, 29, 3

לייבר אחרים 71, 3

לייבר תפעוליים 70, 41, 11, 3

ע

עמלות 212,83,71,18,17,16,12,6,5

ענפי משק 62,51,50,49,24

ערך בסיכון 222

פ

פחת והפחתות 19

פיקדונות הציבור ,69,61,39,38,37,36,35,28,23,15,12,11,6

,182,181,180,162,161,160,158,156,154,124,98,93,85

212,210,200,185,184,183

פנסיה 218,185,184,183,128,127,125,84,76,28,20

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 215,214,30

ר

רגולציה 220,204,201,74,72,71,41,4

רואי החשבון המבקרים 82,77,4

רווח למניה 101,93

ש

שווי הוגן ,102,100,93,84,68,67,66,64,63,56,25,22,21,11

,117,116,115,113,112,110,109,108,107,106,105,104,103

,187,186,185,184,183,152,148,147,145,144,126,119,118

,212,200,198,197,196,195,194,193,192,191,190,189,188

219

ת

תגמול 131,128,127

תיאבון הסיכון 63,59,52,41

תיק בנקאי 68,67,66

תיק למסחר 27,26,18

תשואה להון 222,219,14,12,5

תשואה להון מותאמת סיכון 222

תשלום מבוסס מניות 90,88,86